

Službeni glasnik

Općine Donji Vakuf

Broj 2/26

Donji Vakuf, 19.03.2026.god

Strana 308

OPĆINSKO VIJEĆE

26

Na osnovu člana 28. stav (2) Zakona o prostornom uređenju ("Službene novine Srednjobosanskog kantona", broj 11/14 i 1/25), člana 24. Statuta Općine Donji Vakuf ("Službeni glasnik Općine Donji Vakuf", broj: 1/08, 2/12 i 3/16) i člana 80. Poslovnika o radu Općinskog vijeća Donji Vakuf – Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Općine Donji Vakuf", broj: 5/17, 7/17 i 4/20), Općinsko vijeće Donji Vakuf na 13. redovnoj sjednici održanoj 17.03.2026. godine, donosi

ODLUKU

o usvajanju Urbanističkog projekta užeg urbanog područja općine Donji Vakuf
2025. – 2035. godina

I

Usvaja se URBANISTIČKI PROJEKAT UŽEG URBANOG PODRUČJA OPĆINE DONJI VAKUF 2025. - 2035. GODINA.

Dokument Urbanističkog projekta užeg urbanog područja općine Donji Vakuf 2025. – 2035. godina sastavni je dio ove odluke.

II

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Općine Donji Vakuf".

Broj:01-19-00757/26
Donji Vakuf, 17.03.2026. godine

Predsjedavajući općinskog vijeća
Muhamed Hodžić s.r.

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banja Luka
Telefon: 051/223-960, 051/223-700, fax: 051/223-962
E-mail: office@urbiscentar.com, http: www.urbiscentar.com

URBANISTIČKI PROJEKAT **UŽEG URBANOG PODRUČJA DONJI VAKUF**

- prijedlog plana -

BANJA LUKA, februar 2025.godine

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banjaluka
 Telefon: 051/223-960; 051/223-760; fax: 051/223-962
 E-mail: office@urbiscentar.com; http: www.urbiscentar.com

DOKUMENT: URBANISTIČKI PROJEKAT
 UŽEG URBANOG PODRUČJA DONJI VAKUF
 - PRIJEDLOG PLANA -

NARUČILAC: OPĆINA DONJI VAKUF

VRSTA DOKUMENTA: URBANISTIČKI PROJEKAT

NOSILAC PRIPREME: SLUŽBA ZA PROSTORNO UREĐENJE, KATASTAR I IMOVINSKO -
 PRAVNE POSLOVE

NOSILAC IZRADE: "URBIS CENTAR" d.o.o. BANJA LUKA

VERIFIKACIJA: VIJEĆE OPĆINE DONJI VAKUF NA SJEDNICI ODRŽANOJ
 _____ godine

UČESNICI NA IZRADI: MIRJANAN SINADINOVIĆ, dipl.inž.arh.
 IGOR VUJIĆ, dipl.inž.arh.
 LJILJANA PRERADOVIĆ, dipl. inž.arh.
 MAJA RADMANOVIĆ, dipl.inž.arh.
 MAJA RADMANOVIĆ, dipl.inž.arh.
 RASTKO SINADINOVIĆ, dipl. inž. arh.
 mr RISTO STJEPANOVIĆ, dipl.inž.grad.
 mr MILAN PRŽULJ, dipl. inž. el.
 ĐURO ZMIJANJAC, dipl. inž. el.
 STEVO ŽDRNJA, dipl.inž.maš.
 MARIJA NJEŽIĆ, mast.inž.maš.
 SLAVICA PAŠTAR, dipl. inž. el.
 DANIJELA SIMIĆ, dipl.prost.planer
 DALIBOR PASPALJ, geod.

DIREKTOR:
 SNEŽANA MRĐA BADŽA, dipl.inž.arh.

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banjaluka
 Telefon: 051/223-960; 051/223-760; fax: 051/223-962
 E-mail: office@urbiscentar.com; http: www.urbiscentar.com

SADRŽAJ

- I OPŠTA DOKUMENTACIJA
- II TEKSTUALNI DIO
 - I Uvodno obrazloženje
 - II Izvod iz Prostornog plana Općine Donji Vakuf 2014-2034. god.
 - III Izvod iz Urbanističkog plana Općine Donji Vakuf 2017-2027. god.
 - IV Opis lokacije
 - V Stanje organizacije, uređenja i korišćenja prostora
 - V.I. PROSTORNA CJELINA
 - V.I.1. Pozicija i značaj područja Urbanističkog projekta u odnosu na okruženje
 - V.I.2. Postojeća namjena površina po zonama
 - V.I.3. Stanovanje
 - V.I.4. Poslovanje
 - V.I.5. Postojeće fizičke strukture
 - V.II. PRIRODNI USLOVI I RESURSI
 - V.II.1. Geografski položaj, reljef i hidrografija
 - V.II.2. Geološki sastav i građa terena
 - V.II.3. Inženjerskogeološke karakteristike
 - V.II.4. Seizmičke karakteristike
 - V.II.5. Sistem zelenih površina
 - V.III. INFRASTRUKTURA
 - V.III.1. Saobraćaj
 - V.III.2. Hidrotehnika
 - V.III.2.1. Vodovod
 - V.III.2.2. Kanalizacija
 - V.III.3. Elektroenergetika
 - V.III.4. Telekomunikacije
 - V.III.5. Toplifikacija
 - V.IV. ŽIVOTNA SREDINA
 - V.V. OČJENA STANJA ORGANIZACIJE, UREĐENJA I KORIŠĆENJA PROSTORA
 - V.V.1. Ocjena stanja organizacije i iskorišćenosti prostora unutar obuhvata
 - V.V.2. Ocjena stanja infrastrukturne opremljenosti
 - VI. Potrebe, mogućnosti i ciljevi organizacije, uređenja i korišćenja prostora
 - VI.I. POTREBE I MOGUĆNOSTI URBANOG RAZVOJA I ORGANIZACIJE, UREĐENJA I KORIŠĆENJA PROSTORA
 - VI.II. INFRASTRUKTURA
 - VI.II.1. Saobraćaj
 - VI.II.2. Hidrotehnika
 - VI.II.3. Elektroenergetika
 - VI.II.4. Telekomunikacije
 - VI.II.5. Toplifikacija
 - VI.III. ŽIVOTNA SREDINA
 - VI.IV. CILJEVI
 - VII. Projekcija izgradnje i uređenja prostorne cjeline
 - VII.I. OSNOVNA KONCEPCIJA IZGRADNJE, URBANISTIČKO - ARHITEKTONSKO RJEŠENJE
 - VII.II. PLAN INFRASTRUKTURE
 - VII.II.1. Saobraćaj

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banja Luka
 Telefon: 051/223-960; 051/223-780; fax: 051/223-962
 E-mail: office@urbiscentar.com; http: www.urbiscentar.com

- VII.II.2. Hidrotehnika
- VII.II.3. Elektroenergetika
- VII.II.4. Telekomunikacije
- VII.II.5. Toplifikacija
- VII.III. ŽIVOTNA SREDINA
- VII.IV. SISTEM ZELENH POVRŠINA
- VII.V. PARCELACIJA, GRAĐEVINSKE I REGULACIONE LINIJE
- VII.VI. PLANIRANI BILANSI

III GRAFIČKI DIO

A) IZVOD IZ POSTOJEĆE PROSTORNO-PLANSKE DOKUMENTACIJE

1.I	Izvod iz Prostornog plana općine Donji Vakuf 2014-2034. godine
- sintezni prikaz korišćenja prostora u planskom periodu	R 1 : 25000
1.II	Izvod iz urbanističkog plana općine Donji vakuf 2017-2027. godine
- Sintezni prikaz korišćenja prostora	R 1 : 5000

B) ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA

2.I	Geodetska podloga - postojeće stanje sa granicom obuhvata plana	R 1 : 1000
2.II	Postojeća namjena površina po zonama	R 1 : 1000
2.III	Namjena i bonitet objekata	R 1 : 1000
	Prilog: Tabela prikaz - Valorizacija postojećeg građevinskog fonda	
2.IV	Vrste javnih površina	R 1 : 1000
2.V	Inženjersko-geološka karta	R 1 : 1000
2.VI	Postojeća infrastruktura - Hidrotehnika	R 1 : 1000
2.VII	Postojeća infrastruktura - Elektroenergetika i telekomunikacije	R 1 : 1000
2.VIII	Varijanta 6 iz saobraćajne analize centra Donjeg Vakufa sa prijedlogom
poboljšanja stanja	R 1 : 1000
2.IX	Osnovna koncepcija - situacijski plan - Zone	R 1 : 1000

C) PROJEKCIJA IZGRADNJE I UREĐENJA PROSTORNE CJELINE

3.I	Plan prostorne organizacije	R=1:1000
3.II	Plan saobraćaja i nivelacije	R=1:500
3.II.1	Karakteristični poprečni profili	R=1:50
3.III	Plan hidrotehničke infrastrukture	R=1:500
3.IV	Plan elektroenergetike i telekomunikacija	R=1:1000
3.V	Plan građevinskih i regulacionih linija	R=1:1000
3.VI	Plan parcelacije - površine i brojevi parcela	R=1:1000
3.VII	Plan rušenja devastiranih objekata	R=1:1000

D) IDEJNO REJEŠENJE

4.I	Idejno urbanističko - arhitektonsko rješenje trga
4.II	3D prikaz trga

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banja Luka
Telefon: 051/223-960, 051/223-760, fax: 051/223-962
E-mail: office@urbiscentar.com, <http://www.urbiscentar.com>

I OPŠTA DOKUMENTACIJA

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojske Stepe Stepanovića 101A, 78000 Sarajlika
 Telefon: 051/223-960, 051/223-760, fax: 051/223-962
 E-mail: office@ufiscenter.com, <http://www.ufiscenter.com>

© 2004 Blackwell Publishing Ltd
Journal of Internal Medicine 255: 103–110
DOI: 10.1111/j.1365-2796.2003.01929.x

MINISTRY OF SPATIAL PLANNING OF THE FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Broj: UPI-02-23-2-264/10
Sarajevo, 17.06.2025. godine

Federalnom ministarstvu prostornog uređenja u Sarajevu obratio se poduzeće Urbis centar d.o.o. Banja Luka, ul. Vojvode Stepe Stepanovića 101a, sa zahtjevom za produženje i izmjenu Rješenja o ovlaštenju za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata. Na osnovu člana 3. 4 i 5 Uredbe o posebnim uslovima koja moraju ispunjavati privredna društva i druga pravna lica da bi se mogla registrovati za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata („Službene novine Federacije BiH“, broj 71/08) i člana 262. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/98, 48/99 i 61/22), Federalni ministar za prostorno uređenje donosi

R J E S E N J E

1. Daje se ovlaštenje poduzeću Urbis centar d.o.o. Banja Luka, ul. Vojvode Stepe Stepanovića 101a, za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata i to:
 - a) Prostornih i urbanističkih planova,
 - b) Detaljnih planskih dokumenata (zoning planovi, regulacioni planovi i urbanistički projekti), na rok od pet godina od dana donošenja istog.
2. Urbis centar d.o.o. Banja Luka, je dužan da, ako se naknadno promijene podaci na osnovi kojih je ovlaštenje dato, u roku od 15 dana od dana nastale promjene, zatražiti izmjenu ovlaštenja.
3. Urbis centar d.o.o. Banja Luka, može podnijeti zahtjev za produženje ovlaštenja najranije godinu dana, a najkasnije dva mjeseca prije isteka roka važenja ovlaštenja.

O b r a z l o ž e n j e

Dana 10.06.2025. godine Federalno ministarstvo prostornog uređenja je zaprimilo zahtjev poduzeća Urbis centar d.o.o. Banja Luka, ul. Vojvode Stepe Stepanovića 101a, produženje i izmjenu rešenja o ovlaštenju za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata broj UPI-02-23-2-264/10 F.Š. od 31.08.2020. godine.

Rješavajući zahtjev poduzeća Urbis centar d.o.o. Banja Luka za izdavanje ovlaštenja za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata, Federalno ministarstvo prostornog uređenja je izvršilo uvid u zahtjev podnosioca te u kompletan spis predmeta sa priložanom dokazima te nakon ocjene svakog dokaza pojedinačno, utvrdilo da poduzeće Urbis centar d.o.o. Banja Luka ispunjava uslove za izdavanje ovlaštenja za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata.

U skladu sa članom 28. stav (3) Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/06, 72/07, 32/08, 4/10, 13/10, 45/10, 85/21, 92/21 i 72/24), članom 3. 4 i 5 Uredbe o posebnim uslovima koje moraju ispunjavati privredna društva i druga pravna lica da bi se mogla registrovati za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata („Službene novine Federacije BiH“, broj 71/08), i članom 262. Zakona o upravnim postupku („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/98, 48/99 i 61/22), donosimo je rešenje kao u dispozitivu.

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banja Luka
 Telefon: 051/223-960; 051/223-790; fax: 051/223-962
 E-mail: office@urbiscentar.com; http: www.urbiscentar.com

Podnosilac zahtjeva je dostavio dokaz o uplati naknade za izdavanje ovlaštenja u iznosu 600,00 KM, u skladu sa rješenjima Federalnog ministra za prostorno uređenje broj 05-14-3-341/09 od 04.03.2009. godine i 02-14-3-341/09 od 08.05.2014. godine, putem NLB banke.

Podnosilac zahtjeva je u skladu sa članom 3. Zakona o Federalnim upravnim pristojbama i tarifi Federalnih upravnih pristojbi („Službene novine Federacije BiH“, broj 6/98, 8/00, 45/10, 43/13 i 98/17), uplatio taksu u iznosu 7.00 KM, putem NLB banke, tarifi broj 2.

POUKA O PRAVNOM LIJEKU

Ovo rješenje je konačno u upravnom postupku i protiv njega nije dozvoljena žalba ali se može pokrenuti upravni spor, podnošenjem tužbe nadležnom sudu u roku od 30 dana od njegovog prijema.

Dostaviti :

1. Urbis centar d.o.o. Banja Luka
 ul. Vojvode Stepe Stepanovića 101a,
 78000 Banja Luka,
2. Evidenciji,
3. Arhivi.

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banja Luka
Telefon: 051/223 960; 051/223 790; fax: 051/223 962
E-mail: office@urbiscentar.com; <http://www.urbiscentar.com>

II TEKSTUALNI DIO

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banja Luka
Telefon: 051/223-960; 051/223-760; fax: 051/223-962
E-mail: office@urbiscentar.com; http: www.urbiscentar.com

I. UVODNO OBRAZLOŽENJE

Izradi Urbanističkog projekta za uređenje užeg urbanog područja Donji Vakuf, pristupilo se nakon što je Općinsko vijeće Donji Vakuf na sjednici održanoj 22.07.2025. godine donijelo Odluku o pristupanju izradi Urbanističkog projekta užeg urbanog područja Donji Vakuf, za period 2025-2035. godine redni br. Odluke 95, objavljena 25.07.2025. godine („Službeni glasnik Općine Donji Vakuf“ br. 05/25).

Prostorni obuhvat Urbanističkog projekta za uređenje lokaliteta užeg urbanog područja Donji Vakuf je definisan Odlukom o izradi, a površina cjelokupnog obuhvata je cca P=2,7 ha.

Nosilac pripreme Urbanističkog projekta (Služba za prostorno uređenje, katastar i imovinsko pravne poslove) dostavio je programske elemente.

Projektom su definisani svi relevantni urbanističko-regulativni, nivelacioni, oblikovni i organizacioni elementi za buduću izgradnju na predmetnom prostoru.

U skladu sa odredbama Zakona o prostornom planiranju i korišćenju zemljišta na nivou Federacije BiH („Službene novine FBiH“, broj: 2/06, 72/07, 32/08, 4/10, 13/10, 45/10, 85/21 i 92/21), Zakona o prostornom uređenju („Službene novine SBK“ broj: 11/14 i 1/25) i Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za izradu dokumenata prostornog uređenja („Službene novine Federacije BiH“ br. 63/04, 50/07 i 84/10), te Odluke o pristupanju izradi Urbanističkog projekta užeg urbanog područja Donji Vakuf, za period 2025-2035.godine, redni br. Odluke 95, objavljena 25.07.2025. godine („Službeni glasnik Općine Donji Vakuf“ br. 05/25) prva faza predstavlja pripremu i izradu Urbanističke osnove koja se razmatra na stručnoj raspravi organizovanoj od strane Nosioca pripreme plana.

Javna rasprava je organizovana 19.02. 2026. godine, u toku javnog uvida koji je trajao od 09.02.-24.02.2026.

II. IZVOD IZ PROSTORNOG PLANA OPĆINE DONJI VAKUF 2014-2034. god.

Predmetni prostor se nalazi u obuhvatu Prostornog plana Općine Donji Vakuf 2014-2034. god. Pomenutim planom je predmetni lokalitet identifikovan kao izgrađeno zemljište sa magistralnom cestom - gradsko naselje, koje je takođe i najgušće naseljeni dio općine Donji Vakuf.

Sa aspekta koncepcije razvoja sistema/mreže naselja, da bi se unaprijedio postojeći sistem, identifikovana je vertikalna (funkcionalna) i horizontalna (prostorna) hijerarhija u mreži naselja.

U tom smislu, na prostoru općine Donji Vakuf definisane se tri kategorije naselja i to:

- Centar I kategorije (općinski centar) – Donji Vakuf,
- Centri II kategorije (sekundarni centri) – Prusac, Torlakovac, Oborci – Šeherdžik,
- Primarna seoska naselja – ostala naselja.

Osnova budućeg razvoja mreže naselja jeste snažniji socio - ekonomski razvoj populaciono većih naselja, odnosno, dalje jačanje i razvoj lokalnih centara koji će omogućiti ravnomjerniji razvoj svih dijelova općine. Iako je do sada koncentracija aktivnosti i njihov prostorni razmještaj stimulisao razvoj općinskog centra značajnije u odnosu na razvoj ostalih dijelova općine, jačanje općinskog centra, kao centra I kategorije će se nastaviti u planskom periodu obzirom da općinski centar treba da ima najviši nivo centraliteta.

Ovaj prostor, sa najvećom koncentracijom stanovništva, karakteriše i najveća koncentracija poslovnih i stambenih objekata, te najbolja opremljenost tehničkom i društvenom infrastrukturom. Položaj općinskog centra je kompaktan, smješten uz magistralnu cestu i zbog te nepogodnosti pruža idealne uslove za izmještanje visoko frekventnog saobraćaja i formiranje gradske zone sa trgovom i šetalištem.

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banja Luka
 Telefon: 051/223-960; 051/223-760; fax: 051/223-962
 E-mail: office@urbiscentar.com; http: www.urbiscentar.com

III. IZVOD IZ URBANISTIČKOG PLANA OPĆINE DONJI VAKUF 2017-2027. god.

Urbanističkim planom općine Donji Vakuf 2017-2027. Godine, sa aspekta korišćenja prostora, predmetni prostor je definisan kao stambeno-poslovna zona, sa manjim udjelom administrativnih sadržaja, kao i sadržaja na bazi poslovanja iz grupe tercijarnih djelatnosti (trgovina, snabdijevanje, usluge, ugostiteljstvo), ali sa značajnim infrastrukturnim koridorom u vidu magistralnog puta.

Smjernice za razvoj urbanog područja su:

- Spriječiti neopravdano širenje građevinskog zemljišta unutar urbanog područja;
- Prioritetno koristiti dijelove građevinskog zemljišta koja su već opremljena komunalnom infrastrukturom;
- Novu gradnju (stambenu i drugu), s prioritetom provoditi na nedovoljno ili neracionalno izgrađenim dijelovima urbanog područja. Urbanom obnovom (rekonstrukcijom, sanacijom i sl.), očuvati graditeljski identitet, te dati prioritet održavanju ili uređenju postojećeg stambenog fonda.

Osnovni ciljevi za razvoj i oblikovanje naselja su sljedeći:

- Primjenom principa savremenog planiranja, kroz koncept preplitanja kompatibilnih namjena, umjesto formiranja izdvojenih zona stanovanja, rada i rekreacije, formirati urbanu matricu u skladu sa potrebama savremenog čovjeka.
- Pozitivno usmjeriti razvoj urbane cjeline u skladu sa njegovim karakterom administrativnog, kulturnog i obrazovnog centra.
- Maksimalno ispoštovati zatečene fizičke strukture na mjestima gdje su opravdane funkcijom, u kontekstu zoniranja prostora, te širenja novog izgrađenog tkiva.
- Formirati efikasnu i primjerenu saobraćajnu mrežu koja će zadovoljiti sve uslove bezbjednosti i oblikovati urbanu sliku prostora na višem nivou.
- Zaštita i unapređenje prirodnih vrijednosti oplemenjivanjem urbanim elementima pejzaža i urbanim mobilijarom.
- Formiranje aktivne i atraktivne rekreativno-parkovske zone sa kombinacijom sportskih i kulturnih sadržaja primjerene funkcije.
- Formiranje jakog pješačkog poteza kroz uže urbano područje.
- Obezbijediti prepoznatljivost centra naselja, utvrditi vrijedne ambijentalne cjeline i stvoriti nove.
- Oblikovno usmjeriti razvoj urbanog područja, dajući smjernice u pogledu horizontalnih i vertikalnih gabarita – formiranja repera, akcenata u prostoru i slično.
- U segmentu stanovanja unaprijediti postojeće tipove, te formirati nove gdje to razvojni koncept nameće.
- Obezbijediti optimalan kapacitet školskih objekata i objekata socijalne zaštite.
- Obezbijediti optimalno zadovoljenje potreba za slobodnim rekreativnim i zelenim površinama.
- Primjena koncepta u kome zelene površine spajaju sve namjene i obezbjeđuju transparentnost prostora u fizičkom i funkcionalnom smislu, a naročito ekološkom smislu (provjetravanje, insolacija, apsorpcija negativnih uticaja....).
- Formirati nova radna mjesta u sklopu planiranih sadržaja.
- Obezbijediti infrastrukturnu opremljenost svih zona u skladu sa potrebama, te obezbijediti deficitne komunalne djelatnosti.

Urbanističkim planom se definišu i ciljevi razvoja saobraćajne infrastrukture:

Na osnovu sagledavanja i analize postojećeg stanja putne infrastrukture, planiranog i očekivanog društveno-ekonomskog razvoja i postavki iz Prostornog plana Donjeg Vakufa, proizašli su ciljevi razvoja saobraćajnog sistema:

- Predvidjeti kvalitetna i dugoročna rješenja.

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banja Luka
 Telefon: 051/223-960, 051/223-760; faks: 051/223-962
 E-mail: office@urbiscentar.com, http: www.urbiscentar.com

- Izvršiti izgradnju novih saobraćajnica definiranih prostornim planom opštine donji vakuf, kao i primarne mreže saobraćajnica kroz urbano područje, kako bi se stekli uslovi za diferenciranje lokalnog i tranzitnog saobraćaja,
- Rekonstruisati i dograditi putnu mrežu za sve vidove saobraćaja,
- Formirati osnovnu uličnu mrežu u funkciji planiranog razmještaja aktivnosti i stanovanja,
- Izgradnjom trotoara i pješačkih staza predvidjeti razdvajanje pješačkog i kolskog saobraćaja.

Projekcijom urbanog uređenja se jasno definiše:

Na ostatku saobraćajne mreže planirana je rekonstrukcija svih gradskih ulica i to na način, da se na jasno definiše primarna gradska ulična mreža, koja će preuzeti većinu lokalnog saobraćaja, te ulogu sabirnih saobraćajnica čiji je cilj da izvorno-ciljni saobraćaj dovede na primarnu državnu mrežu puteva, odnosno na magistralne i regionalne puteve.

Sve gradske saobraćajnice treba da budu dovedene u stanje normalnog dvosmjernog saobraćaja, a u njihovom profilu je potrebno izgraditi trotoare, kako bi se povećala bezbjednost pješaka. Prilikom izrade planske dokumentacije nižeg reda i projekata saobraćajnica je potrebno obratiti posebnu pažnju pješačkim kretanjima, te na adekvatan način obezbijediti funkcionalno i bezbjedno kretanje pješaka unutar urbanog područja Donjeg Vakufa.

Kada su u pitanju skverovi, Urbanističkim planom je data sljedeća projekcija:

Skverovi su manje zelene površine javnog korišćenja, veličine do 2ha, namijenjeni kratkotrajnom odmoru stanovnika ili dekorativnom oformljenju gradskih trgova, ulica, javnih i administrativnih objekata.

Skverove treba interpolirati kroz provedbenu plansku dokumentaciju oko javnih komunikacija, trgova i javnih administrativnih objekata.

Kada je u pitanju visokogradnja i povećanje energetske efikasnosti u sektoru zgradarstva Urbanističkim planom se navodi:

Veoma važno je unapređenje energetske efikasnosti u sektoru zgradarstva, kako stambenih, tako i objekata druge namjene. Iskustva iz EU, kao i zemalja iz okruženja govore u prilog tome da se velike uštede mogu napraviti upravo adekvatnim izolovanjem objekata i drugim aktivnostima koje vode ka smanjenju potrošnje toplotne energije po 1 m² grijanog prostora. Pošto se radi o skupim investicijama, neophodno je da se na nivou općine napravi strategija, definišu prioriteta, te usvoji odgovarajuća regulativa, kao i pretpostavke za ulazak u ovu vrstu aktivnosti.

Treba naglasiti da su poslovi i aktivnosti vezani za energetske efikasnost izuzetno zahtjevni i kompleksni i zbog toga zahtijevaju sistematski pristup od strane države i lokalnih vlasti.

IV. OPIS LOKACIJE

Kompletno uže urbano područje Donji Vakuf obuhvata prostor koji je mahom izgrađen uz glavne saobraćajne komunikacije, do prirodnih granica, a koji predstavlja kompaktnu cjelinu na kojoj predstoji intenzivna izgradnja. Uže urbano područje obuhvata površinu od 163,25ha (oko 32,65% urbanog područja).

Granica obuhvata Urbanističkog projekta užeg urbanog područja Donji Vakuf obuhvata prostor sjeverno i južno od ulice 14. Septembar, odnosno južno - prirodnu granicu sa rijekom Vrbas, istočno - do početka kružne raskrsnice i mosta Dr. Eniza Rujanca, dijelom granicom parcele BH pošte Donji Vakuf, kao i prostor gradske pijace, a sa sjeverne strane - granicu predstavlja tzv. ulica Ispod strane, kao i djelom granica sa privatnim parcelama, sa zapadne strane - granicu obuhvata čine privatne parcele između Ul.Kovači i Ul. Džemala Zečevića do raskrsnice kod pravoslavne crkve Uspenja

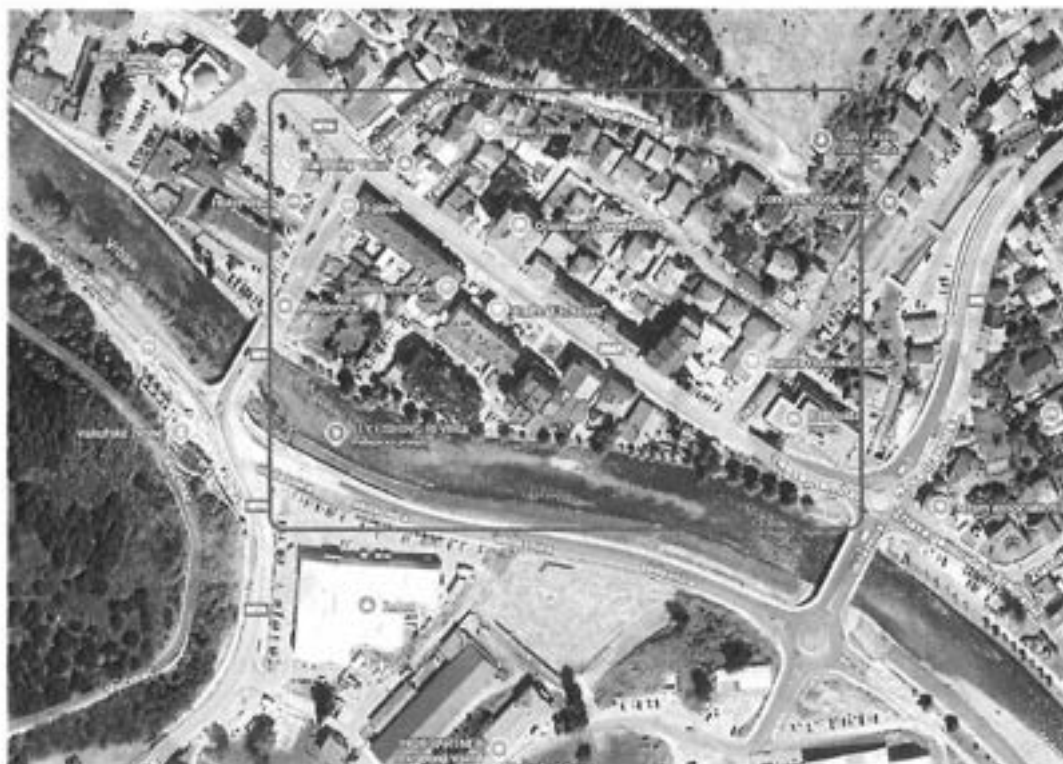

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banjaluka
 Telefon: 051/223-960; 051/223-760; fax: 051/223-962
 E-mail: office@urbiscentar.com; http: www.urbiscentar.com

presvete Bogorodice i Trga Ibrahim-Beg Malkoča, kao i granice privatnih parcela istočno od mosta Alije Izetbegovića.

Obuhvat većim dijelom leži na ravnom terenu dok je manji sjeverni dio na blago nagnutom terenu. Lokacija obuhvata užeg urbanog područje Donji Vakuf se nalazi na nadmorskoj visini od oko 515 m.

Fotografija br. 1: Google Maps snimak predmetne lokacije

V. STANJE ORGANIZACIJE, UREĐENJA I KORIŠĆENJA PROSTORA

V.I. PROSTORNA CJELINA

V.I.1. Pozicija i značaj područja Urbanističkog projekta u odnosu na okruženje

Područje Urbanističkog projekta predstavlja centralnu gradsku zonu Donjeg Vakufa, tj. Staro gradsko jezgro. Po svojoj lokaciji u odnosu na šire okruženje, ovaj prostor posjeduje visok nivo pristupačnosti i eksponiranosti, s tim što ima ograničene prostorne okvire u smislu mogućnosti proširenja, a time i obezbjeđenja adekvatnijih projektnih rješenja. Prostor je karakterističan po već definisanim namjenama površina, kao i frekventnom saobraćaju, sa mogućnostima za izmiještanje.

V.I.2. Postojeća namjena površina po zonama

Postojeće stanje namjene površina po zonama u sklopu obuhvata je heterogeno. Predmetni obuhvat se sastoji od 61 objekta različite namjene, a dominiraju individualni porodični objekti, individualni porodični stambeno-poslovni objekti, višeporodični stambeno poslovni objekti, poslovni objekti, administrativno-stambeni i pomoćni objekti, a manju cjelinu čine vjerski i infrastrukturni objekti.

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banja Luka
Telefon: 051/223-960; 051/223-760; fax: 051/223-962
E-mail: office@urbiscentar.com; <http://www.urbiscentar.com>

Tretirani obuhvat zbog svog položaja u sklopu postojeće strukture šireg gradskog centra, karaktera postojeće namjene njegovih pojedinih dijelova, kao i pozicije postojećih objekata i saobraćajnih površina daje sliku nedovoljno definisanog i povezanog prostora u smislu namjene površina po zonama,

V.I.3. Stanovanje

Stanovanje je na prostoru predmetnog obuhvata zastupljeno u paralelnom odnosu kao i poslovanje, a predstavljeno je kroz više stambeno-poslovnih blokova, kao i nizom individualnih stambenih i stambeno-poslovnih objekata. Spratnost objekata je različita i kreće se od P (prizemlje) do P+5 (prizemlje i pet etaža). Samo uže urbano područje predstavlja područje sa većom gustinom naseljenosti.

Fotografija br. 2: Fronta niza višeporodičnih stambeno-poslovnih objekata prema glavnoj ulici

Fotografija br. 3: Fronta niza individualnih stambeno-poslovnih objekata u sjevernom dijelu obuhvata

V.I.4. Poslovanje

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banjaluka
 Telefon: 051/223-960, 051/223-760, fax: 051/223-962
 E-mail: office@urbiscentar.com, http: www.urbiscentar.com

Na prostoru tretiranog obuhvata poslovanje je zastupljeno u većem obimu, kao i u vidu postojanja raznih poslovnih sadržaja u okviru postojećih višeporodičnih i individualnih stambeno-poslovnih objekata. Različiti poslovni sadržaji, među kojima dominiraju tercijarne djelatnosti (trgovina i ugostiteljstvo) su uglavnom formirani uz glavnu magistralnu saobraćajnicu ul. 14. Septembar, kao i u vidu ugostiteljskih sadržaja uz gradsko šetalište i duž ulice Kovači.

Fotografije br. 4 i 5: Ul. Kovači i njeni ambijentalni potencijali

V.I.5. Postojeće fizičke strukture

Objekti građeni u grupacijama i danas predstavljaju karakteristične tipove u arhitektonskom smislu koji karakterišu vrijeme izgradnje i daju upečatljiv karakter prostoru.

Objekti izrađeni prije posljednjeg rata savremenim arhitektonskim izrazom, kvalitetnim i estetski vrijednim materijalima doprinose urbanoj matrici ove ulice.

Centar grada u starom jezgru uz Magistralnu cestu M5, predstavlja upravni i trgovački centar Donjeg Vakufa. U ovom dijelu gradskog jezgra, jedan broj višeporodičnih stambenih i stambenoposlovnih objekata je pretrpio određene rekonstruktivne zahvate koji su u neskladu sa okolnim objektima i koji narušavaju ambijent. Neuspjele rekonstrukcije su odraz ekonomskih i socijalnih uslova, te lošeg poimanja estetike investitora i projektanta.

Evidentno je i da novi objekti arhitektonskim izgledom zaostaju u estetskom i urbanom smislu u odnosu na objekte iz 80. i 90. godina 20. vijeka, dajući prednost ukusu investitora i komercijalnom aspektu.

Stariji građevinski blokovi uz magistralni put su građeni tako da u ivičnoj regulaciji duž glavne saobraćajnice dominira izgradnja, uglavnom stambenih zgrada maksimalne spratnosti do P+5, a u unutrašnjosti, duž manje značajnih saobraćajnica, dominira niža stambena izgradnja sa spratnim i dvospratnim zgradama.

Sa stanovišta javnog prostora, uočava se neformirani trg ispred opštinskog objekta. Pogodnost lokaciji daje postojeće šetalište uz rijeku.

Sa ambijentalnog stanovišta, posebno su vrijedni ambijenti ulice Kovači.

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banja Luka
 Telefon: 051/223-960; 051/223-760; fax: 051/223-962
 E-mail: office@urbiscentar.com; http: www.urbiscentar.com

Fotografija br. 6: Kompozicija objekata uz glavnu saobraćajnicu, sa poslovnim i stambenim sadržajima kao i uređenim zelenim površinama

Fotografija br. 7: Objekti u zoni uz rijeku

Fotografija br. 8: Unutarblokovsko stanje objekata

Fotografija br. 9: Stanje gradske pijace

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banja Luka
Telefoni: 051/223-960; 051/223-760; faks: 051/223-962
E-mail: office@urbiscentar.com; http: www.urbiscentar.com

V.II. PRIRODNI USLOVI I RESURSI

Inženjerskogeološke karakteristike obrađene su na osnovu podataka Osnovne geološke karte sa tumačem, razmjere 1:100.000 – list Bugojno, Urbanističkog plana općine Donji Vakuf (2017-2027), te druge raspoložive dokumentacije kao i terenskog uvida.

Predmetni prostor prikazan je na grafičkom prilogu koji je sastavni dio ovog dokumenta.

V.II.1. Geografski položaj, reljef i hidrografija

Prostor obuhvata urbanističkog projekta nalazi se u Skopljanskoj kotlini, centralnom dijelu urbanog područja Donjeg Vakufa, na fluvioakumulativnoj terasi Vrbasa. Obuhvat sa istočne strane tangira Oboračka rijeka, dok je sa južne strane rijeka Vrbas.

Sa geomorfološkog aspekta zastupljeni su fluvijalni, deluvijalni i proluvijalni geomorfološki procesi. Fluvijalni proces nastaje kao posljedica stalnih površinskih tokova. Od fluvijalnih oblika u obuhvatu su najzastupljeniji aluvioni vodotoka kao akumulacioni oblik. Deluvijalni geomorfološki proces nastaje kao posljedica difuznih povremenih tokova. Deluvijalni zastori, kao akumulacioni oblik ovog procesa, se javljaju u nižim, blago nagnutim dijelovima padina. Proluvijalni geomorfološki proces nastaje kao posljedica povremenih linijskih tokova, a kao akumulacioni oblika nastaju plavinske lepeze. Često su proluvijalni i deluvijalni procesi zajedno zastupljeni i u tom slučaju se formiraju deluvijalno-proluvijalne lepeze. Apsolutne visine terena se kreću u rasponu od 515 – 519 mm.

V.II.2. Geološki sastav i građa terena

Područje obuhvata je, sa geološkog aspekta, raznovrsno. Geološke karakteristike terena su obrađene na osnovu Osnovne geološke karte, list Bugojno, te na osnovu ostale dostupne literature i geološkog rekognosciranja terena izvedenog u toku izrade planskog dokumenta.

Na prostoru, najstarije su stijene trijaskie starosti a najmlađe kvartarne tvorevine. Stijenska masa je najčešće pokrivena deluvijalnim ilovačastim pokrivačem male debljine, od 0 – 50 cm. Deluvijalni nanos je rijetko deblji, i to na dijelovima terena manjeg nagiba ili zaravnina.

Mezozojski sedimenti zauzimaju mali, krajnji sjeverni dio obuhvata i predstavljaju najstarije stijene u obuhvatu urbanističkog projekta. Donjetrijski sedimenti (T_1) su predstavljeni karbonatnim škrljicima, alevrolitima i pješčarima.

Kvartarni sedimenti, kao najmlađi sedimenti su najviše zastupljeni u vidu aluviona uz korito Vrbasa, te kao proluvijalni i deluvijalni zastori. Aluvijalni nanos (al) litološki je građen od šljunka, pijeska i gline. Debljina aluviona je do 15 m. Deluvijalni (dl) zastori su formirani u zoni uticaja deluvijalnih procesa i građeni su od suglina sa odlomcima matičnih stijena, dok su proluvijalni nanosi (pr) građeni od slabosortiranih sedimenata, pijeska i glina sa odlomcima matičnih stijena.

V.II.3. Inženjerskogeološke karakteristike

Inženjerskogeološke osobine terena u direktnoj su zavisnosti od litološkog sastava terena, fizičkih osobina pojedinih litoloških članova, hidrogeoloških i hidroloških karakteristika, reljefa i dr.

U obuhvatu, sve stijene se dijele na:

- A/ Nevezane stijene: u koje su svrstani nasip i aluvijum. Aluvijalni sedimenti su dobro konsolidovani i dobro nosivi. U ovim zonama se ne očekuju nestabilnosti terena. Heterogenog su granulometrijskog sastava, a petrografski je pretežno krečnjačkog porijekla.
- B/ U slabovezane stijene su svrstani deluvijalni i proluvijalni sedimenti koji u neobezbjedenim usjecima mogu da budu nestabilni. Loše su granulisani i slabo konsolidovani.

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banjaluka
 Telefon: 051/223-960; 051/223-960; fax: 051/223-962
 E-mail: office@urbiscentar.com; http: www.urbiscentar.com

C/ Okamenjene stijene, koje su predstavljene trijaskim karbonatnim škriljcima, alevrolitima i pješčarima. Stijenske mase su raspucale i rastrošene u površinskom dijelu. Inženjerskogeološka sredina je uslovno povoljna.

Od savremenih egzogenih geoloških procesa i pojava naročito su značajni vertikalna i horizontalna erozija te klišenje tla. Na predmetnom području, dio terena je uslovno povoljan sa aspekta izgradnje:

- Uslovno povoljno prema inženjerskogeološkim karakteristikama terena. Gradnja u ovoj zoni mora biti usklađena sa uslovima stručnog lica za geotehniku. Usjeci trebaju biti propisno obezbijeđeni.
- Uslovno povoljno zbog povremenog plavljenja. Ova kategorija predstavlja povoljnu zonu ukoliko se riješi problem plavljenja. Do konačnog rješavanja treba imati u vidu nepovoljnost zbog mogućeg plavljenja i rješenja ugrađivati u individualne projekte planiranih objekata.

V.II.4. Seizmičke karakteristike

Prema podacima Seizmoloških karata iz Pravilnika o tehničkim normativima za izgradnju objekta visokogradnje u seizmičkim područja, predmetni prostor se nalazi u zoni maksimalno očekivanog intenziteta potresa VIII* MSK i vjerovatnoće pojave 63% za povratni period od 500 godina.

V.II.5. Sistem zelenih površina

Elementi koji obrazuju sistem zelenih površina različiti su po svojoj namjeni, po ciljevima koji se sa njima žele postići, a takođe i po načinu kompozicije. Osnovne funkcije zelenila su poboljšanje sanitarno – higijenskih uslova, zatim stvaranje povoljnih mikro – klimatskih uslova, kao i povećanje ambijentalne vrijednosti prostora.

Zelene površine, odnosno njihovo plansko uređenje kao komponenta urbanizacije naselja, imaju izvanredan značaj u životu i radu ljudi, pa im je potrebno dati tretman bitne infrastrukturne komponente.

Postojeće stanje predmetne lokacije, sa aspekta zelenih površina, predstavljeno je izuzetno vrijednim stablima različitih listopadnih sorti, na prostoru gradskog šetališta – zona uz rijeku, i u nešto manjem obimu u samoj centralnoj zoni samog obuhvata Urbanističkog projekta. Vrijednost ovih stabala se ogleda u njihovoj starosti, istorijskom značenju i dobrim bioestetskim funkcijama.

Fotografija br. 10: Segment postojećeg dendrofonda

Fotografija br. 11: Potencijali šetališta uz rijeku

Najveći dio obuhvata je urbanizovana i popločana struktura u kojoj je vidno odsustvo dendrofonda, što za posljedicu ima neublažene temperature ekstreme, a s obzirom na to da se radi o najužem centru grada, okružen stambeno-poslovnim blokovima, ovaj nedostatak je alarmantniji. Prostor u unutrašnjosti stambenih blokova predstavljen je većim plohami asfaltnih i makadamskih površina u kombinaciji sa parking prostorima. Na ovim prostorima je primjetno odsustvo uređenih elemenata zelene matrice.

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banjaluka
Telefon: 051/223-960, 051/223-760, fax: 051/223-962
E-mail: office@urbiscentar.com, http: www.urbiscentar.com

V.III. INFRASTRUKTURA

V.III.1. Saobraćaj

Centar Donjeg Vakufa se nalazi na izuzetno važnom saobraćajnom čvorištu, na ukrštaju magistralnih puteva M5 i M16, koji spajaju sjever i sjeverozapad Bosne i Hercegovine sa Srednjom Bosnom i Sarajevom na jednoj strani, i Hercegovinu i obalu Jadranskog mora na drugoj strani.

Ovaj položaj je, istorijski gledano, bio povoljan za razvoj grada na ovom mjestu, te kasnije omogućio razvoj privrede i stvaranje važnih privrednih zona. Međutim, razvojem motornog saobraćaja je došlo do onemogućavanja razvoja centra grada, zbog velikih tranzitnih tokova kroz područje u kome se istorijski centar nalazio i gdje se trebao dalje razvijati. Osnovu saobraćajne mreže Donjeg Vakufa predstavljaju magistralni putevi, te se i sam centar grada, u kome se nalaze brojne administrativne, trgovačke, ugostiteljske djelatnosti nalazi na magistralnom putu.

Prije nekoliko godina je izgrađen novi most preko rijeke Vrbas, i dio saobraćajnice koja povezuje magistralne puteve na lijevoj obali Vrbasa, koja predstavlja obilaznicu oko centralnog dijela grada. U sadašnjem trenutku i novoizgrađena obilaznica i Ulica 14. septembar, koja čini centralnu gradsku ulicu, predstavljaju paralelne magistralne puteve, na kojima se bez ikakvih ograničenja, na potpuno jednak način, odvija i tranzitni i lokalni saobraćaj kroz grad.

S obzirom na promjenu saobraćajne slike centra grada, do koje je došlo izgradnjom novog mosta i obilaznice, javila se ideja o redefinisaju centralnog gradskog područja, te je urađen dokument pod nazivom „Saobraćajna analiza centra Donjeg Vakufa sa prijedlogom poboljšanja stanja“ u kome su prikazani rezultati saobraćajnih istraživanja, te je predloženo više varijanti od kojih je potrebno izabrati jednu koja će poslužiti kao osnova za novo saobraćajno rješenje i razvoj centralnog dijela grada.

Obuhvat ovog Urbanističkog projekta se nalazi između rijeke Vrbas i Ulice Ispod strane, te između semaforizovane raskrsnice u blizini Pravoslavne crkve, te novoizgrađene kružne raskrsnice kod novog mosta preko Vrbasa. Ta zona predstavlja centralnu gradsku zonu u kojoj se nalaze brojni stambeno – poslovni, administrativni i trgovački objekti raznih spratnosti. Centralni dio te zone je Ulica 14. septembar, koja je dio magistralnog puta M5. Saobraćaj se u ovoj ulici odvija dvosmjerno, a u ulici se obostrano nalaze izgrađeni trotoari promjenjive širine. U jednom dijelu uličnog profila postoji značajna zelena površina.

Evidentan je i veliki broj parkiranih vozila na trotoarima i na drugim mjestima na kojima je parkiranje zabranjeno.

Najznačajnije površine za parkiranje unutar obuhvata se nalaze u jugozapadnom dijelu obuhvata između Vrbasa i ulice 14. septembar (u zoni stambenih i ugostiteljskih objekata), u zoni oko zgrade Opštine, te unutar stambenog bloka koji se nalazi u centralnom dijelu obuhvata. Sem ovih parkinga, unutar obuhvata postoji još nekoliko manjih parking površina, jedan broj privatnih garaža, a značajan broj vozila je parkiran na površinama na kojima je parkiranje zabranjeno (trotoari, šetalište pored Vrbasa, zelene površine).

Unutar obuhvata ovog plana postoji veći broj površina namjenjenih pješačkom saobraćaju, (šetalište pored Vrbasa, trotoari i druge površine), što je logično jer se radi o zoni sa izuzetno velikim pješačkim kretanjima. U Ulicama Jaz i Ispod brda ne postoje izgrađeni trotoari, te su pješaci prinuđeni da se kreću površinama namjenjenim kolskom saobraćaju.

V.III.2. Hidrotehnika

Hidraotehničku infrastrukturu u obuhvatu plana sačinjavaju instalacije za snabdijevanje vodom (vodovod) te instalacije za odvođenje sanitarnih i površinskih voda od padavina (kanalizacija).

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banja Luka
Telefon: 051/223 960, 051/223 760, fax: 051/223 962
E-mail: office@urbiscentar.com, http: www.urbiscentar.com

U neposrednoj blizini obuhvata plana prolazi korito rijeke Vrbas. Korito rijeke Vrbas kroz uže gradsko urbano područje Donjeg Vakufa je uređeno (regulisano); dno i obale su osigurane od erozionih dejstava, prostori uz vodotok uređeni sa pješačkim zonama, utvrđene su granice vodnog dobra. Korito vodotoka je recipijent za postojeću kanalizaciju (sanitarne otpadne i površinske vode od padavina).

V.III.2.1. Vodovod:

Snabdijevanje pitkom vodom urbanog područja Donjeg Vakufa je iz gradskog vodovodnog sistema sa izvorišta Prusačka vrela. Zahvaćena su tri vrela, ukupne izdašnosti oko 70 l/s. Vrela su silaznoga tipa, nalaze se na nadmorskoj visini oko 622 m.n.m. Na osnovu mjerenja izdašnosti u različitim hidrološkim uslovima, može se zaključiti da su varijacije izdašnosti vrela relativno male (minimalna izdašnost tri vrela je procijenjena na 85 l/s), što je povoljno sa stanovišta eksploatacije. Analize fizičko-hemijskih i bakterioloških karakteristika izvorišta se vrše redovno i pokazale su da se radi o vodi dobrog kvaliteta za piće.

Voda se od zahvata ACC cjevovodom Ø300 mm doprema do rezervoara Kutanja zapremine 2x300 m³, kota dna 578,6 mm. Od rezervoara se voda gravitaciono transportuje do potrošača odgovarajućom distribucionom mrežom za stanovništvo i industriju. Pored gradskog vodovoda za potrebe tvornice gipsa i gipsanih proizvoda "Komar" kao i tvornice "Janj", izgrađen je zahvat tehnološke vode na Prusačkoj rijeci. Ova voda se koristi za tehnološki proces hlađenja generatora i pranje trupaca za pilanu.

Cijevni materijali, zastupljeni u gradskoj vodovodnoj mreži su: azbest cementni cjevovodi profila 65 do 300 mm, ukupne dužine oko 18,523 km, te polietilen visoke gustoće, profila 40 do 400 mm, ukupne dužine oko 35,55 km. Ukupna dužina distributivnih cjevovoda gradske vodovodne mreže (profili od 40 do 400 mm) iznosi oko 54,07 km.

Kroz obuhvat predmetnog plana prolaze cjevovodi profila Ø200 mm i Ø100 mm (materijal azbestno-cementne cijevi).

V.III.2.2. Kanalizacija:

Postojeća kanalizaciona mreža Donjeg Vakufa je mješovitoga tipa sa direktnim ispuštanjima u rijeku Vrbas na više mjesta (bez prethodnog prečišćavanja otpadnih voda). Veći dio kanalizacione mreže je izgrađen neplanski, parcijalnim rješenjima bez sagledavanja cjelokupnog obuhvata. Jedan dio domaćinstava dispoziciju otpadnih voda rješava putem septičkih jama (u većini slučajeva neodgovarajuće konstrukcije i održavanja). Može se zaključiti da je kompletna kanalizacija u zaostatku za razvojem naselja.

Kroz obuhvat predmetnog plana prolazi trasa izgrađenoga betonskog kanalizacionoga kolektora na koji su priključeni postojeći objekti.

V.III.3. Elektroenergetika

Prostor obuhvaćen Urbanističkim projektom užeg urbanog područja Donjeg Vakufa snabdijeva se el. energijom iz elektro-energetskog sistema BiH preko jedne trafo-stanice 110/10 kV, instalisane snage 20 MVA, koja je locirana u južnom dijelu grada.

TS „Donji Vakuf“ 110/10 kV, 20 MVA uključena je u elektroenergetski sistem Bosne i Hercegovine preko primarne 110 kV mreže, dalekovodima DV 110 kV Bugojno – Donji Vakuf i DV 110kV Donji Vakuf – Jajce 2.

Na predmetnom obuhvatu se nalaze dvije tipske distributivne trafo stanice KBTS - kablovska trafostanica „Vrbas“ 10/0,4 kV,630 kW i „Pošta“ 10/0,4 kV,400 kW.

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banja Luka
Telefon: 051/223-960; 051/223-760; fax: 051/223-962
E-mail: office@urbiscentar.com; http: www.urbiscentar.com

Osnovna koncepcija razvođenja električne mreže na obuhvatu Urbanističkog projekta užeg urbanog područja Donjeg Vakufa bazirana je 10 kV-nom naponskom nivou. Sredjenaponski vodovi su izvedeni podzemno – kablovski polaganjem direktno u rov u zemlju.

Niskonaponska distributivna mreža je izvedena kombinovano jednim dijelom nadzemno, a drugim dijelom podzemno preko kablovskih priključnih kutija na fasadi objekta. Ulična rasvjeta je izvedena u većini ulica, prvenstveno, u njihovim centralnim dijelovima grada.

Glavno preduzeće za distribuciju i snabdijevanje električnom energijom na području opštine Donji Vakuf je „Elektrodistribucija“ Zenica koja u svom sastavu, osim Poslovnice u Donjem Vakufu, ima još 18 poslovnica, a posluje kao integralni dio JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo (EPBiH).

Na predmetnom obuhvatu ne postoje rezervni izvori el. energije, tako da se rezervno napajanje, uglavnom, svodi na vlastite izvore el. energije, koje posjeduju pojedini objekti (ugostiteljstvo, škole, benzinske pumpe i t.d.)

V.III.4. Telekomunikacije

Telefonska mreža predmetnog obuhvata svedena je na postojeću automatsku telefonsku centralu a izvedena je bakarnim i optičkim kablom.

Na čitavom području, su stvorene mogućnosti korišćenja ISDN (Integrated Services Digital Network). Telekomunikacioni servisi koji se mogu koristiti na predmetnom području su telefonija, internet, kablovska i IP televizija, GSM i UMTS tehnologije.

Ukupna telefonska mreža je mješovita tj. izvedena je većim dijelom podzemnim, a manjim dijelom vazdušnim putem. dosta dobro je usklađena dokumentacija i izgradnja telekomunikacione infrastrukture.

Usluge mobilne telefonije na predmetnom obuhvatu se odvijaju preko tri operatora:

- „HRVATSKE TELEKOMUNIKACIJE“,
- „BH TELEKOM“ i
- „m:tel“.

Postojeća pristupna telekomunikaciona mreža na području općine je u vlasništvu BH TELECOM-a.

V.III.5. Toplifikacija

Na prostoru, obuhvaćenom ovim Urbanističkim projektom, ne postoje izgrađene instalacije sistema daljinskog grijanja. Postojeći objekti, na ovom prostoru, snabdijevaju se toplotnom energijom iz individualnih toplotnih izvora.

V.IV. ŽIVOTNA SREDINA

Nekontrolisana promjena prirodnih uslova usled procesa urbanizacije koju karakterišu nepotpuna kontrola eksploatacije prirodnih površina i resursa (objekti, asfalt, infrastruktura), najčešći su uzroci degradacije osnovnih elemenata životne sredine u urbanim sadržajima.

Pomenute degradacije se manifestuju u različitim oblicima, prije svega kao:

- A/ Zagađivanje voda (površinskih i podzemnih);
- B/ Zagađivanje zemljišta i nagomilavanje čvrstog otpada;
- C/ Zagađivanje atmosfere;
- D/ Pojava buke i dr.

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banja Luka
Telefon: 051/223-960-051/223-760- faks: 051/223-962
E-mail: office@urbiscentar.com, http: www.urbiscentar.com

Trenutno nedostaje veliki dio podataka o trenutnom stanju životne sredine, odnosno evidencija kontrole i mjerenja zagađenja.

Na predmetnom prostoru ne postoji izgrađen sistem daljinskog grijanja, pa se objekti griju uglavnom iz individualnih izvora.

U širem smislu, svi izvori negativnog uticaja na kvalitet vazduha mogu se podijeliti na:

A/ linijski (saobraćajnice),

B/ tačkasti izvori uticaja (grijanje iz domaćinstava, kotlovnice i sl.).

Zagađenje atmosfere nastaje od gasovitih produkata sagorijevanja, odnosno emisijom polutanata u procesima sagorijevanja različitih vrsta goriva koji se upotrebljavaju najčešće u saobraćaju, ili kao energenti bilo u privrednim ili individualnim aktivnostima.

Kvalitet vazduha, kako na širem urbanom području tako i u ovom dijelu projekta, ima promjenljive vrijednosti u različitim periodima godišnjih doba.

Problematika uklanjanja otpada predstavlja jedan od bitnih uslova za sprečavanje širenja zaraznih bolesti, zagađenja osnovnih prirodnih elemenata životne sredine i uopšte za održavanje javne higijene.

Iako je buka jedan od pratećih uticaja u dijelovima urbanih prostora, za ovaj predmetni obuhvat nema podataka niti kvantitativnih analiza mjerodavnih nivoa buke i akustičnog opterećenja, te s toga detaljnija analiza stanja nije moguća.

V.V. OCJENA STANJA ORGANIZACIJE, UREĐENJA I KORIŠĆENJA PROSTORA

V.V.1. Ocjena stanja organizacije i iskorišćenosti prostora unutar obuhvata

Postojeći način korišćenja prostora je djelimično povoljan, ali i djelimično nepovoljan. Predmetni prostor pruža mogućnost za prenamjenu određenih javnih i saobraćajnih površina prema načinu korišćenja, dok izgrađene arhitektonske strukture ne nude previše mogućnosti za izgradnju novih objekata i sadržaja, osim u slučaju uklanjanja postojećih privremenih i pomoćnih objekata, te davanja novih kompaktnijih i bolje pozicioniranih objekata. Izmiještanjem visokofrekventnog saobraćaja iz ovog područja otvara se mogućnost za formiranje prepoznatljive urbane matrice, koja će sadržavati u sebi skver sa trgom, zelenilom, promenadom za šetnju po najužem gradskom centru.

Izradom ovog planskog dokumenta pruža se mogućnost da se pomenuti gradski centar konkretizuje u pogledu sadržaja koji definišu planski osmišljenu urbanu matricu, dajući joj stvarni identitet, a sve u skladu sa iskazanim potrebama potencijalnih korisnika.

V.V.2. Ocjena stanja infrastrukturne opremljenosti

Predmetni obuhvat je opremljen saobraćajnom, komunalnom i energetsom infrastrukturom, uglavnom za potrebe postojećih objekata i objekata u neposrednom okruženju.

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banjaluka
Telefon: 051/223-960, 051/223-760, fax: 051/223-962
E-mail: office@urbiscentar.com, http: www.urbiscentar.com

VI. POTREBE, MOGUĆNOSTI I CILJEVI ORGANIZACIJE, UREĐENJA I KORIŠĆENJA PROSTORA

VI.1.1. Potrebe i mogućnosti uređenja prostora obuhvata

S obzirom na to da područje obuhvaćeno Urbanističkim projektom predstavlja prostornu cjelinu sa izuzetno vrijednim lokacijskim potencijalom, koji u postojećem stanju nije dovoljno dobro funkcionalno riješen i iskorišćen, logičan je javni interes da se on kroz određeni nivo intervencija aktivira. Aktiviranje podrazumijeva modernizaciju i prenamjenu prvenstveno površina koje su trenutno rezervisane za funkcionisanje saobraćaja, ali s ostvarivanjem mogućnosti za izmještanje visoko frekventnog saobraćaja iz samog jezgra grada otvara se mogućnost, koja je i posledica potrebe samih građana, za stvaranje što više pješačkih tokova i davanja primata pješaku kao korisniku prostora.

VI.1.2. Potrebe i mogućnosti adaptacije i rekonstrukcije postojećih i izgradnje novih objekata

U skladu sa valorizacijom postojećih objekata i potrebama njihovih vlasnika, analizom je utvrđeno da ima osnova da se sačuva veći dio objekata uz određene intervencije. U tom smislu planira se rekonstrukcija objekata u Ul.14 Septembar, kroz primjenu energetski efikasnih rješenja. Intervencije na pomoćnim objektima koji su u svrsi višeporodičnih stambeno-poslovnih objekata podrazumijevaju uklanjanje istih ili formiranje novih pomoćnih objekata, modernijih i uslovnijih za korišćenje.

VI.1.3. Sistem zelenih površina

Potreba predmetnog prostora, sa aspekta uređenja zelenih površina, je tendencija ka povećanju istih i uklanjanje u sistem gradskog zelenila koji trenutno postoji uz šetalište uz rijeku, kao i očuvanje postojećih vrijednih stabala.

VI.II. INFRASTRUKTURA

VI.II.1. Saobraćaj

Potrebe za parkiranjem posjetilaca centralnog dijela grada su generalno velike, što je slučaj u svim gradovima, jer se radi o zoni velike privlačnosti, sa velikim brojem sadržaja. Te potrebe za parkiranjem nije moguće, a nije ni potrebno, zadovoljiti unutar centralne gradske zone, jer je riječ o najatraktivnijem dijelu grada, sa najvećom vrijednošću zemljišta, te je tu zonu potrebno tretirati kao zonu smirenog saobraćaja (ili u potpunosti bez saobraćaja), odnosno zonu u kojoj će pješački saobraćaj biti dominantan, kako bi došlo do stvaranja urbanog okruženja koje će podstaći razvoj aktivnosti primjerenih centralnom gradskom području.

Unutar obuhvata ovog dokumenta, postoji veći broj stambenih jedinica, te je u toj zoni neophodno omogućiti parkiranje stanovnicima ovog dijela grada, a u skladu sa mogućnostima koje prostor unutar obuhvata dozvoljava.

VI.II.2. Hidrotehnika

VI.II.2.1. Vodovod:

Za potrebe objekata u obuhvatu urbanističkog projekta je potrebno obezbijediti potrebne količine vode za sanitarne potrebe, potrebe zaštite od požara i ostale potrebe (pranje platoa, polivanje zelenila i sl). Planirani objekti se mogu snabdijevati vodom sa postojećeg vodovodnog sistema. Biće potrebno izgraditi nedostajuću sekundarnu vodovodnu mrežu.

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banja Luka
Telefon: 051/223-960; 051/223-780; fax: 051/223-962
E-mail: office@urbiscentar.com; http: www.urbiscentar.com

VI.II.2.2. Kanalizacija:

Planirani objekti u obuhvatu plana se mogu spojiti na postojeću kanalizaciju.

Biće potrebno izgraditi nedostajuću kanalizacionu mrežu (po razdjelnom sistemu: posebno za sanitarne otpadne vode, posebno za površinske vode od padavina za odvodnju kišnice sa krovova, saobraćajnica i sl).

VI.II.3. Elektroenergetika

U skladu sa proširenjem kao i u skladu sa razvojnim mogućnostima predmetnog obuhvata, postojeću infrastrukturu iz oblasti elektroenergetike je moguće proširiti tako što bi se povećala instalisana snaga u distributivnim trafo stanicama i što bi se proširila elektroenergetska mreža polaganjem novih srednjenaponskih i niskonaponskih kablova definisanih prema projektnoj dokumentaciji, a sve uz saglasnost nadležne elektrodistribucije.

VI.II.4. Telekomunikacije

Budući razvoj ovog sistema treba bazirati na ravnomjernom razvoju telefonske mreže u cjelokupnom prostoru. Potrebno je uvoditi najsavremenije elektronske automatske centrale, koje treba povezati u digitalnu integralnu mrežu, čime će se omogućiti automatsko uključenje, ne samo evropski međunarodni saobraćaj, nego i u interkontinentalni.

U narednom periodu razvojem privrede i potreba fizičkih lica za globalnim komunikacijama, pored usluga govorne telefonije, sve više će biti izražena potreba za širokopojasnim pristupom i uslugama na bazi prenosa podataka. Ovakva projekcija budućnosti u oblasti telekomunikacija otvara značajne razvojne mogućnosti u okviru mreže i usluga na bazi prenosa podataka, te zahtijeva posvećivanje znatno više pažnje ovom segmentu usluga.

U mobilnoj telefoniji očekuje se relativno veliko povećanje broja korisnika. Veliki iskoraci se očekuju na ponudi novih servisa kojima se otvaraju nove poslovne mogućnosti za zapošljavanje, a posebno na korištenju tzv. LBS servisa koji koriste aplikacije na bazi lokacije korisnika. Značajni iskoraci se očekuju na pružanju usluga elektronskog plaćanja i poslovanja i u razvojnim planovima operatora ove aktivnosti imaju značajne uloge.

VI.II.5. Toplifikacija

Objekte u predmetnom obuhvatu će se u planskom periodu snabdijevati toplotnom energijom iz individualnog toplotnog izvora, kao i sa mogućnošću izgradnje rejonских kotlovnica zagrijavanjem putem toplotnih pumpi.

Prilikom definisanja toplotnog konzuma, u ovoj fazi rada, izračunava se potrebna količina toplote na bazi jednog kvadratnog metra bruto građevinske površine objekata. Površine objekata se klasifikuju prema namjeni pojedinih sadržaja. Na taj način se usvaja specifična toplota čije su brojne vrijednosti date na bazi iskustvenih podataka. Tako procijenjen toplotni konzum postojećih objekata, bez zagrijavanja tople potrošne vode, iznosi 2,8 MW.

VI.III. ŽIVOTNA SREDINA

Savremeni koncept zaštite životne sredine zahtijeva kontinuirano praćenje stepena aerozagađenja, hidrozagađenja, higijenskog stanja sredine, zdravstvenog stanja ljudi, buke, vibracija, štetnih zračenja i drugih pojava.

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banja Luka
Telefon: 051/223-960; 051/223-760; fax: 051/223-962
E-mail: office@urbiscentar.com; <http://www.urbiscentar.com>

Najbolja politika zaštite životne sredine zasnovana je na preventivnim mjerama što podrazumijeva blagovremeno sprečavanje ekološki negativnih uticaja na životnu sredinu, umjesto uklanjanja posljedica.

Zaštita životne sredine ovog projekta postići će se ostvarivanjem više opštih i pojedinačnih ciljeva, koji se odnose na:

- Zaštitu voda od zagađenja (sveobuhvatno kanalisanje i prečišćavanje otpadnih voda);
- Zaštitu zemljišta od zagađenja (sprečavanje deponovanja otpada na za to nepredviđenim mjestima itd.);
- Zaštitu vazduha od zagađenja (kroz obezbjeđenje energetski efikasnog i ekološki prihvatljivog sistema za toplifikaciju, kontrolisanje aerorozagađenja od saobraćaja);
- Zaštitu od buke (kroz adekvatno izmiještanje visoko frekventnih saobraćajnica, uvođenje više pješačkih tokova, kontrolisanja saobraćajne buke, kao i različite mjere zaštite);
- Zaštitu vegetacije.

VI.IV. CILJEVI

- Formiranje i poboljšanje urbane strukture grada definisanjem regulacije i uslova izgradnje i rekonstrukcije za pojedine zone;
- Poboljšanje izgrađenih objekata u smislu energetske efikasnosti i ekološke prihvatljivosti a sve na temu samoodržive arhitekture;
- Povećanje uredenosti i kvaliteta javnog gradskog prostora, putem izgradnje i uređenja novih javnih popločanih i zelenih površina;
- Uvođenje zona smirenog saobraćaja i rasterećenje prostora od kolskog saobraćaja;
- Stvaranje ambijentalnih cjelina koje će prostoru dati prepoznatljiv i identitet;
- Poboljšanje ekoloških uslova.

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banja Luka
Telefon: 051/223-960, 051/223-780, fax: 051/223-962
E-mail: office@urbiscentar.com, http: www.urbiscentar.com

VII. PROJEKCIJA IZGRADNJE I UREĐENJA PROSTORNE CJELINE

VII.1. OSNOVNA KONCEPCIJA UREĐENJA PROSTORA GRADSKOG TRGA

Predmet ovog planskog dokumenta je uređenje užeg urbanog područja Donji Vakuf, odnosno lokaliteta užeg gradskog centra. Projektnim zadatkom za izradu Urbanističkog projekta za uređenje užeg urbanog područja Donji Vakuf obuhvaćen je prostor od oko 2,7 ha, od čega je na površini od oko 0,3 ha predviđeno izmještanje visoko frekventnog saobraćaja, tj. magistralnog puta kao takvog, koji trenutno prolazi kroz gradski centar i dijeli ga na dva dijela.

Na grafičkom prilogu br. 3.1. *Plan prostorne organizacije*, prikazana je osnovna koncepcija lociranja planiranih sadržaja. Koncepcija izgradnje je osmišljena imajući u vidu postojeću namjenu površina, karakter okolnog prostora i ciljeve razvoja predmetnog prostora.

Okosnica planskog rješenja je izmještanje postojeće dionice magistralnog puta iz obuhvata Urbanističkog projekta i preoblikovanje površina koju je zauzimao tranzitni saobraćaj u zone smirenog saobraćaja i pješačkih površina sa gradskim trgom.

Južno uz rijeku, planirano je zadržavanje zone pješačkog šetališta, zajedno sa pripadajućim zelenim površinama, te uspostavljanje niza pješačkih prodora koji će u što većoj mjeri povezati šetalište i obalu rijeke sa centralnim gradskim trgom.

U zapadnom, jugozapadnom, sjevernom i sjeveroistočnom dijelu obuhvata planira se uređenje i proširenje zona za parkiranje, kako za stanare, tako i za korisnike poslovnih i javnih sadržaja centra grada.

U sjeverozapadnom dijelu obuhvata, u Ul. Kovači, planirano je da se izvrši rekonstrukcija parternog uređenja, sa ambijentalnom rasvjetom, što će dati novi identitet ovom prostoru i stvoriti autentičnost. Takođe duž ove ulice planira se zadržavanje, izgradnja i rekonstrukcija već postojećih ljetnih bašti, koje ovom prostoru i daju ambijentalnost.

U istočnom dijelu obuhvata zadržava se gradska pijaca na postojećoj lokaciji, uz definisanje izgradnje prizemnog objekta na dijelu prostora. Na ovaj način bi se povećao koristan prostor za tržišnu djelatnost, tako što bi se ostvario prostor natkrivene pijace, koja dijelom može biti i zatvoreni objekat, dok bi se ravni prohodni krov ovog objekta, koristio kao parking prostor, koji je inače vrlo deficitaran u ovom dijelu grada.

Konfiguracija terena i postojeća saobraćajnica u denivelaciji, omogućavaju dobro funkcionalno rješenje i pristupnu rampu sa minimalnim zauzimanjem prostora. Takođe, ravne svedene linije objekta daju mogućnost savremenog arhitektonskog oblikovanja.

Južno i sjeverno od Ul. 14. Septembra predviđa se zadržavanje postojećih objekata i njihovih građevinskih parcela, uz određene intervencije po pitanju pomoćnih objekata, njihovo trajno uklanjanje ili mogućnost izgradnje novih zamjenskih objekata na definisanom prostoru.

Značajan broj pomoćnih objekata koji su uglavnom u funkciji ostava ili upšte nisu u funkciju, su devastirani, izuzetno lošeg stanja u građevinskom i estetskom pogledu, te nerijetko zazimaju javne površine na način da onemogućavaju funkcionalne tokove, kako kolskog tako i pješačkog saobraćaja. U nekim slučajevima su to dogradnje postojećih objekata koji su van građevinske parcele, što upućuje na sumnju da se radi o nelegalnim dogradnjama i sl. U ovakvim slučajevima je planom definisano uklanjanje objekata i definisana nova planska izgradnja.

Na postojećim stambenim i poslovnim objektima predviđena je rekonstrukcija i sanacija, koja je u skladu sa savremenim arhitektonskim trendovima, energetsom efikasnošću, održivom arhitekturom i koja će dati novi ali prepoznatljiv identitet ovom lokalitetu.

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banja Luka
 Telefon: 051/223-960; 051/223-760; fax: 051/223-962
 E-mail: office@urbiscentar.com; http: www.urbiscentar.com

Zbog nedostatka prostornih mogućnosti planirano je da se uređene zelene površine zadrže u većoj mjeri, ali i uvedu nove kroz manje segmente ukomponovane uz popločanje, što će dodatno oplemeniti prostor kojim se pristupa do centralnog gradskog trga.

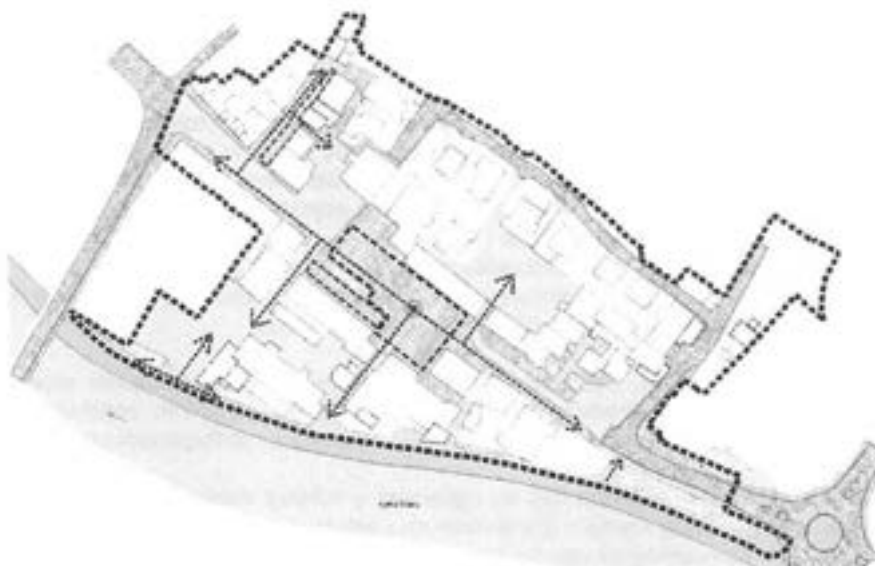
VIII.1. URBANISTIČKO PARTERNO RJEŠENJE GRADSKOG TRGA

U okviru predmetnog obuhvata lociran je prostor za formiranje gradskog trga. Od samog trga se širi mreža pješačkih staza. Prostor gradskog trga je planiran kao srce tradicionalnog grada, na kojem će se okupljati zajednica. Sjeverno od trga nalazi se objekat općinske uprave. Južno uz trg ostavlja se zona za formiranje ljetnih bašti ili ozelenjenih urbanih pergola. Do same zone trga moguće je formiranje drvoreda duž proširenih pješačkih tokova, tačkasto, ukomponovano uz popločanje.

Prema konceptu stvara se funkcionalna prostorna cjelina, sa budućim optimalnim korišćenjem prostora urbanog područja, za skladan društveno-ekonomski razvoj, a u cilju prevazilaženja razlika između sela i grada. Formiranjem ovakvih zona stvara se nova prostorna organizacija koja odgovara tipu "evropskog grada" uz minimalne intervencije na polju već izgrađenih arhitektonskih struktura.

Prema konceptu plato trga je „uvod“, prva tačka preko koje se posjetilac upoznaje sa širim kontekstom, njegovo kretanje teče duž ostalih pješačkih tokova. Od trga se „širi“ mreža pješačkih staza uglavnom prema šetalištu uz Vrbas, ali i u unutrašnjost izgrađenih blokova.

Inspiracija za poziciju trga, u okviru ove mreže proizašla je iz rijeke koja teče paralelno južnom stranom obuhvata i predstavlja srž samog grada, a pješački tokovi sa trgom se mogu posmatrati kao simbol rijeke koji svojom morfologijom i funkcijom služe samim korisnicima. Trg sa pješačkim tokovima koji mu se slivaju predstavlja reper, orijentacioni element, sigurnost u prostoru, ali i simbol identiteta.

Fotografija br. 12: Koncept trga sa pješačkim tokovima

Pješačke staze predstavljaju prodore između postojećih arhitektonskih struktura i amorfne su oblika, a materijalizacijom treba da se stapaju sa okruženjem, ali tako da daju efekat savremenog graditeljstva. U okviru pješačkih staza planirani su elementi mobilijara (klupe, rasvjeta, žardinjere, kante za otpatke i sl.) čime se upotpunjuje funkcionalni i vizuelni doživljaj kompletnog prostora.

U obradi prostora planirano je korišćenje prirodnih i trajnih materijala kojima se postiže prepoznatljivost pojedinih zona različitih po funkciji.

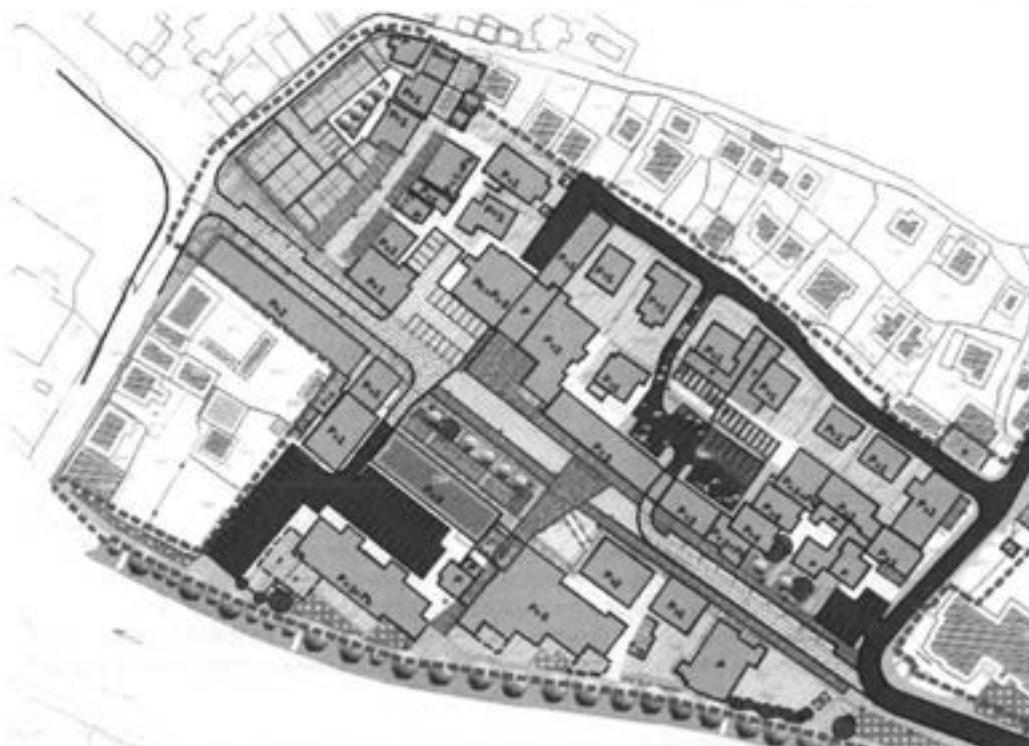
URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banjaluka
Telefon: 051/223-960; 051/223-790; fax: 051/223-962
E-mail: office@urbiscentar.com; <http://www.urbiscentar.com>

Materijalizacija parternih površina

Obrada površina namijenjenih za kolski saobraćaj predviđena je granitnom lomljenom ili rezanom kockom ili kombinacijom. Ovakva materijalizacija će doprinosti smanjenim brzinama kretanja vozila, te vizuelnog sugerisanja da se radi o zonama umirenog saobraćaja, sa dominantnim prisustvom pješaka.

Težiti da se u prostoru ne pojavljuju denivelacije, s obzirom da će se u određenim vremenskim periodima, prostor namjenjen za saobraćaj zatvarati i koristiti kao dio trga. Kolske i pješačke površine se mogu razdvojiti fleksibilnim subicima, te različitim nijansama primjenjenih materijala.

Pješačke površine su tretirane zavisno od značaja prostora koji se obrađuje i potencijalnog opterećenja koje treba da podnesu. Posebno iz razloga što će se neki dijelovi koristiti za pristup vozila za snabdijevanje postojećih poslovnih prostora.

Javne pješačke površine u unutrašnjosti blokova, tretirati betonskom galanterijom ili asfaltom, posebno u dijelovima koji nisu sagledivi kao dio trga ili su klasični trotoari.

Pješačke površine uz integrisane saobraćajnice, predviđene su da se obrađuju granitnom rezanom kockom, dimenzija prema šemi slaganja koja će biti definisana tehničkom dokumentacijom.

Trg je kompaktna površina namjenjena isključivo za pješake, okvirmih dimenzija 65x35m, u okviru koje su predviđeni prilagođeni sadržaji. Dio naspram ulaza u opštinu, predviđen je da se preuredi uz zadržavanje funkcije ljetnih bašti. Plan je da se projektuju i izvedu sa tipskim konstrukcijom i materijalizacijom, radi stvaranja ugodnijeg ambijenta i kvalitetnih vizura. Prostor bašti će biti neznatno denivelisan – podignut u odnosu na kotu trga, sa podnom oblogom od drvenih talpi ili sl.

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banja Luka
 Telefon: 051/223-960; 051/223-790; fax: 051/223-962
 E-mail: office@urbiscentar.com; http: www.urbiscentar.com

U dijelu trga je planirana zona za okupljanje i sjedenje, te igru djece. Pored kljupa, rasvjete, žardinjera, korpica za otpadke i sl. planiran je stub sa solarnim panelom i punjačem za mobilne telefone. U ovoj zoni se može postaviti i jana česma. Mareijalizacija sadržaja može biti od drveta, čelika, tartana i sl.

Planom je dat osnovni koncept popločanja trga, koji je u osnovi longitudinalan, paralelan sa rijekom i šetalištem uz rijeku. Idejno rješenje je pored dominantne pravougaone forme, definisao i prodor prema šetalištu kroz pasaž te osnovne smjernice za izradu šeme polaganja popločanja. Ideja je da popločanjem, tj načinom slaganja, bordurama, bojim i veličinom ploča, naglase bitni pješački pravci. U tom cilju je predloženo uređenje dijela objekata i fasada u zoni ulaza u pasaž, kako bi se naglasio izlaz iz zone trga prema šetalištu i rijeci Vrbas.

Kao popločanje u zoni trga koristiti granitne ili krečnjačke ploče (kredni vapnenac, krečnjak, breču i slično) polirane, grubo ili fino štokovane zavisno od veličine i položaja. Pri dimenzionisanju popločanja, voditi računa o tome da se u zoni trga predvidi mogućnost povremenog prolaska vozila za snabdijevanje, vozila hitne pomoći i vozila vatrogasne službe.

Zonu ulice Kovači, obraditi granitnom rezanom kockom.

VII.1.2. PLANIRANI OBJEKTI

Objekat tržnice/pijace

Planom je predviđena izgradnja objekata na dijelu postojeće pijace, na način da se u prizemnom dijelu organizuje dio prostora kao zatvoreni, prodajni dio (okvirno 100m²), dok bi se do koristio kao otvoreni natkriveni dio pijace (okvirno 200m²). Ostatak bi se koristio kao u postojećem stanju.

Na ravnom krovu objekta organizovao bi se parking prostor sa 14 parking mjesta, koji bi se koristili uz naplatu (okvirno 350m²).

Zamjenski poslovni objekti

Poslovni objekti, kao zamjenski, planirani su u zoni između ulice Zečevića i planirane integrisane saobraćajnice koja vodi prema zoni trga. Imajući u vidu da je ovo vrlo atraktivan prostor, sa usitnjenom nefunkcionalnom vlasničkom i građevinskom strukturom, planom su predviđeni objekti većeg horizontalnog i vertikalnog gabarita, kao zamjenski. Na ovaj način bi se uklonili svi dotrajali prizemni objekti, legalno i nelegalno izgrađeni, i formirao pravilan pročišćen građevinski blok. Spratnost planiranih objekat je P+1 i P+2, sa ljetnim/zimskim baštama u dijelu uz ulicu Kovači.

Zamjenski pomoćni objekti

Planom je predviđena izgradnja zamjenskih objekata za ostave stanara. Planirana su dva takva objekta na dvije lokacije, sa ukupno 16 ostava. Zamjenski objekti se rade zbog dotrajalosti i nefunkcionalnog položaja u okviru javnih površina.

Ljetne bašte

Planom je predviđeno postavljanje zamjenskih tipskih ljetnih bašti u zoni trga, kao i rekonstrukcija postojećih u smislu postizanja kvalitetnih ambijentalnih vrijednosti.

VII.1.2. PLAN INFRASTRUKTURE

VII.1.2.1. Saobraćaj

Kao osnova za izradu Urbanističkog projekta je uzeto varijantno rješenje broj 6 iz „Saobraćajne analize centra Donjeg Vakufa sa prijedlogom poboljšanja stanja“. Varijantnim rješenjem je u Ulici 14. septembra predviđena izgradnja trga, na prostoru istočno od zgrade Opštine, na kome je u potpunosti zabranjen saobraćaj za motorna vozila (sem dostavnih vozila u određenim dijelovima dana). Na ovaj način se kroz centar grada u potpunosti onemogućava sav tranzitni saobraćaj, koji će biti preusmjeren na obilaznicu.

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banjaluka
 Telefon: 051/223-960; 051/223-780; fax: 051/223-962
 E-mail: office@urbiscentar.com; http: www.urbiscentar.com

Ulica od semaforizovane raskrsnice, do prilaza parkingu koji se nalazi kod zgrade Opštine i parkingu koji se nalazi između stambenih objekata, između Ulice 14.septembar i rijeke Vrbas, kao i kolski prilaz od zgrade Pošte do postojećeg pasaža kojim se prilazi parkingu smještenom između stambenih objekata, je omogućen, ali ih je neophodno projektovati tako da predstavljaju zonu smirenog saobraćaja u kojoj brzina vozila koja se kreću tim ulicama ne prelazi 20km/h. Prilaze treba planirati kao dvosmjerne i izvesti na način koji ih integriše u okolni prostor namijenjen pješacima i drugim nemotorizovanim kretanjima, a izborom kolovoznog zastora ili na neke druge tehničke načine onemogućiti kretanje vozila većim brzinama.

Autentičnost ovog rješenja ogleda se u stvaranju jedinstvenog zajedničkog prostora, manjeg centralnog gradskog trga, oivičenog postojećim objektima, okvirnih dimenzija 60 x 30 metara. Trg je direktno povezan sa šetalištem uz rijeku Vrbas pješačkim komunikacijama i zajedno sa njim čini integrisanu pješačku površinu.

Konceptualno rješenje prati optimalno infrastrukturno opremanje (hidroinstalacije, elektroenergetika, telekomunikacije i zelenilo) generisano dobijenim kapacitetima stambenih i poslovnih objekata, kao i vanjskog uređenja.

VII.11.2. Hidrotehnika

Vodovod

Planirani sadržaji u obuhvatu plana će se snabdijevati vodom sa javnog vodovodnog sistema Donjeg Vakufa. Za planirane objekte je potrebno obezbijediti potrebne količine vode za sanitarne potrebe, zaštitu od požara i eventuelne ostale potrebe (polivanje zelenila, pranje površina, tehnološke potrebe i sl).

Za objekte za koje je obavezna unutrašnja hidrantska mreža, projektovati posebno instalacije za sanitarne potrebe, posebno instalacije za gašenje požara.

Za stambeno-poslovne objekte, projektovati posebno instalacije za poslovne sadržaje, posebno za stambene potrebe. Također za nove objekte predvidjeti mogućnosti pojedinačnog (daljinskog) mjerenja utrošenih količina vode za svakog korisnika (stambeni ili poslovni prostor). Tipovi vodomjera i način prenošenja podataka kod daljinskog očitavanja se dodatno usaglašavaju sa nadležnim komunalnim preduzećem koje upravlja gradskim vodovodom.

Elementi za proračun potrebnih količina vode i dimenzionisanje vodovodnih instalacija su:

- Za sanitarne potrebe: vrsta i broj sanitarnih uređaja i odgovarajući koeficijenti istovremenosti upotrebe.
- Količine vode za gašenje požara se računaju prema važećim propisima iz oblasti zaštite od požara: unutrašnja hidrantska mreža za objekte visine do 22 m, potrebna količina vode 5,0 l/sek, za vanjsku hidrantsku mrežu 10 l/sek, minimalni prečnik cijevi za dovod vode za vanjski hidrant je Ø100 mm.

Glavni cjevovodi primarne i sekundarne vodovodne mreže moraju biti smješteni u koridorima javnih površina (saobraćajnice, trotoari i sl).

Kanalizacija

Za planirane sadržaje u obuhvatu plana, predviđa se razdjelni (separatni) sistem kanalizacije: posebno se sakupljaju i odvođe sanitarne otpadne vode od korišćenja sanitarnih uređaja (fekalna kanalizacija), posebno površinske vode od padavina (oborinska - kišna kanalizacija).

Elementi za proračun količina sanitarnih otpadnih voda za dimenzionisanje kanalizacionih kolektora su vrsta i broj sanitarnih uređaja i odgovarajući koeficijenti istovremenosti upotrebe. Profil cijevi prema proračunu, minimalni prečnik uličnih javnih kanalizacionih kolektora Ø250 mm.

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banja Luka
Telefon: 051/223-960; 051/223-760; fak: 051/223-962
E-mail: office@urbiscentar.com; http: www.urbiscentar.com

Elementi za proračun količina oborinskih voda i dimenzionisanje kanalizacionih kolektora su: odgovarajuće pripadajuće slivne površine, odgovarajući koeficijenti oticanja za pojedine slivne površine, mjerodavne padavine dvogodišnjeg povratnog perioda, 15-omnutnog trajanja za područje Donjeg Vakufa. Profili cijevi po proračunu, minimalni za priključak slivnika Ø160 mm, uličnog glavnog oborinskog kolektora Ø300 mm.

Glavni cjevovodi primarne i sekundarne kanalizacione mreže moraju biti smješteni u koridorima javnih površina (saobraćajnice, trotoari i sl.).

Grafički prilog hidrotehničke infrastrukture je sastavni dio ovog plana.

VII.II.3. Elektroenergetika

Elektrodistributivna mreža je dio elektroenergetskog sistema, koji služi za dovodenje električne energije na ekonomski optimalan način od prenosne mreže ili elektrana priključenih na distributivnu mrežu do kupaca priključenih na distributivnu mrežu. Pritom pogon sistema treba da zadovolji ograničenja u pogledu opterećenja i vrijednosti napona, te da pruži zadovoljavajući kvalitet električne energije.

Distribucija električne energije je djelatnost lokalnog karaktera i ovisna je o lokalnim uslovima i dinamici razvoja potrošnje električne energije. Kako je distribucija električne energije djelatnost lokalnog karaktera, planove izgradnje pojedinačnih većih objekata (primarnih trafostanica i primarnih vodova) ne treba u dugoročnom razdoblju smatrati konačnim, već je uvijek moguća potreba većeg ili manjeg dodatnog usklađivanja sa detaljnijim lokalnim razvojnim planovima.

Planiranje distributivne mreže geografska je, tehnička i ekonomska analiza različitih rješenja pružanja pouzdane i ekonomski povoljne usluge korisnicima mreže s obzirom na njihove buduće potrebe.

Svrha planiranja razvoja distributivne mreže je primjereno dimenzionisanje za pouzdani rad i održavanje parametara kvaliteta električne energije u skladu s normama, te usklađeno djelovanje distributivne mreže s prenosnom mrežom i priključenim postrojenjima korisnika distributivne mreže.

Plan razvoja distributivne mreže treba da bude usklađen sa prostornim planom izgradnje privrednih i stambenih objekata, te sa planom izgradnje objekata za proizvodnju električne energije, kao i s planom razvoja prenosne mreže u dijelu koji se odnosi na lokacije novih trafostanica transformacije visoki napon/srednji napon.

Dugoročno posmatrano, cilj je postojeći sistem transformisati u sistem sa jednim sredjenaponskim nivoom (20 kV) i jednom direktnom transformacijom (110/20 kV). Stoga se razvoj mreže srednjeg napona temelji na dva djelimično povezana načela: zamjena naponskog nivoa 10 kV sa 20 kV i postupno uvođenje direktne transformacije 110/10(20) kV.

Jedan od osnovnih zadataka planiranja distributivne mreže je pronalaženje optimalnih prelaznih rješenja, koja će omogućiti postupni prelaz na novu koncepciju, uz iskorišćenje postojeće mreže.

Razvoj mreže niskog napona treba temeljiti na sljedećim načelima: kratki izvodi niskog napona i pojednostavnjene trafostanice 10(20)/0,4 kV s transformatorima relativno male nazivne snage i kratkom priključenom mrežom niskog napona.

Pri planiranju razvoja složenog sistema kakav je distribucija električne energije potrebno je planirati stalnu modernizaciju, odnosno postupnu zamjenu pojedinih uređaja novim i modernijim, te ugradnju savremenih uređaja koji doprinose pouzdanijem pogonu distributivne mreže i kvalitetnijem napajanju njenih korisnika.

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banja Luka
Telefon: 051/223-960; 051/223-760; fax: 051/223-962
E-mail: office@urbiscentar.com; http: www.urbiscentar.com

Osnovni cilj ovog planskog dokumenta je prilagođavanje postojećih i izgradnja novih elektroenergetskih kapaciteta u cilju obezbjeđenja i sigurnosti napajanja el. energijom postojećih i novih potrošača na području obuhvata predmenog urbanističkog plana

Planirana potrošnja

Očekivano vršno opterećenje za potrošače obuhvaćene Urbanističkim projektom užeg urbanog područja Donjeg Vakufa sastoji se od bruto građevinskih površina kao i proizvodno tehnoloških funkcija postojećih i planiranih objekata.

Na osnovu pribavljenih podataka zaključuje se da je, u momentu izade predmetnog plana, potrošnja energije u granicama obuhvata relativno mala, tako da instalisana snaga u postojećim trafo stanicama (uz $\cos\phi \approx 0.95$) je zadovoljavajuća.

Rasvjeta

Rasvjetu prometnica, parkirališta i pješačkih komunikacija koje se nalaze u okviru Urbanističkog projekta izvesti u skladu sa važećim standardima i važećim preporukama CIE („Recommendations for the Lighting of Roads for Motor and Pedestrian Traffic“).

Tip i visinu stubova, raspored stubova, tip svjetiljki, kao i tip i snagu sijalica, odrediti u skladu sa fotometrijskim proračunom i projektnim zadatkom, a u skladu sa važećim standardima i važećim preporukama CIE.

Napajanje svjetiljki riješiti podzemnim NN kablom određenog presjeka i tipa. Nosače svjetiljki i napojne kablove ugrađivati između saobraćajnica (trotoara, asfaltnih površina) i sl.

VII.11.4. Telekomunikacije

U budućnosti će telekomunikacija imati sve veći značaj u prostornoj organizaciji. Korištenjem računara, faksa i drugih mogućnosti, mnoge funkcije će se moći organizovati, odnosno realizovati.

Iz oblasti fiksne telefonije koja je najrazvijenija na općini Donji Vakuf u odnosu na druge, doći će do primjene novih tehnologija u pristupnim mrežama. Prije svega to će biti optički kablovi, a i novi bežični sistemi koji će sa širokopojasnim pristupom riješiti mnoge probleme komunikacija na nivou govora i posebno interneta sa svim njegovim servisima.

Do sada je najveća koncentracija telefonskih priključaka zabilježen u općinskom centru.

Budući razvoj ovog sistema treba bazirati na ravnomjernom razvoju telefonske mreže u cjelokupnom prostoru. Potrebno je uvoditi najsavremenije elektronske automatske centrale, koje treba povezati u digitalnu integralnu mrežu, čime će se omogućiti automatsko uključanje, ne samo evropski međunarodni saobraćaj, nego i u interkontinentalni.

U narednom periodu razvojem privrede i potreba fizičkih lica za globalnim komunikacijama, pored usluga govorne telefonije, sve više će biti izražena potreba za širokopojasnim pristupom i uslugama na bazi prenosa podataka. Ovakva projekcija budućnosti u oblasti telekomunikacija otvara značajne razvojne mogućnosti u okviru mreže i usluga na bazi prenosa podataka, te zahtijeva posvećivanje znatno više pažnje ovom segmentu usluga.

U mobilnoj telefoniji očekuje se relativno veliko povećanje broja korisnika. Veliki iskoraci se očekuju na ponudi novih servisa kojima se otvaraju nove poslovne mogućnosti za zapošljavanje, a posebno na korištenju tzv. LBS servisa koji koriste aplikacije na bazi lokacije korisnika. Značajni iskoraci se očekuju na pružanju usluga elektronskog plaćanja i poslovanja i u razvojnim planovima operatora ove aktivnosti imaju značajne uloge.

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banja Luka
 Telefon: 051/223 960- 051/223 790- fax: 051/223 962
 E-mail: office@urbiscentar.com; http: www.urbiscentar.com

VII.11.5. Toplifikacija

Objekte u obuhvatu Projekta, snabdijevati toplotnom energijom iz individualnog toplotnog izvora.

Ostavlja se mogućnost:

- izgradnje rejonskih kotlovnica, čiji bi broj zavisio od dinamike izgradnje objekata odnosno od interesa investitora da postojeće ili nove objekte snabdijeva toplotnom energijom iz individualnih ili zajedničkih (rejonskih) kotlovnica. Njihova konačna lokacija i broj, kao i trase toplovodnih priključaka, biće definisani planskim dokumentima nižeg reda,
- zagrijavanje objekata korišćenjem toplotnih pumpi, etažnih kotlova ili loženjem u ložištima u prostorijama koje se zagrijavaju.

U cilju korišćenja hidrogeoloških potencijala ovog područja, ostavlja se mogućnost korišćenja toplotnih pumpi voda-voda za zagrijavanje i hlađenje prostorija planiranih objekata. Moguće je korišćenje pumpi nekog drugog tipa (voda-zemlja, voda-vazduh, vazduh-vazduh,...). Toplotne pumpe karakterišu relativno visoki koeficijenti grijanja/hlađenja pa samim tim i veoma niski eksploatacioni troškovi, ali su investicioni troškovi visoki, pa je u svakom specifičnom slučaju, izradom tehnno-ekonomske analize, poželjno ispitati isplativost korišćenja ovakvog uređaja.

U slučaju da se investitori odluče da objekte, ili dio objekata, zagrijavaju/hlade korišćenjem toplotnih pumpi, ili zagrijava korišćenjem elektro kotlova neophodno je za to dobiti saglasnost isporučioaca električne energije.

Toplotni konzum planiranih objekata

Prilikom definisanja toplotnog konzuma, u ovoj fazi rada, izračunava se potrebna količina toplote na bazi jednog kvadratnog metra bruto građevinske površine objekata. Površine objekata se klasifikuju prema namjeni pojedinih sadržaja. Na taj način se usvaja specifična toplota čije su brojne vrijednosti date na bazi iskustvenih podataka.

Tehnički opis

Kotlovnica

Kao osnovna koncepcija predviđeno je zagrijavanje korišćenjem toplovodnih kotlova u kojem se kao energent može koristiti čvrsto, tečno ili gasovito gorivo:

- kotlovnici smjestiti u objektu potrošača,
- u kotlovnici instalirati toplovodne kotlove;
- predloženi temperaturni režim rada 80/60oC ili niži;
- gorivo: čvrsto (sječka, piljevina, pelet, drvo, ...), tečno ili gasovito;
- skladištenje goriva:
 - u varijanti čvrstog goriva u objektu ili podzemnim bunkeru pored objekta;
 - u varijanti tečnog u podzemnom rezervoaru ili ako nema uslova za podzemno skladištenje u sastavu kotlovnice, odnosno uz kotlovnici, ali u tom slučaju kotlovnica od prostora skladišta mora biti odvojena vatrootpornim zidom i vratima na visini iznad nivoa izliva;
 - ili gasovitog goriva u podzemnom rezervoaru.

Lokaciju rezervoara, ako se investitori opredijele za tečno ili gasovito gorivo, odrediće projektant uz prethodno pribavljanje saglasnosti na lokaciju rezervoara od nadležnog odjeljenja za poslove zaštite od požara.

Toplovodni priključci

Toplovodne priključke izvesti prema slijedećim uslovima:

- toplovodnu mrežu dimenzionirati za temperaturni režim rada 80/60oC ili niži;
- mrežu izvesti od fabrički predizolovanih čeličnih cijevi ili predizolovanih cijevi od polietilena;
- cijevi polagati podzemno, trasama koje će odabrati projektant, pod uslovom da se pri tom ne ugroze okolni infrastrukturni i drugi objekti.

Unutrašnje instalacije

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banjaluka
Telefon: 051/223-960, 051/223-760, fax: 051/223-962
E-mail: office@urbiscentar.com, http: www.urbiscentar.com

Unutrašnje instalacije izvesti prema slijedećim uslovima:

- Predlaže se temperaturni režim rada mreže u toku grijanja 80/60°C ili niži;
- Sistem grijanja, ventilacije i klimatizacije određuje projektant u saradnji sa investitorom, zavisno od namjene pojedinih prostora.

VII.4. SISTEM ZELENIH POVRŠINA

VII.3. ŽIVOTNA SREDINA

Zaštita vazduha

Osnovna problematika kod samog planiranja i potencijalnih izvora polutanata je nepostojanje sistema upravljanja kvalitetom vazduha odnosno jedinstveni monitoring na osnovu kojeg se može ne samo zaključiti stanje kvaliteta nego i upravljati sa njim. Sagledavanjem jednog takvog sistema, potreba koje postoje u njemu i samo lociranje zagađivača bi bilo adekvatnije čime bi se obezbijedio još veći kvalitet životne sredine.

U fazi planiranja objekata i lociranja zagađivača vazduha vodilo se računa o adekvatnoj namjeni prostora koja će moći obezbijediti odgovarajući kvalitet vazduha jednog savremene urbane zone.

U fazi kako stvaranja koncepta tako i u svim fazama planiranja obuhvaćeni su svi postojeći zakonski propisi koji se odnose na zaštitu vazduha.

Detaljna analiza toplifikacionog sistema i njegove organizacije može se sagledati iz posebnog dijela koji se bavio ovom problematikom, koji je obuhvatio sve prirodne zahtjeve i koji se nalazi u ovom Regulacionom planu.

Sva postrojenja koja imaju namjenu obezbjeđenja toplotne energije moraju zadovoljavati važeće zakonske propise, kao i ostala podzakonska akta i regulative koje propisuju način funkcionisanja tih postrojenja i uslove pod kojima ona mogu funkcionisati.

Zaštita voda

Voda je jedan od osnovnih prirodnih elemenata bez kojeg je nemoguće zamisliti život na zemlji. Učestvuje u procesu kruženja materije u prirodi, biološki je aktivna odnosno dobar je rastvarač, ima veliku sposobnost apsorpcije kako hemijskih supstanci tako i različitih praškastih neorganskih materija.

Upravo na osnovu ovih nekih fizičkih osobina može se donijeti i zaključak da je takvu materiju kao što je voda teško i zaštititi.

Urbana sredina poput ove, zahtijeva objedinjavanje sistema za vodosnabdijevanje i uvođenje separacionog komunalnog sistema dugoročno posmatrano.

Odvođenje otpadnih voda treba da bude pokriveno kanalizacionom mrežom odnosno centralnim gradskim kanalizacionim sistemom koji uključuje i sisteme i uređaje za prečišćavanje.

Odvođenje oborinskih voda obavljaće se preko odgovarajućih kanala koji će biti sastavni dio kanalizacione mreže, a koji moraju obezbijediti najkraći put odvođenja oborinskih voda od planiranih objekata. Sva rješenja koja se planiraju sprovesti kroz ovaj Planski dokument neophodno je izvesti u skladu sa zakonskim propisima.

Upravljanje čvrstim otpadom

Pravilno upravljanje čvrstim otpadom je jedan od vrlo bitnih preduslova za upravljanje kvalitetom zemlje jednog urbanog područja potrebno je i posvetiti posebnu pažnju ovoj problematici.

Evakuaciju čvrstih otpadnih materija sa prostora obuhvata ovog Regulacionog plana neophodno je sprovesti prema lokalnom Opštinskom planu koji se odnosi za uklanjanje otpada kao i planu odvoza lokalne komunalne organizacije.

Da bi se uspješno uspostavio sistem prikupljanja otpada planira se postavljanje odgovarajućih posuda (hajfiša) zapremine 120 litara u dijelovima individualnog stanovanja, dok se u stambenim

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banjaluka
Telefon: 051/223-960, 051/223-760, fax: 051/223-962
E-mail: office@urbiscentar.com, http: www.urbiscentar.com

blokovima predviđa postavljanje kontejnera zapremine 1.1 m³ koji bi se disponirali, za tu priliku, na tačno utvrđene vanjske površine, a koje će imati obezbijeđene sve sanitarno higijenske uslove i biti određene urbanističko tehničkim uslovima.

Pored ovih lokaliteta za prikupljanje komunalnog otpada iz objekata, planom se predviđa i postavljanje korpi za smeće duž svih pješačkih staza koje se nalaze uz saobraćajnice. Neophodno je da objekti poslovne namjene, u okviru vlastite površine definišu mjesto privremenog odlaganja otpada nastalog u procesu rada koje mora zadovoljavati sve sanitarne higijenske uslove. U procesu svih neophodnih radnji koje se odnose bilo na prikupljanje, uklanjanje, skladištenje, deponovanje i uopšte podizanja sistema upravljanja otpadom neophodno se pridržavati osnovnih mjera koje su predviđene odgovarajućom zakonskom regulativom.

VII.V. PARCELACIJA, GRAĐEVINSKE I REGULACIONE LINIJE

Parcelacija

Izradom ovog planskog dokumenta težilo se što manjim intervencijama u smislu promjene postojeće katastarske podjele parcela. Prvenstveno iz razloga otežanog rješavanja imovinskih odnosa, što značajno utiče na realizaciju planskih rješenja.

Parcelacija zemljišta data u ovom planskom dokumentu zasnovana je na principu:

- definisanja parcela za prostore javnog korištenja; realizacija ovih parcela se može odvijati fazno u skladu sa realizacijom sadržaja u čijoj su funkciji; faze realizacije će se definisati urbanističko-tehničkim uslovima.
- definisanja pripadajućih parcela saobraćajnih površina koje su definisane regulacionim linijama, čija realizacija se takođe može vršiti fazno.
- definisanja parcela postojećih individualnih stambenih objekata, stambeno-poslovnih ili poslovnih objekata, ako je u nekim segmentima bilo potrebno da se postojeća granica parcele mijenja.

Svako parceli je omogućen kolski i pješački pristup sa saobraćajne površine ili preko površine javnog korištenja.

U okviru grafičkog priloga plana, građevinske parcele su definisane površinama, koordinatama lomnih tačaka i dužinama frontova samo za parcele kod kojih je bilo izmjena granice.

U toku izrade plana maksimalno su ispoštovane postojeće granice parcela. Na parcelama na kojima je zbog profila saobraćajnica moralo doći do izmjene urađena je preparcelacija.

Parcele sa individualnim stambenim objektima imaju privatni karakter i moguće je postaviti ograde po granicama parcela, ali na način da se ne ometaju saobraćajni tokovi.

Parcele na kojima se nalaze kolektivni stambeni, stambeno-poslovni i poslovni objekti moraju imati javno korišćenje u smislu da se površine oko objekata ne smiju ograđivati i moraju se urediti na način da se omogući nesmetan pješački saobraćaj.

Urbanističko-tehničkim uslovima može se korigovati građevinska parcela predviđena Planom u minimalnom odstupanju i to da bi se uvažili relevantni faktori koji se tiču imovinsko-pravnih odnosa, ali da se pri tom ne ugrožavaju okolni objekti, odnosno pristupi istim i njihovo normalno funkcioniranje. Takođe se mogu korigovati granice parcela i uskladiti sa granicama parcela na terenu ukoliko se pokaže da su one postojeće granice, a sve radi rješavanja imovinsko-pravnih odnosa.

Građevinske i regulacione linije

Regulaciona linija odvaja prostore različitih namjena i načina korišćenja. Regulacione linije su definisane na grafičkom prilogu i poklapaju se sa linijama granicama parcela prema saobraćajnicama.

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banja Luka
Telefon: 051/223-960, 051/223-760, fax: 051/223-962
E-mail: office@urbiscentar.com, <http://www.urbiscentar.com>

Građevinske linije određuju položaj objekta prema saobraćajnici i susjednim građevinskim parcelama. One su obavezujuće za investitora, projektanta i izvođača.

Urbanističko-tehničkim uslovima mogu se naknadno definisati i građevinske linije podruma, prizemlja i svake etaže ukoliko se za to ukaže potreba. Maksimalna dozvoljena distanca na kojoj se može postaviti građevinska linija sprata je 1,5 m od građevinske linije prizemlja, ali tako da projekcija objekta ne smije izlaziti van definisane regulacione linije i parcele namjenjene za redovno funkcionisanje predmetog objekta.

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banja Luka
Telefon: 051/223-960; 051/223-760; fax: 051/223-962
E-mail: office@urbiscentar.com; <http://www.urbiscentar.com>

III GRAFIČKI DIO

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banja Luka
Telefon: 051/223-960; 051/223-780; fax: 051/223-962
E-mail: office@urbiscentar.com; <http://www.urbiscentar.com>

A) URBANISTIČKA OSNOVA

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101a, 78000 Banja Luka
Telefon: 051/223-960, 051/223-760, fax: 051/223-962
E-mail: office@urbiscentar.com, <http://www.urbiscentar.com>

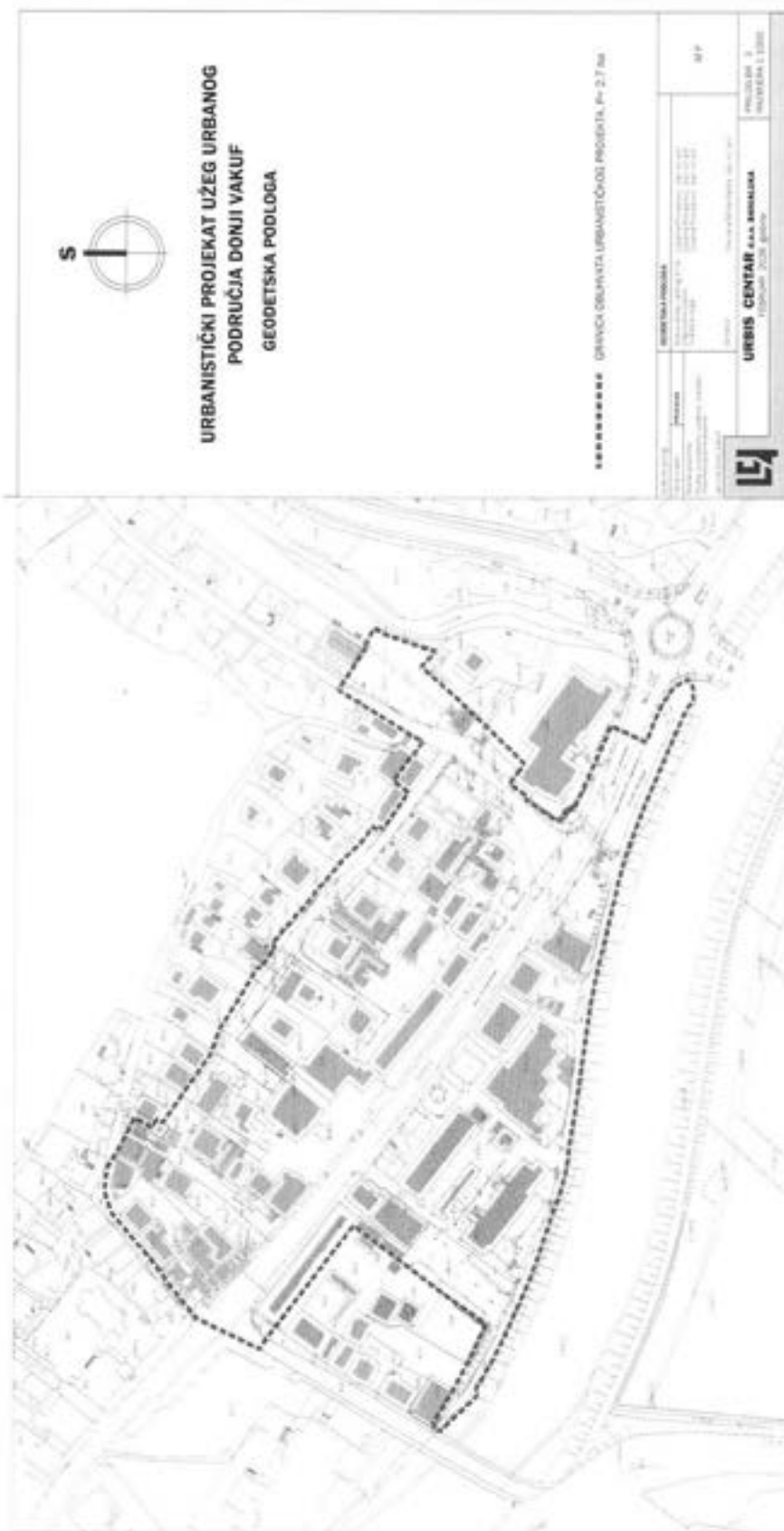
B) PROJEKCIJA IZGRADNJE I UREĐENJA PROSTORNE CJELINE

URBIS CENTAR d.o.o. BANJALUKA
PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I KONSALTING

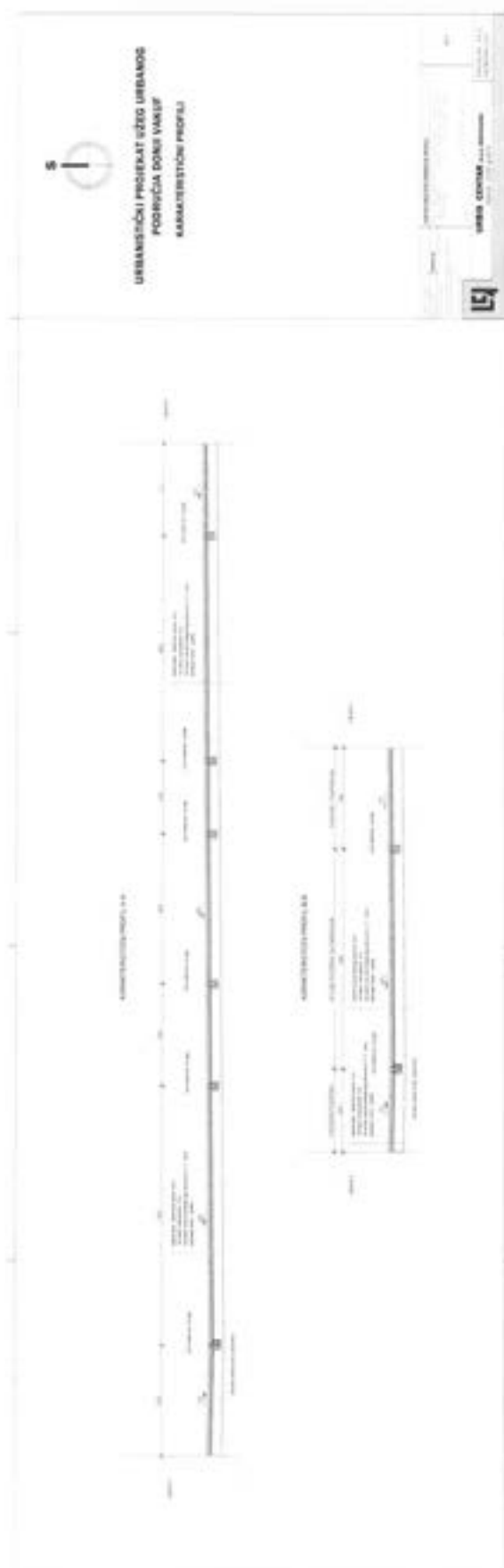
Bulevar vojvode Stepe Stepanovića 101A, 78000 Banja Luka
Telefon: 051/223-960; 051/223-760; fax: 051/223-962
E-mail: office@urbiscentar.com; http: www.urbiscentar.com

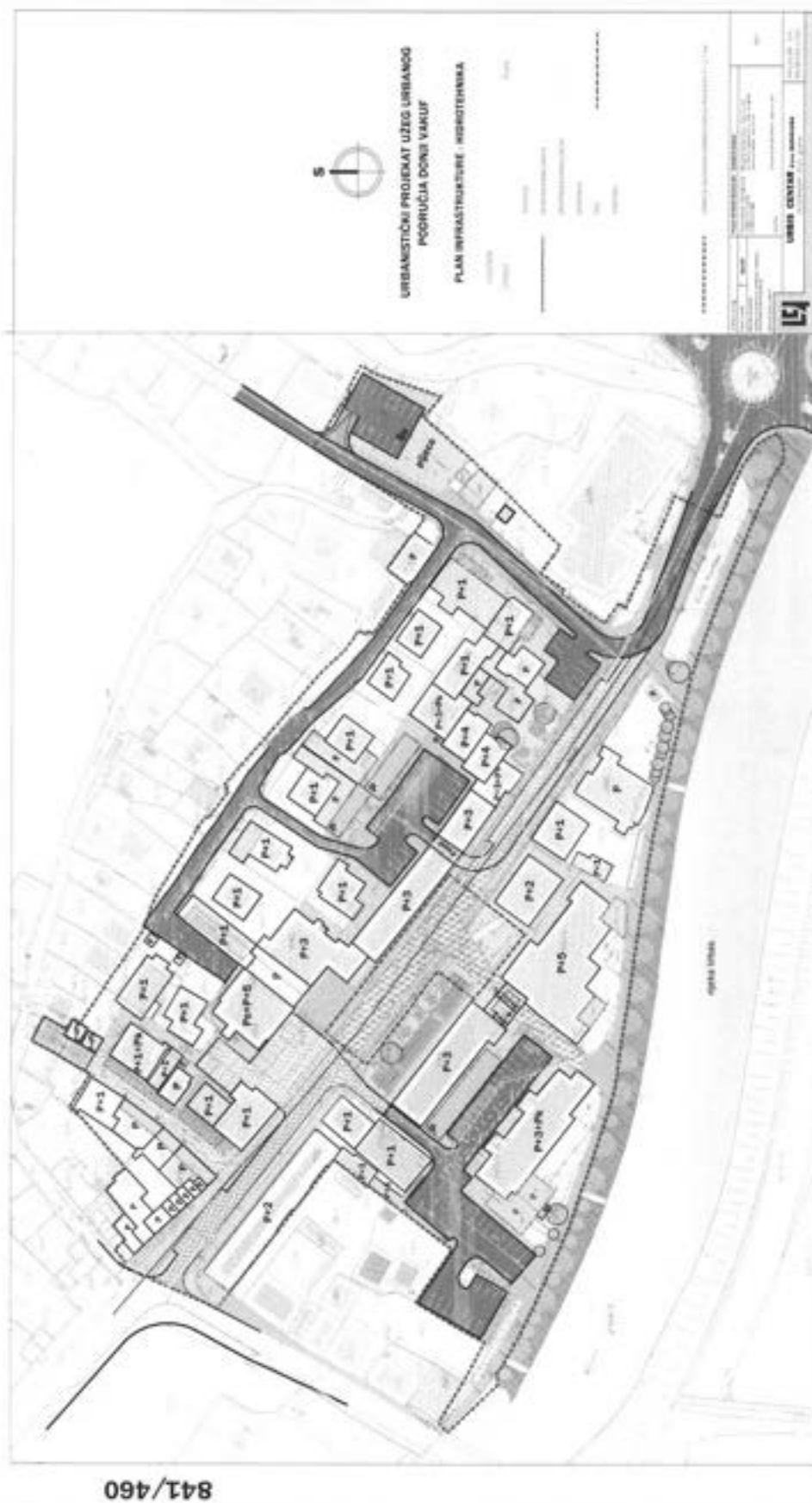
C) IDEJNO REJEŠENJE 3D PRIKAZ

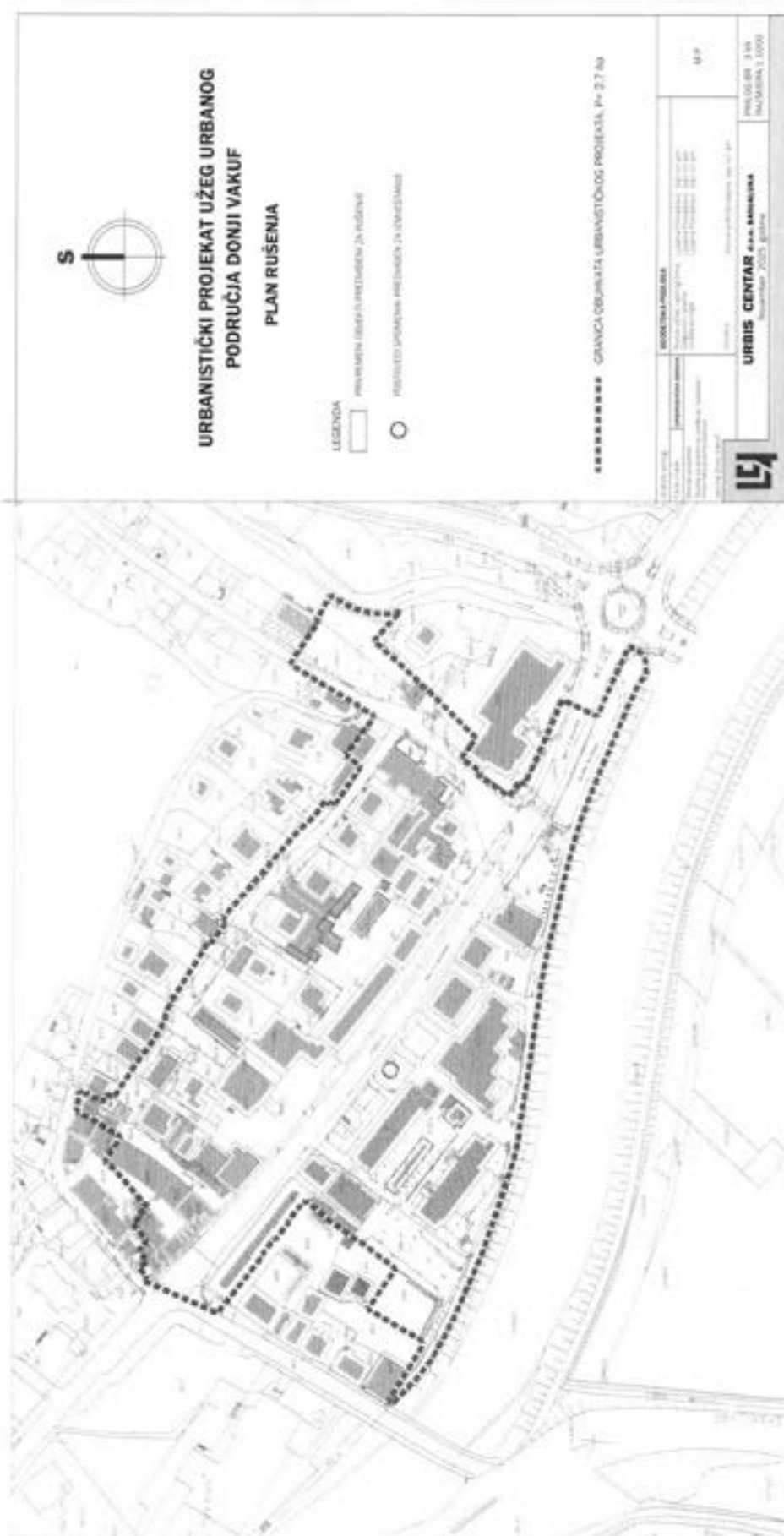

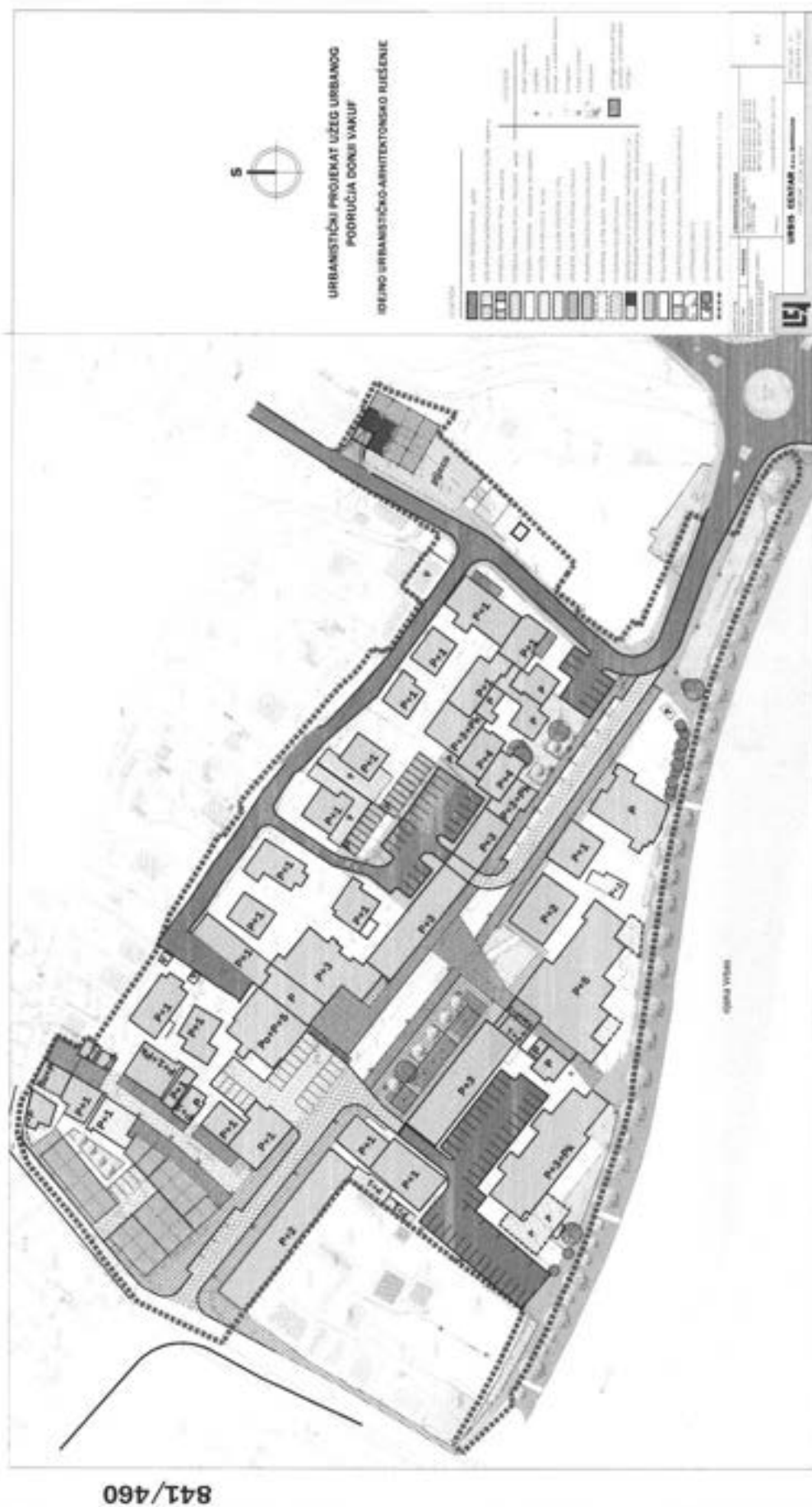

841/460

841/460

27

Na osnovu člana 8. Zakona o principima lokalne samouprave ("Službene novine Federacije BiH, broj 49/06 i 51/09), člana 20. stav 4. Zakona o razvojnem planiranju i upravljanju razvojem Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH, broj 32/17), člana 24. Statuta Općine Donji Vakuf ("Službeni glasnik Općine Donji Vakuf", broj: 1/08, 2/12 i 3/16) i člana 80. Poslovnika o radu Općinskog vijeća Donji Vakuf – Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Općine Donji Vakuf", broj: 5/17, 7/17 i 4/20), Općinsko vijeće Donji Vakuf na 13. redovnoj sjednici održanoj 17.03.2026. godine, donosi

ODLUKU

o usvajanju Strategije razvoja općine Donji Vakuf
2026. – 2032. godina

I

Usvaja se STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE
DONJI VAKUF 2026. - 2032. GODINA.

Dokument Strategije razvoja općine Donji
Vakuf 2026. – 2032. godina sastavni je dio ove odluke.

II

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana
objavljivanja u "Službenom glasniku Općine Donji
Vakuf".

Broj:01-04-00758/26
Donji Vakuf, 17.03.2026. godine

Predsjedavajući općinskog vijeća
Muhamed Hodžić s.r.

STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE DONJI VAKUF 2026. - 2032.

Donji Vakuf, 2026.godina

SADRŽAJ

UVOD.....	2
1. METODOLOGIJA IZRADE STRATEGIJE	2
2. STRATEŠKA PLATFORMA	3
2.1. Socioekonomska analiza općine (situacijska analiza).....	3
2.1.1. Geografski položaj i prirodne karakteristike	3
2.1.2. Demografske karakteristike i kretanja	6
2.1.3. Pregled stanja i kretanja u ekonomiji.....	11
2.1.4. Pregled stanja i kretanja na tržištu rada.....	34
2.1.5. Pregled stanja i kretanja u oblasti društvenog razvoja	40
2.1.6. Stanje javne infrastrukture i javnih usluga.....	55
2.1.7. Zaštita okoliša i smanjenje rizika od nesreće	63
2.1.8. Stanje prostorne planske dokumentacije.....	65
2.1.9. Stanje administrativnih usluga lokalne samouprave.....	65
2.1.10. Analiza Budžeta i projekcije sredstava za finansiranje realizacije Strategije razvoja	66
3. STRATEŠKO FOKUSIRANJE	67
3.1. SWOT analiza.....	67
3.2. Strateški fokusi	70
3.3. Vizija	71
3.4. Strateški ciljevi.....	72
4. SEKTORSKI RAZVOJNI PLANOVI	75
4.1. Usklađenost, komplementarnost i međusobni utjecaj sektorskih planova	75
4.2. PLAN EKONOMSKOG RAZVOJA	76
4.2.1. Opis mjera	79
4.3. PLAN DRUŠTVENOG RAZVOJA.....	82
4.3.1. Opis mjera	84
4.4. PLAN ZAŠTITE OKOLIŠA	92
4.4.1. Opis projekata / mjera.....	95
5. INDIKATIVNI FINANSIJSKI OKVIR.....	99
6. USKLAĐENOST STRATEGIJE RAZVOJA SA DRUGIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA	108
7. PLAN PROVOĐENJA, PRAĆENJA, EVALUACIJE I IZVJEŠTAVANJA STRATEGIJE RAZVOJA.....	115
8. DETALJAN PREGLED MJERA	118
9. SAŽETAK STRATEŠKOG DOKUMENTA.....	179
PRILOZI	204

Tabele	204
Grafikon.....	205
Slika	205

UVOD

U skladu sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji Bosne i Hercegovine, Općina Donji Vakuf izradila je Strategiju razvoja općine za period 2022–2027. godine. Ovom Strategijom utvrđeni su ciljevi i prioriteti razvoja općine, način njihovog ostvarivanja, kao i finansijski i institucionalni okvir za implementaciju, monitoring, evaluaciju i izvještavanje. Strategija predstavlja ključni strateško-planski dokument kojim se usmjerava razvoj općine u tri najvažnija aspekta: ekonomskom, društvenom i okolišnom.

Strategija razvoja za period 2026–2032. godine izrađena je uz podršku Sveučilište/Univerzitet "VITEZ", dok je vodeću ulogu u njenoj pripremi imao općinski Razvojni tim:

- 1.
- 2.

1. METODOLOGIJA IZRADE STRATEGIJE RAZVOJA OPĆINE DONJI VAKUF

Metodologija za integrisano planiranje lokalnog razvoja (MiPRO), koja je prihvaćena i preporučena od strane nadležnih entitetskih institucija, kao i Saveza općina/opština i gradova Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, primijenjena je u procesu izrade Strategije razvoja općine Donji Vakuf. Navedena metodologija u potpunosti je uskladena sa Uredbom o izradi strateških dokumenata Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine FBiH, broj 32/17), čime je osiguran normativni i metodološki okvir za planski razvoj na lokalnom nivou.

Primijenjena metodologija je u skladu sa važećim zakonskim i podzakonskim propisima koji uređuju planiranje razvoja na lokalnom nivou. Dva temeljna principa metodologije MiPRO – održivi razvoj i socijalna uključenost – dosljedno su primijenjena u svim fazama izrade Strategije, s ciljem postizanja uravnoteženog ekonomskog rasta, uz istovremeno jačanje socijalne kohezije i racionalno korištenje prirodnih resursa.

Pored navedenih, u procesu izrade Strategije poštovani su i dodatni principi, uključujući otvorenu metodu koordinacije, razvoj partnerskih odnosa, horizontalnu i vertikalnu koordinaciju između različitih nivoa vlasti, te principe javnosti i transparentnosti u donošenju strateških odluka.

Posebna pažnja posvećena je primjeni principa ravnopravnosti spolova i jednakih prava za cjelokupno stanovništvo općine Donji Vakuf, koji su integrisani u analitički i planski dio Strategije.

Proces izrade Strategije razvoja općine Donji Vakuf realizovan je u periodu od novembra 2025. godine do februara 2026. godine, tokom kojeg je održan niz radnih sastanaka i tematskih radionica. U navedenim aktivnostima aktivno su učestvovali članovi Općinskog razvojnog tima, čime je osigurana participativnost i stručna utemeljenost strateškog dokumenta.

2. STRATEŠKA PLATFORMA

Strateška platforma predstavlja obavezni sastavni dio svakog strateškog dokumenta u Federaciji Bosne i Hercegovine te se izrađuje u skladu sa važećim normativnim i metodološkim okvirom. Ona obuhvata sveobuhvatnu situacionu analizu, uključujući analizu postojećeg stanja i usklađenosti prostorno-planske dokumentacije, kao i definisanje vizije razvoja te strateških ciljeva, uz pripadajuće indikatore za praćenje njihove realizacije.

2.1. Socioekonomska analiza općine (situacijska analiza)

Socioekonomska analiza općine Donji Vakuf je osnova za planiranje njenog lokalnog razvoja, kao i osnova za definisanje vizije, misije i razvojnih pravaca općine.

2.1.1. Geografski položaj i prirodne karakteristike

Osnovne informacije o Donjem Vakufu:

Geografske koordinate	44.144° N(sjeverne širine) i 17.398°(istočne širine)
Nadmorska visina	531 m
Površina	320,0
Broj stanovnika	13.503
Gustina naseljenosti	42,2 stanovnika po km ²

Općina Donji Vakuf nalazi se u gornjem toku rijeke Vrbas, u središnjem dijelu Bosne i Hercegovine. Smještena je na važnom cestovnom čvorištu magistralnih pravaca Travnik – Donji Vakuf – Jajce i Travnik – Donji Vakuf – Bugojno. Općina obuhvata područje dužine granice od 93 kilometra i graniči s općinama Bugojno, Jajce, Šipovo, Kupres, Novi Travnik i Travnik.

Slika 1. Položaj općine Donji Vakuf u Bosni i Hercegovini

Izvor: preuzeto sa stranice <https://sbk-ksb.gov.ba/hr/o-kantonu.html>

Općinu čine 68 naseljena mjesta : Babin Potok, Babino Selo, Barice, Blagaj, Brda, Brdo, Brežićani, Čehajići, Čemalovići, Daljan, Dobro Brdo, Doganovci, Dolovi, Donji Rasavci, Donji Vakuf, Đulovići, Fakići, Fonjge, Galešići, Grabantići, Gradina, Grič, Guvna, Hemići, Jablan, Jemanlići, Jevadžike, Karići, Keže, Komar, Korenići, Koščani, Kovačevići, Kutanja, Krivače, Makitani, Novo Selo, Oborci, Orahovljani, Petkovići, Piljužići, Pobrđani, Ponjevići, Potkraj, Prisika, Pribrača, Prusac, Rasavci, Rastićevo, Rudina, Ruska Pilana, Sandžak, Semin, Silajdževina, Slatina, Sokolina, Staro Selo, Suhodol, Sultanovići, Šahmani, Šatare, Šeherdžik, Šutkovići, Torlakovac, Urija, Vrbas, Vladevići i Vrljaj. Ova naseljena mjesta čine 13 Mjesnih zajednica: MZ Donji Vakuf I, MZ Donji Vakuf II, MZ Donji Vakuf III, MZ Donji Vakuf IV, MZ Prusac, MZ Oborci, MZ Šeherdžik, MZ Torlakovac, MZ Čehajići, MZ Babin Potok, MZ Vrbas, MZ Guvna i MZ Jemanlići.

Područje općine pretežno je brdsko-planinskog karaktera. Ravničarski dio, na nadmorskoj visini od 450 do 550 metara, zauzima oko 7% teritorije, dok brdsko-planinski pojas, na visinama od 550 do 1.000 metara, obuhvata oko 65% općinskog prostora. U općini i njoj bližoj okolini nalaze se brojne planine čiji vrhovi prelaze 1.000 m nadmorske visine, među kojima su Komar, Radalj, Kalin, Radovan, Vranica, Crni Vrh, Velika Šuljaga, Velika Plazenica, Čučkovine, Dekale, Kriva Jelika i Ravna Gora.

Teritoriju Donjeg Vakufa oblikuje sliv rijeke Vrbasa, koja općinu dijeli na gotovo dva jednaka dijela. U Vrbas se ulijevaju njegove pritoke: Čehajićka rijeka, potok Volušnica, Prusačka rijeka, Oboračka rijeka, Semešnica, Sandžački potok, Babin potok i Sokolinski potok sa svojim pritokama. Sve vodotoke karakterišu uske i strme doline, slaba propustnost površinskog sloja tla te plitka i neuređena korita, što u periodima obilnih padavina i naglog topljenja snijega često dovodi do njihovog izlivanja.

Klima Donjeg Vakufa je kontinentalno-planinska, sa izraženim godišnjim dobima. Temperature tokom godine variraju od -25°C do $+35^{\circ}\text{C}$. Najviše padavina bilježi se u proljeće i jesen, u rasponu od 900 do 950 litara po kvadratnom metru. U zimskim mjesecima česte su obilne snježne padavine, pri čemu se snježni pokrivač u nižim predjelima kreće od 30 do 50 cm, dok na nadmorskim visinama iznad 1.000 metara snijeg može dostići i do 200 cm te se zadržati i do tri mjeseca.

Općina Donji Vakuf smještena je na seizmički aktivnom području mediteranske zone te spada u sedmu kategoriju ugroženosti od zemljotresa. Ipak, u prethodnim decenijama nisu zabilježeni potresi jači od šest stepeni Merkalijeve skale.

Općina se nalazi na geografskim koordinatama $44,144^{\circ}$ sjeverne širine i $17,398^{\circ}$ istočne širine, sa nadmorskom visinom od 531 metar, što ukazuje na položaj u umjereno brdovitom području. Površina općine iznosi $323,7\text{ km}^2$, dok je broj stanovnika prema popisu iz 2013. godine 13.985, što daje gustinu naseljenosti od 38 stanovnika po km^2 . Ovi podaci pokazuju da se radi o rijetko naseljenoj općini sa prostranim teritorijalnim rasprostriranjem i umjerenom nadmorskom visinom, što može utjecati na demografske, ekonomske i infrastrukturne karakteristike lokalne zajednice.

Tabela 1. Broj naseljenih mjesta u općini Donji Vakuf

	Broj naseljenih mjesta	Površina općine u km ²	Stanovništvo	Gustina naseljenosti
2020.	68	320,00	13.770	43,0
2021.	68	320,00	13.671	42,7
2022.	68	320,00	13.605	42,5
2023.	68	320,00	13.551	42,3
2024.	68	320,00	13.503	42,2

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u F BiH (za period 2020. do 2024.)

Prema Tabeli 1., broj naseljenih mjesta u općini ostaje konstantan u periodu od 2020. do 2024. godine i iznosi 68, dok je površina općine nepromijenjena i iznosi 320 km². Ukupno stanovništvo se smanjuje sa 13.770 u 2020. na 13.503 u 2024. godini, što pokazuje postepeni demografski pad. Gustina naseljenosti također blago opada sa 43,0 na 42,2 stanovnika po km², što je posljedica smanjenja broja stanovnika uz istu površinu općine. Ovi podaci ukazuju na lagani trend depopulacije i smanjenje koncentracije stanovništva, dok se teritorijalna struktura općine ne mijenja.

Tabela 2. Meteorološki parametri dobijeni mjerenjima u automatskoj Meteorološkoj stanici za 2024. godinu

Mjesec	Temperatura u °C	Padavine mm	Vlažnost vazduha %	Vazdušni pritisak hPa
August	24,4 °C (prosječna maksimalna) / ~17,8 °C prosječna probližna	35 mm	72 %	1015,6 hPa
Septembar	~18,7 °C (prosječna maksimalna) / ~13–14 °C prosječna probližna	33 mm	78 %	1017,0 hPa
Oktobar	~13,8 °C (prosječna maksimalna) / ~9–10 °C prosječna probližna	42 mm	81 %	1018,4 hPa
Novembar	~9,4 °C (prosječna maksimalna) / ~5–6 °C prosječna probližna	84 mm	85 %	1016,7 hPa
Decembar	~3,2 °C (prosječna maksimalna) / ~-4,4 °C prosječna minimalna	85 mm	88 %	1020,1 hPa
Godišnje	~10–12 °C (prosječno)	~756 mm (prosječno)	~78 % prosječno	~1017 hPa prosječno

Izvor: *Whether.api*, dostupno na: <https://www.weatherapi.com/api.aspx>

Zahvaljujući planinskim masivima područje općine je zaštićeno od jakih vjetrova.

Prema klimatološkim prosjecima, prosječna brzina vjetra kroz godinu varira od oko 6,5 km/h do 9,6 km/h, s višim vrijednostima u zimskim mjesecima i nižim u ljetnim. Najviša prosječna brzina je u februaru i martu (~9,6 km/h), a najniža je u augustu (~6,5 km/h). Vjetar je najjači

zimi i ranog proljeća, a najmirniji ljeti. Direktni javno dostupni mjesečni podaci o smjeru vjetra za Donji Vakuf nisu objavljeni u jednostavnom "ruža vjetrova" dijagramu, ali prema klimatološkim modelima i općim obrascima Najčešći smjer vjetra kroz veći dio godine je sa jugozapada (SW) i zapada (W), posebno tokom proljeća i ljeta. Tokom zimskih mjeseci vjetrovi češće dolaze sa sjevera i sjeveroistoka (N/NE) i sjeverozapada (NW). Ruža vjetrova za Donji Vakuf (opisna klimatologija) potiče od glavnih smjerova vjetra: SW/W — najčešći tokom proljeća i ljeta (donosi blaže i stabilne zračne mase) i N/NE/NW — češći u zimskim mjesecima (hladni i jači vjetrovi). Jačina vjetra zimi (januar–mart) iznosi približno 8–9,6 km/h (umjereno vjetrovito), ljeti (juni–avgust) približno 6,5–7,5 km/h (mirnije) i tokom prelaznih godišnjih doba (april–maj i septembar–oktobar) približno ~7–8 km/h.

2.1.2. Demografske karakteristike i kretanja

Demografske karakteristike i kretanja stanovništva u Općini Donji Vakuf predstavljaju važan pokazatelj ukupnih društveno-ekonomskih procesa i razvojnih izazova ovog područja. U nastavku će ovi pokazatelji biti detaljnije i preciznije analizirani kroz strukturu stanovništva, prirodna kretanja i migracione tokove.

2.1.2.1. Ukupan broj stanovnika

Ukupno stanovništvo općine Donji Vakuf značajno je smanjeno sa 24.372 u 1991. na 13.985 u 2013., što predstavlja pad od oko 42,6%.

Tabela 3. Broj stanovnika u općini po popisu stanovništva iz 1991. i 2013. godine

Godina	Ukupno	Bošnjaci	Hrvati	Srbi	Ostali
1991	24.372	13.509	682	9.364	817
	u %				
	100	55,4	2,8	38,4	3,4
2013	13.985	13.376	58	107	444
	u %				
	100	95,6	0,4	0,8	3,2

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u F BiH za period 2020. godinu

Strukturne promjene stanovništva su još izraženije. Bošnjaci čine 55,43% ukupnog stanovništva 1991. godine, dok su 2013. godine dominantna većina sa 95,6%, što pokazuje znatno povećanje udjela Bošnjaka. Hrvati su u 1991. činili 2,8%, a 2013. njihovo prisustvo gotovo je nestalo (0,4%). Srbi su 1991. činili 38,4%, a 2013. samo 0,8%, što ukazuje na drastičan pad njihove populacije u općini. Udio ostalih etničkih grupa ostao je relativno stabilan, oko 3%. Ovi podaci ukazuju na snažne etničke promjene u strukturi stanovništva usljed ratnih događaja, migracija i preseljenja tokom 1990-ih, što je dovelo do homogenizacije stanovništva po nacionalnoj strukturi. Ukupni pad stanovništva i značajna promjena etničke strukture predstavljaju duboke demografske posljedice za općinu.

Tabela 4. prikazuje kretanje prisutnog i odsutnog stanovništva u periodu 2020–2024. godine, kao i indeks odsutnosti, koji ukazuje na relativni udio odsutnog stanovništva u ukupnom broju stanovnika.

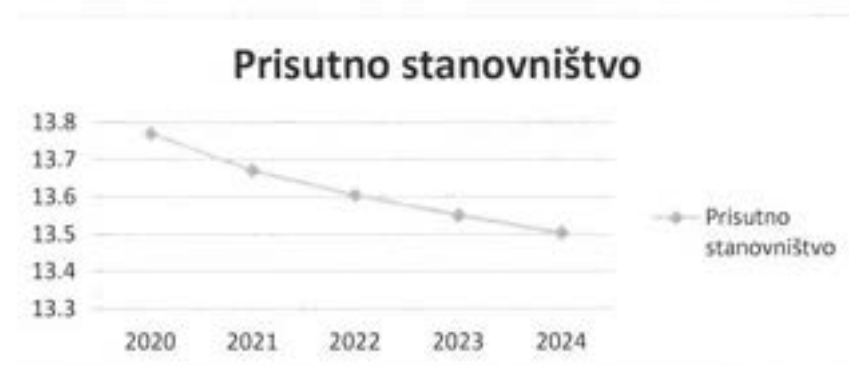
Tabela 4. Broj stanovnika u općini Donji Vakuf u periodu 2020 - 2024. godina

Godina	Prisutno stanovništvo	Odsutno stanovništvo	Indeks odsutnosti
2020.	13.770	10.602	43,5
2021.	13.671	10.701	43,9
2022.	13.605	10.767	44,2
2023.	13.551	10.821	44,4
2024.	13.503	10.869	44,6

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u F BiH (za period 2020. do 2024. godine)

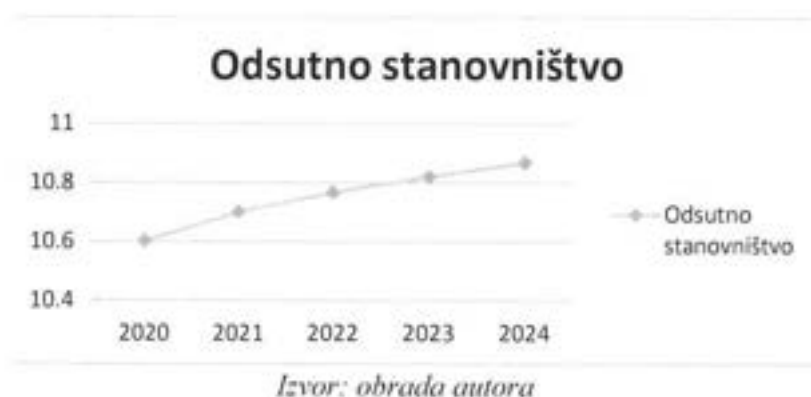
U posmatranom periodu uočava se kontinuiran pad broja prisutnog stanovništva, koje se sa 13.770 u 2020. godini smanjilo na 13.503 u 2024. godini. Istovremeno, broj odsutnog stanovništva bilježi stalni porast, sa 10.602 na 10.869 stanovnika. Ovakav trend ukazuje na postepeno jačanje demografskih procesa koji doprinose odsutnosti stanovništva, poput migracija, rada ili boravka u inostranstvu.

Indeks odsutnosti pokazuje postupan i stabilan rast, sa 43,5 u 2020. na 44,6 u 2024. godini. To znači da se udio odsutnog stanovništva u ukupnoj populaciji iz godine u godinu povećava, što dodatno potvrđuje negativne demografske trendove i smanjenje efektivno prisutnog stanovništva

Grafikon 1. Kretanje prisutnog broja stanovnika u općini u periodu od 2020 - 2024. godine

Izvor: obrada autora

Grafikon 2. Prikaz kretanja odsutnog stanovništva u općini u periodu od 2020 - 2024. godine

Ukupno posmatrano, podaci ukazuju na dugoročni demografski izazov, jer rast odsutnog stanovništva i smanjenje prisutnog mogu imati negativne posljedice na lokalno tržište rada, ekonomske aktivnosti i održivi razvoj zajednice.

2.1.2.2. Natalitet / Mortalitet (Prirodni priraštaj)

U općini Donji Vakuf prema podacima Zavoda za statistiku FBiH i Federalnog zavoda za programiranje razvoja, prirodni priraštaj opada. Tabela 5. prikazuje kretanje živorođenih, umrlih i prirodnog priraštaja u periodu 2020–2024. godine, uključujući i stopu prirodnog priraštaja na 1.000 stanovnika.

Tabela 5. Prirodni priraštaj u općini Donji vakuf od 2020. do 2024. godine

Godina	Živorodeni	Umrli	Prirodni priraštaj	Prirodni priraštaj na 1000 stanovnika
2020.	152	154	-2	-0,002
2021.	161	180	-19	-0,019
2022.	131	153	-22	-0,022
2023.	124	129	-5	-0,005
2024.	125	114	11	0,011

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u F BiH (za period 2020. do 2024. godine)

U periodu od 2020. do 2023. godine evidentiran je negativan prirodni priraštaj, što znači da je broj umrlih bio veći od broja živorođenih. Najnepovoljnija situacija zabilježena je 2022. godine, kada je prirodni priraštaj iznosio -22, uz stopu od -0,022 na 1.000 stanovnika, što ukazuje na izražen pad prirodnog kretanja stanovništva. Sličan, ali nešto blaži negativan trend prisutan je i 2021. godine (-19), dok je 2020. i 2023. godine negativni priraštaj bio manji po obimu. Pozitivan pomak zabilježen je 2024. godine, kada broj živorođenih (125) premašuje broj umrlih (114), što rezultira pozitivnim prirodnim priraštajem od 11 i stopom od 0,011 na 1.000 stanovnika. Ovaj podatak ukazuje na blago poboljšanje demografske slike u odnosu na prethodne godine.

Ipak, posmatrano u cjelini, period 2020–2024, karakterišu nestabilna i uglavnom nepovoljna prirodna kretanja stanovništva, s tim da 2024. godina predstavlja izuzetak i potencijalni signal oporavka. Dugoročna održivost ovog pozitivnog trenda zavisit će od daljeg povećanja nataliteta i smanjenja mortaliteta, kao i od ukupnih socioekonomskih uslova.

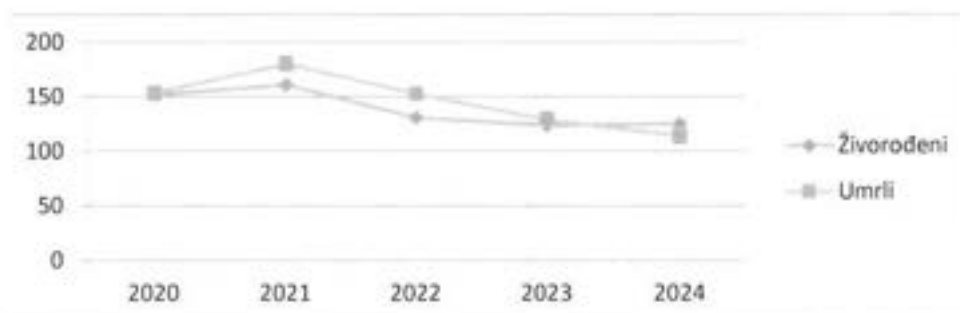
Tabela 6. Prirast – godišnje stope

Godina	Broj stanovnika	Prirodna kretanja	Stopa nataliteta	Opća stopa mortaliteta	Vitalni index
2020.	13.770	-2	1,10	1,12	0,99
2021.	13.671	-19	1,18	1,32	0,89
2022.	13.605	-22	0,96	1,12	0,86
2023.	13.551	-5	0,92	0,95	0,96
2024.	13.503	11	0,93	0,84	1,10

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u F BiH (za period 2020. do 2024. godine)

Analizirajući podatke iz Tabele 6., može se primijetiti da je prirodno kretanje stanovništva u periodu od 2020. do 2023. godine uglavnom negativno, što znači da je broj umrlih bio veći od broja rođenih i da je stanovništvo u tim godinama bilježilo prirodni pad. Stopa nataliteta varira, ali je u svim godinama ispod 1,2 ‰, što pokazuje relativno nizak broj rođenih u odnosu na ukupno stanovništvo. Opća stopa mortaliteta je u većini godina veća od stope nataliteta, što dodatno objašnjava negativno prirodno kretanje i odražava stariju ili opadajuću populaciju. Vitalni indeks je u prvoj polovini perioda ispod 1, što potvrđuje da je broj umrlih premašivao broj rođenih, dok 2024. godine dolazi do pozitivnog prirodnog prirasta, s vitalnim indeksom većim od 1, što znači da je broj rođenih nadmašio broj umrlih, a opća stopa mortaliteta značajno je smanjena. Ovi trendovi ukazuju na blago poboljšanje demografske situacije u 2024. godini, ali prethodne godine bilježe izražen pad stanovništva zbog prirodnog smanjenja.

Grafikon 3. Grafički prikaz priraštaja od 2020. do 2024. godine

Izvor: obrada autora

2.1.2.3. Struktura stanovništva

Dobna struktura stanovništva Općine Donji Vakuf odražava opće demografske procese prisutne u većini lokalnih zajednica u Bosni i Hercegovini. Karakteriše je smanjenje udjela mlađeg stanovništva i postepeno povećanje udjela starijih dobni skupina, što je posljedica dugotrajnog pada nataliteta, migracija radno sposobnog stanovništva i produženja životnog vijeka.

Stanovništvo radne dobi i dalje čini najveći dio ukupne populacije, ali se njegov udio smanjuje, dok se povećavaju demografski i socioekonomski izazovi vezani za starenje stanovništva. Ovakva dobna struktura ima značajan uticaj na tržište rada, sistem socijalne i zdravstvene zaštite, te dugoročno na razvojne potencijale općine.

Tabela 7. Dobna struktura

Godina	Ukupno	0 - 14	0 - 14 (%)	15 - 64	15 - 64 (%)	65>	65> (%)
2020.	13.770	2.204	16,0	9.787	71,1	1.779	12,9
2021.	13.671	2.137	15,6	9.744	71,3	1.790	13,1
2022.	13.605	2.102	15,5	9.621	70,7	1.882	13,8
2023.	13.551	2.055	15,2	9.558	70,5	1.938	14,3
2024.	13.503	2.006	14,85	9.450	70,0	2.047	15,15

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u F BiH (za period 2020. do 2024.) i Federalni zavod za statistiku, Srednjobosanski kanton u brojkama (za period 2020. do 2023.)

Općina Donji Vakuf suočava se sa postepenim smanjenjem ukupnog stanovništva i povećanjem udjela starijih osoba, što ukazuje na potrebu za strateškim planiranjem u oblastima obrazovanja, zapošljavanja, socijalne zaštite i zdravstvene skrbi. Poseban fokus treba staviti na podršku mladim obiteljima i programima za demografsko osnaživanje, kako bi se ublažili efekti negativnih demografskih trendova.

Zaključna razmatranja

Analiza demografskih pokazatelja Općine Donji Vakuf ukazuje na dugotrajan i složen proces demografskog slabljenja, koji je započeo još u periodu nakon 1990-ih i nastavio se do danas. Izrazit pad ukupnog broja stanovnika između 1991. i 2013. godine, praćen snažnim promjenama u etničkoj strukturi, predstavlja jednu od najdubljih demografskih transformacija u savremenoj historiji općine. Ove promjene su prvenstveno rezultat ratnih dešavanja, prisilnih migracija i dugoročnih preseljenja stanovništva, što je dovelo do izražene homogenizacije nacionalne strukture i trajnog smanjenja ukupne populacije.

Savremeni demografski trendovi, posmatrani u periodu 2020–2024. godine, dodatno potvrđuju nepovoljne obrasce kretanja stanovništva. Kontinuirani pad broja prisutnog stanovništva, uz istovremeni rast odsutnog stanovništva i porast indeksa odsutnosti, ukazuje na trajne migracijske procese, naročito odlazak radno sposobnog stanovništva u druge sredine ili inostranstvo. Takva kretanja direktno utiču na smanjenje efektivnog demografskog potencijala općine i imaju negativne implikacije na lokalno tržište rada, privrednu aktivnost i fiskalnu održivost.

Prirodno kretanje stanovništva u analiziranom periodu dodatno produbljuje demografske izazove. Višegodišnji negativan prirodni priraštaj, sa izuzetkom 2024. godine, ukazuje na nizak nivo nataliteta i relativno visoku stopu mortaliteta, što je karakteristika populacija koje stare i gube reproduktivni potencijal. Iako pozitivni prirodni priraštaj zabilježen u 2024. godini može predstavljati ohrabrujući signal, on sam po sebi nije dovoljan da

preokrene dugoročne negativne trendove, već zahtijeva kontinuitet i podršku kroz šire socioekonomske mjere.

Dobna struktura stanovništva dodatno potvrđuje proces starenja populacije. Smanjenje udjela djece i mladih, uz rast udjela starijeg stanovništva, povećava pritisak na sistem socijalne i zdravstvene zaštite i istovremeno smanjuje bazu radno sposobnog stanovništva. Ovakva struktura dugoročno ograničava razvojne kapacitete općine i nameće potrebu za prilagodbom javnih politika novim demografskim okolnostima.

Sveukupno posmatrano, demografska kretanja u Općini Donji Vakuf karakterišu depopulacija, migracijski gubici, nepovoljna prirodna kretanja i starenje stanovništva. Ovi procesi predstavljaju ozbiljan razvojni izazov i zahtijevaju sveobuhvatan i dugoročan pristup, usmjeren na poboljšanje ekonomskih uslova, zadržavanje i povratak stanovništva, podsticanje nataliteta te unapređenje kvaliteta života. Bez sistemskih mjera i koordiniranih razvojnih politika, demografski trendovi mogu dodatno ograničiti društveni i ekonomski razvoj općine u narednom periodu.

2.1.3. Pregled stanja i kretanja u ekonomiji

Analiza socio-ekonomskih pokazatelja općine Donji Vakuf u periodu 2020–2024. godine ukazuje na kontradiktorna kretanja. Nominalni GDP po glavi stanovnika raste, ali realni rast je ograničen zbog inflacije, dok stepen zaposlenosti opada, a stopa nezaposlenosti raste. Broj učenika i indeks odsutnog stanovništva pokazuju demografske izazove, uključujući migracije i starenje populacije. Prihod od poreza na dohodak ostaje stabilan, dok stepen obrazovanja pokazuje blagi rast. Ukupno, općina bilježi pad indeksa razvijenosti i prelazak u nižu rang-grupu, što ističe potrebu za mjerama u oblastima zapošljavanja, obrazovanja i fiskalne održivosti radi jačanja lokalne socio-ekonomske pozicije.

Tabela 8. Rang općine Donji Vakuf u F BiH po stepenu razvijenosti

God.	Federacija BiH											Rang
	Stepen zaposlenosti %	Stepen nezaposlenosti %	Broj učenika (os+sr)	GDP po glavi stanovnika u KM	Indeks ods. stanovništva	Stepen zaposlenosti %	Stepen nezaposlenosti %	Broj učenika (os+sr) na 1000	GDP po glavi stanov. u KM	Indeks ods. stanovništva	Indeks razvije-nosti	
2020.	56,4	43,6	1.417	4.935	43,5	61,8	38,2	246.396	10.187		0,78	III
2021.	56,3	43,7	1.433	5.150	43,9	62,8	37,2	242.594	10.957	21,4	0,79	III
2022.	54,6	45,4	1.462	5.450	44,2	64,9	35,1	240.129	11.634	21,8	0,75	IV

2023.	54,2	45,8	1.359	5.850	44,4	66,1	33,9	237.173	14.811	22,1	0,74	IV
2024.	53,5	46,5	1.298	6.001	44,6	63,0	37,0	234.019	16.089	22,2	0,73	IV

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u F BiH (za period 2020. do 2024. godine)

Napomena: U broj zaposlenih osoba u FBiH uključeni su zaposleni u pravnim osobama i obrtu i srodnim djelatnostima. Broj zaposlenih u odbrani nije uključen.

Kao što se vidi u Tabeli 8., od 2020. do 2024. godine primjetan je blagi pad stepena zaposlenosti sa 56,4% na 53,5%, dok stepen nezaposlenosti raste sa 43,6% na 46,5%, što ukazuje na postepeno pogoršanje tržišta rada u općini. Broj učenika osnovnog i srednjeg obrazovanja u odnosu na 1000 stanovnika prvo raste do 2022. godine, sa 1.417 na 1.462, a potom opada do 1.298 u 2024. godini, što može biti posljedica demografskih promjena ili migracija. GDP po glavi stanovnika kontinuirano raste sa 4.935 KM na 6.001 KM, no kada se uzmu u obzir inflaciona kretanja u Bosni i Hercegovini u istom periodu, realni rast GDP-a po stanovniku je znatno manji, što sugerira da dio rasta dolazi iz povećanja cijena, a ne stvarnog povećanja ekonomske aktivnosti. Indeks odsutnog stanovništva raste sa 43,5 na 44,6, što ukazuje na povećanu mobilnost stanovništva ili migracije. U poređenju s prosjekom Federacije BiH, lokalni stepen zaposlenosti je niži, a nezaposlenost viša, dok općina bilježi pad indeksa razvijenosti sa 0,78 na 0,73 i prelazak ranga sa III na IV, što pokazuje relativno pogoršanje ekonomskog i socijalnog položaja. Sveukupno, tabela ukazuje na kontradiktornu situaciju u kojoj GDP po stanovniku raste nominalno, ali realno pod uticajem inflacije rast je ograničen, dok padaju zaposlenost i broj učenika, a nezaposlenost i odsutnost stanovništva rastu, što sugerira demografske izazove i migracije radno sposobnog stanovništva.

Podaci o socijalno-ekonomskim pokazateljima Donjeg Vakufa u periodu 2020–2024. godine pokazuju složen obrazac promjena u nekoliko ključnih oblasti, što je predstavljeno u Tabeli 9.

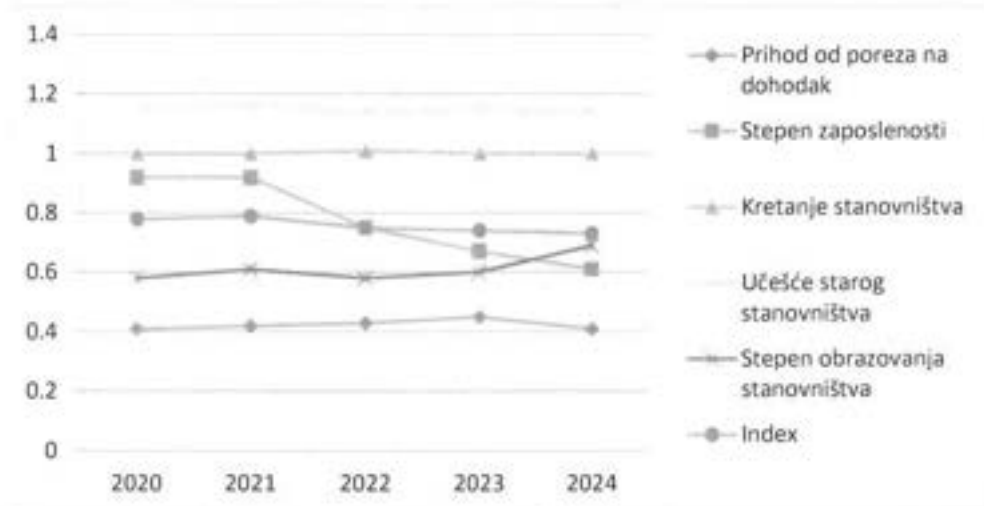
Tabela 9. Rang općine Donji Vakuf u F BiH po stepenu razvijenosti u periodu 2020 – 2024. godine

	Prithod od poreza na dohodak	Stepen zaposlenosti	Kretanje stanovništva	Učešće starog stanovništva	Stepen obrazovanja stanovništva	Index	Rang	Grupa
2020.	0,41	0,92	1,00	1,15	0,58	0,78	48	III
2021.	0,42	0,92	1,00	1,16	0,61	0,79	45	III
2022.	0,43	0,75	1,01	1,14	0,58	0,75	51	IV
2023.	0,45	0,67	1,00	1,15	0,60	0,74	51	IV
2024.	0,41	0,61	1,00	1,14	0,69	0,73	50	IV

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u F BiH (za period 2020. do 2024. godine)

Prihod od poreza na dohodak je u nominalnom smislu relativno stabilan, blago rastući od 0,41 u 2020. na 0,45 u 2023., da bi 2024. ponovo pao na 0,41, što ukazuje na ograničenu bazu oporezivanja i stabilan, ali skroman fiskalni kapacitet općine. Step en zaposlenosti kontinuirano opada sa 0,92 u 2020. na 0,61 u 2024. godinu, što potvrđuje trend smanjenja broja zaposlenih i ukazuje na restrukturiranje lokalnog tržišta rada. Kretanje stanovništva ostaje uglavnom stabilno oko 1,00–1,01, dok učešće starog stanovništva blago raste sa 1,15 u 2020. na 1,16 u 2021. i zadržava se oko 1,14–1,15 u narednim godinama, što sugerise postupno starenje stanovništva i izazove za socijalne i zdravstvene usluge. Step en obrazovanja stanovništva pokazuje blagi rast sa 0,58 u 2020. na 0,69 u 2024., što odražava poboljšanje obrazovne strukture, iako još uvijek ispod optimalnog nivoa. Ukupni indeks socijalno-ekonomskog razvoja općine kreće se od 0,78 u 2020. do 0,73 u 2024. godini, dok se rang općine u posmatranom periodu kreće između 45. i 51. mjesta, što je rezultat kombinacije stabilnih i stagnirajućih indikatora. Prelazak iz grupe III u grupu IV ukazuje na blagi pad relativne pozicije općine u odnosu na druge općine, što sugerise potrebu za dodatnim mjerama u oblasti zapošljavanja, obrazovanja i fiskalne održivosti kako bi se poboljšala ukupna socio-ekonomska snaga Donjeg Vakufa.

Grafikon 4. Rang razvijenosti općine Donji Vakuf u periodu 2020 - 2024. godina

Izvor: obrada autora

2.1.3.1. Broj i struktura privrednih subjekata

Tabela 10. prikazuje odnos između broja stanovnika i broja registrovanih poslovnih subjekata u periodu 2020–2024. godine, uz strukturu preduzeća i pokazatelj broja preduzeća na 1.000 stanovnika.

Tabela 10. Struktura poslovnih subjekata

	Stanovništvo	UKUPNO	Pravna lica	PJ u sastavu pravnih lica	Fizička lica - Obrtnici	Broj preduzeća na 1000 stanovnika
2020.	13.770	674	232	147	295	48,9
2021.	13.671	688	240	148	300	50,3
2022.	13.605	705	245	149	311	51,8
2023.	13.551	711	249	140	322	52,5
2024.	13.503	656	253	135	268	48,6

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u F BiH (za period 2020. do 2024.)

U posmatranom periodu primjetan je kontinuiran pad broja stanovnika, sa 13.770 u 2020. godini na 13.503 u 2024. godini. Uprkos tome, do 2023. godine zabilježen je rast ukupnog broja poslovnih subjekata, koji je sa 674 porastao na 711. Taj rast je prvenstveno rezultat povećanja broja pravnih lica, njihovih poslovnih jedinica u sastavu pravnih lica, kao i fizičkih lica – obrtnika, što ukazuje na relativno povoljnu preduzetničku dinamiku u tom periodu.

Pokazatelj broja preduzeća na 1.000 stanovnika bilježi kontinuiran rast od 2020. do 2023. godine, sa 48,9 na 52,5, što znači da se preduzetnička aktivnost povećavala brže od smanjenja broja stanovnika. Ovo ukazuje na jačanje ekonomske aktivnosti i relativno povoljan poslovni ambijent u tom periodu.

Međutim, 2024. godina donosi nagli preokret trenda. Ukupan broj poslovnih subjekata opada na 656, uz smanjenje broja pravnih lica i obrtnika, što se direktno odražava i na pad broja preduzeća na 1.000 stanovnika, na 48,6. Iako broj poslovnih jedinica u sastavu pravnih lica bilježi blagi rast, on nije bio dovoljan da kompenzira pad ostalih kategorija.

Zaključno, podaci ukazuju da je period 2020–2023. obilježen rastom preduzetničke aktivnosti uprkos demografskom padu, dok 2024. godina signalizira usporavanje ili slabljenje privredne dinamike, što može biti povezano s nepovoljnim ekonomskim uslovima, zatvaranjem manjih biznisa ili smanjenjem interesa za obrtništvo.

Tabela 11. Broj obrta/poduzetnika registrovanih po djelatnosti

	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	42	45	50	52	55
B Vađenje ruda i kamena	0	0	0	0	0
C Prerađivačka industrija	59	41			39
D Proizvodnja i snabdijevanje el. energijom	0	0	0	0	1
E Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom, te djelatnosti sanacije okoliša	2	2	2	1	1
F Građevinarstvo	16	14	17	20	21

G Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	97	62	60	53	48
H Prijevoz i skladištenje	20	20	22	25	27
I Djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	70	74	55	50	44
J Informacije i komunikacije	2	0	0	1	1
L Poslovanje nekretninama	0	7			
M Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	7	6	6	7	8
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	7	0	1	1	3
P Obrazovanje	2	1	1	0	0
R Umjetnost, zabava i rekreacija	3	1	1	1	0
Q Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	2	2	2	2	3
S Ostale uslužne djelatnosti	20	23	20	18	15

Izvor: Federalni zavod za statistiku, *Kantoni u brojkama – Kanton SBK* (za period 2020. do 2024. godine)

U periodu od 2020 - 2024. godine, broj privrednih društava, ovisno o djelatnosti, bio je sljedeći:

Tabela 12. Broj registrovanih društava po različitom konceptu djelatnosti

	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	11	11	12	12	12
B Vađenje ruda i kamena	1	1	1	1	1
C Prerađivačka industrija	41	41	41	41	41
D Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	2	2	2	2	2
E Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom, te djelatnosti sanacije okoliša	2	2	2	3	3
F Građevinarstvo	7	8	9	8	8
G Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	27	29	28	29	31
H Prijevoz i skladištenje	4	5	7	8	9
I Djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	7	8	8	8	8
J Informacije i komunikacije	1	1	1	1	1

K Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	0	0	0	0	0
L Poslovanje nekretninama	1	1	1	2	2
M Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	6	5	5	5	4
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	0	1	1	1	1
O Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	17	18	18	18	18
P Obrazovanje	6	6	6	6	6
Q Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	6	6	6	6	6
R Umjetnost, zabava i rekreacija	31	31	31	33	32
S Ostale uslužne djelatnosti	62	64	66	65	68

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u F BiH (za period 2020. do 2024. godine)

2.1.3.2. Kretanje ukupnih prihoda i rashoda, te prosječne plate

Tabela 13. prikazuje kretanje broja stanovnika, ukupnih prihoda i prihoda po glavi stanovnika u periodu 2020–2024. godine, uz poređenje s prosjekom Federacije BiH (FBiH = 100), pri čemu je važno naglasiti da su u posmatranim godinama bila prisutna izražena inflatorna kretanja.

Tabela 13. Kretanje poreskog prihoda u općini Donji Vakuf u periodu od 2020 - 2024. godine

Godina	Broj stanovnika	Prihod u KM	Prihodi po glavi stanovnika	Prihodi po glavi stanovnika FBiH=100
2020.	13.770	1.327.267	96	47
2021.	13.671	1.568.936	115	47
2022.	13.605	1.912.617	141	48
2023.	13.551	2.334.929	172	51
2024.	13.503	2.614.320	194	49

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u F BiH (za period 2020. do 2024. godine)

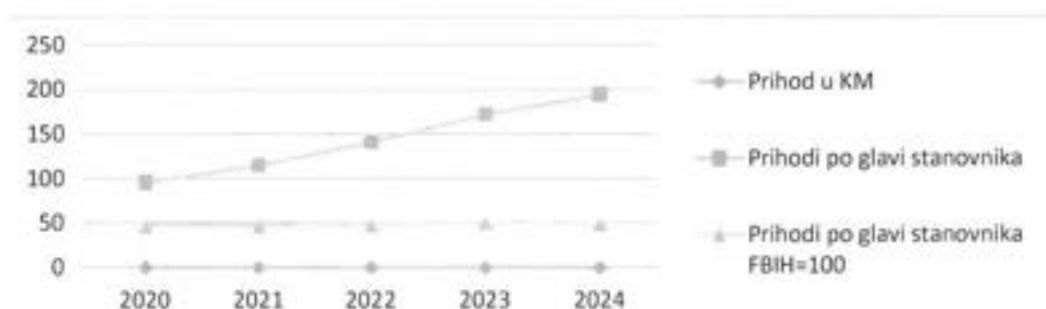
U posmatranom periodu zabilježen je kontinuiran pad broja stanovnika, sa 13.770 u 2020. godini na 13.503 u 2024. godini. Nasuprot tome, ukupni prihodi bilježe snažan nominalni rast, koji se gotovo udvostručio – sa 1,33 miliona KM u 2020. na 2,61 miliona KM u 2024. godini. Kao rezultat tog kretanja, rastu i prihodi po glavi stanovnika, sa 96 KM u 2020. godini na 194 KM u 2024. godini.

Međutim, ovaj rast prihoda treba posmatrati uz oprez, jer se najveći dio posmatranog perioda poklapa s jačim inflatornim pritiscima, posebno od 2021. godine nadalje. Stoga, povećanje

prihoda po glavi stanovnika u značajnoj mjeri odražava nominalni rast, dok je realni rast kupovne moći vjerovatno znatno umjereniji, a u pojedinim godinama moguće i stagnantan.

Poređenje s prosjekom Federacije BiH pokazuje da se prihodi po glavi stanovnika u posmatranoj jedinici i dalje kreću znatno ispod federalnog prosjeka. Indeks FBIH=100 raste sa 47 u 2020. i 2021. godini na 51 u 2023. godini, što ukazuje na blago relativno poboljšanje položaja u odnosu na Federaciju. Međutim, u 2024. godini dolazi do pada indeksa na 49, što sugeriše da rast prihoda nije pratio dinamiku rasta na nivou FBIH.

Grafikon 5. Kretanje prihoda u općini Donji Vakuf u periodu od 2020 -2024. godine

Izvor: obrada autora prema podacima Federalnog zavoda za programiranje razvoja, Socioekonomskim pokazateljima po općinama u F BiH (za period 2020. do 2024. godine)

Zaključno, iako podaci pokazuju kontinuiran nominalni rast prihoda po glavi stanovnika, uticaj inflacije značajno umanjuje stvarni ekonomski efekat tog rasta. Istovremeno, zadržavanje prihoda ispod federalnog prosjeka ukazuje na potrebu za mjerama koje bi doprinijele realnom povećanju dohotka i kupovne moći stanovništva, a ne samo nominalnom rastu prihoda.

Podaci o zaposlenosti i prosječnim platama u Donjem Vakufu u periodu 2020–2024. godine pokazuju da je prosječan broj zaposlenih kontinuirano opadao, sa 3.602 u 2020. na 2.265 u 2024. godini.

Tabela 14. Zaposlenost i prosječne plate u općini Donji Vakuf u periodu 2020 - 2024. godina

	Prosječan broj zaposlenih	Prosječna plata u KM	FBIH = 100
2020.	3.602	770	81
2021.	3.123	815	82
2022.	2.993	904	81
2023.	2.447	1.207	81
2024.	2.265	1.177	86

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u F BiH (za period 2020. do 2024.)

Najveći pad bilježi se između 2022. i 2023. godine, što može ukazivati na restrukturiranje privrede, smanjenje broja radnih mjesta u određenim sektorima ili uticaj migracija. Istovremeno, prosječna plata je rasla sa 770 KM u 2020. na 1.207 KM u 2023., uz blagi pad na 1.177 KM u 2024. godini. Ovaj nominalni rast plata djelimično odražava uticaj inflacije u

posmatranom periodu, što znači da realni rast kupovne moći zaposlenih može biti znatno manji. U poređenju sa prosjekom Federacije BiH, prosječna plata u Donjem Vakufu i dalje je znatno niža, krećući se između 81% i 86% prosjeka, što ukazuje na postojanje ekonomskih nejednakosti i ograničen kapacitet lokalne privrede za stvaranje dobro plaćenih radnih mjesta. Ukupno gledano, smanjenje zaposlenosti u kombinaciji sa rastom prosječne plate sugerise restrukturiranje tržišta rada i koncentraciju prihoda u određenim sektorima, dok potreba za diversifikacijom privrede i povećanjem broja kvalitetnih radnih mjesta ostaje ključni izazov za dugoročni ekonomski razvoj.

2.1.3.3. Vanjskotrgovinska razmjena

Tabela 15. prikazuje kretanje uvoza i izvoza Donjeg Vakufa u periodu 2020–2024. godine, uključujući njihovo učešće u ukupnom državnom uvozu i izvozu, pokrivenost uvoza izvozom i saldo robne razmjene.

Tabela 15. Vanjskotrgovinska razmjena

	Uvoz u hilj. KM	Učešće u uvozu u %	Izvoz u hilj. KM	Učešće u izvozu u %	Pokrivenost uvoza izvozom	Saldo robne razmjene
2020.	4.175.362	0,04	20.326.598	0,30	486,82	16.151.236
2021.	6.036.784	0,04	23.421.357	0,24	387,98	17.384.573
2022.	9.201.489	0,05	24.894.097	0,21	270,54	15.692.608
2023.	9.370.807	0,05	31.796.807	0,28	339,34	22.426.634
2024.	6.765.003	0,03	26.537.108	0,25	392,27	19.772.105

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u F BiH (za period 2020. do 2024. godine)

Podaci o robnoj razmjeni u periodu od 2020. do 2024. godine ukazuju na izrazito izvozno orijentiranu strukturu privrede, uz stalno prisutan suficit u vanjskotrgovinskoj razmjeni. Tokom cijelog posmatranog perioda vrijednost izvoza višestruko nadmašuje vrijednost uvoza, što se jasno odražava kroz veoma visok stepen pokrivenosti uvoza izvozom, kao i kroz pozitivan saldo robne razmjene u svim godinama. U 2020. godini uvoz iznosi nešto više od 4,1 miliona KM, dok je izvoz preko 20,3 miliona KM. Iako je učešće u ukupnom uvozu i izvozu na nivou šire ekonomije relativno skromno, posebno kod uvoza, odnos između ova dva pokazatelja je izuzetno povoljan. Pokrivenost uvoza izvozom iznosi gotovo 487%, što znači da je izvoz bio skoro pet puta veći od uvoza, a saldo robne razmjene dostiže preko 16 miliona KM, što jasno ukazuje na snažnu konkurentnost izvoznog sektora u toj godini. U 2021. godini dolazi do rasta i uvoza i izvoza, pri čemu uvoz raste bržim tempom nego izvoz. Uvoz se povećava na oko 6 miliona KM, dok izvoz dostiže više od 23,4 miliona KM. Ovakav trend dovodi do blagog smanjenja pokrivenosti uvoza izvozom na oko 388%, ali saldo robne razmjene i dalje raste i iznosi preko 17,3 miliona KM. To ukazuje da, uprkos većoj zavisnosti od uvoznih inputa, izvozna aktivnost ostaje snažna i dovoljno visoka da generiše rast suficita. Tokom 2022. godine primjetan je izrazit rast uvoza, koji prelazi 9,2 miliona KM, dok izvoz raste umjereno i iznosi oko 24,9 miliona KM. Kao posljedica toga dolazi do značajnijeg pada pokrivenosti uvoza izvozom na oko 271%. Iako se i dalje radi o vrlo povoljnom pokazatelju, saldo robne razmjene se smanjuje u odnosu na prethodnu godinu i iznosi oko 15,7 miliona KM. Ovakva kretanja mogu ukazivati na povećane potrebe privrede za uvoznim sirovinama, energentima ili opremom, što kratkoročno smanjuje trgovinski suficit, ali potencijalno stvara osnovu za buduću

rast proizvodnje i izvoza. U 2023. godini dolazi do snažnog oporavka izvoza, koji dostiže gotovo 31,8 miliona KM, dok se uvoz stabilizira na nivou od oko 9,4 miliona KM. Rezultat takvog odnosa je ponovni rast pokrivenosti uvoza izvozom na preko 339%, kao i značajno povećanje salda robne razmjene na više od 22,4 miliona KM, što predstavlja najviši suficit u posmatranom periodu. Ovi podaci ukazuju na jačanje izvozne baze i efikasnije korištenje uvoznih inputa u proizvodnji robe namijenjene stranom tržištu. U 2024. godini bilježi se smanjenje uvoza na oko 6,8 miliona KM, uz istovremeni pad izvoza u odnosu na rekordnu 2023. godinu, ali on i dalje ostaje na visokom nivou od oko 26,5 miliona KM. Ovakav odnos dovodi do ponovnog rasta pokrivenosti uvoza izvozom na više od 392%, dok saldo robne razmjene iznosi skoro 19,8 miliona KM. Iako je suficit nešto manji nego prethodne godine, on i dalje potvrđuje stabilnu izvoznu orijentaciju i relativno nizak stepen zavisnosti od uvoza.

Struktura izvoza i uvoza Općine Donji Vakuf dodatno objašnjava razloge dugogodišnjeg suficita i visokog stepena pokrivenosti uvoza izvozom. Izvozna orijentacija privrede zasniva se prije svega na prerađivačkom sektoru, pri čemu drvna industrija ima dominantnu ulogu, dok metaloprerađivački sektor daje manji, ali stabilan doprinos, a poljoprivreda i prerada poljoprivrednih proizvoda učestvuju u ograničenom obimu. Takva struktura izvoza u velikoj mjeri je usmjerena prema tržištima Evropske unije i zemljama regiona, što objašnjava relativno stabilnu potražnju i kontinuirani rast izvozne vrijednosti u posmatranom periodu.

Drvena industrija predstavlja ključnu izvoznu granu i jednu od najvažnijih konkurentskih prednosti Donjeg Vakufa, što se direktno odražava na visoke vrijednosti izvoza evidentirane u prethodnim godinama. Izvoze se uglavnom proizvodi nižeg i srednjeg stepena finalizacije, poput rezane građe, poluproizvoda od drveta, elemenata za namještaj, kao i proizvoda od drvene biomase, uključujući pelet i brikete. Oslanjanje na lokalne šumske resurse i dugu tradiciju prerade drveta omogućava stabilnu izvoznu bazu, ali istovremeno objašnjava i oscilacije u uvozu, jer se dio proizvodnje oslanja na uvoz hemijskih sredstava, opreme i specijalizovanih materijala. Postojeći potencijal za povećanje stepena finalizacije drvnih proizvoda ukazuje da bi u budućnosti moglo doći do daljeg rasta izvoza uz relativno sporiji rast uvoza, čime bi se dodatno ojačao trgovinski suficit.

Metaloprerađivačka industrija učestvuje u izvozu u manjem obimu, ali ima važnu ulogu u diverzifikaciji izvozne strukture. Izvoz se uglavnom odnosi na metalne dijelove, konstrukcije i komponente, često kroz kooperantske aranžmane sa inostranim partnerima. Ovakav model poslovanja doprinosi stabilnosti izvoza, ali istovremeno generiše potrebu za uvozom metalnih poluproizvoda, specijalizovanih komponenti i mašinske opreme, što se ogleda u rastu uvoza u pojedinim godinama, posebno u periodima intenzivnijih investicija i modernizacije proizvodnje.

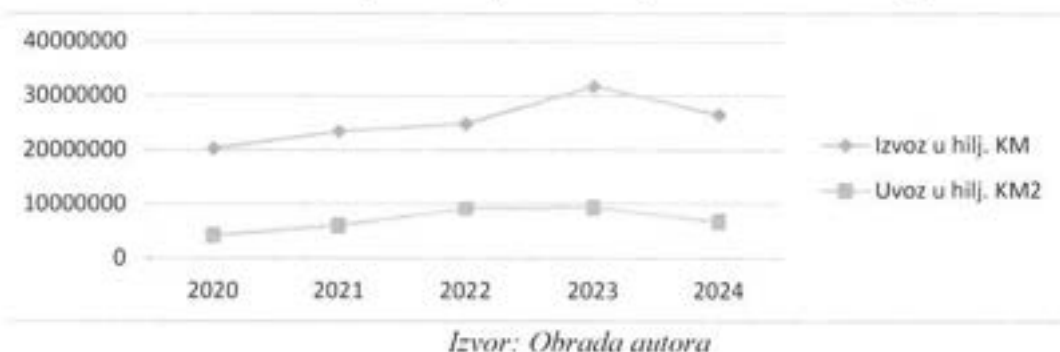
Izvoz poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ostaje ograničen i uglavnom se odnosi na primarne proizvode i manji obim prerade, poput šumskih plodova i sezonskih proizvoda. Nedovoljna finalizacija, fragmentirana proizvodnja i slabija organizacija tržišnog nastupa smanjuju konkurentnost ovog sektora na međunarodnom tržištu, zbog čega njegov doprinos ukupnom izvozu ostaje skroman i ne utiče značajnije na ukupne vanjskotrgovinske rezultate.

Uvozna struktura Općine Donji Vakuf jasno ukazuje na zavisnost privrede od vanjskih tržišta kada je riječ o ključnim industrijskim i poljoprivrednim inputima, kao i o proizvodima završne potrošnje. Drvena i metaloprerađivačka industrija značajno se oslanjaju na uvoz specijalizovanih materijala i poluproizvoda koji nisu dostupni na lokalnom tržištu u potrebnim količinama ili odgovarajućem kvalitetu. Uvoz metalnih komponenti, hemijskih sredstava za obradu drveta,

rezervnih dijelova, alata i industrijske opreme predstavlja neophodan preduslov za održavanje kontinuiteta proizvodnje i kvaliteta izvozne robe, što indirektno doprinosi visokim vrijednostima izvoza zabilježenim u prethodnoj analizi.

Iako lokalna poljoprivreda obezbjeđuje dio osnovnih prehrambenih proizvoda, uvoz je prisutan za robu koja nije dostupna u dovoljnim količinama, sezonski ili zbog klimatskih ograničenja. Poseban značaj ima uvoz fertilizera, pesticida, sjemenskog materijala i poljoprivredne mehanizacije, koji direktno utiču na produktivnost i prinose, ali istovremeno povećavaju vrijednost uvoza u pojedinim godinama. Uvoz potrošnih dobara i finalnih proizvoda, poput elektronskih uređaja, industrijske opreme i određenih prehrambenih artikala, pokriva potrebe domaće potrošnje koje lokalna proizvodnja ne može zadovoljiti, ali zbog snažne izvozne baze ne ugrožava ukupni pozitivan saldo robne razmjene.

Grafikon 6. Uvoz i izvoz u općini Donji Vakuf u periodu 2020 - 2024. godina.

Posmatrano u cjelini, ovi podaci ukazuju na dugoročno održiv i izrazito povoljan vanjskotrgovinski položaj, sa kontinuiranim suficitom i visokim stepenom pokrivenosti uvoza izvozom. Istovremeno, oscilacije u uvozu i izvozu po godinama sugerišu prilagođavanje privrede promjenama na tržištu, pri čemu povećanje uvoza često prethodi jačanju izvozne aktivnosti, što je karakteristično za proizvodno orijentirane i izvozno konkurentne lokalne ekonomije.

2.1.3.4. Industrija

Industrija općine Donji Vakuf danas je koncentrisana prvenstveno na drvnu i namještajnu proizvodnju, koja predstavlja najznačajniji sektor lokalne privrede. Najistaknutiji primjer je preduzeće Malak Janj d.o.o., koja proizvodi masivni drveni namještaj i proizvode od punog drveta, a veliki dio proizvodnje ide na evropsko tržište, uključujući Njemačku, Francusku i Dansku. Ovo preduzeće je nastalo na tradiciji stare drvne industrije „Janj“ i zapošljava značajan broj radnika, čime doprinosi lokalnoj ekonomiji. Prije rata, Donji Vakuf je imao širu industrijsku strukturu koja je uključivala drvnu industriju, tvornice montažnih kuća, rudnike gipsa i kamena te metalne pogone, ali su mnogi od tih objekata oštećeni ili uništeni tokom rata, što je promijenilo privrednu strukturu općine.

Također, treba je istaći i preduzeće Promo d.o.o. koje se bavi proizvodnjom monatažnih kuća i koja 80 % svoje proizvodnje plasira van granica Bosne i Hercegovine. Također, proizvodi i ljušteni furnir, stolice i druge finalne pločaste proizvode.

Značajno je istaći i preduzeća Komar – Tvornica gipsa Z.D.D. i Rudnici gipsa Z.D.D.

Za razliku od drvne i mineralne industrije, metalna industrija u Donjem Vakufu nije razvijena kao dominantan ili strateški sektor, ali je zastupljena kroz manja i srednja preduzeća koja se bave preradom metala, metalnim uslugama i pratećim djelatnostima.

Metalni sektor u općini uglavnom obuhvata:

- metalnu obradu i bravariju (konstrukcije, ograde, nadstrešnice),
- servisne i zanatske radionice (popravke, održavanje),
- površinsku zaštitu metala i osnovnu preradu,
- manja preduzeća povezana sa građevinskim i drvnim sektorom kao dobavljači ili kooperanti.

Pored drvne industrije, značajnu ulogu igra poljoprivredno-prehrambena proizvodnja, s naglaskom na organsku poljoprivredu, gdje lokalne firme proizvode povrće i druge proizvode za domaće i inozemno tržište. Među značajnijih preradivačim tu su

- ESOF d.o.o. koji se bavi proizvodnjom povrća, posebno u specijaliziranim plastenicima i ekološkom uzgoju, te ima kapacitete za pakiranje i zamrzavanje povrća. Ovo uključuje i logistiku i distribuciju proizvoda.
- Butteria / Bonsai, proizvodi prirodne namaze (npr. od pistacija, lješnjaka, kikirikija i sjemenki) pod brendom Butteria. Ovi proizvodi su pakirani i distribuirani širom BiH.

U Donjem Vakufu djeluju i lokalne pekare i proizvođači kolača, uključujući firme poput Blagaj d.o.o. koje se bave pekarskom proizvodnjom.

U Donjem Vakufu je otvoren moderan objekat povezan s mesnom industrijom u okviru šire investicije preduzeća Bajra iz Travnika, koji obuhvata mesnicu i prateće sadržaje, iako se ne radi o klasičnoj prehrambenoj fabrici.

Uz to, u općini djeluju manje proizvodne i zanatske djelatnosti koje doprinose lokalnoj ekonomiji, dok maloprodaja i uslužni sektor također čine važan segment privrednog života, iako više spadaju u uslužni nego u industrijski sektor. Iako je općina nekada imala širu industrijsku bazu, današnja industrija je fokusirana oko nekoliko ključnih izvoznika i sektora s potencijalom rasta kroz ulaganja i razvoj lokalnih resursa.

U općini je uspostavljena Poslovna (preduzetnička) zona koja obuhvata ukupnu površinu od cca 384.500 m², a nalazi se na području koje obuhvata površinu između planirane trase zaobilaznice prema Bugojnom, koja će se locirati duž lijeve obale rijeke Vrbas sa sjeveroistočne strane do dvorišta sambeno-poslovnih i poslovnih objekata uz magistralna cesta M16, dionica D.Vakuf - Bugojno, sa jugozapadne strane. Počinje od granice pripadajućih parcela novoizgrađenog objekta šoping centra sa sjevero-zapadne strane, a završava se sa krajnjom granicom bivše Tvornice gips-celuloznih ploča prema naselju Zagorci.

2.1.3.5. Poljoprivreda

Poljoprivreda u općini Donji Vakuf predstavlja značajan segment lokalne ekonomije i tradicije, s obzirom na povoljne klimatske i zemljišne uvjete u centralnom dijelu Bosne i Hercegovine. Općina je pretežno ruralna, pa je većina naselja vezana uz poljoprivrednu proizvodnju, koja obuhvata ratarsku, povrtlarsku i stočarsku proizvodnju. U ratarskom sektoru uzgajaju se

pšenica, kukuruz, ječam i druge žitarice, dok se u povrtlarskom sektoru proizvodi širok spektar povrća i voća, a sve više se razvija i organska proizvodnja, koja je usmjerena na domaće i izvozne tržište.

Stočarstvo je također značajno, sa uzgojem krava, ovaca, koza i peradi, dok lokalni poljoprivrednici proizvode i mlijeko, sir, jaja i meso za vlastite potrebe i lokalno tržište. Značajnu ulogu imaju i pčelarstvo i proizvodnja meda, koje se razvijaju zbog povoljne mikroklimе i šumskih područja. Poljoprivreda u Donjem Vakufu je karakterizirana obiteljskim i malim gazdinstvima, mada se kroz projekte podrške i subvencije pokušava potaknuti i razvoj većih poljoprivrednih preduzeća i saradnju s prerađivačkom industrijom, posebno u sektoru voća, povrća i mliječnih proizvoda.

Ukupno gledano, poljoprivreda je i danas važan izvor prihoda i zaposlenja za lokalno stanovništvo, ali je još uvijek u fazi modernizacije i prilagođavanja tržišnim standardima, s potencijalom za dalji razvoj kroz uvođenje modernih tehnologija, mehanizacije i certificiranih organskog proizvoda.

Tabela 16. prikazuje strukturu obradivih površina (u hektarima) u periodu 2020–2024. godine, prema osnovnim kategorijama korištenja zemljišta: oranice i bašte, voćnjaci, livade i pašnjaci.

Tabela 16. Poljoprivredna površina po kategorijama

	Obradive površine					
	Ukupno (1+5)	Svega	Oranice i bašte	Voćnjaci	Livade	Pašnjaci
		1 (2+3+4)	2	3	4	5
2020.	11.802	10.402	5.994	495	3.913	1.400
2021.	13.375	11.975	7.769	506	3.700	1.400
2022.	13.350	11.950	7.947	1.003	3.000	1.400
2023.	14.183	12.683	8.481	1.103	3.100	1.500
2024.	13.128	11.628	7.425	1.103	3.100	1.500

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH (za period 2020. do 2024.)

U posmatranom periodu uočljive su oscilacije u ukupnim obradivim površinama. Ukupna površina (oranice, bašte, livade i pašnjaci) porasla je sa 11.802 ha u 2020. godini na maksimum od 14.183 ha u 2023. godini, da bi u 2024. godini zabilježila pad na 13.128 ha. Ova kretanja ukazuju na promjene u načinu evidentiranja i korištenja zemljišta, ali i na moguće promjene namjene pojedinih parcela.

Najveći udio u strukturi obradivih površina čine oranice i bašte, koje bilježe rast od 5.994 ha u 2020. godini do 8.481 ha u 2023. godini, nakon čega u 2024. godini dolazi do pada na 7.425 ha. Ovakav trend ukazuje na povećanje raspoloživih površina za ratarsku i povrtlarsku proizvodnju do 2023. godine, ali i na njihovo smanjenje u posljednjoj posmatranoj godini.

Voćnjaci bilježe kontinuiran rast tokom cijelog perioda – sa 495 ha u 2020. na 1.103 ha u 2023. i 2024. godini. Ovaj trend ukazuje na postepenu orijentaciju ka višegodišnjim zasadima i potencijal za razvoj voćarske proizvodnje kao stabilnijeg oblika poljoprivrede.

Površine pod livadama pokazuju trend smanjenja u odnosu na početnu godinu (sa 3.913 ha u 2020. na 3.100 ha u 2023. i 2024.), dok su pašnjaci uglavnom stabilni, uz blagi rast sa 1.400 ha na 1.500 ha u posljednje dvije godine. Ovakva struktura ukazuje na promjene u stočarskoj osnovi i moguće smanjenje intenziteta stočarske proizvodnje.

Zaključno, podaci ukazuju na promjenjivu, ali strukturno značajnu transformaciju poljoprivrednog zemljišta, sa rastom oranica i posebno voćnjaka do 2023. godine, te blagim padom ukupnih obradivih površina u 2024. godini. Ovi trendovi ukazuju na potrebu za boljim upravljanjem zemljištem i mjerama koje bi osigurale efikasnije i dugoročno održivo korištenje poljoprivrednih resursa.

Oranice, bašte i vrtovi u općini Donji Vakuf u ha, u periodu 2020 - 2024. godini su zauzimale sljedeće površine:

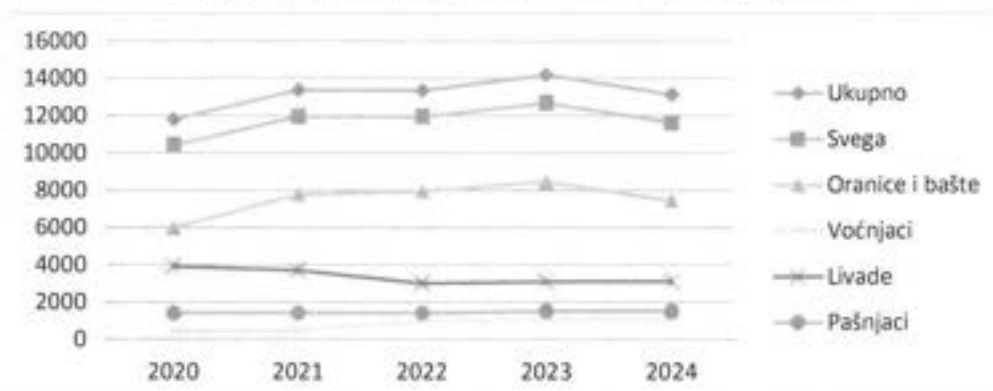
Tabela 17. Oranice, bašte i vrtovi u ha

Oranice, bašte i vrtovi u ha					
	Ukupno obradivo	Obradeno	Ostalo na oranicama	Neobrađene oranice i bašte	% neobrađenog zemljišta
2020.	5.908	349	60	349	5,9
2021.	5.994	429	41	374	6,2
2022.	7.766	507	41	2.068	26,6
2023.	7.947	507	45	2.245	28,2
2024.	8.481	510	42	3.109	36,7

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u F BiH (za period 2020. do 2024.)

U 2020. i 2021. godini udio neobrađenog zemljišta bio je relativno nizak (5,9% i 6,2%), ali je važno istaći da se veći dio tih površina odnosio na ugar. To znači da zemljište nije bilo zapušteno, već je svjesno ostavljeno da miruje radi očuvanja plodnosti, obnove hranjivih materija i poboljšanja strukture tla, što predstavlja uobičajenu i agronomski opravdanu praksu u poljoprivredi. Za razliku od tog perioda, nakon 2021. godine dolazi do naglog rasta stvarno neobrađenih i zapuštenih oranica, što se jasno ogleda u snažnom povećanju udjela neobrađenog zemljišta od 2022. godine nadalje.

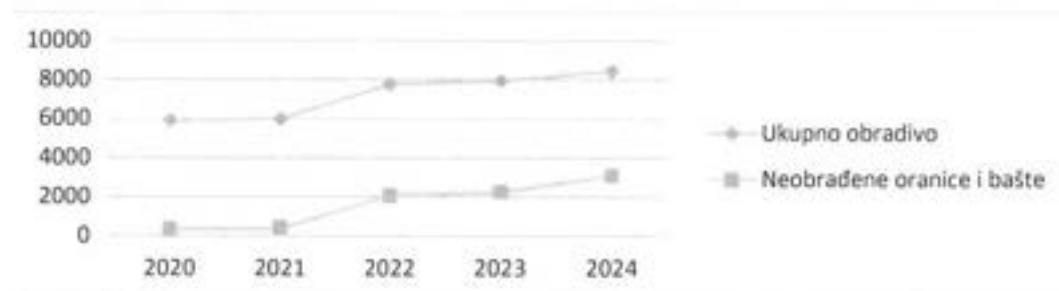
Grafikon 7. Grafički prikaz odnosa obradiva površina i pašnjaci

Izvor: Obrada autora

Ovaj trend više ne može biti objašnjen ugarom, već ukazuje na strukturne probleme u korištenju poljoprivrednog zemljišta, kao što su smanjenje broja aktivnih poljoprivrednika, migracije i ekonomska neisplativost proizvodnje.

Grafikon 8. Odnos obrađenog i neobrađenog zemljišta

Izvor: obrada autora

Razlika između 2020/2021. i kasnijeg perioda jasno ukazuje na prelazak sa planskog ugara na dugoročno nekorištenje zemljišta, što predstavlja ozbiljan izazov za održivi poljoprivredni razvoj.

Na području općine Donji Vakuf zastupljeno je sedam kategorija poljoprivrednog zemljišta, koje se po svojim prirodnim karakteristikama dijele na zemljišta prikladna za kultiviranje i zemljišta ograničene ili neprikladne upotrebe.

Najkvalitetnije poljoprivredno zemljište (II i III kategorija) prostorno je veoma ograničeno.

- II kategorija obuhvata svega 32,33 ha (0,1 %) i nalazi se u istočnom dijelu općine, oko naselja Čehajići. Odlikuje se dobrim fizičko-hemijskim osobinama, uz manja ograničenja poput povremenih poplava i slabije drenaže. Ova zemljišta su pod pritiskom urbanizacije i zahtijevaju posebnu zaštitu od promjene namjene.
- III kategorija zauzima 236,53 ha (0,8 %), dominantno u centralnom dijelu općine (Skopljanska kotlina). Iako su povremeno izložena plavljenju zbog blizine nereguliranih riječnih tokova, uz odgovarajuće hidro- i agromelioracione mjere mogu osigurati visoke poljoprivredne prinose.

IV kategorija poljoprivrednog zemljišta predstavlja najznačajniji proizvodni fond općine i obuhvata 2.059,10 ha (6,5 %) površina koje nisu zahvaćene urbanizacijom.

- IVa podkategorija odnosi se na niže, poplavno ugrožene terene uz rijeke Vrbas, Oboračku, Komarsku i Čehajčku, gdje su prisutna hidromorfna tla. Ova zemljišta se, uz provođenje hidromelioracija, mogu unaprijediti u višu proizvodnu kategoriju.
- IVb podkategorija prostire se na blago valovitim i brežuljkastim terenima do nagiba od 12°, a za intenzivniju proizvodnju zahtijeva dodatne agromelioracione zahvate. I ova podkategorija je dijelom izložena pritisku urbanizacije, iako je zakonski zaštićena.

V, VI i VII kategorija čine zemljišta sa ograničenim proizvodnim mogućnostima:

- V kategorija obuhvata 4.514,86 ha (14,3 %) brdovitih terena sa nagibom 12–20°, uglavnom korištenih kao livade i pašnjaci.

- VI kategorija zahvata 2.863 ha (9,1 %) i gotovo u potpunosti je izvan urbanog uticaja, a koristi se pretežno kao prirodni pašnjaci i livade.
- VII kategorija, sa 524,78 ha (1,7 %), nalazi se u planinskim dijelovima općine i koristi se isključivo za ispašu.

Poljoprivredno zemljište u općini je u većoj mjeri u privatnom vlasništvu i izrazito parcelizirano, što ograničava razvoj intenzivne mehanizirane proizvodnje velikog obima. Proizvodnja se uglavnom odvija na otvorenom, te je snažno uslovljena prirodnim faktorima.

Kada se govori o zemljištu, treba napomenuti da općina Donji Vakuf predstavlja područje s najvećim obimom miniranih površina u Srednjobosanskom kantonu, pri čemu se gotovo jedna desetina ukupne teritorije općine nalazi pod minama ili u potencijalno rizičnoj zoni. Zona visokog rizika obuhvata približno 32 km² općinske površine. Od toga se oko 77% odnosi na šumsko zemljište, 22% na poljoprivredno zemljište, dok približno 1% miniranog područja obuhvata infrastrukturu, stambene objekte i putnu mrežu.

U periodu od 1995. do 2004. godine deminirano je oko 900.000 m², dok je nakon 2004. godine dodatno očišćeno oko 57.000 m² miniranih površina. Uprkos tim aktivnostima, do danas je deminirano svega oko 3% ukupno miniranog područja, što ukazuje na izrazito spor napredak u rješavanju ovog problema.

Minska polja predstavljaju stalnu prijetnju sigurnosti stanovništva, kako povratničke tako i domicilne populacije, te ujedno ozbiljno ograničavaju društveno-ekonomski razvoj općine. Posebno su problematična minski sumnjiva područja na lokalitetu Semešnice, koji ima značajan potencijal za razvoj turizma i rekreacije, ali je zbog prisustva mina u velikoj mjeri neiskoristiv.

Ukupna površina rizičnih i sumnjivih područja pod minama i minsko-eksplozivnim sredstvima iznosi oko 2.665 ha, odnosno 8,33% ukupne površine općine. Riječ je o znatnom dijelu prostora koji se ne može planirati niti koristiti na siguran i održiv način, što dodatno potvrđuje ozbiljnost ovog problema.

Minirane površine se pretežno nalaze u južnom i dijelom istočnom dijelu općine, uključujući područja Prusca, Koščana, južni dio naselja Slatina, Brežićane, Koreniće, sjeverni dio naselja Fonjge, kao i rubni pojas uz granicu od Suljanovića do Keža. Ove površine obuhvataju različite namjene, uključujući građevinsko zemljište predviđeno za stanovanje i privredne aktivnosti, kao i vrijedno poljoprivredno i šumsko zemljište.

Prisustvo mina i minsko-eksplozivnih sredstava predstavlja ozbiljnu prepreku za realizaciju razvojnih planova općine, te je sistemsko i kontinuirano deminiranje terena jedan od ključnih preduslova za siguran prostorni, privredni i turistički razvoj Donjeg Vakufa.

a) Ratarska proizvodnja

Na području općine Donji Vakuf poljoprivredna proizvodnja žitarica odvija se pretežno na malim sjetvenim površinama i primarno je usmjerena na zadovoljavanje vlastitih potreba domaćinstava, uz ograničenu tržišnu proizvodnju. Prema prijavljenim podacima lokalnih proizvođača, žitarice se uzgajaju na ukupno oko 150 hektara obradivih površina, što predstavlja relativno mali udio sjetvenog zemljišta u kontekstu ukupne poljoprivredne proizvodnje u općini.

Od zasijanih kultura, najveći obim zauzima merkantilna pšenica koja pokriva približno 35 hektara, dok se heljda uzgaja na oko 34 hektara. Ostale žitarice i ratarski usjevi zastupljeni su u znatno manjem obimu, a ukupna struktura poljoprivrednih površina ukazuje na fragmentiranost posjeda i dominantnu proizvodnju za vlastite potrebe, s vrlo ograničenim tržišnim plasmanom.

Generalno se može zaključiti da su sjetvene površine izuzetno male u odnosu na ukupne obradive površine općine. Veći dio poljoprivrednog zemljišta nalazi se u privatnom vlasništvu i karakteriše ga rascjepkanost, nedovoljna mehanizovanost i nedovoljna komercijalna orijentacija proizvodnje, što je trend karakterističan i za druge općine u regionu.

Tabela 18. Pregled površina zasijanih sa žitaricama u 2024. godini

Žita			
Vrsta	Površina u ha	Prinos po ha u tonama	Ukupno u tonama
Pšenica merkantilna	35	4	140
Raž	8,5	3	25,5
Ječam	21	4	84
Zob	7,5	4	30
Kukuruz u znu	32	5	160
Tritikale	12	3	36
Heljda	34	3	102
Suražica			
UKUPNO	150	26	577,5

Izvor: podaci Općine

b) Proizvodnja povrća

Na području općine Donji Vakuf povrtlarska proizvodnja se odvija na ukupnoj površini od 198 hektara, s ukupnom godišnjom proizvodnjom od približno 1.898,5 tona povrća. Proizvodnja je u najvećoj mjeri organizovana na porodičnim poljoprivrednim gazdinstvima, a dio proizvodnje je namijenjen vlastitim potrebama domaćinstava, dok se značajne količine plasiraju i na lokalno tržište.

Među povrtlarskim kulturama najzastupljenije su krompir, crni luk, kupus i kelj, bijeli luk te različite vrste graha. Krompir se uzgaja na površini od 48 hektara, uz procijenjenu proizvodnju od 96 tona, dok je crni luk zastupljen na 46 hektara, s ukupnim prinosom od oko 276 tona. Kupus i kelj ostvaruju najveći ukupni prinos, s 750 tona na 25 hektara, zahvaljujući visokom prosječnom prinosu po hektaru.

Od ostalih kultura značajno mjesto zauzimaju bijeli luk, grah zmo, grah boranija i grašak, koji su tradicionalno prisutni u strukturi povrtlarske proizvodnje. Pored toga, proizvodi se i raznovrsno sezonsko povrće kao što su paradajz, paprika, krastavci, zelena salata, špinat i blitva, koje imaju važnu ulogu u snabdijevanju lokalnog stanovništva svježim proizvodima.

U kategoriju „ostalog povrća“ spadaju kulture poput peršuna, celera, cvekle, karfiola, tikvica, patlidžana, prase, rotkvice, hrena i bamje, koje se uzgajaju na manjim površinama, ali doprinose

raznolikosti ukupne biljne proizvodnje i predstavljaju potencijal za dalji razvoj specijalizirane i organski orijentirane proizvodnje.

Tabela 19. Pregled površina zasijanih sa povrtnim biljem u 2024. godini

Vrsta	Površina u ha	Prinos po ha u tonama	Ukupno u tonama
Krompir	48	2	96
Mrkva	1	2,5	2,5
Crni luk	46	6	276
Bijeli luk	25	4	100
Grah zno	21	2	42
Grah boranija	6	3	18
Grašak zno	2	2	4
Kupus i kelj	25	30	750
Paradajz	2	30	60
Svježa paprika	8	20	160
Krastavac	4	30	120
Salata zelena	3	30	90
Špinat i blitva	4	30	120
Ostalo povrće (peršun, celer, cvekla, karfiol, tikvice, patlidžan, prasa, rotkvice, hren, bamja)	3	20	60
UKUPNO	198	211,5	1898,5

Izvor: podaci Općine

c) Voćarstvo

Voćarska proizvodnja na području općine Donji Vakuf predstavlja značajan segment poljoprivredne djelatnosti, sa ukupnim godišnjim prinosom od oko 610,5 tona voća. Proizvodnja je uglavnom organizovana na porodičnim gazdinstvima, uz kombinaciju intenzivnih i ekstenzivnih zasada, a dio proizvodnje se koristi za vlastite potrebe, dok se određene količine plasiraju na lokalno i regionalno tržište.

Najzastupljenija voćna vrsta su jabuke, sa procijenjenim godišnjim prinosom od oko 180 tona, što ih svrstava u vodeću kulturu u strukturi voćarske proizvodnje. Značajne količine ostvaruju i maline, sa oko 130 tona, te „ostalo voće“ s približno 140 tona, u koje se svrstavaju različite vrste koštičavog i jagodičastog voća.

Kruške i jagode ostvaruju prinos od po oko 42 tone, dok se prinos šljiva procjenjuje na oko 32 tone. U manjem obimu zastupljene su trešnje i višnje, sa prinosima od 15,5 odnosno 14 tona, kao i orasi u ljusci sa 15 tona godišnje proizvodnje. Struktura proizvodnje ukazuje na prisutnost i tradicionalnih voćnih vrsta, ali i jagodičastog voća koje u novije vrijeme dobija na značaju zbog tržišne potražnje.

Ukupni ostvareni prinosi pokazuju da voćarska proizvodnja ima važnu ulogu u diverzifikaciji poljoprivrednih aktivnosti, uz potencijal za dalji razvoj kroz podizanje novih zasada, unapređenje sortimenta, uvođenje savremenih tehnologija i jačanje kapaciteta za preradu voća.

Tabela 20. Proizvedene količine voća

Voće	
Vrsta	Prinos u tonama
Jabuke	180
Kruške	42
Šljive	32
Trešnje	15,5
Višnje	14
Orasi u ljusci	15
Maline	130
Jagode	42
Ostalo voće	140
UKUPNO	610,5

Izvor: podaci Općine

d) Stočarska proizvodnja

Stočarska proizvodnja na području općine Donji Vakuf ima značajnu ulogu u ukupnoj poljoprivrednoj aktivnosti. Prema evidentiranom stanju na dan 31. 12. 2024. godine, na području općine je registrovano 1.250 grla goveda, 2.850 grla ovaca, 85 grla koza te oko 9.000 komada živine (kokoši).

Goveda i ovce čine najznačajniji dio stočnog fonda, dok je uzgoj koza zastupljen u manjem obimu. Živinarstvo je prisutno u domaćinstvima i manjim farmama i doprinosi snabdijevanju stanovništva proizvodima živinarske proizvodnje. Struktura stočnog fonda pokazuje da stočarstvo predstavlja važan segment ruralne ekonomije na području općine.

Tabela 21. Brojno stanje stoke u općini

Brojno stanje stoke na dan 31. 12. 2024.	
Vrsta i kategorija stoke	Broj grla
Goveda	1250
Ovce	2850
Koze	85
Kokoši	9000

Izvor: podaci Općine

Na području općine evidentirana je proizvodnja mlijeka u govedarstvu, ovčarstvu i kozarstvu, kao i proizvodnja jaja i vune. Prema podacima o stanju poljoprivredne proizvodnje, registrirano je ukupno 960 muznih krava, sa ukupnom godišnjom proizvodnjom od približno 2.640.000 litara kravljeg mlijeka.

Broj muznih ovaca iznosi 1.820, a ukupno proizvedeno ovčije mlijeko iznosi oko 118.300 litara. Na području općine registrirano je 60 muznih koza, sa ukupnom proizvodnjom od približno 19.500 litara kozijeg mlijeka.

Ukupan broj ostriženih ovaca iznosi 1.950, pri čemu je evidentirana proizvodnja 3.315 kilograma neoprane vune. U živinarstvu je registrirano 8.900 kokoši nosilica, sa ukupnom proizvodnjom od 981.200 komada kokošijih jaja.

Ovi podaci prikazuju ostvarene količine proizvodnje mlijeka, jaja i vune na području općine u posmatranom periodu.

Tabela 22. Pregled stočne proizvodnje

Stočna proizvodnja u 2024.	Količine
Broj muznih krava	960
Ukupno proizvedenog kravljeg mlijeka u litrima	2.640.000
Broj muznih ovaca	1820
Ukupno proizvedenog ovčijeg mlijeka u litrima	118.300
Broj muznih koza	60
Ukupno proizvedenog kozijeg mlijeka u litrima	19.500
Broj ostriženih ovaca	1950
Ukupno ostrižene vune neoprano, u kg	3315
Broj kokoši nosilica	8900
Ukupno kokošijih jaja, u komadima	981.200

Izvor: podaci Općine

Pčelarstvo

Pčelarstvo na području općine Donji Vakuf ima dugu tradiciju i predstavlja jednu od perspektivnijih grana poljoprivrede, prvenstveno zbog očuvane prirode, planinskih pašnjaka i bogatstva medonosnog bilja.

Na području općine djeluje Udruženje pčelara "Polen", koje ima ključnu ulogu u razvoju pčelarstva, s posebnim fokusom na profesionalizaciju djelatnosti i edukaciju članova. Udruženje okuplja 50 članova koji raspolažu sa ukupno 2.500 košnica, pri čemu je pčelarenje organizovano isključivo stacionarno. Proizvodi se visokokvalitetni šumsko-livadski med, čija kvaliteta je potvrđena brojnim analizama, priznanjima i pohvalama na sajmovima i manifestacijama.

Ukupna proizvodnja meda varira u zavisnosti od klimatskih uvjeta, dok udruženje kontinuirano radi na unapređenju stručnih kapaciteta članova, kao i na modernizaciji opreme i tehnoloških procesa. Pored registrovanih članova udruženja, na području općine prisutan je i određeni broj pčelara izvan udruženja, koji raspolažu manjim brojem košnica, s obzirom na to da se poticaji dodjeljuju isključivo za posjede sa 20 i više košnica.

Ribarstvo

Ribarstvo na području općine Donji Vakuf predstavlja značajan segment kako sportske, tako i turističke aktivnosti. Općina se nalazi na gornjem toku rijeke Vrbas, koja se smatra jednim od najčistijih riječnih sistema u Bosni i Hercegovini, što stvara povoljne uslove za razvoj ribarstva, posebno za salmonidne vrste riba. Dominantne vrste u rijeci Vrbas uključuju potočnu pastrmku, lipljena, mladicu i klena.

Na području općine nalazi se staza za mušičarenje ("Fly Fishing") dužine tri kilometra, koja je smještena u samom centru grada i predstavlja jednu od najatraktivnijih zona te vrste u regionu. Ova lokacija privlači turiste iz cijele Evrope tokom cijele godine i omogućava pristup pratećoj infrastrukturi, uključujući restorane, motele i druge sadržaje.

Glavni organizator ribolovnih aktivnosti u općini je Sportsko-ribolovno društvo "Vrbas" Donji Vakuf, koje okuplja 150 članova. Društvo vrši redovno poribljavanje rijeke Vrbas i njenih pritoka, sa godišnjim ispuštanjem između 15.000 i 25.000 riblje mladi, te provodi aktivnosti zaštite od krivolova. SRD "Vrbas" raspolaže i vlastitim uzgajalištem smještenim na ušću rijeke Semešnice u Vrbas.

Pored rijeke Vrbas, značajne su i pritoke poput Semešnice, koja je bogata pastrmkom i predstavlja zaštićeno prirodno područje sa mrijestilištima. Lokalna uprava i ribolovno društvo aktivno promoviraju ribarski turizam, pri čemu su uz obale Vrbasa izgrađene nadstrešnice, pristupne staze i pristupi za ribolovce. U neposrednoj blizini nalaze se i ugostiteljski objekti koji nude lokalne specijalitete pripremljene od riječne ribe.

Ribarstvo u Donjem Vakufu ima dvostruku ulogu: osim što predstavlja popularnu sportsku aktivnost, ono doprinosi razvoju turizma i valorizaciji prirodnih resursa općine.

Lovstvo

Iako lovstvo nije direktna grana poljoprivrede ni stočarstva, u nekim statističkim i planerskim dokumentima svrstava se u širi sektor ruralnog razvoja zbog korištenja prirodnih resursa i povezanosti sa stočarstvom i turizmom u ruralnim područjima. Na području općine Donji Vakuf lovstvo ima značajnu ulogu.

Lovstvo na području općine Donji Vakuf predstavlja jednu od najstarijih i najbolje organizovanih aktivnosti, s višestrukim značajem za sport, rekreaciju, očuvanje biodiverziteta i zaštitu divljači. Glavni nosilac lovačkih aktivnosti je Lovačko društvo „Semešnica“ Donji Vakuf, koje gazduje ukupnom površinom od 34.200 hektara, organizovanom u pet ključnih revira: Torlakovac, Oborci, Donji Vakuf – Šahmani, Prusac i posebnu zonu – Uzgojni revir Junuzovac. Uzgojni revir je definisan kao područje za reprodukciju divljači, gdje je lov strogo ograničen ili zabranjen, s ciljem očuvanja prirodnog prirasta i stabilnosti fonda divljači u cijelom lovištu.

Struktura divljači u lovištu LD „Semešnica“ tipična je za brdsko-planinske predjele Srednje Bosne, a lovište je bogato kako visokom i niskom divljači, tako i krupnim zvijerima.

Među vrstama visoke divljači, koje predstavljaju glavni lovni fond i osnovu lovnog turizma, najzastupljenija je srneća divljač (sma i srndać), posebno u obodnim dijelovima šuma i na

pašnjacima. Divlja svinja je također brojna, a lov na ovu vrstu, često organizovan grupnim lovom prigonom, predstavlja najmasovniju lovačku aktivnost.

Krupne zvijeri, uključujući mrkog medvjeda i vuka, prisutne su u planinskim dijelovima općine i zahtijevaju poseban plan upravljanja. Mrki medvjed je zaštićena vrsta, a lov se provodi strogo prema kvotama koje donosi nadležno ministarstvo, dok je lov na vuka dozvoljen u svrhu održavanja biološke ravnoteže i zaštite stočnog fonda.

Niska divljač obuhvata zeca, lisicu i jazavca, koji nastanjuju niže predjele i poljoprivredne površine te su stalno prisutni u lovištu.

Ukupno, lovstvo u Donjem Vakufu ima značajnu ulogu u očuvanju lokalne flore i faune, razvoju lovnog turizma i održivom korištenju prirodnih resursa općine.

e) Šumsko zemljište

Općina Donji Vakuf se nalazi u brdsko-planinskom području srednje Bosne, gdje šume pokrivaju značajan dio teritorije. Dominiraju listopadne, crnogorične i mješovite šume, koje predstavljaju važan ekološki resurs, doprinose očuvanju tla, sprječavanju erozije i zaštiti biodiverziteta. Šume su također značajne za lokalnu ekonomiju, kroz drvnu industriju, sakupljanje šumskih plodova i lovstvo, te su pod nadzorom Šumarije Donji Vakuf koja provodi održivo gospodarenje. Ovaj prirodni potencijal pruža mogućnosti za razvoj ekološkog turizma i edukativnih projekata u oblasti zaštite okoliša.

Šume pokrivaju oko 65% teritorije općine i čime veliki potencijal za razvoj drvne industrije.

2.1.3.6. Prirodna bogatstva

Prirodno bogatstvo općine Donji Vakuf uključuje i određene mineralne resurse. U okolini općine zabilježeni su nalazi ne-metalnih mineralnih sirovina, posebno gipsa, koji je historijski eksploatiran kao građevinska sirovina.

Područje općine obiluje vodnim tokovima, što je stvorilo pretpostavke za izgradnju mini hidroelektrana. U narednoj tabeli prikazan je pregled proizvodnje električne energije po pojedinačnim hidroelektranama.

Tabela 23. Pregled proizvedene električne energije mini hidroelektrana

R. B.	Naziv mHE	Lokacija	Snaga u kW	Godišnji plan proizvodnje (MWh)
1.	HE „Prusac“ I	Prusac	632,00	4.536,00
2.	MHE „Mujada“	Prusac	1.281,00	7.586,00
3.	MHE „Torlakovac“	Torlakovac	470,00	2.200,00

Izvor: podaci Regulatorne komisije za električnu energiju u F BiH (FERK)

2.1.3.7. Turistički potencijali

Turizam u Donjem Vakufu je multisektorski i integrira prirodne, kulturne i sakralne resurse. Ključni potencijali uključuju ribolovni i lovni turizam, agroturizam, ekoturizam te kulturno-historijski turizam, sa posebnim fokusom na Ajvatovicu, stečke i sakralne lokalitete. Održivi razvoj turističkog sektora može značajno doprinijeti lokalnoj ekonomiji, promociji općine i očuvanju prirodnih i kulturnih vrijednosti.

Općina Donji Vakuf obiluje prirodnim i kulturno-historijskim vrijednostima koje čine temelje za razvoj različitih oblika turizma, uključujući kulturni, religijski, ekoturizam, turizam aktivnosti na otvorenom i ruralni turizam.

Kulturno-historijska baština

Donji Vakuf i okolna naselja imaju bogato kulturno i historijsko naslijeđe koje predstavlja atrakciju za posjetitelje:

- Na području općine nalazi se 16 nekropola stećaka, srednjovjekovnih nadgrobnih spomenika karakterističnih za Bosnu i Hercegovinu.
- Ostaci ranokršćanske bazilike u Oborcima svjedoče o prisustvu ranih vjerskih objekata na ovim prostorima.
- U okolini se nalaze historijski objekti iz rimskog i osmanskog perioda, uključujući tvrđavu „Stari grad“ u Pruscu, koja je građena u doba mletačke i osmanske vlasti.
- Sakralni objekti i turbe, uključujući turbe Hasan Kjafi efendije i turbe Mejtaš Mehmed-paše Miralema, doprinose historijskoj i religijskoj raznolikosti posjetilaca.
- Sahat kula, Handan-begova džamija u Pruscu te Hasan Kjafigina medresa također su dio zaštićene kulturne baštine.
- Na listi nacionalnih spomenika BiH nalazi se Handanija džamija u Pruscu, koja predstavlja značajan arhitektonski i historijski objekt.

Ove lokacije omogućavaju razvoj kulturno-historijskog turizma, edukativnih tura i tematskih obilazaka za domaće i međunarodne posjetioce.

Vjerski i duhovni turizam – Ajvatovica

Jedna od najvažnijih manifestacija u općini je Ajvatovica, tradicionalno vjersko okupljanje i hodočašće koje se održava više od 450 godina i privlači veliki broj posjetilaca iz regiona. Legenda povezivanja događaja s Ajvaz-dedinom intervencijom na izvoru vode predstavlja duboku tradiciju i kulturni simbol podrške i nade, što čini Ajvatovicu jedinstvenim fenomenom vjerskog turizma u Bosni i Hercegovini.

Federalno ministarstvo okoliša i turizma prepoznaje ovaj sadržaj kao potencijal za razvoj vjerskog turizma i inicira uključivanje Ajvatovice u projekte održivog razvoja.

Prirodne ljepote i aktivni turizam

Prirodni potencijali općine su značajni i obuhvataju:

- Brdsko-planinski reljef i šumske površine s brojnim planinskim vrhovima kao što su Komar, Radalj, Kalin, Radovan, Vranica, Crni Vrh, Velika Šuljaga, Velika Plazenica,

Čučkovine, Dekale, Kriva Jelika i Ravna Gora, što predstavlja osnovu za razvoj pješačkog i planinarskog turizma.

- Rijeka Vrbas i pritoke kao što su Semešnica i Prusačka rijeka, nude mogućnosti za ribolovni turizam (posebno fly fishing), ekoturizam, rekreaciju i sportove na vodi.
- Zaštićena prirodna područja i predjeli uz gornji tok rijeke Semešnice pružaju uslove za razvoj rekreativnog, ekološkog i avanturističkog turizma.

Planine i zimski turizam

Iako općina Donji Vakuf ne raspolaže razvijenim planinskim skijalištima, njen brdsko-planinski karakter i blizina većim planinskim masivima otvaraju potencijal za:

- Planinarski turizam i markirane pješačke staze, s mogućnošću razvoja staza prilagođenih rekreativcima i ozbiljnijim planinarima.
- Zimske rekreativne aktivnosti (npr. planinarenje i pješačenje u snijegu), naročito na okolnim višim vrhovima, iako trenutno ne postoji organiziran skijaški centar direktno u općini.
- Blizina većih planinskih centara i potencijal za povezivanje sa skijalištima u širem regionu kroz turističke pakete.

Dodatni turistički sadržaji

- Etnografske i ruralne lokacije, uključujući tradicionalne običaje, seoske pejzaže i gastronomske specijalitete, doprinose razvoju agroturizma i kulturnih ruta.
- Mogući razvoj biciklističkih i tematskih ruta, uključujući revitalizaciju uskotračne pruge prema Jajcu, što bi dodatno valorizovalo prirodne i kulturne resurse.

Turistički potencijal općine Donji Vakuf je višestruk i integrira prirodne, kulturne, sakralne i rekreativne resurse. Posebni naglasci turističke ponude uključuju bogatu kulturno-historijsku baštinu, vjerski turizam Ajvatovice, aktivnosti na otvorenom uz rijeku Vrbas i planinske predjele, te potencijal za razvoj ruralnog i agroturizma. Usljed brdsko-planinskog terena i raznolikosti atrakcija, općina ima okvir za unapređenje i povezivanje s regionalnim i međunarodnim turističkim tokovima.

Područje općine Donji Vakuf ima razvijene smještajne kapacitete koji uključuju privatne apartmane, motelske objekte, vikendice i druge oblike smještaja prilagođenog turistima i posjetiocima. U centru grada i u okolini nalaze se različiti objekti za privremeni boravak, uključujući apartmane s više kreveta pogodnih za obiteljski smještaj te motelske i vilinske objekte.

Ovi kapaciteti doprinose privlačenju posjetilaca kako u turističkoj sezoni, tako i za kraće poslovne ili porodične boravke, ali ne predstavljaju veliki hotelski kompleks niti značajnu ponudu većih hotelskih lanaca, što ukazuje na prostor za daljnji razvoj smještajnih kapaciteta i unapređenje turističke infrastrukture.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku na području Donjeg Vakufa registrovana su 44 obrta i 8 privredna društva čija je djelatnost pružanje smještaja, te pripreme i usluživanja hranom, što je odličan preduslov za dalji razvoj turizma.

Zaključna razmatranja

Ekonomija općine Donji Vakuf karakteriše se višesektorskom strukturom s dominantnom ulogom drvne i namještajne industrije, poljoprivrede te izvozno orijentiranih proizvodnih djelatnosti. Drvena industrija predstavlja ključnu izveznu granu, dok metaloprerađivački i poljoprivredno-prehrambeni sektor doprinose diverzifikaciji i stabilnosti lokalnog gospodarstva. Poljoprivreda se oslanja na mala i obiteljska gazdinstva, s dominantnom proizvodnjom žitarica, povrća, voća, mliječnih proizvoda i meda, ali još uvijek zahtijeva modernizaciju, veću mehanizaciju i bolju tržišnu organizaciju.

Socio-ekonomski pokazatelji za period 2020–2024. godine ukazuju na kontradiktorna kretanja: nominalni GDP po glavi stanovnika raste, ali realni rast je ograničen inflacijom; stepen zaposlenosti opada, dok stopa nezaposlenosti raste; demografski izazovi uključuju migracije i starenje stanovništva. Istovremeno, izvezna aktivnost općine je snažna i kontinuirano generira pozitivan saldo robne razmjene, što potvrđuje konkurentnost izvezne baze i potencijal za dalji razvoj industrije.

Ukupni indeks razvijenosti općine pokazuje blagi pad i prelazak u nižu rang-grupu, što naglašava potrebu za strateškim mjerama u oblastima zapošljavanja, obrazovanja, fiskalne održivosti i modernizacije proizvodnje. Pored industrije i poljoprivrede, značajan potencijal predstavljaju pčelarstvo, ribarstvo, lovstvo i turizam, koji doprinose očuvanju prirodnih i kulturnih resursa te stvaraju mogućnosti za razvoj ruralnog i ekoturizma.

Sveukupno, ekonomija Donjeg Vakufa pokazuje solidnu bazu, ali istovremeno i izazove u demografiji, tržištu rada i modernizaciji proizvodnje. Prioritetne mjere za unapređenje lokalnog gospodarstva trebaju se fokusirati na jačanje konkurentnosti izvezne industrije, razvoj poljoprivredne proizvodnje i prerade, podsticanje novih investicija, te diversifikaciju i valorizaciju prirodnog i kulturnog potencijala općine.

2.1.4. Pregled stanja i kretanja na tržištu rada

Broj radno aktivnog stanovništva u dobi od 15 do 64 godine također bilježi stalni pad, sa 9.787 u 2020. na 9.450 u 2024. godini. Iako je apsolutno smanjenje manje izraženo nego kod ukupnog broja stanovnika, ono jasno ukazuje na sužavanje baze radne snage, što dugoročno može imati negativne posljedice po ekonomski razvoj, fiskalnu stabilnost i održivost sistema socijalne zaštite.

Procenat radno aktivnog stanovništva u ukupnoj populaciji tokom posmatranog perioda ostaje relativno stabilan i kreće se oko 70–71%. Blagi rast u 2021. godini, a potom postepeni pad do 70,0% u 2024. godini, sugerise da se struktura stanovništva polako pomjera ka većem udjelu starijeg stanovništva, dok se udio radno sposobnih osoba smanjuje. Iako ovaj procenat još uvijek ne ukazuje na dramatično nepovoljnu starosnu strukturu, trend njegovog opadanja predstavlja upozorenje na buduće demografske i ekonomske izazove.

Ukupno gledano, podaci ukazuju na relativno očuvanu, ali postepeno slabeću radnu bazu, koja se smanjuje kako u apsolutnom, tako i u relativnom smislu. Ovakva kretanja naglašavaju potrebu za politikama koje će zadržati radno sposobno stanovništvo, potaknuti zapošljavanje,

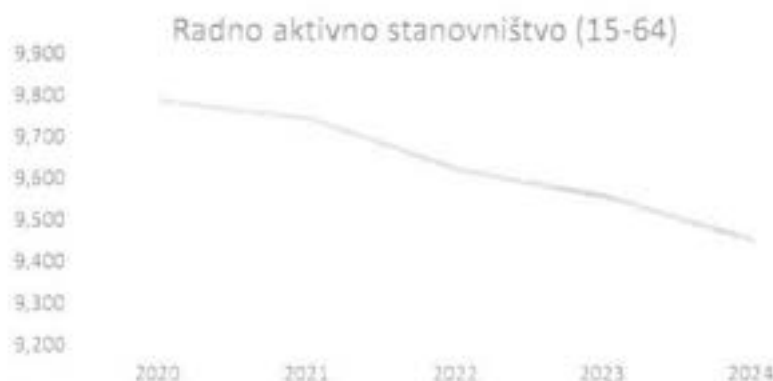
poboljšati uslove života i rada, te kroz ekonomski razvoj i investicije ublažiti negativne efekte depopulacije i starenja stanovništva u općini Donji Vakuf.

Tabela 24. Kretanje aktivnog stanovništva u općini Donji Vakuf u periodu od 2020 - 2024. godine

Godina	Stanovništvo	Radno aktivno stanovništvo (15-64)	Procenat radno aktivnog stanovništva
2020.	13.770	9.787	71,1
2021.	13.671	9.744	71,3
2022.	13.605	9.621	70,7
2023.	13.551	9.558	70,5
2024.	13.503	9.450	70,00

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u F BiH (za period 2020. do 2024. godina)

Grafikon 9. Kretanje aktivnog stanovništva u općini Donji Vakuf u periodu 2020 - 2024. godina

Izvor: obrada autora

Tabela 25. Stepen zaposlenosti u općini Donji Vakuf u periodu 2020 - 2024. godina

Godina	Stanovništvo	Broj zaposlenih ¹	Rad. sposobno stanovništvo	Radna snaga	Stope	
					Zaposlenost u % ²	Aktivnosti u % ³
2020.	13.770	3.062	9.787	5.430	31,3	55,5
2021.	13.671	3.123	9.744	5.548	32,1	56,7
2022.	13.605	2.647	9.621	4.850	27,5	50,4
2023.	13.551	2.447	9.558	4.511	25,6	47,2
2024.	13.503	2.265	9.450	4.396	24	46,5

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u F BiH (za period 2020. do 2024.)

¹ U broj zaposlenih osoba u FBiH uključeni su zaposleni u pravnim osobama i obrtu i srodnim djelatnostima. Broj zaposlenih u odbrani (5.524) nije razvrstan po općinama i kantonima.

² Stepem zaposlenosti se računa u odnosu na radno sposobno stanovništvo

³ Stepem aktivnosti = radna snaga / radno sposobno stanovništvo * 100 (ILO metodologija). Pokazuje % aktivnosti radne snage na tržištu rada.

Podacima Federalnog zavoda za statistiku i Agencije za programiranje razvoja, datih u tabeli za priod 2020-2024. ukazuju na izražen i kontinuiran pad broja zaposlenih u općini Donji Vakuf, što predstavlja jedan od ključnih ekonomskih izazova u posmatranom periodu. Broj zaposlenih bilježi blagi rast u 2021. godini, kada se povećava sa 3.062 na 3.123, ali već od 2022. godine započinje snažan silazni trend koji se nastavlja do kraja perioda. U 2024. godini broj zaposlenih iznosi 2.265, što predstavlja smanjenje od gotovo 800 radnih mjesta u odnosu na 2021. godinu.

Stopa zaposlenosti, koja pokazuje udio zaposlenih u radno sposobnom stanovništvu, potvrđuje isto kretanje. Nakon blagog rasta sa 31,3% u 2020. na 32,1% u 2021. godini, dolazi do naglog pada u 2022. godini na 27,5%, a zatim do daljeg pogoršanja na 25,6% u 2023. i svega 24% u 2024. godini. Ovakvo kretanje jasno ukazuje na slabljenje apsorpcione sposobnosti lokalne ekonomije da zadrži i generiše nova radna mjesta.

Pad zaposlenosti je izraženiji od pada ukupnog stanovništva i radno sposobnog stanovništva, što sugerira da uzroci nisu isključivo demografske prirode, već su povezani i sa strukturnim problemima lokalne privrede, smanjenjem obima poslovanja pojedinih sektora, kao i potencijalnim zatvaranjem ili racionalizacijom radnih mjesta. Posebno zabrinjava činjenica da se nakon 2021. godine gubi pozitivan trend, što može biti povezano s ekonomskim posljedicama inflacije, rasta troškova proizvodnje i smanjene investicione aktivnosti.

Ukupno posmatrano, kretanja zaposlenosti u Donjem Vakufu ukazuju na nepovoljan trend koji ima direktne implikacije na socijalnu stabilnost, fiskalne prihode općine i dugoročne razvojne perspektive. Ovi podaci naglašavaju potrebu za ciljanim mjerama ekonomskog razvoja, podrškom lokalnim preduzećima, jačanjem investicija i diversifikacijom privredne strukture kako bi se zaustavio dalji pad zaposlenosti i stvorili uslovi za održiv rast zapošljavanja.

Tabela 26. Stepenn nezaposlenosti

	Nezaposleni	Broj zaposlenih	Radna snaga	Stepenn nezaposlenosti u %
2020.	2.368	3.062	5.430	43,6
2021.	2.425	3.123	5.548	43,7
2022.	2.203	2.647	4.850	45,4
2023.	2.064	2.447	4.511	45,8
2024.	2.131	2.265	4.396	48,5

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u F BiH (za period 2020. do 2024.)

Podaci o nezaposlenosti prema stepenu stručnog obrazovanja u periodu 2020–2024. godine ukazuju na postepeno smanjenje ukupnog broja nezaposlenih do 2023. godine, uz blagi porast u 2024. godini, kao i na izrazitu strukturnu neravnotežu na tržištu rada. Ukupan broj nezaposlenih raste sa 2.368 u 2020. na 2.425 u 2021. godini, nakon čega slijedi kontinuiran pad do 2.064 u 2023. godini. U 2024. godini bilježi se ponovni porast nezaposlenosti na 2.131 osobu, što može ukazivati na usporavanje ekonomskih aktivnosti ili ograničene mogućnosti zapošljavanja u lokalnoj privredi.

Struktura nezaposlenih jasno pokazuje da najveći udio čine osobe sa srednjom stručnom spremom, kvalifikovani i nekvalifikovani radnici. Kategorija kvalifikovanih radnika (KV) je

tokom cijelog perioda najzastupljenija, iako njihov broj opada sa 933 u 2020. na 814 u 2023. godini, da bi u 2024. ponovo porastao na 825. Slično kretanje bilježi i broj nekvalifikovanih radnika (NKV), koji se smanjuje sa 674 u 2020. na 598 u 2023., a zatim raste na 626 u 2024. godini. Ovakva struktura ukazuje na ograničenu potražnju za radnom snagom nižeg i srednjeg nivoa kvalifikacija, što je u skladu sa strukturom lokalne privrede.

Broj nezaposlenih osoba sa srednjom stručnom spremom (SSS) takode se postepeno smanjuje sa 599 u 2020. na 525 u 2023. godini, uz blagi rast na 548 u 2024. godini. Iako je njihov udio značajan, smanjenje broja nezaposlenih u ovoj kategoriji može ukazivati na određeni stepen apsorpcije ove radne snage, ali i na migracije radno sposobnog stanovništva. Nezaposlenost osoba sa višom (VŠS) i visokom stručnom spremom (VSS) je relativno niska i pokazuje blagi silazni trend do 2023. godine, što sugerira da osobe sa višim nivoom obrazovanja imaju bolje izgleda za zapošljavanje, kako na lokalnom tako i na širem tržištu rada.

Posebno je uočljivo gotovo potpuno odsustvo nezaposlenih u kategorijama nekvalifikovane srednje stručne spreme (NSS) i visokokvalifikovanih radnika (VKV), što može ukazivati ili na vrlo mali broj takvih profila u ukupnoj populaciji, ili na njihovu relativno dobru zapošljivost. Pojava malog broja nezaposlenih sa NSS u 2024. godini dodatno potvrđuje marginalan značaj ove kategorije u ukupnoj strukturi nezaposlenosti.

Ukupno posmatrano, podaci ukazuju da nezaposlenost u Donjem Vakufu ima pretežno strukturni karakter, pri čemu su najviše pogođene kategorije radnika sa srednjim i nižim nivoima kvalifikacija. Blagi porast nezaposlenosti u 2024. godini, nakon višegodišnjeg pada, signalizira potencijalno pogoršanje tržišta rada i potrebu za aktivnim politikama zapošljavanja, posebno kroz programe prekvalifikacije, dokvalifikacije i jačanja veza između obrazovnog sistema i potreba lokalne privrede.

Tabela 27. Nezaposlenost prema stepenu stručnog obrazovanja

	Svega	VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
2020.	2.368	95	57	599	0	1	933	8	674
2021.	2.425	97	60	645	0	1	942	5	675
2022.	2.203	84	54	571	0	1	865	2	624
2023.	2.064	76	48	525	0	1	814	2	598
2024.	2.131	78	47	548	6	0	825	1	626

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH (za period od 2020. do 2024.)

Broj penzionera i iznos penzija

Ukupan broj korisnika penzija raste sa 2.072 u 2020. godini na 2.226 u 2024. godini. Ovaj trend jasno ukazuje na proces starenja stanovništva i postepeni prelazak većeg broja radno sposobnih osoba u status penzionera. Rast je stabilan iz godine u godinu, bez oscilacija, što sugerira da se radi o dugoročnom i strukturnom demografskom trendu, a ne o kratkoročnim poremećajima.

Najizraženiji rast bilježe starosne penzije, kako po broju korisnika, tako i po ukupnom iznosu isplata. Broj korisnika starosnih penzija povećava se sa 1.005 u 2020. na 1.189 u 2024. godini, dok se ukupni iznos isplata gotovo udvostručuje, sa oko 442,7 hiljada KM na više od 766,3 hiljade KM. Ovakvo kretanje posljedica je kombinacije rasta broja novih penzionera, povećanja

prosječnih penzija, ali i općih inflacionih kretanja u posmatranom periodu. Dominacija starosnih penzija u ukupnoj strukturi dodatno potvrđuje trend demografskog starenja.

Za razliku od starosnih, broj korisnika invalidskih penzija kontinuirano opada, sa 279 u 2020. na 221 u 2024. godini. Iako se broj korisnika smanjuje, ukupni iznos isplata blago raste, sa oko 100,7 hiljada KM na 118,0 hiljada KM, što ukazuje na povećanje prosječnog iznosa invalidskih penzija. Ovaj trend može biti rezultat strožih kriterija za ostvarivanje prava na invalidsku penziju, ali i usklađivanja penzija s rastom troškova života.

Porodične penzije bilježe blagi rast broja korisnika do 2022. godine, nakon čega se njihov broj stabilizira oko 816–818 korisnika. Međutim, ukupni iznosi isplata porodičnih penzija značajno rastu, sa oko 296,6 hiljada KM u 2020. na gotovo 456,0 hiljada KM u 2024. godini. Ovaj rast iznosa, uz relativno stabilan broj korisnika, također ukazuje na povećanje prosječnih penzija i uticaj inflacije.

Ukupni izdaci za sve vrste penzija bilježe snažan rast, sa oko 839,9 hiljada KM u 2020. godini na više od 1,34 miliona KM u 2024. godini. Ovakav rast izdataka, koji je znatno brži od rasta broja penzionera, ukazuje na povećanje finansijskog opterećenja penzionog sistema i javnih finansija u cjelini. U kombinaciji sa istovremenim padom zaposlenosti i smanjenjem radne snage, ovaj trend predstavlja dugoročni izazov za fiskalnu održivost i ekonomski razvoj općine.

U cjelini posmatrano, kretanja u oblasti penzionog sistema u Donjem Vakufu jasno reflektuju nepovoljne demografske trendove, prije svega starenje stanovništva i smanjenje baze aktivnih osiguranika. Ovi pokazatelji dodatno naglašavaju potrebu za mjerama koje će poticati zapošljavanje, zadržavanje radno sposobnog stanovništva i usporavanje demografskog praznjenja općine, kako bi se dugoročno očuvala ekonomska i socijalna stabilnost. Prosječne penzije u ovom periodu su bile:

Tabela 28. Broj penzionera i iznos penzija u općini Donji Vakuf u periodu od 2020 - 2024. godina

	Vrsta penzije/mirovine						Ukupno	
	Starosne		Invalidske		Porodične			
	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos
2020.	1.005	442.663	279	100.665	788	296.562	2.072	839.891
2021.	1.034	458.258	260	94.237	813	305.062	2.107	857.556
2022.	1.073	535.890	243	101.915	827	359.374	2.143	997.180
2023.	1.116	670.682	227	113.605	818	428.320	2.161	1.212.607
2024.	1.189	766.367	221	118.042	816	455.922	2.226	1.340.331

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH (za period 2020. do 2024. godine)

Odnos broja zaposlenih na jednog penzionera pokazuje jasan silazni trend. U 2020. i 2021. godini na jednog penzionera dolazilo je u prosjeku 1,5 zaposlenih, što je već tada predstavljalo relativno nepovoljan odnos u poređenju s održivim penzionim sistemima. U 2022. i 2023. godini ovaj odnos se dodatno pogoršava i iznosi 1,2 zaposlena po penzioneru, dok u 2024. godini pada na svega 1 zaposlenog na jednog penzionera. Ovakav odnos ukazuje na ozbiljno opterećenje sistema međugeneracijske solidarnosti i jasno potvrđuje istovremeni pad zaposlenosti i rast broja penzionera.

Istovremeno, ukupna prosječna penzija bilježi snažan rast u posmatranom periodu. Prosječna penzija raste sa 405,46 KM u 2020. godini na 602,13 KM u 2024. godini. Najizraženiji rast bilježi se nakon 2021. godine, što je u velikoj mjeri povezano s usklađivanjem penzija s inflacijom i rastom troškova života. Iako nominalni rast penzija doprinosi poboljšanju materijalnog položaja penzionera, on istovremeno dodatno povećava finansijski pritisak na aktivno stanovništvo i penzioni sistem.

Kombinacija smanjenja broja zaposlenih u odnosu na penzionere i rasta prosječne penzije ukazuje na strukturalni problem dugoročne održivosti. Sve manji broj zaposlenih finansira sve veći broj penzionera uz rastuće iznose isplata, što u uslovima smanjene zaposlenosti i migracija radno sposobnog stanovništva predstavlja jedan od ključnih ekonomskih izazova za općinu Donji Vakuf. Ovi pokazatelji dodatno potvrđuju potrebu za politikama usmjerenim na povećanje zaposlenosti, zadržavanje radne snage i jačanje lokalne privrede kako bi se ublažili negativni demografski i fiskalni trendovi.

Tabela 29. Prosječne penzije u općini Donji Vakuf u periodu od 2020 -2024. godine

	Broj zaposlenih na 1 pensionera	Ukupna penzija	prosječna
2020.	1,5	405,46	
2021.	1,5	407,00	
2022.	1,2	465,32	
2023.	1,2	561,13	
2024.	1	602,13	

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH (za period 2020. do 2024. godine)

Zaključna razmatranja

Na osnovu analize ključnih demografskih, ekonomskih i socijalnih pokazatelja može se zaključiti da se općina Donji Vakuf u posmatranom periodu suočava sa izraženim strukturalnim izazovima koji ograničavaju njen ukupni razvojni potencijal. Iako privreda pokazuje određene pozitivne elemente, poput snažne izvozne orijentacije zasnovane prvenstveno na drvenoj industriji i stabilnog suficita u vanjskotrgovinskoj razmjeni, ti rezultati nisu praćeni adekvatnim kretanjima na tržištu rada.

Kontinuirani pad broja stanovnika, smanjenje radno aktivnog i zaposlenog stanovništva, rast nezaposlenosti te pogoršanje odnosa između broja zaposlenih i penzionera ukazuju na nepovoljne demografske trendove i slabljenje baze radne snage. Istovremeno, nominalni rast GDP-a po stanovniku i penzija u značajnoj mjeri je posljedica inflatornih kretanja, dok je realni ekonomski napredak ograničen. Poljoprivreda i dalje ima važnu socio-ekonomsku ulogu, ali je dominantno usmjerena na mala porodična gazdinstva s niskim stepenom tržišne orijentacije i ograničenom produktivnošću, dok industrijska struktura ostaje relativno uska i zavisna od nekoliko ključnih izvoznika.

Sveukupno, Donji Vakuf se nalazi u fazi ekonomske stagnacije praćene demografskim slabljenjem, uz izražen pritisak na sistem zapošljavanja i socijalne sigurnosti. Ovakvi trendovi ukazuju na potrebu za ciljanom razvojnom politikom usmjerenom na diversifikaciju privrede, jačanje tržišno orijentirane poljoprivrede, podsticanje investicija i

zapošljavanja, te stvaranje uslova za zadržavanje i povratak radno sposobnog stanovništva, kako bi se dugoročno unaprijedila ekonomska i socijalna održivost općine.

2.1.5. Pregled stanja i kretanja u oblasti društvenog razvoja

2.1.5.1. Školstvo

Predškolsko obrazovanje

Predškolsko obrazovanje djece odvija se u jednom vrtiću JU "Dječji vrtić" Donji Vakuf. Ukupan kapacitet vrtića iznosi 180 djece, međutim postojeći kapaciteti ne omogućavaju potpuno zadovoljenje potreba za predškolskim obrazovanjem na području.

Osnovno obrazovanje

Na području općine Donji Vakuf djeluju 4 osnovne škole.

- "Prva osnovna škola", Donji Vakuf
- "Treća osnovna škola", Oborci
- "Četvrta osnovna škola"
- Osnovna škola "Hasan Kjačija-Pruščak"

Tabela 30. Kretanja broja učenika i nastavnika u osnovnim školama općine Donji Vakuf u periodu od 2020 - 2024. godine

	Broj škola	Broj odjeljenja	Broj učenika	Broj nastavnika	Stanovništvo	Broj učenika na 1000 stanovnika
2020./2021.	4	67	1.225	120	13.770	89
2021./2022.	4	66	1.220	121	13.671	89
2022./2023.	4	70	1.213	122	13.605	89
2023./2024.	4	59	1.078	127	13.551	80
2024./2025.	4	71	1.032	126	13.503	76

Izvor: Podaci Ministarstva obrazovanja, znanosti, mladih, kulture i sporta SBK

Srednjoškolsko obrazovanje

Na području općine Donji Vakuf djeluje jedna srednja škola – Mješovita srednja škola Donji Vakuf, koja predstavlja ključnu obrazovnu instituciju za srednjoškolsko obrazovanje mladih na području općine. Škola realizira obrazovne programe četverogodišnjeg i trogodišnjeg trajanja, prilagođene potrebama učenika i tržišta rada.

Četverogodišnji obrazovni programi čine:

Opća gimnazija

Program opće gimnazije osigurava sveobuhvatno obrazovanje koje učenike priprema za nastavak akademskog obrazovanja, razvoj kritičkog mišljenja i sticanje širokih općih znanja.

Mašinska tehnička škola

- Mašinski tehničar – konstruktor na računar: Obrazovni program koji kombinuje teorijska znanja i praktične vještine iz oblasti mašinske konstrukcije i računarskog dizajna.
- Mašinski tehničar za kompjutersko upravljanje mašinama: Program usmjeren na sticanje znanja i vještina upravljanja savremenim mašinama putem računarskih sistema.

Elektrotehnička škola

- Elektrotehničar informacionih tehnologija: Program fokusiran na oblasti informacionih tehnologija i elektronike, koji učenike priprema za daljnje školovanje ili uključivanje u IT sektor.

Trogodišnji obrazovni programi su :

Mašinska stručna škola

- Zavarivač: Program koji osigurava stručno osposobljavanje za poslove zavarivanja, uz poseban naglasak na sigurnost na radu i kvalitet izvedbe.
- Operater na CNC mašinama: Praktično orijentisan program za rad na CNC mašinama, koje imaju značajnu ulogu u savremenoj industrijskoj proizvodnji.
- Automehaničar: Program koji obuhvata osnove dijagnostike, održavanja i popravke motornih vozila.

Ugostiteljsko-turistička stručna škola

- Kuhar: Obrazovni program usmjeren na sticanje praktičnih znanja i vještina iz oblasti kulinarstva.
- Konobar: Program koji osposobljava učenike za rad u ugostiteljstvu, s fokusom na uslužne i komunikacijske vještine.

Trgovačka stručna škola

- Prodavač: Program koji priprema učenike za rad u oblasti trgovine, s naglaskom na prodajne, komunikacijske i organizacione vještine.

Saobraćajna stručna škola

- Vozač motornih vozila: Program koji priprema učenike sigurno upravljanje motornim vozilima, upoznaje ih s pravilima cestovnog prometa, tehničkim karakteristikama vozila, te razvija praktične i teorijske vještine potrebne za polaganje vozačkog ispita i profesionalno obavljanje ove djelatnosti.

Mješovita srednja škola Donji Vakuf ima značajnu ulogu u razvoju ljudskih resursa na području općine, jer kroz raznovrsne obrazovne profile doprinosi osposobljavanju mladih za nastavak obrazovanja i uključivanje na tržište rada.

Tabela 31. Kretanja broja učenika i nastavnika u srednjoj školi općine Donji Vakuf u periodu od 2020 - 2024. godine

	Broj škola	Broj odjeljenja	Broj učenika	Broj nastavnika	Stanovništvo	Broj učenika na 1000 stanovnika
2020./2021	1	14	192	31	13.770	14
2021./2022	1	16	213	34	13.671	16
2022./2023	1	17	249	36	13.605	18
2023./2024	1	18	281	41	13.551	21
2024./2025	1	18	266	38	13.503	20

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u F BiH (za period 2020. do 2024.)

2.1.5.1. Kultura

Općina Donji Vakuf njeguje bogatu kulturnu tradiciju i učestvuje u brojnim kulturno-umjetničkim aktivnostima koje doprinose očuvanju identiteta, tradicije i zajedništva lokalne zajednice. Do danas je u općini registrovano šest nacionalnih spomenika:

- Handanija džamija u Pruscu – historijska džamija sa pripadajućim mezarjem i haremskim zidom,
- Sahat-kula Donji Vakuf – historijska sahat-kula i predstavlja jedan od najznačajnijih arhitektonskih elemenata gradskog jezgra,
- Kasnoantička bazilika u Oborcima (arheološko područje), je arheološko područje koje svjedoči o postojanju ranokršćanskog sakralnog objekta iz kasnoantičkog perioda na ovom prostoru,
- Kasnoantička grobnica i ostaci predstavljaju arheološke ostatke kasnoantičke sepulkralne i sakralne arhitekture od značaja za kulturno-historijsku baštinu područja sakralnog objekta na lokalitetu Studena Česma (arheološko područje),
- Prušćakova (Hasana Kjačije) džamija u Pruscu (graditeljska cjelina), sastoji od Prušćakove džamije, medrese, sudnice, turbeta Hasana Kjačije, džamijskog harema i pokretnog naslijeđa koje čine levha izrezbarena u drvetu i kamena ploča - natpis o obnovi sultan Bajezidove džamije,
- Stari grad Prusac (historijsko područje) Smješten je na udaljenosti od približno 2 km od glavne prometnice Donji Vakuf–Bugojno i izgrađen na stijeni koja se uzdiže oko 50 metara iznad rijeke Prusca,

Kulturne sadržaje na lokalnom nivou podržava JU Centar za kulturu, informisanje i sport Donji Vakuf i JU Dom kulture Donji Vakuf koji organiziraju i koordiniraju različite kulturne programe, edukativne događaje i manifestacije. Ova institucija ima važnu ulogu u očuvanju kulturne tradicije, organizaciji kulturnih aktivnosti za građane i omogućavanju prostora za stvaralaštvo i izražavanje različitih umjetničkih formi.

U sklopu JU Centra za kulturu djeluje Gradska biblioteka Donji Vakuf.

Osim materijalne kulture, u općini su očuvani i nematerijalni aspekti pojedine kulture kao što je nematerijalno naslijeđe (pjesme, igre, ples, gastronomija i dr.). Oni su u dobroj mjeri integrirani u savremeni način življenja, dok je tradicionalna radinost i obrt u izumiranju.

Kulturno umjetnička društva koja njeguju nematerijalno naslijeđe su:

- KUD „Nakić Abdagić Kiban“ – takođe aktivan učesnik kulturnih manifestacija i priredbi u lokalnoj i regionalnoj zajednici;
- Bošnjačka zajednica kulture „Preporod“ i Udruženje za zaštitu kulturno-historijskih spomenika doprinose različitim segmentima kulture i zaštite naslijeđa.

Općina ima i svoje tradicionalne kulturne manifestacije od kojih su najznačajnije :

- **Ajvatovica**
Najznačajnija i najdugovječnija vjersko-kulturna manifestacija u ovom dijelu Bosne i Hercegovine. U okviru Dana Ajvatovice, Donji Vakuf je tradicionalno jedna od centralnih lokacija u kojoj se održavaju prateći kulturni programi, defilei, izložbe, koncerti i drugi sadržaji od značaja za lokalnu i širu zajednicu.
- **Programi „U susret Ajvatovici“**
Tradicionalni kulturni programi koji se organiziraju uoči centralnog događaja Ajvatovice i uključuju izložbe, književne večeri, tribine, projekcije filmova i muzičke nastupe. Ovi programi imaju kontinuitet i važnu ulogu u kulturnom kalendaru općine.
- Dani Općine Donji Vakuf sa pratećim sadržajima
- Manifestacija „U susret proljeću“
- Manifestacija „Zimska čarolija“
- Sultan Mevlud – prvi dan proljeća
- Smotra folklora
- Smotra horova/Godišnji koncert horova
- Malonogometni turnir
- Street ball turnir košarka
- Fly fishing takmičenje u ribolovu
- Škola košarke (ljenti kamp)

Također, redovno se organizuju nastupi i smotre folklora u organizaciji lokalnih KUD-ova kao i o bilježavanje značajnih datuma iz kulturno-historijskog naslijeđa općine.

2.1.5.2. Sport

Sport u Donjem Vakufu uključuje raznovrsne klubove, saveze i programe koji doprinose fizičkom razvoju, socijalnoj uključenosti i afirmaciji mladih. Postojeće sportske organizacije igraju važnu ulogu u životu lokalne zajednice, ali i dalje postoji prostor za unapređenje infrastrukture, povećanje broja rekreativnih sadržaja i podršku sportskim klubovima kroz strateške mjere i projekte.

Na području općine aktivan je Sportski savez Općine Donji Vakuf, osnovan radi koordiniranja i unapređenja sportskih aktivnosti, promovisanja fizičke kulture i podrške sportskim kolektivima. Savez okuplja više sportskih organizacija i klubova, uključujući fudbal, košarku,

karate, odbojku, taekwondo i druge, te se zalaže za organizaciju sportskih manifestacija, podršku školskom sportu i razvoj infrastrukture.

Članovi Sportskog saveza su:

- Fudbalski klub „Radnik“
- Košarkaški klub „PROMO-Donji Vakuf“
- Karate klub „Radnik“
- Tae kwon do klub „KWON“
- Odbojkaški klub „AS“
- Rukometni klub „Donji Vakuf“
- Klub borilačkih sportova „Reflex“
- Šahovski klub „Donji Vakuf“
- Tavlaklub „Vatrogasac“
- Rafting klub „Dabar“
- Planinarsko društvo „Dubrave“
- Sportsko-ribolovno društvo „Vrbas“
- Univerzalna škola sporta „Univerzalac“
- Streljački klub invalida Donji Vakuf
- Biciklistički klub „Sabahudin Duzić Tetak“
- Stonoteniski klub „Donji Vakuf“
- Tenski klub NEC

Neke od članica postižu zapažene rezultate:

- Košarkaški klub „Promo“ / KK Donji Vakuf – klub sa dugom tradicijom (osnovan 1979) koji se takmiči u Premijer ligi Bosne i Hercegovine, najvišem rangu takmičenja u državi, i predstavlja jednu od najprepoznatljivijih sportskih organizacija u općini.
- Fudbalski klub „Radnik“ Donji Vakuf – aktivan klub koji nastupa u takmičenjima u okviru Druge lige Federacije BiH.
- Odbojkaški klub „AS“ Donji Vakuf – klub koji okuplja ženske i omladinske selekcije i učestvuje u ligama Odbojkaškog saveza SBK/KSB.
- Karate klub „Radnik“ – aktivan u karate takmičenjima na državnom i međunarodnom nivou; organizator tradicionalnog karate kupa „Memorijal Arif Magrdžija“ koji se održava u okviru obilježavanja Dana općine.
- Taekwondo klub „KWON“ – klub aktivan u taekwondo takmičenjima, sa sportistima koji su ostvarili zapažene rezultate na regionalnim i međunarodnim takmičenjima.
- Stonoteniski klub „Donji Vakuf“ – klub koji omogućava treninge i takmičenja za različite uzraste, uključujući mlade kategorije.

Postoje inicijative usmjerene na uključivanje djece iz predškolskog i mladog školskog uzrasta u sportske aktivnosti kroz programe rekreacije i osnovnih sportskih vještina, kao što je klub Univerzalac, koji okuplja mališane radi unapređenja zdravog razvoja kroz sport.

Općina posjeduje više sportskih terena i dvorana koje koriste lokalni klubovi za treninge i takmičenja. U prošlosti su zajedničkim naporima i partnerskim projektima obezbijedena dva sportska terena sa umjetnom travom, što predstavlja značajnu podršku za razvoj sporta u zajednici.

2.1.5.3. Zdravstvena zaštita

Primarna zdravstvena zaštita u općini Donji Vakuf osigurana je kroz JU Dom zdravlja Donji Vakuf i JU „Apoteka“ Donji Vakuf.

Na području općine djeluje Javna ustanova „Dom zdravlja Donji Vakuf“, koja je osnovana odlukom Općinskog vijeća i predstavlja temeljnu zdravstvenu ustanovu za pružanje primarne zdravstvene zaštite stanovništvu. Ustanova je organizovana tako da pruža širok spektar usluga primarne zdravstvene zaštite i specijalističko-konsultativnih usluga u okviru svojih službi.

Djelatnosti i usluge koje pruža Dom zdravlja Donji Vakuf uključuju:

- Porodična medicina i primarna zdravstvena zaštita
- Zaštita žena, djece i radnika
- Stomatološka zdravstvena zaštita
- Laboratorijska i radiološka dijagnostika (RTG)
- Patronažna zdravstvena zaštita novorođenčadi
- Hitna medicinska pomoć dostupna 24 sata dnevno

Dom zdravlja je ključna ustanova sa velikim brojem zaposlenih i stabilnim funkcionisanjem unutar zdravstvenog sistema općine.

Zgrada Doma zdravlja je tokom godina prolazila kroz adaptacije i opremanje, s investicijama od oko milion KM u poboljšanje objekta i opreme, uz podršku Ministarstva zdravstva FBiH, kantonalnih zdravstvenih organa i lokalne zajednice.

Ove investicije su omogućile unaprijeđene prostore, moderniju medicinsku opremu i bolje uslove za pružanje zdravstvenih usluga lokalnom stanovništvu.

Uz JU Apoteka Donji Vakuf, ima i privatnu apoteku (PZU „Apoteke Lipa Lijek“ Donji Vakuf), čime se povećava dostupnost lijekova i farmaceutskih proizvoda lokalnom stanovništvu.

Na kantonalnom nivou, Zavod za javno zdravstvo Srednjobosanskog kantona (SBK/KSB) obavlja epidemiološki nadzor, imunizaciju, sanitarne preglede, promociju zdravlja i druge javnozdravstvene aktivnosti za područje Donjeg Vakufa.

Analiza stanja zdravstva u općini Donji Vakuf ukazuje na nedostatke u kapacitetima primarne zdravstvene zaštite, posebno u odnosu broja ljekara i stomatologa na stanovnika, kao i na odsustvo bolničkih postelja, što ograničava mogućnost pružanja sekundarne i tercijarne zaštite unutar općine. Prethodna ulaganja u infrastrukturu i opremu JU Dom zdravlja Donji Vakuf doprinijela su poboljšanju dostupnosti osnovnih usluga, ali postojeći ljudski i tehnički resursi još uvijek ne zadovoljavaju standarde preporučene za populaciju općine. U skladu sa važećim normativima i preporukama Ministarstva zdravstva FBiH i Srednjobosanskog kantona, daljnji razvoj sektora zahtijeva strateške mjere usmjerene na povećanje kadrovskih kapaciteta, unapređenje preventivnih i javnozdravstvenih programa te osiguranje koordinacije sa kantonalnim i federalnim institucijama. Takav pristup omogućio bi poboljšanje kvaliteta i dostupnosti zdravstvene zaštite, osiguranje održivosti usluga i usklađenost sa standardima zaštite zdravlja stanovništva na lokalnom nivou.

2.1.5.4. Socijalna zaštita

JU Centar za socijalni rad Donji Vakuf je jedina javna ustanova na području općine koja sistemski i u skladu sa zakonom pruža usluge iz oblasti socijalne zaštite. Sjedište Centra nalazi se u ulici Omladinska bb, a broj zaposlenih iznosi 7. Budžet Centra za 2025. godinu iznosio je 330.000,00 KM. Centar neposredno vrši isplate samo za pravo „Roditelj njegovatelj“, dok se isplate ostalih prava realizuju putem Ministarstva zdravstva i socijalne politike SBK ili Federalnog ministarstva, zavisno od vrste prava.

Centar reguliše prava iz različitih oblasti, uključujući civilnu (neratnu) invalidninu, civilne žrtve rata, zdravstvenu zaštitu, stalnu i jednokratnu novčanu pomoć, dječji dodatak, naknade za porodilje, troškove dženaze/sahrane, te smještaj u ustanovu ili hraniteljsku porodicu. Takođe, OO Crveni križ Donji Vakuf povremeno pruža pomoć licima u potrebi, ali u ograničenom obimu.

Broj korisnika i iznosi naknada po pravima u 2025. godini prikazani su u tabeli:

Tabela 32. Broj korisnika i iznosi naknada po pravima u 2025. godini

Pravo	Broj korisnika	Iznos naknade / mjesečno (KM)	Posljednja mjesečna isplata (KM)	Napomene
Civilna (neratna) invalidnina	262	157,91 – 773,77	118.234,27	190 korisnika dodatak za njegu i pomoć drugog lica; 86 ortopedski dodatak
Civilne žrtve rata	50	132,65 – 736,92	17.461,50	13 lična invalidnina, 35 porodična, 2 lično novčano primanje; 6 ortopedski dodatak
Roditelj njegovatelj	12	1.000,00	isplaćuje Centar	Naknada regulisana visinom najniže plaće u FBiH
Zdravstvena zaštita / osiguranje	151	–	2.023,55	Za korisnike prava iz oblasti socijalne zaštite, djecu do polaska u školu i osobe preko 65 godina
Stalna novčana pomoć	76	168,00 + 10% za svakog nesposobnog člana	12.965,25	–
Jednokratna novčana pomoć SBK	51	250,00 – 500,00	–	Isplata putem kantonalnog ministarstva
Civilna (neratna) invalidnina	262	157,91 – 773,77	118.234,27	190 korisnika dodatak za njegu i pomoć drugog lica; 86 ortopedski dodatak

Civilne žrtve rata	50	132,65 – 736,92	17.461,50	13 lična invalidnina, 35 porodična, 2 lično novčano primanje; 6 ortopedski dodatak
Novčana naknada za vrijeme trudnoće (zaposlene)	34	550 – 1.261	21.972,35	Izračunava se prema prosjeku posljednjih 6 neto plaća
Novčana naknada za vrijeme trudnoće (nezaposlene)	96	550,00	53.195,64	55% najniže plaće u FBiH
Dječji dodatak	1.193	190,00	247.190	Regulisano Zakonom o materijalnoj podršci porodicama sa djecom u FBiH
Troškovi dženaze / sahrane	3	150 – 450	450	Pravo ostvaruje porodica preminulog korisnika stalne novčane pomoći ili štićenika ustanove
Smještaj u ustanovu socijalne zaštite	12	–	12.315,37	Naknada se isplaćuje ustanovi od strane kantonalnog ministarstva

Izvor: podaci Općine Donji Vakuf

Ukupan broj korisnika po pravima varira, a mjesečne isplate zavise od vrste prava i broja korisnika. Ovi podaci pokazuju važnost Centra za socijalni rad u pružanju podrške najranjivijim grupama i u ostvarivanju zakonskih prava u skladu sa federalnim i kantonalnim propisima.

Postojeći sistem socijalne zaštite omogućava pristup osnovnim pravima, ali je kapacitet ograničen kadrovima i budžetskim sredstvima, što može otežavati brzu i adekvatnu reakciju na povećane potrebe korisnika. Strategijski razvoj sektora socijalne zaštite zahtijeva:

- jačanje kapaciteta JU Centra za socijalni rad,
- poboljšanje koordinacije s kantonalnim i federalnim institucijama,
- unapređenje preventivnih i socijalnih programa,
- osiguranje dugoročne održivosti i kvaliteta socijalnih usluga za sve građane općine Donji Vakuf.

Analiza stanja socijalne zaštite u općini Donji Vakuf ukazuje da JU Centar za socijalni rad predstavlja centralnu instituciju za ostvarivanje prava ranjivih kategorija stanovništva, uključujući civilne invalide, civilne žrtve rata, roditelje njegovatelje, porodilje, korisnike dječjeg dodatka i štićenike ustanova socijalne zaštite. Iako Centar pruža zakonom propisane usluge u koordinaciji s kantonalnim i federalnim organima, postojeći kapaciteti, kako kadrovski tako i budžetski, ograničavaju fleksibilnost i brzinu reagovanja na promjenjive potrebe korisnika. Varijabilnost broja korisnika i obim sredstava koja se prenose od nadležnih ministarstava dodatno naglašava potrebu za preciznim planiranjem i upravljanjem resursima. U skladu sa važećim zakonima i normativima, strateški razvoj sektora zahtijeva jačanje ljudskih i finansijskih kapaciteta Centra, unapređenje koordinacije s kantonalnim i federalnim tijelima, te implementaciju preventivnih i programskih mjera usmjerenih na povećanje dostupnosti,

kvaliteta i održivosti socijalnih usluga, kako bi se osigurala potpuna zaštita prava i podrška svim korisnicima u općini Donji Vakuf.

2.1.5.5. Boračka zaštita

Propisi koji regulišu osnovna prava iz oblasti boračko-invalidske zaštite su:

- Zakon o pravima boraca i članova njihovih porodica ("Službene novine FBiH" broj:33/04,56/05,70/07 i 9/10), Zakon o posebnim pravima dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja i članova njihovih porodica ("Službene novine FBiH" broj: 70/05), Uputstva Kantonalne uprave za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata SBK o ostvarivanju prava na zdravstvenu zaštitu boraca i članova njihovih porodica, banjsko-klimatsko liječenje, stipendije, stambeno zbrinjavanje, jednokratnu novčanu pomoć, pomoć u slučaju smrti, nabavka ortopedskog pomagala,
- Zakon o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca ("Službeni list RBiH" broj: 2/92,6/94 i 13/94), Zakon o zaštiti boraca narodno-oslobodilačkog rata ("Službeni list SRBiH" broj:35/90), Zakon o osnovnim pravima nosilaca "Partizanske spomenice 1941" ("Službeni list RBiH" broj:2/92,6/94 i 13/94).

Boračka zaštita predstavlja važan segment socijalne i javne politike koji se odnosi na prava i potrebe demobilisanih boraca, ratnih vojnih invalida te članova porodica poginulih ili nestalih boraca iz Odbrambeno-oslobodilačkog rata 1992–1995. godine. Ovaj segment podrške obuhvata zdravstvenu i novčanu zaštitu, priznavanje statusa borca ili ratnog vojnog invalida, kao i ostvarivanje pojedinih socijalnih i materijalnih prava definisanih važećim zakonskim propisima.

Prema zvaničnim podacima Zavoda za zapošljavanje Srednjobosanskog kantona, na području općine Donji Vakuf, na dan 31.01.2024. godine, evidentirano je ukupno 372 nezaposlena demobilisana borca, ratna vojna invalida i članova porodica poginulih ili nestalih boraca, od čega je 354 demobilisana borca, 5 ratnih vojnih invalida, 9 civilnih žrtava rata i 4 ostala invalidna lica.

Navedeni podaci ukazuju na značajan broj bivših boraca i članova njihovih porodica koji su evidentirani u sistemima zapošljavanja i socijalne zaštite, te predstavljaju važan dio ukupne demografske i socijalne strukture lokalne zajednice.

Prava boraca i članova njihovih porodica u Federaciji Bosne i Hercegovine obuhvataju niz zakonom propisanih beneficija, uključujući zdravstvenu zaštitu i mogućnost liječenja, prednost pri zapošljavanju, osnovno osiguranje i materijalnu podršku, pomoć za liječenje i rehabilitaciju, prava u oblasti stambenog zbrinjavanja, subvencije za komunalne priključke ili druge oblike finansijskih olakšica, kao i povlastice u pristupu pojedinim institucionalnim uslugama.

U lokalnom kontekstu, udruženja demobilisanih boraca i organizacije koje okupljaju ratne vojne invalide doprinose očuvanju kulture sjećanja na ratne događaje, afirmaciji vrijednosti odbrane te pružanju podrške boračkoj populaciji kroz edukativne, kulturne i društvene aktivnosti. Posebno se ističu aktivnosti poput organizacije historijskih časova i obilježavanja značajnih datuma iz perioda rata, uključujući manifestacije kao što su Dani brigade, u saradnji s Općinom Donji Vakuf i drugim relevantnim institucijama.

Zaključno, boračka zaštita u općini Donji Vakuf obuhvata zakonom uređen sistem prava i mjera koji predstavlja značajan dio socijalne politike usmjerene na podršku demobilisanim borcima, ratnim vojnim invalidima i članovima njihovih porodica. Daljnje unapređenje zakonodavnog okvira i institucionalne prakse može doprinijeti većoj socijalnoj uključenosti ove populacije, boljoj zaštiti njihovih zdravstvenih i materijalnih prava te kvalitetnijoj integraciji u društveni i ekonomski život općine.

2.1.5.6. Civilna zaštita

Civilna zaštita na području općine Donji Vakuf djeluje u okviru važećeg zakonodavnog okvira Federacije Bosne i Hercegovine i Srednjobosanskog kantona. Osnovni propisi koji uređuju ovu oblast su Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća te Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu Federacije BiH, kao i Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu Srednjobosanskog kantona, zajedno s donesenim podzakonskim aktima.

Poslove zaštite od požara i vatrogastva za ovo područje trenutno provodi Dobrovoljno vatrogasno društvo „Vatrogasno društvo Donji Vakuf“ što ukazuje na potrebu jačanja lokalnih kapaciteta i institucionalne samostalnosti u ovoj oblasti.

Važno je istaći da sistem zaštite i spašavanja nije regulisan isključivo navedenim zakonima, već i nizom drugih propisa koji uređuju posebne upravne oblasti u kojima se ostvaruje zaštita ljudi i materijalnih dobara. Tako je oblast zaštite zdravlja stanovništva, uključujući prevenciju i suzbijanje zaraznih bolesti, regulisana posebnim zakonima iz oblasti zdravstvene zaštite i zdravstvenog osiguranja. Slično tome, pitanja zaštite od poplava, klizišta, odrona, zagađenja voda i uređenja vodotoka uređena su Zakonom o vodama. Uredbom o planovima odbrane od poplava i drugim relevantnim provedbenim propisima.

Zaštita i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća na području općine Donji Vakuf obuhvata planske, organizacione, operativne i finansijske mjere i aktivnosti usmjerene na sprečavanje nastanka opasnosti, smanjenje rizika od nesreća, zaštitu života i zdravlja ljudi, te ublažavanje i sanaciju posljedica nastalih prirodnim i drugim nesrećama. Ove aktivnosti uključuju programiranje i planiranje mjera zaštite i spašavanja, organizaciju i osposobljavanje subjekata civilne zaštite, provođenje preventivnih i interventnih mjera, nadzor nad provođenjem propisa te osiguravanje potrebnih finansijskih sredstava.

U skladu sa važećim zakonskim okvirom, prirodne nesreće podrazumijevaju pojave izazvane djelovanjem prirodnih sila, kao što su potresi, poplave, snježne padavine i lavine, klizišta, suše, olujni vjetrovi, mraz, kao i masovne pojave bolesti ljudi, životinja i bilja. Tehničko-tehnološke nesreće odnose se na događaje nastale usljed gubitka kontrole nad opasnim materijama, energentima ili tehnološkim procesima, dok se pod ostalim nesrećama podrazumijevaju veliki saobraćajni udesi, požari, rudarske i industrijske nesreće, nesreće uzrokovane minama i neeksplozivnim ubojnim sredstvima, kao i druge situacije koje mogu dovesti do masovnog stradanja ljudi i materijalne štete.

Analiza rizika ukazuje da općinu Donji Vakuf mogu pogoditi različite vrste prirodnih i drugih nesreća. Od prirodnih nesreća posebno se izdvajaju potresi, poplave, klizišta i erozija tla, snježni nanosi, suše, oluje, tuča, mraz, epidemije, epizootije, kao i pojave biljnih bolesti i štetočina. U pogledu tehničko-tehnoloških nesreća, potencijalne prijetnje predstavljaju veliki požari te zagađenje zraka, vode i tla, dok se od ostalih nesreća ističu saobraćajne nesreće većih

razmjera, nesreće prilikom transporta opasnih materija te opasnosti od mina i zaostalih neeksplozivnih ubojnih sredstava.

Na području općine Donji Vakuf evidentirana su klizišta u više mjesnih zajednica, pri čemu je većina registrovanih klizišta u stanju mirovanja. Ipak, pojedine lokacije, poput područja u mjesnoj zajednici Prusac, bilježe aktivna klizišta koja ugrožavaju stambene objekte i do U kontekstu prirodnih nesreća, klizišta predstavljaju jedan od značajnijih rizika na području općine Donji Vakuf. Prema raspoloživim podacima, evidentirano je ukupno 13 klizišta, od čega je jedno aktivno, jedno sanirano, dok ostala klizišta trenutno miruju, ali i dalje predstavljaju potencijalnu prijetnju stanovništvu i infrastrukturi. Klizišta su registrovana na području mjesnih zajednica Oborci, Šeherdžik, Torlakovac, Donji Vakuf I, Vrbas i Prusac, a zahvataju naseljena mjesta Makitani, Hemići, Avdići, Sokolina, Doganovci, Pruga, Staro Selo, Donji Rasavci i Ratković Mahala.

Ukupna procijenjena površina zahvaćena klizištima iznosi nekoliko hiljada kvadratnih metara, pri čemu su pojedina klizišta značajnijih dimenzija, poput klizišta u Makitanima (1.000 m²), Sokolinama (1.500 m²) te Donjim Rasavcima (500 m²). Posebno zabrinjava aktivno klizište u Ratković Mahali (MZ Prusac), koje ugrožava četiri porodice, dok su dodatno ugrožene porodice evidentirane i na klizištima u Makitanima, Hemićima, Avdićima i Donjim Rasavcima.

Ovi podaci ukazuju na potrebu sistemskog praćenja stanja klizišta, kontinuiranog ažuriranja evidencija i planiranja preventivnih i sanacionih mjera kroz dokumente civilne zaštite. U strateškom smislu, upravljanje rizikom od klizišta zahtijeva jačanje kapaciteta lokalne civilne zaštite, unapređenje međusektorske saradnje, kao i planiranje finansijskih sredstava za sanaciju najrizičnijih lokacija, s ciljem zaštite stanovništva, imovine i osnovne infrastrukture.

Požari, također, predstavljaju jedan od značajnijih oblika ugrožavanja ljudi i imovine. U periodu od 2019. do 2025. godine na području općine Donji Vakuf evidentiran je veći broj požara na stambenim objektima, privrednim objektima, šumskim površinama, saobraćajnicama, kontejnerima i trafostanicama. Ukupna procijenjena materijalna šteta na stambenim i pomoćnim objektima u ovom periodu iznosi 116.605,00 KM, dok štete od šumskih požara nisu uključene u ovu procjenu i vode se u evidencijama nadležnog šumsko-privrednog društva.

Poplave su, u analiziranom periodu, uzrokovale najveće materijalne štete na području općine Donji Vakuf. Posebno se izdvajaju poplavni događaji iz 2010. godine, kada je proglašeno stanje prirodne nesreće, te poplave iz 2014, 2019, 2020, 2022. i 2025. godine. Ukupna procijenjena šteta od poplava u periodu 2010–2025. godina iznosi više od dva miliona konvertibilnih maraka, što ukazuje na potrebu jačanja preventivnih mjera, uređenja vodotoka i unapređenja sistema ranog upozoravanja.

Štete nastale usljed ostalih nesreća na području općine Donji Vakuf uglavnom su neznatne, s tim da se štete izazvane zaraznim bolestima životinja procjenjuju i evidentiraju na nivou nadležnog kantonalnog ministarstva.

U slučaju kada postoji neposredna opasnost od nastanka prirodne ili druge nesreće, a procijeni se da nije neophodno aktivirati Štab civilne zaštite, rukovodilac organa civilne zaštite općine može narediti angažiranje određenih jedinica civilne zaštite, službi zaštite i spašavanja, kao i drugih operativnih snaga zaštite i spašavanja koje je osnovala općina. Ove snage se angažiraju radi preduzimanja mjera i aktivnosti na sprečavanju nastanka nesreće, odnosno ublažavanja

njenog djelovanja, a rukovođenje tim aktivnostima provodi se u skladu s Planom zaštite i spašavanja općine Donji Vakuf.

Angažiranje navedenih snaga može trajati sve dok se ne završe planirane aktivnosti ili do trenutka aktiviranja Štaba civilne zaštite, ukoliko se za to ukaže potreba.

U slučaju kada nadležni organ proglasi da je na određenom području nastupila prirodna ili druga nesreća, aktiviraju se štabovi civilne zaštite na tom području, koji preuzimaju rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja. Štabovi civilne zaštite kontinuirano djeluju sve do trenutka kada nadležni organ proglasi prestanak stanja prirodne ili druge nesreće.

U akcijama zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara na području općine Donji Vakuf mogu biti angažirane sljedeće snage civilne zaštite:

Tabela 33. Pregled strukture civilne zaštite u općini Donji Vakuf

R/B	Naziv organa	Struktura civilne zaštite	Oprema	Broj pripadnika civilne zaštite
1	Općina	Općinski štab civilne zaštite	-	10
2	Općina	Općinski operativni centar	Prema inventaru opreme	4
3	UG Vatrogasno društvo Donji Vakuf	Služba civilne zaštite za zaštitu od požara	Prema inventaru opreme	10
4	JKP "Gradina" Donji Vakuf	Služba civilne zaštite za vodosnabdijevanje i čistoću	Prema inventaru opreme	14
5	Mjesne zajednice	Povjerenici civilne zaštite	-	13

Izvor: podaci općine Donji Vakuf

Ove snage predstavljaju osnovu sistema zaštite i spašavanja na lokalnom nivou i djeluju u skladu s važećim propisima, planskim dokumentima i procjenama rizika.

Osim ovih organa u slučaju nesreće aktiviraju se i sve :

- relevantne nevladine organizacije i udruženja, uključujući: UG "Sokolica", UG "Forte", Udruženje pčelara "Polen", Udruženje RVI-a, KUD "Nakin Abdagić – Kiban", Crveni križ i dr.
- Privredna društva i pravna lica dužna su planirati i osigurati materijalno-tehnička sredstva, te obučiti svoje jedinice i povjerenike civilne zaštite za učešće u zaštiti i spašavanju. Njihova oprema i sredstva angažuju se po potrebi, zavisno od intenziteta nesreće. Primjeri uključuju: "Rudnici gipsa", "Komar – tvornica gipsa", MK "Slovenka", ŠPD "Srednjobosanske šume", "Vinčević Metaltehnika", "Morič i sinovi" i dr.

- Javne ustanove uključuju: JKP "Gradina", JU "Centar za kulturu, informisanje i sport", JU dječiji vrtići, osnovne i srednje škole, JU "Dom zdravlja", JU "Apoteka" i JU "Centar za socijalni rad",
- JU Dom Kulture Donji Vakuf
- Obrazovne i zdravstvene ustanove

Na nivou općine doneseni su dokumenti: procjena ugroženosti općine i Plan zaštite i spašavanja, a Program razvoja zaštite i spašavanja 2026–2030. je u fazi izrade i bit će dostavljen Općinskom vijeću do kraja januara 2026. godine.

Sistem ranog upozoravanja trenutno nije u funkciji. Budžet općine osigurava dovoljna sredstva za finansiranje mjera zaštite i spašavanja.

Kritičnu infrastrukturu čine saobraćajnice i trafostanice u blizini vodotoka, koje nisu zaštićene u slučaju poplava većeg intenziteta.

U sistemu zaštite i spašavanja provode se mjere i aktivnosti koje obuhvataju sklanjanje i evakuaciju stanovništva, zbrinjavanje ugroženih i stradalih, pružanje prve medicinske pomoći, zaštitu i spašavanje od požara, rušenja, radioloških, hemijskih i bioloških opasnosti, zaštitu okoliša, sanaciju terena, kao i zaštitu ljudi, životinja i biljne proizvodnje. U strateškom smislu, unapređenje ovih mjera predstavlja važan preduslov za povećanje sigurnosti stanovništva i otpornosti općine Donji Vakuf na prirodne i druge nesreće.

U strateškom kontekstu, ovakav normativni i institucionalni okvir zahtijeva unapređenje koordinacije između nadležnih sektora, jačanje preventivnih mjera i razvoj lokalnih kapaciteta civilne zaštite, s ciljem povećanja spremnosti općine Donji Vakuf za odgovor na prirodne i druge nesreće, te efikasnije zaštite stanovništva, imovine i infrastrukture.

2.1.5.7. Sigurnost građana

Sigurnost građana predstavlja jedan od osnovnih aspekata života u općini Donji Vakuf. Praćenje i ocjena stanja sigurnosti provodi se kroz aktivnosti Policijske stanice Donji Vakuf, koja redovno dostavlja izvještaje Općinskom vijeću. Podaci za 2024. godinu pokazuju trenutno stanje sigurnosti i obuhvataju broj i vrste krivičnih djela, saobraćajnih nezgoda i prekršaja protiv javnog reda i mira, što je prikazano u tabeli 34.

Tabela 34. Stanje sigurnosti građana u općini Donji Vakuf – 2024. godina

Kategorija	Vrsta	Broj	Napomene
Krivična djela:	Nasilje u porodici	7	Najzastupljenije krivično djelo
Ukupno registrovana	Teška krađa	3	
Po poznatom počinitelju	Oštećenje tuđe stvari	3	
Po nepoznatom počinitelju	Krađa	2	
	Nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materijala	2	
	Ugrožavanje sigurnosti	1	
	Nasilničko ponašanje	1	
	Lake tjelesne povrede	1	
Saobraćajne nezgode	Smrtno stradali	1	
Ukupno 133	Teško tjelesno povrijeđeni	3	
	Lakše povrijeđeni	3	
Prekršaji protiv javnog reda i mira	Prosjačenje	10	
Ukupno 44	Drsko ponašanje	9	
	Ometanje službene osobe	7	
	Svađa, vika i nepristojno ponašanje	6	
	Tuča	5	
	Kršenje općinskih odluka	4	
	Ostali prekršaji	3	
Ocjena stanja sigurnosti : Treća najbolja stanica u SBK, općina treća u kriminalitetu, peta u saobraćaju, druga u javnom redu i miru			

Izvor: podaci Policijske stanice Donji Vakuf

Stanje sigurnosti na području općine Donji Vakuf u 2024. godini ocijenjeno je kao dobro. Analiza podataka pokazuje da je najveći broj krivičnih djela vezan za nasilje u porodici, dok su ostala krivična djela pojedinačna i sporadična. Broj saobraćajnih nezgoda pokazuje potrebu za kontinuiranom preventivnom edukacijom i kontrolom prometa. Prekršaji protiv javnog reda i mira uglavnom su manji incidenti, što ukazuje na relativno stabilno stanje u lokalnoj zajednici.

Policijska stanica Donji Vakuf ostvaruje dobar učinak u okviru Srednjobosanskog kantona, zauzimajući treće mjesto po kvalitetu rada. Na osnovu ovih podataka, preporučuje se održavanje i jačanje preventivnih programa, edukacija građana, te daljnja koordinacija sa školama, nevladinim organizacijama i lokalnom samoupravom kako bi se dodatno unaprijedila sigurnost i zaštita stanovništva.

2.1.5.8. Civilno društvo

Na području općine Donji Vakuf djeluje veliki broj udruženja građana, kulturno-umjetničkih društava, nevladinih organizacija i drugih organizacija civilnog društva. Ove organizacije daju značajan doprinos razvoju lokalne zajednice kroz učešće u brojnim aktivnostima i projektima, te direktno i indirektno rade na poboljšanju kvaliteta života stanovništva.

Općina Donji Vakuf prepoznaje civilno društvo kao važnog partnera u razvoju lokalne zajednice i podržava njegov rad planiranjem sredstava u budžetu općine svake godine. Podaci dostupni na zvaničnoj web stranici registra udruženja pokazuju da se na popisu nalazi 88 registrovanih udruženja na području općine Donji Vakuf, iako se taj broj mora uzeti s rezervom jer nisu sva udruženja aktivna, a neka od njih više ne djeluju, iako nisu izbrisana iz registra.

U 2026. godini planiran je grant za nevladine organizacije u visini od 25.000 KM, prema nacrtu budžeta općine za tu godinu. Pored ovih sredstava, postoje i posebni grantovi namijenjeni oblastima kulture, sporta, stipendiranju učenika i studenata, te podrška udruženjima RVI i udruženjima proisteklim iz odbrambenih ratova 1941.–1945. i 1991.–1995. godina. U 2025. godini 17 nevladinih organizacija i udruženja apliciralo je na Javni poziv općine Donji Vakuf za finansiranje projekata, što predstavlja još jedan način podrške koji Općina pruža civilnom društvu.

Općina Donji Vakuf ima uspostavljen sistem lokalnih javnih poziva za finansiranje udruženja i nevladinih organizacija. Konkretno, za 2024. godinu objavljen je Javni poziv za finansiranje projekata nevladinih organizacija i udruženja građana sa sredstvima iz Budžeta općine Donji Vakuf, s ciljem podrške projektima koji su usmjereni na potrebe zajednice, posebno u oblastima socijalne sigurnosti, zdravstva, podrške ranjivim grupama i psihosocijalnim programima.

Ovaj pristup jača saradnju lokalne vlasti s organizacijama civilnog društva i omogućava veću uključenost građana u procese donošenja odluka, razvija kapacitete nevladinih organizacija i poboljšava transparentnost dodjele sredstava.

Zaključna razmatranja

Općina Donji Vakuf pokazuje stabilan nivo razvoja u različitim sektorima lokalne zajednice, uz prepoznate snage, izazove i mogućnosti za unapređenje. Obrazovni sektor pruža osnovnu i srednju obrazovnu infrastrukturu.

Kultumi i sportski život općine je aktivan kroz prisustvo tradicionalnih manifestacija, kulturno-umjetničkih društava i sportskih klubova, ali postoji prostor za jačanje kapaciteta i boljom promocijom lokalnih događaja, posebno kroz podršku civilnog društva. Udruženja građana i nevladine organizacije igraju ključnu ulogu u razvoju zajednice, osnažuju

participaciju građana i doprinose socijalnoj koheziji, dok općina kontinuirano pruža finansijsku podršku kroz grantove i javne pozive.

Zdravstveni i socijalni sektor prepoznaje posebne potrebe ranjivih grupa, uključujući demobilisane borce, ratne vojne invalide, starije osobe, djecu i korisnike socijalnih prava. Sistem socijalne zaštite i zdravstvene infrastrukture u općini funkcioniše u skladu sa zakonima, ali postoji prostor za jačanje kapaciteta, posebno u kriznim situacijama većih prirodnih nesreća.

Sigurnost građana u Donjem Vakufu ocijenjena je kao dobra, uz relativno nizak nivo kriminaliteta i prekršaja u javnom redu i miru.

Postoje uspostavljeni kapaciteti civilne zaštite, uključujući općinske jedinice, javna i privatna preduzeća, nevladine organizacije i udruženja, koji omogućavaju pravovremenu reakciju u slučaju nesreća. Planiranje, opremanje i edukacija snaga civilne zaštite, kao i angažiranje građana i privrednih subjekata, ključni su za očuvanje sigurnosti i minimiziranje posljedica nesreća. Općina Donji Vakuf, kroz strateško planiranje i partnerski pristup s lokalnim organizacijama, udruženjima i institucijama, ima potencijal za daljnji razvoj zajednice. Posebno je važno unapređenje koordinacije između sektora, modernizacija infrastrukture, razvoj kapaciteta zaposlenih i kontinuirana edukacija građana, što će dugoročno osigurati održivost razvoja, sigurnost stanovništva i kvalitetniji život za sve kategorije građana.

2.1.6. Stanje javne infrastrukture i javnih usluga

2.1.6.1. Javne i komunalne usluge

Vodovodna mreža

Na području općine Donji Vakuf, odnosno mjesnih zajednica Donji Vakuf I, II, III i IV, dijelom se snabdijeva pitkom vodom iz vodovodnog sistema koji obuhvata tri izvorišta: Buget I, Buget II i Šandrakovo vrelo. Sva izvorišta se nalaze u dolini Prusačke rijeke, oko 6,5 km južno od centra grada. Vrelo Buget zahvaćeno je sa dvije, a Šandrakovo vrelo jednom kaptažom. Voda iz kaptaža Buget I i Šandrakovo vrelo do glavne sabirne kaptaže Buget II transportuje se azbestno-cementnim, PVC i ACC cjevovodima, a zatim gravitaciono do gradskog rezervoara Kutanja, lociranog na koti 580 m nadmorske visine, kapaciteta 2 x 300 m³, odakle se distribuira u gradsku mrežu. Deo glavnog cjevovoda zahtjeva rekonstrukciju u dužini od 3 km zbog dotrajalosti i čestih kvarova. Dio vode se putem pumpnog sistema dostavlja dijelu naselja Kutanja i naselju Urija.

Izvorište Prusačka vrela procijenjeno je na količinu $Q = 42$ l/s. Voda se iz kaptaže gravitaciono transportuje cjevovodom ACC Ø 315 mm dužine oko 3 km do prigradskog naselja Kutanja, a zatim PVC cijevima dužine 2,5 km. Iznad izvorišta smješteno je naselje Prusac, gdje pojedini objekti nemaju adekvatno odvođenje otpadnih voda, što zahtijeva stalni nadzor kako bi se očuvao kvalitet i kvantitet izvorišta. Posebno je važno spriječiti aktivnosti koje mogu degradirati sliv, poput ispuštanja otpadnih voda, sječe šume i drugih građevinskih radova.

Vodovodni sistem Slatinske rijeke snabdijeva naselja Gornja Mahala i dio Prusca. Izvorište Slatina ima izdašnost $Q = 62$ l/s. Voda se gravitaciono odvodi cjevovodom Ø 300 mm do rezervoara Rudina kapaciteta 2 x 500 m³, a odatle se opet gravitaciono distribuira potrošačima. Sliv izvorišta je trenutno zaštićen i bez stalnih zagađivača, iako je uočena organizovana sječa

šume u širem području. Slatinski vodovod do bazena Mačić izgrađen je novim PHD cijevima i rijetko dolazi do kvarova. Tercijarni dio mreže u gradskim ulicama je dotrajaao i zahtijeva rekonstrukciju ACC i željeznih cijevi, što je uključeno u plan godišnje infrastrukture.

U dosadašnjem periodu izvršena je rekonstrukcija vodovodnih i kanalizacionih mreža u ulicama 717. Sbb, Jaz, Vladimira Nazora, Dugi sokak, te Lubovo-Grahovo u MZ Prusac. Planirana je dalja zamjena dotrajalih instalacija u skladu s godišnjim planovima asfaltiranja i infrastrukturnih radova.

Vodosnabdjevanje naselja Urija i Kutanja osigurano je pumpnim sistemima, dok se Gornja Mahala snabdijeva iz sistema Slatina također pumpama.

Tabela 35. Osnovni podaci o vodovodnim sistemima općine Donji Vakuf

Vodovodni sistem	Izvorište / kaptaža	Izdašnost (l/s)	Transport do rezervoara	Rezervoar / kapacitet	Naselja koja se snabdijevaju	Napomene
Buget I, Buget II, Šandrsko	Buget I, Buget II, Šandrsko vrelo	42 (Prusačka vrela)	Gravitacioni cjevovod ACC i PVC	Kutanja, 2 x 300 m ³	Donji Vakuf I-IV, Kutanja, Urija	Deo cjevovoda dotrajaao, potrebna rekonstrukcija 3 km
Slatinska rijeka	Slatina	62	Gravitacioni cjevovod Ø 300 mm	Rudina, 2 x 500 m ³	Gornja Mahala, dio Prusca	Sliv trenutno zaštićen, sječa šume u širem području
Pumpni sistemi	-	-	Pumpni sistem	-	Kutanja, Urija, Gornja Mahala	Doprema vode do udaljenih naselja

Izvor: podaci općine Donji Vakuf

Ovaj sistem vodosnabdjevanja omogućava redovno snabdijevanje pitkom vodom većine naselja općine Donji Vakuf. Ipak, dotrajalost dijela mreže i potrebni nadzor izvorišta predstavljaju izazove za dugoročnu sigurnost i kvalitet vodosnabdjevanja, što zahtijeva planirane rekonstrukcije i preventivne mjere.

Kvalitet vode za piće se ispituje u skladu sa zakonskom regulativom jednom mjesečno, a navedeno analiziranje se vrši preko Zavoda za javno zdravstvo SBK u saradnji sa JU "Dom zdravlja" Donji Vakuf. Kvalitete vode prema dosadašnjim rezultatima analiza zadovoljavaju standarde higijenske ispravnosti vode.

JKP "Gradina" d.o.o. trenutno snabdijeva gradskim vodovodom ukupno 3.500 korisnika, od čega je 350 pravnih lica (privrednih subjekata) koja koriste i gradsku kanalizacionu mrežu, dok preostali dio korisnika čine fizička lica (stanovnici).

Kanalizacijska mreža

Gradska kanalizaciona mreža u Donjem Vakufu ima tri ispusta u rijeku Vrbas, smještena kod Mješovite srednje škole, TC Robot i BP Tioil. Ukupna dužina mreže u gradskoj zoni iznosi oko 10 km, što uključuje glavne kolektore i pojedinačne ulične priključke.

Glavni problemi gradske kanalizacije su dotrajale cijevi koje se većim dijelom nalaze ispod magistralnog puta i tokom dugogodišnjeg korištenja akumuliraju mulj i pijesak. Posebno je problematično što su odvodi za oborinske vode u većini slučajeva spojeni direktno u kanalizacionu mrežu, što tokom obilnijih padavina dovodi do izlivanja vode na ulice i u podrum zgrada.

Do vremena dok se ne steknu uslovi za odvajanje oborinskih voda od kanalizacije, preventivne mjere uključuju ispuštanje mulja i pijeska iz glavnog kolektora, što se može realizovati angažovanjem kamiona fekalaca tokom jeseni.

U narednom periodu potrebno je završiti projekat izgradnje kanalizacione mreže za domaćinstva u zoni bazena Mačić-Gornja mahala. Do sada je položeno oko 50 m cijevi promjera 250 mm i izgrađena su dva šahta, dok je preostalo položiti još 150 m cijevi kako bi se sva domaćinstva mogla priključiti na mrežu. Također, u sklopu infrastrukturnih planova za 2025. godinu, predviđena je izgradnja kanalizacione mreže u naselju Kutanja, čime bi se trajno

Za rješavanje pitanja obrade otpadnih voda potrebno je angažovanje ovlaštenih laboratorija koje mogu izraditi stručne elaborat-projekte. Institut ZGI Mostar vrši ocjenu rezultata fizikalno-hemijske analize otpadne vode svakih šest mjeseci u skladu sa vodnim aktima FBiH. Na temelju posljednjeg ispitivanja (U-66-IX/25) svi parametri su u granicama dozvoljenih vrijednosti. Po potrebi, institut može biti angažovan i za izradu projekta obrade otpadnih voda, čime bi se unaprijedila sigurnost i kvalitet vode u općini.

Prikupljanje otpada

Prema Zakonu o komunalnim djelatnostima, sistem upravljanja čvrstim otpadom je u nadležnosti općine Donji Vakuf, koja je ovom djelatnost povjerila JKP „Gradina“ d.o.o. Donji Vakuf. Uvođenje sistema upravljanja otpadom je složen i skup proces koji se implementira fazno. Sva ulaganja u ovom sektoru trenutno nemaju ekonomsku opravdanost, jer ne donose direktan profit, ali je cilj smanjenje količine otpada koji se odlaže na gradsku deponiju, koja je u prošlosti bila predviđena i za izgradnju reciklažnog centra.

Zahvaljujući sredstvima Fonda za zaštitu okoliša FBiH i općine Donji Vakuf, podignuta je ograda oko gradske deponije Ornice. Građani i privredni subjekti mogu slobodno pristupiti deponiji ukoliko otpad odlažu organizovano.

Komunalni otpad obuhvata otpad iz domaćinstava, kao i sličan otpad iz drugih izvora. JKP „Gradina“ vrši organizovani odvoz i deponovanje otpada za fizička i pravna lica na području grada Donjeg Vakufa, svih prigradskih naselja i većine drugih naselja općine.

Prema stanju na 31.12.2024. godine, pokrivenost uslugom odvoza otpada je skoro maksimalna:

- Pokrivenost teritorije uslugom: 95%
- Procenat stanovnika obuhvaćenih uslugom: 98%

- Procenat domaćinstava obuhvaćenih uslugom: 98%

Manje količine otpada i dalje završe na divljim deponijama ili u kontejnerima na javnim površinama, ili su mješane sa građevinskim otpadom. Novitet je uvođenje dva komunalna redara pri općini koji u saradnji sa komunalnim inspektorom efikasnije pokrivaju teren i djeluju preventivno i interventno, čime se poboljšava rad preduzeća i kvalitet života građana.

Odvoz otpada vrši se jednom ili dva puta sedmično, u zavisnosti od zone, po objavljenom rasporedu. Posude za otpad nabavljaju korisnici, a individualna domaćinstva koriste kante ili vreće zapremine 120 l. U gradu je postavljeno i više desetina kontejnera, a u 2024. godini nabavljeno je 5 novih zatvorenih kontejnera od 1.200 l. Planira se postupna zamjena svih postojećih kontejnera i nabavka barem dva velika otvorena kontejnera za dodatnu dostupnost građanima.

Odvoz otpada iz privrednih subjekata vrši se po ustaljenom rasporedu. JKP „Gradina“ trenutno ne provodi selektivno odvajanje otpada, već se sav komunalni otpad prevozi na gradsku deponiju u obliku mješovitog otpada, procijenjenog na oko 4.000 tona godišnje. U budućnosti, kroz izgradnju reciklažnog centra, planira se uvođenje integralnog sistema upravljanja otpadom na cijeloj općini.

Odvoz krupnog otpada vrši se jednom godišnje u velikim kontejnerima prema objavljenom rasporedu, putem lokalnih medija i zvanične stranice preduzeća. Vanredni odvoz otpada vrši se kamionom sa velikim kontejnerom prema potrebi.

Preduzeće trenutno koristi nekoliko starih kamiona, dok je nabavka novih radnih vozila i mašina obezbijedena djelimično sredstvima općine i Ministarstva SBK/KSB. Planira se nabavka novog kamiona za transport smeća, tzv. smećare, jer postojeći zahtijeva stalne popravke.

Sakupljeni komunalni otpad odlaže se na gradsku deponiju Ornice, koja je planirana za budući reciklažni centar. Na deponiju se dnevno dovozi oko 11 tona komunalnog otpada. Tokom 2024. godine prikupljeno je ukupno 4.000 tona nerazvrstanog otpada.

Nažalot, Dio otpada, ipak, završava na divljim deponijama, često nepristupačnim, što otežava uklanjanje i povećava troškove. Zahvaljujući politici nulte tolerancije na divlje deponije i angažmanu komunalnih redara, broj divljih deponija je smanjen, što doprinosi efikasnijem radu preduzeća i boljem kvalitetu života građana.

2.1.6.2. Javna rasvjeta

Javna rasvjeta predstavlja jednu od bitnih komunalnih usluga koja doprinosi sigurnosti, prometnoj vidljivosti i kvalitetu života građana. U općini Donji Vakuf ova djelatnost se ostvaruje kroz nadležnosti lokalne zajednice i komunalnog preduzeća JKP „Gradina“ d.o.o. Donji Vakuf, koje upravlja, održava i planira unapređenje javne rasvjete kao dio svoje komunalne infrastrukture. Prema planovima i dokumentima općine, ulična i javna rasvjeta svrstana je u prioritetne komunalne djelatnosti koje se vode i finansiraju kroz budžet općine u okviru politike upravljanja lokalnom infrastrukturom, uz ostale komunalne usluge poput vodosnabdijevanja, odvođenja otpadnih voda i održavanja javnih površina. Zahvaljujući tome cijela općina je pokrivena rasvjetom, uz izuzetak manjih dijelova općine.

Donji Vakuf je, u okviru ranije implementiranog projekta u Bosni i Hercegovini, bio među općinama uključenim u razvoj modela za modernizaciju javne rasvjete, kroz saradnju s međunarodnim partnerima poput UNDP-a, s ciljem smanjenja potrošnje energije i poboljšanja efikasnosti svjetlosnih sistema. Ovaj projekt je obuhvatao izradu studija izvodljivosti i prijedloga modela finansiranja za rekonstrukciju javne rasvjete u 14 općina, uključujući Donji Vakuf, uz preporuke za prelazak na energetske efikasne LED svjetiljke i modele partnerstva za investicije. Do sada je izvršena zamjena starih halogenih svjetiljki sa LED rasvjetom na 20 % prostora općine.

U praksi, javna rasvjeta u Donjem Vakufu obuhvata ulične lampe duž gradskih i lokalnih saobraćajnica, čiji je cilj osigurati sigurnije uslove za pješake i saobraćaj, posebno u noćnim satima i zimi. Održavanje rasvjete obuhvata redovno servisiranje, zamjenu sijalica i elemenata te plansku nadogradnju.

Strategija razvoja komunalne infrastrukture uključuje daljnje planiranje i ulaganje u javnu rasvjetu, s posebnim fokusom na prelazak prema LED tehnologiji, smanjenje potrošnje električne energije, bolje upravljanje rashodima i povećanje sigurnosti na javnim površinama.

2.1.6.3. Grijanje

U općini Donji Vakuf ne postoji organizovani sistem javnog (daljinskog) grijanja, te većina stanovništva i domaćinstava koristi individualne načine grijanja. To znači da se grijanje ostvaruje prvenstveno putem električnih grijalica, peći na drva ili pelet, kotlova na čvrsta goriva i sličnih individualnih sistema grijanja.

Zbog odsustva centralnog sistema grijanja, stanovništvo se oslanja na dostupna energente i individualne uređaje, što ima nekoliko posljedica:

- Energetska ovisnost o drvetu, peletu i električnoj energiji, posebno tokom zimskog perioda, što može povećati troškove domaćinstava.
- Povećana emisija lokalnih zagađivača zbog sagorijevanja čvrstih goriva u kućanstvima, što nije neuobičajeno za područja bez centralnog grijanja.
- Nedostatak jedinstvenog sistema toplifikacije otežava planiranje i implementaciju modernih, ekološki efikasnih rješenja grijanja na nivou općine.

U strateškom kontekstu, postojanje ili uspostavljanje organizovanog sistema grijanja može donijeti brojne koristi, kao što su energetska efikasnost, smanjenje negativnog utjecaja na okoliš i jačanje komunalne infrastrukture. Međutim, takvi projekti zahtijevaju značajna ulaganja i detaljne studije izvodljivosti, pa se do sada nisu realizovali u općini Donji Vakuf.

2.1.6.4. Putna infrastruktura

Centar općine Donji Vakuf smješten je na raskrsnici veoma značajnih magistralnih i regionalnih cesta, što ga čini ključnim čvorištem za unutrašnji i međunarodni saobraćaj.

Magistralne ceste koje prolaze kroz općinu su

- M-109 (Lašva – Travnik – Donji Vakuf – Jajce): Ova cesta predstavlja središnju horizontalnu magistralu mreže cesta u Bosni i Hercegovini i povezuje općinu s autoputem na koridoru Vc i zapadnim dijelovima zemlje. Prolazi kroz gradsko jezgro

Donjeg Vakufa, gdje se, iako spada u kategoriju magistralne ceste, tretira kao glavna gradska saobraćajnica i tranzitna ruta. Dužinom od 33 km na području općine, sa širinom kolovoza od 6 do 7 metara i obostranim bankinama, M-109 prolazi dolinom Komarske, Oboričke i rijeke Vrbas, uz koju su se razvila najveća naselja općine. Problem predstavlja prolazak kroz centar općine, gdje su priključenja često nepravilno izvedena i nebezbedna.

- M-106 (Donji Vakuf – Bugojno – Kupres – dalje prema granici s Hrvatskom): Ovaj magistralni pravac predstavlja najkraću putnu vezu srednje i sjeverne Bosne s Republikom Hrvatskom. Dužinom od 2,8 km kroz općinu, cesta ima dobar kolovozni zastor širine 6 do 7 metara i odvija se vrlo intenzivan saobraćaj. Magistralni pravac M-106, kao i M-109, u urbanom dijelu se tretira kao glavna gradska saobraćajnica.

Osim ove dvije magistralne ceste, kroz općinu prolazi i regionalna cesta R-652 (Donji Vakuf – Prusac – Bugojno): Regionalni put služi kao alternativa magistralnoj cesti M-106 i povezuje naselja u dolini Prušačke rijeke s gradovima Donji Vakuf i Bugojno. Dužina regionalnog puta je 7,5 km sa asfaltnim kolovozom prosječne širine 5,5 m, a saobraćaj je srednjeg intenziteta zbog prolaska kroz veća naselja.

Ukupna gustina magistralnih i regionalnih cesta na području općine iznosi približno 13 km/100 km², što je niže u odnosu na prosjek BiH (45 km/100 km²), dok gustina magistralnih puteva u općini iznosi 11 km/100 km², što je nešto iznad prosjeka BiH (7,5 km/100 km²). Pored magistralnih i regionalnih, općinu pokrivaju i lokalne saobraćajnice, ukupne dužine 32,53 km, dok nekategorizirani putevi dodatno služe prometu, ali sadrže veliki broj trasa loših horizontalnih i vertikalnih elemenata. Modernizovanost lokalnih cesta procjenjuje se na oko 80 %, dok gustina ovih puteva iznosi približno 9,5 km/100 km².

Tabela 36 Pregled lokalnih cesta u općini Donji Vakuf

Oznaka puta	Relacija	Dužina u km	Asfalt u km	u Makadam u km
L026001	Donji Vakuf-Jemanlići	3,80	3,80	
L026002	Ulica Zlatnih Ljiljana	1,05	1,00	
L026003	Donji Vakuf-Brežićani (škola)	6,50	6,50	
L026004	Donji Vakuf - Čolaci	1,18	1,18	
L026005	Donji Vakuf- Semešnica	5,90		5,90
L026006	Donji Vakuf - Kutanja	1,40	1,40	
L026007	Oborci (M5)-Šeher-Hemići	4,50	2,50	2,00
L026008	Torlakovac-Sokolina	4,00		4,00
L026009	Torlakovac - Doganovci	2,20	2,20	
L0260010	Begića ćuprija-Musala-Brdo	2,00	2,00	
Ukupno		32,53	20,63	11,90

Izvor: podaci Općine Donji Vakuf

Iako je stepen modernizovanosti putne mreže zadovoljavajući, na cestama se uočavaju značajni nedostaci:

- Nedovoljna širina puteva,

- Oštri radijusi i neadekvatna horizontalna i vertikalna geometrija,
- Neriješena odvodnja,
- Neodgovarajuće kolovozne konstrukcije,
- Lokalni putevi trasirani za manje terete i manju frekvenciju,
- Nedostatak autobuskih stajališta.

Ovi faktori utiču na brzinu i kapacitet prevoza, troškove transporta te bezbjednost saobraćaja. Saobraćaj motornih vozila u općini kontinuirano raste i znatno je veći od stope modernizacije i izgradnje nove saobraćajne infrastrukture. Porast broja registrovanih vozila nije pratio razvoj cestovne mreže, što rezultira niskom gustom mreže u odnosu na ukupnu površinu općine.

Donji Vakuf ima povoljnu centralnu lokaciju u Bosni i Hercegovini, sa dobrim cestovnim vezama prema većim gradovima i regionalnim centrima. Najbliži aerodromi i luke omogućavaju pristup međunarodnim tržištima, što može biti važno za razvoj privrede, logistiku i turizam. Ipak, udaljenost do nekih regionalnih i međunarodnih centara je značajna, što treba uzeti u obzir u planiranju transportne i infrastrukturne politike.

Tabela 37. Udaljenost općine Donji Vakuf od većih gradova u Bosni i Hercegovini i u regiji

Udaljenost od većih gradova u Bosni i Hercegovini							
Udaljenost km	u	Banja Luka	Zenica	Sarajevo	Mostar	Tuzla	Bihać
		293,67	70,5	104,17	129,75	214,39	435,61
Udaljenost od većih gradova u regiji							
Udaljenost km	u	Zagreb	Beograd	Ljubljana	Skoplje	Podgorica	
		290,00	397,00	428,00	827,00	338,00	
Udaljenost od značajnijih luka							
Udaljenost km	u	Luka Brčko		Luka Ploče		Luka Bar	
		211,00		200,00		375,00	
Udaljenost od značajnijih aerodroma							
Udaljenost km	u	Sarajevo	Banja Luka	Tuzla	Mostar	Beograd	Zagreb
		123,00	127,00	176,00	136,00	382,00	285,00

Izvor: <https://www.udaljenosti.com/>

Slika 2. Mapa saobraćajne infrastrukture u općini Donji Vakuf

Izvor: <https://www.kartabih.com/karta-donji-vakuf/>

2.1.6.5. Energetska i telekomunikacijska infrastruktura

Energetska infrastruktura

Područje općine Donji Vakuf je snabdijevano električnom energijom putem distributivnog sistema Elektroprivrede Bosne i Hercegovine (EPBiH), tačnije kroz Elektrodistribuciju Travnik – poslovnicu Donji Vakuf-Jajce. Ovaj distributivni dio je dio šire mreže Elektrodistribucije Travnik koja opslužuje oko 61 000 korisnika u centralnoj Bosni, uključujući Travnik, Bugojno, Donji Vakuf i okolna naselja.

Napajanje električnom energijom u općini vrši se preko više trafo-stanica i dalekovoda kojima se povezuje centralna mreža s lokalnim podstanicama. Redovno se izdaju obavijesti korisnicima o planiranim isključenjima struje zbog radova na elektroenergetskim objektima, što ukazuje da je sistem prisutan i funkcionalan, ali osjetljiv na radove i potrebe održavanja.

Na području općine postoje i privatne inicijative u sektoru proizvodnje energije, kao npr. društvo „Vrbas-Energija“ d.o.o. Donji Vakuf, registrovano preduzeće koje se bavi proizvodnjom električne energije, iako je njegovo obimno učešće u ukupnom snabdijevanju lokalne mreže ograničeno.

Elektroprivreda Bosne i Hercegovine (EPBiH) — glavni distributer električne energije za područje Donjeg Vakufa putem podružnice Elektrodistribucije Travnik.

Ovo znači da sve naseljene oblasti općine imaju pristup električnoj energiji putem javne distributivne mreže, kojom upravlja EPBiH kroz lokalnu podružnicu i mrežu trafo-stanica koje opslužuju domaćinstva, privredu i javne ustanove.

Telekomunikacije i fiksna telefonija

Na području općine dostupne su usluge većih telekomunikacijskih operatera koji posluju na prostoru Bosne i Hercegovine:

- BH Telecom d.d. Sarajevo — nacionalni telekom operater koji ima svoju mrežu i prodajne punktove, te pruža usluge fiksne telefonije, mobilnih usluga, interneta i drugih ICT servisa..
- Mtel Bosnia and Herzegovina — jedan od najvećih telekom operatera u BiH koji pruža mobilne, fiksne, internet i druge komunikacijske usluge kroz nacionalnu mrežu.
- HT Eronet (JP Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar) – značajan mobilni operater u BiH s aktivnom mrežom 2G, 3G i 4G/4G+ pokrivenošću, koji pruža mobilne i internetske usluge širom zemlje, uključujući i urbanija područja općine Donji Vakuf.
- Telemach d.o.o. — veliki telekom operater u BiH koji nudi televiziju, internet i telefoniju.

Ove kompanije obezbjeđuju osnovnu telekomunikacijsku infrastrukturu i usluge za građane i privredu Donjeg Vakufa, uključujući mobilne mreže, internet pristup i fiksnu telefoniju.

Općina Donji Vakuf je povezano i opskrbljeno električnom energijom kroz javnu distributivnu mrežu EPBiH, koja obuhvata lokalne trafo-stanice i sistem za isporuku električne energije potrošačima. Telekomunikacijski servis pružaju glavni nacionalni operateri, kao što su BH Telecom, Mtel, HT Eronet i Telemach, koji obezbjeđuju fiksne i mobilne usluge te internet pristup stanovništvu i pravnim subjektima.

Zaključna razmatranja

Javna infrastruktura i usluge u općini Donji Vakuf funkcionišu na zadovoljavajućem nivou, s posebno razvijenim sistemima vodosnabdijevanja, električne energije i osnovnih saobraćajnica. Ipak, postoje značajni izazovi u pogledu održavanja, rekonstrukcije i modernizacije kanalizacije, vodovoda, javne rasvjete, dijela cestovne mreže i sistema grijanja. Strategijsko planiranje, ulaganja u obnovu i proširenje postojećih mreža, te uvođenje novih tehnologija, ključni su za dugoročnu održivost, poboljšanje kvaliteta života građana i privredni razvoj općine.

2.1.7. Zaštita okoliša i smanjenje rizika od nesreće

Općina Donji Vakuf spada u općine koje imaju dobro očuvanu okolinu, jer na području općine ne postoje veliki zagađivači.

Zaštita okoliša u općini Donji Vakuf obuhvata aktivnosti i izazove u vezi sa upravljanjem otpadom, kvalitetom zraka, sprječavanjem ilegalnog odlaganja otpada i podizanjem ekološke svijesti građana.

Općina i komunalno preduzeće „Gradina“ nastoje unaprijediti sistem upravljanja komunalnim otpadom i podstaknuti građane na selektivno odvajanje otpada. U februaru 2025. godine nabavljen je i postavljen reciklomat za prihvrat plastičnih i staklenih boca i aluminijskih limenki, uz podršku Ministarstva prostornog uređenja, zaštite okoliša i Fond za zaštitu okoliša FBiH, u

sklopu projekta „Pametno odloži, prirodu osnaži“. Cilj je podići svijest građana, posebno mladih, o važnosti selektivnog sakupljanja otpada i zaštite okoliša.

Pored organizovanog sistema odvoza i deponije „Ornice“, općina ima i problem s divljim deponijama koje se sporadično javljaju duž prometnica i u prirodi. Ove divlje deponije otežavaju održavanje čistoće i zahtijevaju dodatne mjere kontrole i čišćenja.

Kada je u pitanju zagađenost zraka na području općine, tu je situacija relativno dobra. Općina nema velikih zagađivača zraka, tj. nema velikih ispuštanja štetnih materija u zrak. Ipak, pretpostavlja se da, za kvalitetu zraka, najveći problem predstavljaju emisije iz prometa, kao i razni dimni plinovi koji su prisutni u zimskom razdoblju zbog zagrijavanja domova pri čemu se koriste razna goriva.

Emisije prometa potiču iz motornih vozila čija je starost velika, a broj takvih vozila se povećava.

Tabela 38 Registrovana cestovna motorna i priključna vozila prema godinama starosti u 2024.

	Ukupno	Moto- cikli	Putnička vozila	Autobusi	Teretna vozila	Specijal- na vozila	Ostala vozila
Ukupno	4.051	39	3.525	30	383	46	28
do 1 godine	17	4	5	0	6	0	2
1-2 godine	28	1	17	0	3	0	7
3- 5 godina	76	5	53	4	12	0	2
6-10 godina	260	2	164	8	82	4	0
11-15 godina	636	3	572	0	55	5	1
15+	3.034	24	2.714	18	225	37	16

Izvor: Federalni statistički zavod, Srednjobosanski kanton u brojkama 2024.

Zagađenje zemljišta je, manje-više, prisutno kao i u cijeloj Bosni i Hercegovini.

Problemi s kvalitetom zraka tipični su i za veće urbane centre u kantonu zbog korištenja čvrstih goriva za grijanje i povećane saobraćajne aktivnosti, što zahtijeva pažnju i u lokalnom kontekstu Donjeg Vakufa, posebno s obzirom na rast broja motornih vozila i individualno grijanje domaćinstava.

Na području općine posluju i industrijski subjekti kao što je „Komar – Tvornica gipsa“ d.d. Donji Vakuf, koji su u procesu obnove okolišne dozvole za svoje proizvodne pogone. Takvi procesi ukazuju na potrebu praćenja i usklađivanja industrijskih aktivnosti s propisima o zaštiti okoliša i pribavljanjem okolišnih dozvola.

Općina Donji Vakuf radi na unapređenju upravljanja otpadom i ekološke svijesti kroz lokalne i kantonalne projekte, ali se još suočava s izazovima kao što su divlje deponije, potreba za sistemom reciklaže i kontrolom zagađenja zraka i tla. Uključivanje građana kroz edukaciju i selektivno odvajanje otpada, te jačanje institucionalnog okvira i praćenje industrijskih aktivnosti, ključni su za dugoročno poboljšanje stanja u zaštiti okoliša.

Općinski Štab civilne zaštite ima za cilj efikasnu i pravovremenu zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća. Prema procjeni rizika potrebno je da Općina, privredna društva, odnosno pravna lica i mjesne zajednice, u skladu sa vlastitom procjenom ugroženosti organizuju sljedeće mjere zaštite i spašavanja: zaštita od poplava, zaštita od klizišta i odrona, zaštita od požara, zaštita od zemljotresa/potresa, zaštita od oluja/grada/mraza.

Pripadnici civilne zaštite su u značajnoj mjeri obučeni i osposobljeni za izvršavanje zadataka utvrđenih u Planu zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća.

2.1.8. Stanje prostorne planske dokumentacije

Općina Donji Vakuf raspolaže sljedećom planskom dokumentacijom:

- Prostorni plan općine Donji Vakuf za period 2014. – 2034. godine („Službeni glasnik općine Donji Vakuf 2/17“),
- Izmjene i dopune Prostornog plana općine Donji Vakuf za period 2014. – 2034. godine („Službeni glasnik općine Donji Vakuf 3/25“),
- Urbanistički plan općine Donji Vakuf za period 2017. – 2027. godina („Službeni glasnik općine Donji Vakuf 6/19“),
- Izmjene i dopune Urbanističkog plana općine Donji Vakuf za period 2017. – 2027. godina („Službeni glasnik općine Donji Vakuf 5/23“).

Trenutno su u izradi:

- Urbanistički projekat za uže urbano područje općine Donji Vakuf,
- Strategija razvoja turizma na području općine Donji Vakuf.

Prostorni i urbanistički planovi dostupni su u digitalnom formatu. Služba općine po zahtjevu izdaje izvod i mišljenje iz planske dokumentacije za određenu lokaciju, uključujući i grafički prikaz izvoda, na osnovu digitaliziranih planova uz korištenje GIS softvera (verzija ArcMap 10.5).

2.1.9. Stanje administrativnih usluga lokalne samouprave

Općinsku upravu Općine : općinski načelnik i Općinsko vijeće Donji Vakuf.

Općinske službe su:

- Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu,
- Služba za privredu, finansije i inspekcijski nadzor,
- Služba za za prostorno uređenje, katastar i imovinsko pravne poslove
- Stručna služba općinskog vijeća i općinskog načelnika

Općina Donji Vakuf pokazuje aktivne napore u jačanju svojih kapaciteta uprave kroz:

- Potpisivanje partnerskih sporazuma;
- Digitalnu platformu i dostupne online informacije;
- Obnovu IT opreme;
- Implementacija novih modela upravljanja;

- Edukacija i stručno usavršavanje uposlenika;

Postoji centralizovana digitalna platforma i web prezentacija općinskih informacija (web site općine Donji Vakuf: <https://donji-vakuf.ba/>).

Općina Donji Vakuf nema potpuno integrisanog sistema e-uprave koji omogućava potpunu online obradu zahtjeva, plaćanje administrativnih taksi bez posjete šaltera ili podnošenje zahtjeva elektronskim putem. Drugim riječima, ljudi mogu dobiti određene informacije online, ali većina administrativnih usluga (npr. rješenja, dozvole i sl.) se još uvijek ne može završiti bez fizičkog dolaska u općinu.

Općina Donji Vakuf je u procesu digitalizacije i ima osnovne digitalne elemente, ali još nije postigla nivo pune elektronske službe.

Krajem 2025. godine općina Donji Vakuf je u saradnji sa Agencijom za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine počela sa implementacijom CAF programa (evropski model upravljanja kvalitetom namijenjen javnoj upravi).

CAF program kao strukturani alat za unapređenje rada općinske uprave, bez dodatnih troškova, sa jasnim fokusom na: kvalitet usluga, efikasnost i digitalnu transformaciju, čime je općina Donji Vakuf još jednom potvrdila svoju posvećenost unapređenju svojih kapaciteta uprave. Metodologija posmatra uticaj liderstva, strategije i planiranja, upravljanja ljudskim resursima, procesima i promjenama, partnerstava i resursa na rezultate u organizaciji. Općinska uprava će uspostaviti mjerenje zadovoljstva korisnika usluga i uposlenih, i utvrditi svoje performanse za određene usluge koje pruža te vršiti stalna mjerenja, analize i poboljšanja.

Općina veliku pažnju posvećuje jačanju partnerskih odnosa sa nevladinim organizacijama isvake godine osigurava finansijska sredstva za dalji razvoj rada NVO-a. Osim sa NVO sektorom, Općina ima dobru saradnju i sa mjesnim zajednicama, građanima, grupama građana, kao i sa drugim organizacijama.

2.1.10. Analiza Budžeta i projekcije sredstava za finansiranje realizacije Strategije razvoja

U cilju sagledavanja potencijala Općine u pogledu finansiranja razvojnih projekata i izrade procjene prihoda za naredni period izvršena je analiza ostvarenja prihoda Budžeta Općine za period 2021 - 2024.godina, koja je prikazana u narednoj tabeli:

Tabela 39. Ostvareni prihod Općine u periodu 2022. - 2024. godina

	2021.	2022.	2023.	2024.
Ukupno ostvareni prihod	4.663.600	5.227.569	6.671.348	6.682.797
Ukupni rashodi	3.753.696	4.720.085	6.143.325	7.203.894

Izvor: podaci Općine

U tabeli 40. je data struktura ostvarenih prihoda u 2021.-2024 godina iz koje se vidi da su prihodi od poreza najveća stavka u strukturi ostvarenog prihoda, i može se zapaziti trend njegovog rasta u ovom periodu.

Tabela 40. Struktura ostvarenih prihoda u periodu 2022 - 2024. godina

r.b.	Opis	2021.	2022.	2023.	2024.
	PRIHODI	4.663.600	5.227.569	6.671.348	6.682.797
1.	Prihodi od poreza	2.603.701	3.079.575	3.620.536	3.891.745
2.	Neporezni prihodi	1.556.549	1.677.460	1.784.858	2.174.439
3.	Tekući transferi (transferi, donacije)	503.350	470.000	1.265.954	616.613
4.	Kapitalni transferi				
5.	Kapitalni primici				

Izvor: podaci Općine

Planirani prihodi, odnosno Budžet Općine u narednom periodu je sljedeći:

Tabela 41. Planirani prihodi Općine za period 2025-2027. godina

Red. br.	Opis	Projekcije		
		2026.	2027.	2028.
1.	Prihodi, primici i finansiranje	11.186.000	11.270.00	11.908.000
1.1.	Prihodi od poreza	4.711.000	5.195.000	5.509.000
1.2.	Neporezni prihodi	1.995.000	2.125.000	2.299.000
1.3.	Tekući transferi (transferi i donacije)	1.980.000	1.950.000	2.100.000
1.4.	Kapitalni transferi	-	-	-
1.5.	Prihodi po osnovi zaostalih obaveza	-	-	-
1.6.	Kapitalni primici	2.500.000	2.000.000	2.000.000

Izvor: podaci Općine

3. STRATEŠKO FOKUSIRANJE

3.1. SWOT analiza

Pri izradi SWOT analize kao instrumenta za identifikaciju ključnih razvojnih snaga i slabosti, te njihovog smještanja u kontekstu stanja i trendova u širem okruženju (SEA) korišteni su prikupljeni socioekonomski podaci Općine Donji Vakuf

SWOT analiza je urađena na objektivnoj analizi socioekonomskih pokazatelja i uz puno učešće Razvojnog tima u procesu.

Na bazi SWOT analize određeni su: strateški fokusi Općine u narednih 7 godina, Vizija Općine i strateški ciljevi.

U sljedećoj tabeli data je SWOT analiza općine Donji Vakuf na osnovu kojih će se odrediti budući strateški pravci razvoja općine.

SNAGE	SLABOSTI
- Povoljan geografski položaj općine u središnjem dijelu Bosne i Hercegovine, - - dobra povezanost prema regionalnim centrima - Relativna blizina aerodroma - Blizina tržišta Hrvatske, Srbije, Crne Gore, Makedonije - Bogati i raznovrsni prirodni resursi (šume, bogatstvo drvnog sortimenta, vodni resursi, zalihe gipsa) - Tradicija u poljoprivrednoj proizvodnji, naročito u ratarstvu i stočarstvu, te postojanje lokalnih proizvođača sa iskustvom u primarnoj proizvodnji. - Povoljni klimatski uslovi za razvoj ekološke poljoprivrede (stočarstvo, voćarstvo, povrtlarstvo, pčelarstvo, ljekovito bilje i dr.) - Ljudski potencijali - iskusna radna snaga u određenim sektorima (drvena i metalna proizvodnja, poljoprivreda) - Postojanje stabilne domicilne populacije sa snažnom lokalnom vezanošću, uprkos dugotrajnim migracijskim procesima. - Razvoj poljoprivrede, obrtništva i poduzetništva u službi turizma - Prirodni i kulturno-historijski potencijali za razvoj turizma (vjerskog, kulturno-sportskog, lovnog i ribolovnog); - Postojanje osnovne infrastrukturne mreže (dostupnost usluga telekomunikacija, dobra pokrivenost sistemom elektroenergetske mreže i omogućen pristup električnoj energiji svim domaćinstvima), - Saobraćajna povezanost ruralnih područja sa gradom - Bogato i raznovrsno kulturno naslijeđe - Razvijenost NVO sektora	- Nedovoljno održavanje postojeće infrastrukture - Nepostojanje prečištača otpadnih voda - Nedovoljno parking mjesta u gradskoj zoni - Nedostatak saobraćajne signalizacije - Nepostojanje podsticaja za obnovljive izvore energije, - Nedostatak industrijskih zona - Nelegalna sječa šuma - Neadekvatna regulativa za sigurnost poslovnog ambijenta - Siva ekonomija - Nedostatak velikih investicijskih projekata koji će generisati ukupan razvoj - Usitnjeni poljoprivredni posjedi - Nizak nivo finalizacije proizvoda iz lokalnih izvora - Nedovoljna promocija općine i njenih kapaciteta - Neadekvatno upravljanje otpadom - Manjak savremenih poslovnih ideja i programa - Nedovoljno iskorišteni turistički potencijali - Neplanska poljoprivredna proizvodnja - Nedostatak kadrova u drveno-prerađivačkoj industriji - Nedovoljna tržišna orijentacija poljoprivredne proizvodnje i mali obim prerađivačkih kapaciteta - Nepovoljna dobna struktura stanovništva, sa smanjenim udjelom djece i mladih. - Negativan prirodni priraštaj u većem dijelu analiziranog perioda, što ukazuje na nizak natalitet i smanjeni reproduktivni potencijal. - Ograničena ekonomska diverzifikacija i nedovoljno razvijen sektor malih i srednjih preduzeća. - Niska ekološka svijest građana

	- Nedovoljna stopa digitalizacije preduzeća - Visoka stopa nezaposlenosti - Nedovoljna ulaganja u istraživanje i razvoj
PRILIKE	PRIJETNJE
- Mogućnost uključenja u razne reforme u BiH i F BiH povećava šanse za lokalne promjene - Mogućnost korištenja domaćih i međunarodnih fondova (FBiH, EU, bilateralni donatori) za finansiranje razvojnih i infrastrukturnih projekata - Velika potražnja za proizvodima eko, organskim poljoprivrednim proizvodima - Razvoj održive poljoprivrede, organske proizvodnje i kratkih lanaca snabdijevanja - Mogućnost uspostave industrijskih zona - Moguća investiranja dijaspore - Potencijali za iskorištenje obnovljivih izvora energije - Obnova i zaštita kulturno-historijske baštine - Javno-privatno partnerstvo - Razvoj telekomunikacijske infrastrukture i interneta - Spremnost države i stranih donatora za finansiranje procesa deminiranja - Programi poticaja poduzetništva - Potencijal za razvoj drvoprerađivačkog sektora i zelenih industrija zasnovanih na obnovljivim resursima. - Unapređenje turističke ponude kroz razvoj ruralnog, ekološkog i rekreativnog turizma. - Jačanje saradnje sa susjednim općinama i višim nivoima vlasti kroz zajedničke razvojne inicijative. - Mogućnost kreiranja i implementacije ciljnih mjera za zadržavanje mladih i povratak stanovništva kroz ekonomske i stambene politike. - Razvoj novih oblika zapošljavanja (lokalno preduzetništvo,	- Izloženost prirodnim i drugim nesrećama (poplave, klizišta požari, ljetne i zimske temperature) pandemije - Emigracija i migracija mladih i obrazovanih lica - Korupcija - Neefikasno sudstvo - Pravna nesigurnost - Nepostojanje investicijskih fondova - Nedovoljni poduzetnički poticaji i finansijski izvori - Nije okončan proces povratka - Nedostatak uređenih putnih komunikacija do turističkih mjesta u općini - Bijela kuga - Neusklađenost obrazovanja sa potrebama tržišta rada - Nedovoljno izgrađena svijest stanovništva o potrebi zaštite okoliša - Ubrzano starenje stanovništva, uz povećani pritisak na sisteme socijalne i zdravstvene zaštite. - Dugoročno smanjenje raspoložive radne snage, što može ograničiti privredni rast i privlačenje investicija. - Klimatske promjene i negativni uticaji na poljoprivrednu proizvodnju i prirodne resurse. - Minska zagađenost određenih područja koja ograničava korištenje zemljišta i razvojne aktivnosti. - Nestabilnost ekonomskog okruženja i ograničen pristup dugoročnim izvorima finansiranja

poljoprivreda, ruralni razvoj, digitalni rad) kao odgovor na migracijske izazove. - Integracija demografskih ciljeva u sve sektorske politike općine u skladu sa principima održivog i inkluzivnog razvoja.	
--	--

Izvor: obrada autora

U SWOT analizi su dati najdominantniji faktori sva četiri elementa SWOT analize. Kod definisanja strateških fokusa i ciljeva korištena je Maxi-maxi strategija, tj. korištenje snaga, kako bi se iskoristile prilike.

3.2. Strateški fokusi

Na osnovu SWOT analize i pokazatelja situacione analize, kao i opredjeljenja Općine Donji Vakuf da maksimalno iskoristi svoje snage i mogućnosti, uz istovremeno smanjenje slabosti i prijetnji, Općina Donji Vakuf je svoje strateške fokuse za period 2026–2032. godina usmjerila na:

1. Unapređenje i diversifikaciju lokalne privrede kroz održiv ekonomski razvoj, razvoj turizma, zeleno poduzetništvo i digitalizaciju

Snage općine Donji Vakuf, uključujući prirodne resurse (šume, poljoprivredno zemljište), tradiciju u poljoprivrednoj proizvodnji kao i značajan potencijal za turizam, otvaraju mogućnost intenzivnog ekonomskog razvoja. Poseban fokus bit će na:

- razvoj poljoprivrede i stočarstva uz primjenu savremenih tehnologija i inovacija i uključivati što više organsku proizvodnju
- razvoj održivih industrija zasnovanih na lokalnim resursima;
- podsticanje zelenog poduzetništva, uključujući projekte zasnovane na obnovljivim resursima, energetske efikasnosti, ekološki prihvatljivim tehnologijama i digitalnim inovacijama;
- razvoj turizma, s posebnim naglaskom na vjerski turizam (manifestacija Ajvatovica) i ruralni turizam, uz primjenu digitalnih alata za promociju i rezervacije;
- podršku malim i srednjim preduzećima, podsticanje poduzetništva i aktiviranje odsutnog stanovništva;
- maksimalno iskorištenje domaćih i međunarodnih fondova za razvoj privrede, turizma, zelenih inicijativa i digitalne transformacije.

2. Poboljšanje kvalitete života stanovnika kroz jačanje društvene infrastrukture i javnih usluga

Uočene slabosti općine, kao što su ograničena društvena i komunalna infrastruktura, nepovoljna demografska kretanja i smanjena baza radno sposobnog stanovništva, bit će adresirane kroz sljedeće aktivnosti:

- unapređenje dostupnosti i kvaliteta javnih usluga, uključujući obrazovanje, zdravstvo i socijalnu zaštitu;
- modernizacija i izgradnja društvene infrastrukture, s posebnim naglaskom na dalji razvoj sporta i kulture
- jačanje kapaciteta Općine
- povećanje participacije građana u procesima donošenja odluka i planiranja lokalnog razvoja.

3. Održivo upravljanje okolišem, zaštita prirodnih resursa i klimatska otpornost

S obzirom na identifikovane izazove u zaštiti okoliša, ograničenu iskorištenost prirodnih resursa i sve izraženije uticaje klimatskih promjena, treći strateški fokus Općine Donji Vakuf uključuje:

- unapređenje ekološkog sistema i očuvanje šumskog i poljoprivrednog zemljišta;
- podsticanje energetske efikasnosti, korištenja obnovljivih izvora energije i zelenih tehnologija u lokalnoj privredi i javnim institucijama;
- jačanje kapaciteta općine i lokalnih zajednica za otpornost na klimatske rizike, uključujući prevenciju poplava, suša i degradacije zemljišta;
- smanjenje negativnog uticaja ljudskih aktivnosti na okoliš i promociju održivog razvoja zasnovanog na principima klimatske održivosti;
- integracija klimatskih i ekoloških mjera u planiranje infrastrukturnih i razvojnih projekata.
- Unapređenje komunalne infrastrukture

Ovaj fokus omogućava Općini Donji Vakuf da razvija strategije koje ne samo da štite okoliš, već i doprinose dugoročnoj ekonomskoj otpornosti, sigurnosti stanovništva i održivom korištenju prirodnih resursa.

3.3. Vizija

Na temelju usvojenih strateških fokusa za period 2026-2032. godina, definisana je i Vizija razvoja strategije općine koja predstavlja njenu težnju, poželjno stanje, dugoročnu namjeru i pravac djelovanja u budućnosti.

Razvojna vizija općine Donji Vakuf glasi:

Donji Vakuf – prosperitetna i održiva općina s razvijenom privredom, atraktivnim turizmom i digitalnim mogućnostima, orijentisana prema mladima, očuvanju okoliša i aktivnom učešću građana.

Vizija – uključuje snage Općine Donji Vakuf, kao što su prirodni resursi, tradicija u poljoprivredi, šumski fond, postojeća infrastruktura, turistički potencijal (posebno Ajvatovica kao i zaštićeno područje Semešnica, šire područje Koprivnice, uključujući Titovu vilu), ljudski i privredni potencijali, te mogućnosti digitalizacije i zelenog poduzetništva. Ostvarenjem vizije, Donji Vakuf će postati:

- prosperitetna općina sa razvijenom lokalnom privredom i zelenim poduzetništvom;
- atraktivno i prepoznatljivo turističko odredište, posebno za vjerski i ruralni turizam;
- ekološki osviještena zajednica sa očuvanim prirodnim resursima i otpornim na klimatske promjene;
- sredina u kojoj mladi i radno sposobno stanovništvo vide priliku za život, rad i obrazovanje;
- općina sa kvalitetnom i modernizovanom infrastrukturom, uključujući digitalne servise i javne usluge;
- prostor sa razvijenim kulturnim i sportskim sadržajima, promicanjem lokalnog identiteta i tradicije;
- zajednica sa proaktivnim i informisanim građanima, aktivno uključenim u donošenje odluka i upravljanje lokalnim razvojem;
- privlačna investiciona destinacija za domaće i strane investitore, uključujući dijasporu;
- mjesto inovacija i digitalne transformacije u privredi, turizmu i javnoj upravi;
- općina sa održivim i inkluzivnim razvojem, balansirajući ekonomiju, društvo i okoliš.

3.4. Strateški ciljevi

Na temelju strateških pravaca i usvojene vizije općine Donji Vakuf, definirani su sljedeći strateški ciljevi razvoja:

Strateški ciljevi općine Donji Vakuf za period 2026-2032. godina
Strateški cilj 1: Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama
Strateški cilj 2: Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo
Strateški cilj 3: Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene

Strateški cilj 1: Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama

Teško je govoriti o dugoročnom razvoju općine Donji Vakuf bez razvijene i održive privrede, koja svoj budući razvoj vidi u jačanju postojećeg industrijskog sektora, podršci malim i srednjim preduzećima i obrtima, te privlačenju novih investicija u sektore zasnovane na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama. Realizacija ovog cilja doprinijet će povećanju zaposlenosti, inovativnosti i konkurentnosti lokalnih privrednih subjekata kroz uvođenje novih tehnologija, digitalizaciju, transfer znanja i razvoj inovativnih proizvoda i usluga.

Posebni ciljevi za operacionalizaciju ovog strateškog cilja su:

- Podrška rastu i razvoju novih malih i srednjih preduzeća i obrta, s fokusom na brzo-rastuće i inovativne poslovne modele;
- Podrška turističkim, ekološkim i kulturnim uslugama, uključujući razvoj ekoturizma, ruralnog turizma i kulturnih manifestacija;
- Poticanje razvoja aktivnosti iz domene nove ekonomije, uključujući tehnološki intenzivne djelatnosti i primjenu informaciono-komunikacionih tehnologija;
- Jačanje kapaciteta istraživačko-razvojnog rada za unapređenje produktivnosti i održivosti ekonomskog, socijalnog i ekološkog razvoja;
- Postizanje konkurentskih prednosti lokacije u pogledu raspoloživih resursa, ljudskog kapitala i poduzetničke infrastrukture, uključujući lokalno, državno i regionalno tržište, povezane industrije i ulogu općine u izgradnji prijateljskog poslovnog okruženja;
- Privlačenje domaćih i stranih investitora u sektor zelene ekonomije, proizvodnje i usluga, uz naglasak na održiv razvoj i inovacije.

Neophodne pretpostavke za ostvarenje ovog cilja uključuju izgradnju potrebne infrastrukture, kako komunalne tako i poslovne, unapređenje saradnje lokalnih preduzeća, udruženja i civilnog sektora, te jačanje kapaciteta lokalne samouprave. Posebno je važno povezivanje poljoprivrede, turizma i industrije zasnovane na prirodnim resursima radi ostvarivanja sinergija i održivog ruralnog razvoja.

Očekuje se postepeno jačanje lokalne privrede i zapošljavanja do 2032. godine kroz rast malih i srednjih preduzeća, razvoj inovativnih i tehnološki naprednih djelatnosti te primjenu zelenih tehnologija. U skladu s tim očekivani indikatori bi bili:

- povećanje broja novih preduzetničkih inicijativa i obrta za najmanje 5 % u odnosu na 2024.
- broj zaposlenih će se povećati za najmanje 10 % u odnosu na 2024.
- smanjenje nezaposlenosti, za najmanje 10 % u odnosu na 2024.
- jačanje proizvodnih kapaciteta i izvoznog potencijala za 15 % u odnosu na 2032.
- povećana površine obrađenog poljoprivredna zemljišta za 15 % u odnosu na 2024.
- povećan rang razvijenosti za 3 mjesta

Također, planira se povećanje registrovanih poljoprivrednih gazdinstava i unapređenje turističkih kapaciteta kroz razvoj ekoturizma i kulturnih sadržaja.

Strateški cilj 2: Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo

Uspješnom realizacijom ovog strateškog cilja općina Donji Vakuf teži stvaranju uslova za dostojanstven, siguran i kvalitetan život svih svojih stanovnika. Poseban naglasak stavlja se na razvoj moderne društvene infrastrukture, jačanje socijalne kohezije, aktivno uključivanje građana u društvene procese, kao i na unapređenje dostupnosti i kvaliteta javnih usluga. Time se nastoji izgraditi inkluzivna i solidarno orijentisana lokalna zajednica koja adekvatno odgovara na potrebe različitih društvenih grupa, s posebnim fokusom na mlade, djecu, starije osobe i socijalno osjetljive kategorije stanovništva.

Realizacija ovog strateškog cilja provodit će se kroz skup mjera usmjerenih na:

- unapređenje dostupnosti i kvaliteta zdravstvene zaštite, s posebnim naglaskom na preventivne programe i promociju zdravih stilova života;
- jačanje sistema socijalne zaštite te unapređenje usluga namijenjenih socijalno ugroženim i marginaliziranim grupama;
- modernizaciju i unapređenje infrastrukture u oblasti obrazovanja, uz poticanje neformalnog obrazovanja i cjeloživotnog učenja u skladu s potrebama tržišta rada;
- razvoj sportskih, kulturnih i rekreativnih sadržaja te unapređenje prostornih i tehničkih kapaciteta za rad sportskih i kulturnih organizacija;
- jačanje uloge civilnog društva i poticanje aktivnog građanstva kroz razvoj i primjenu participativnih mehanizama odlučivanja;
- unapređenje efikasnosti i kvaliteta rada javnih ustanova i lokalne uprave;
- jačanje sistema zaštite i spašavanja te unapređenje otpornosti lokalne zajednice na prirodne i druge rizike;
- stvaranje povoljnijih uslova za ostanak i povratak mladih kroz unapređenje životnih, obrazovnih i društvenih prilika.

Očekivani rezultati realizacije ovog strateškog cilja do 2032. godine uključuju:

- povećanje udjela roditelja i djece zadovoljnih dostupnošću i kvalitetom kulturnih i sportskih sadržaja na području Općine Donji Vakuf na najmanje 80% u odnosu na 2024. godinu
- poboljšanje migracijskog salda općine za najmanje 10% u odnosu na 2024. godinu
- smanjenje broja korisnika socijalne pomoći za 10 % u odnosu na broj korisnika u 2024. godini
- povećanje ukupnog zadovoljstva stanovnika kvalitetom života u općini Donji Vakuf za najmanje
- unaprijeđen nivo socijalne sigurnosti kroz povećanu dostupnost i kvalitet socijalnih usluga, te jačanje društvene kohezije putem inkluzivnih i preventivnih programa na lokalnom nivou za 10 %

Strateški cilj 3: Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene

Strateški cilj 3 usmjeren je na uspostavljanje ravnoteže između urbanog razvoja i zaštite prirodnih resursa, uz istovremeno jačanje otpornosti općine Donji Vakuf na klimatske promjene. Cilj obuhvata modernizaciju komunalnih usluga, uključujući vodosnabdijevanje i upravljanje otpadom, povećano korištenje obnovljivih izvora energije, kao i planiranje i provođenje mjera zaštite od prirodnih nepogoda, posebno poplava i klizišta. Time se teži razvoju „zelene i otporne“ općine koja racionalno upravlja resursima, smanjuje negativne utjecaje na okoliš i unapređuje kvalitet života stanovnika.

Pretpostavke za realizaciju ovog strateškog cilja uključuju:

- unapređenje tehničkih i kadrovskih kapaciteta Javnog komunalnog preduzeća JKP „Gradina“, s ciljem uvođenja digitalnih sistema upravljanja i efikasnog održavanja komunalne infrastrukture;
- kontinuirano unapređenje i redovno održavanje komunalne infrastrukture;
- jačanje mjera prilagođavanja i otpornosti na klimatske promjene;
- očuvanje i zaštitu prirodnih resursa;

- povećano korištenje obnovljivih izvora energije;
- osiguravanje dodatnih finansijskih sredstava za realizaciju planiranih mjera, uz smanjenu ovisnost o općinskom budžetu i intenzivnije apliciranje prema kantonalnim i federalnim institucijama, fondovima za zaštitu okoliša te fondovima Evropske unije;
- daljnje unapređenje koordinacije između nadležnih općinskih službi, sektora za urbanizam, civilne zaštite i komunalnih preduzeća, posebno u oblasti upravljanja rizicima od klizišta i poplava.

Indikatori za praćenje stepena realizacije ovog strateškog cilja do kraja 2032. godine uključuju:

- smanjenje gubitaka u vodovodnoj mreži za najmanje 10%;
- povećanje procenta stanovništva obuhvaćenog organiziranim prikupljanjem komunalnog otpada za najmanje 5%;
- povećanje ukupnih finansijskih sredstava uloženi u mjere energetske efikasnosti i obnovljive izvore energije za najmanje 20%;
- povećanje količine otpada prikupljenog putem selektivnog prikupljanja za najmanje 5%.

4. SEKTORSKI RAZVOJNI PLANOVI

4.1. Usklađenost, komplementarnost i međusobni utjecaj sektorskih planova

Tokom izrade sektorskih razvojnih planova posebna pažnja posvećena je njihovoj međusobnoj usklađenosti i komplementarnosti, s ciljem osiguranja da implementacija pojedinačnih sektorskih intervencija ne proizvodi negativne ili konfliktne efekte na realizaciju ostalih planiranih aktivnosti. Sektorski planovi su oblikovani tako da se međusobno nadopunjuju i zajedno doprinose ostvarenju strateške vizije razvoja općine Donji Vakuf.

Planiranje privrednog razvoja zasnovano je na principima održivosti, uz puno uvažavanje zahtjeva zaštite okoliša, energetske efikasnosti i razvoja komunalne infrastrukture. Takav pristup ima višestruke pozitivne efekte, jer jačanje privrednih aktivnosti doprinosi rastu zaposlenosti, smanjenju odlaska radno sposobnog i obrazovanog stanovništva te stvaranju stabilne osnove za dalji razvoj društvenih djelatnosti, uključujući sport, kulturu, zdravstvenu i socijalnu zaštitu.

Unapređenje i kontinuirano održavanje komunalne infrastrukture predstavlja ključnu vezu između privrednog, društvenog i okolišnog razvoja. Razvoj kvalitetnih komunalnih i javnih usluga direktno utiče na poboljšanje uslova života stanovništva, povećava investicionu atraktivnost općine te stvara pretpostavke za razvoj kulturnih, sportskih i rekreativnih sadržaja, čime se jača društvena kohezija i ukupni kvalitet društvenog života.

Mjere usmjerene na zaštitu okoliša, razvoj obnovljivih izvora energije i unapređenje energetske efikasnosti imaju snažan međusektorski utjecaj, jer doprinose smanjenju negativnih utjecaja na prirodne resurse, jačanju otpornosti na klimatske promjene te stvaranju uslova za razvoj organski orijentirane poljoprivrede i održivog turizma. Ovi sektori predstavljaju značajan

razvojni potencijal Donjeg Vakufa i direktno doprinose povećanju životnog standarda lokalnog stanovništva.

Razvoj društveno uključive i solidarne lokalne zajednice, zasnovane na poštivanju ljudskih prava, jednakosti i socijalne osjetljivosti, predstavlja horizontalni cilj koji prožima sve sektorske planove. Jačanje društvene kohezije i povjerenja u lokalne institucije pozitivno utiče na zadržavanje stanovništva, smanjenje migracijskih pritisaka i dugoročnu stabilnost lokalne privrede, kroz očuvanje kvalifikovane i motivirane radne snage.

Strateške intervencije definisane u oblastima sporta, kulture, zdravstvene i socijalne zaštite doprinose uravnoteženom razvoju društvene infrastrukture i jačanju ljudskog kapitala, čime se osigurava sinergijski efekat između društvenog i privrednog razvoja, u skladu sa strateškim ciljevima i razvojnim prioritetima općine Donji Vakuf.

4.2. PLAN EKONOMSKOG RAZVOJA

U skladu sa pokazateljima Socioekonomske analize, definisanom Vizijom razvoja općine Donji Vakuf, strateškim ciljevima te analizom snaga, slabosti, prilika i prijetnji, izrađen je sektorski plan lokalnog ekonomskog razvoja. Analiza postojećeg stanja ukazuje da se privredni razvoj općine Donji Vakuf u najvećoj mjeri oslanja na mala i srednja preduzeća, uz izraženu zavisnost od prirodnih resursa i tradicionalnih djelatnosti.

Privredna struktura općine karakteriše se prisustvom drvoprerađivačkog sektora, poljoprivrede i stočarstva, te rastućim potencijalima u oblasti turizma, posebno vjerskog, ruralnog i izletničkog turizma. Ograničeni industrijski kapaciteti, nedostatak većih investicija i nepovoljni demografski trendovi predstavljaju izazove, ali istovremeno otvaraju prostor za razvoj inovativnih, zelenih i održivih oblika privrednih aktivnosti.

U tom kontekstu, lokalni ekonomski razvoj općine Donji Vakuf usmjeren je ka jačanju konkurentnosti privrede kroz održivi razvoj industrije, poticanje zelenog i inovativnog poduzetništva, te efikasnije korištenje lokalnih prirodnih resursa. Poseban fokus stavlja se na razvoj sektora koji imaju najveći potencijal za zapošljavanje lokalnog stanovništva, smanjenje odlaska mladih i jačanje ekonomske otpornosti općine.

Razvoj turizma prepoznat je kao jedan od ključnih pokretača lokalne ekonomije, s obzirom na bogato kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe općine Donji Vakuf. Vjerska manifestacija Ajvatovica, ruralna područja, prirodni pejzaži i lokalna gastronomija predstavljaju značajne resurse koji, kroz planski i održivi razvoj turizma, mogu doprinijeti diversifikaciji privrede, razvoju pratećih uslužnih djelatnosti i jačanju imidža općine kao atraktivne turističke destinacije. Detaljnija razrada ovog sektora bit će obuhvaćena posebnim strateškim dokumentom – Strategijom razvoja turizma.

Poljoprivreda i stočarstvo, s naglaskom na održivu i organsku proizvodnju, imaju važnu ulogu u ekonomskom razvoju općine Donji Vakuf, posebno u ruralnim područjima. Razvoj kratkih lanaca snabdijevanja, jačanje udruživanja proizvođača, modernizacija proizvodnje i povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednih proizvoda doprinijet će povećanju konkurentnosti domaćih

proizvoda, sigurnijem plasmanu na tržište i stabilnijim prihodima poljoprivrednih domaćinstava.

Implementacija plana ekonomskog razvoja zasnivat će se na jačanju institucionalne podrške lokalnoj privredi, unapređenju saradnje između općine, privatnog sektora i organizacija civilnog društva, te aktivnijem korištenju domaćih i međunarodnih finansijskih izvora. Posebna pažnja bit će posvećena podršci start-up inicijativama, malim i srednjim preduzećima, kao i uključivanju dijaspori kao važnog faktora investicija i transfera znanja.

Ekonomskom razvoju općine Donji Vakuf najviše će doprinijeti realizacija Strateškog cilja 1 – Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama, uz snažno sinergijsko djelovanje sa strateškim ciljevima koji se odnose na razvoj društvene infrastrukture, unapređenje kvaliteta života i zaštitu okoliša. Takav integrisani pristup osigurat će dugoročno održiv, inkluzivan i uravnotežen razvoj općine Donji Vakuf.

Indikatori putem kojih će se mjeriti uspješnost realizacije ovog strateškog cilja bit će prikazani u narednoj tabeli.

Tabela 42. Indikatori strateškog cilja 1

Indikator		Izvor	Polazna vrijednost (2024.)	Ciljna vrijednost (2032.)
Strateški cilj 1: Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama	Broj privrednih subjekata	Federalni zavod za statistiku (FZZS)	656	689
	Broj zaposlenih	Služba za zapošljavanje SBK/KSB	2.265	2.492
	Broj nezaposlenih	Služba za zapošljavanje SBK/KSB	2.131	1.918
	Vrijednost izvoza u KM	(FZZS)	26.537.108	30.517.674
	Povećanje obrađene poljoprivredne površine u ha	Općina	348	400
	Povećanje ranga razvijenosti	Federalni zavod za programiranje razvoja	50	47

Izvor: obrada autor

U cilju realizacije Strateškog cilja 1 definisana su tri prioritetna pravca djelovanja. Fokus je stavljen na unapređenje poslovnog okruženja koje će omogućiti održivi privredni rast, privlačenje novih investicija i povećanje zaposlenosti. Istovremeno, stvaranje uslova za održivi razvoj turizma te održivu i organsku poljoprivredu i stočarstvo prepoznato je kao jedan od ključnih razvojnih prioriteta općine Donji Vakuf u narednom planskom periodu.

U skladu s navedenim, Strateški cilj 1 – Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama – realizirat će se kroz sljedeće prioritete:

- održivi razvoj industrije i zeleno poduzetništvo;
- razvoj i promociju turizma;
- održivu i organsku poljoprivredu te stočarstvo.

Tabela 43. Prioriteti strateškog cilja 1.

Strateški cilj 1.	Prioritet
SCI. Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama	1.1. Održivi razvoj industrije i zeleno poduzetništvo 1.2. Razvoj i promocija turizma 1.3. Održiva i organska poljoprivreda te stočarstvo

Izvor: obrada autor

Svaki od navedenih prioriteta ima i mjere koje su neophodne da bi se isti realizovali:

Tabela 44. Mjere prioriteta strateškog cilja 1

PRIORITET / PROGRAM	PROJEKTI/MJERE
1.1. Održivi razvoj industrije i zeleno poduzetništvo	1.1.1. Obezbijediti poticajna sredstva i podršku za start-up preduzeća 1.1.2. Unapređenje konkurentnosti privrede kroz inovacije, know-how i transfer novih tehnologija 1.1.3. Razvoj drvoprerađivačkog sektora i industrija zasnovanih na lokalnim resursima 1.1.4. Razvoj zelenih i ekoloških inicijativa u privredi 1.1.5. Podrška malim i srednjim preduzećima kroz edukacije, mentorstvo i pristup fondovima 1.1.6. Iskorištavanje domaćih i međunarodnih fondova za projekte privrede i zelene tehnologije 1.1.7. (Opcionalno) Planiranje i definisanje novih poslovnih zona za industrijski i poduzetnički razvoj
1.2. Razvoj i promocija turizma	1.2.1. Unapređenje vjerskog i ruralnog turizma, uključujući manifestaciju Ajvatovica 1.2.2. Primjena digitalnih alata u promociji i rezervacijama turističkih sadržaja 1.2.3. Integracija turističkih sadržaja s lokalnom privredom i gastronomijom 1.2.4. Razvoj turističkih ruta i tematskih itinerera 1.2.5. Podrška lokalnim proizvođačima suvenira i gastronomskih proizvoda
1.3. Održiva i organska poljoprivreda te stočarstvo	1.3.1. Podsticaji za razvoj ekološke i organske proizvodnje

Izvor: obrada autor

Za realizaciju Plana ekonomskog razvoja općine Donji Vakuf definisano je 13 mjera koje su grupisane u 3 prioriteta/ programa.

Ukupna očekivana ulaganja za realizaciju sektorskog plana ekonomskog razvoja su 4.775.000 KM.

4.2.1. Opis mjera

Strateški cilj 1 realizira se kroz tri prioriteta programa: 1. Održivi razvoj industrije i zeleno poduzetništvo, 2. Razvoj i promocija turizma, i 3. Održiva i organska poljoprivreda te stočarstvo. Svaki prioritet uključuje mjere i podmjere koje omogućavaju dugoročni rast lokalne privrede, povećanje zaposlenosti, podizanje inovativnosti i digitalizacije, te očuvanje prirodnih resursa i primjenu zelenih tehnologija.

1.1. Održivi razvoj industrije i zeleno poduzetništvo

1.1.1. Obezbijediti poticajna sredstva i podršku za start-up preduzeća

Ova podmjera predstavlja temelj za razvoj novih poduzetničkih inicijativa. Aktivnosti uključuju dodjelu bespovratnih grantova i povoljnih kredita za start-upove, uz mentorsku podršku iskusnih preduzetnika i konsultantskih kuća. Primjeri implementacije uključuju osnivanje start-up inkubatora u Donjem Vakufu, gdje bi mladi poduzetnici imali pristup radnom prostoru, mentorima i edukacijama o poslovnom planiranju. Organizacija takmičenja za inovativne projekte omogućava dodatni poticaj, gdje se najbolji prijedlozi nagrađuju i dobijaju mentorsku podršku za daljnji razvoj. Pored toga, implementacija programa stipendiranja edukacija u saradnji sa univerzitetima i međunarodnim fondovima pruža mladim preduzetnicima pristup znanjima iz oblasti digitalizacije, zelene ekonomije i inovativnih tehnologija, čime se direktno povećava konkurentnost start-upova na tržištu.

1.1.2. Unapređenje konkurentnosti privrede kroz inovacije, know-how i transfer novih tehnologija

Ova podmjera omogućava lokalnim preduzećima da unaprijede produktivnost, kvalitet i tržišnu poziciju kroz primjenu savremenih tehnologija i know-how. Aktivnosti uključuju organizaciju seminara i radionica o digitalnoj transformaciji, automatizaciji i Industriji 4.0, te saradnju sa istraživačkim institucijama za transfer tehnologija. Konkretni primjeri uključuju implementaciju softverskih rješenja u proizvodnim pogonima za optimizaciju procesa, pilot projekte automatizacije proizvodnje u drvnoj i prehrambenoj industriji, kao i organizaciju sajмова inovacija gdje lokalna preduzeća mogu predstaviti svoje tehnološke i inovativne proizvode. Posebno je važno uključivanje digitalnih rješenja u marketing i prodaju proizvoda, čime se povećava konkurentnost i mogućnost plasiranja na regionalna i međunarodna tržišta.

1.1.3. Razvoj drvoprerađivačkog sektora i industrija zasnovanih na lokalnim resursima

Podmjera se fokusira na valorizaciju šumskih resursa kroz proizvodnju proizvoda sa visokom dodanom vrijednošću. Primjeri uključuju pilot projekte prerade lokalnog drveta u proizvode za turizam, suvenire, namještaj i rukotvorine. Uvođenje sertifikata održivog upravljanja šumama i ekološki prihvatljivih tehnologija obrade drveta omogućava prepoznatljivost proizvoda na tržištu i bolju konkurentnost. Dodatno, podrška malim proizvođačima namještaja kroz grantove

i edukacije o modernim tehnologijama, dizajnu i marketingu proizvoda pomaže u osiguravanju održivog razvoja sektora i stvaranju novih radnih mjesta.

1.1.4. Razvoj zelenih i ekoloških inicijativa u privredi

Ova podmjera uključuje projekte obnovljive energije, reciklažu, proizvodnju ekoloških proizvoda i održivo korištenje resursa. Konkretni primjeri implementacije uključuju instalaciju solarnih elektrana na krovovima poslovnih objekata, korištenje biomase za grijanje u proizvodnim pogonima, uvođenje reciklažnih linija i podršku firmama za proizvodnju ekoloških ambalaža. Takođe, poticanje razvoja proizvoda sa smanjenim ugljičnim otiskom, poput ekoloških sredstava za čišćenje, održivih pakovanja i proizvoda od recikliranih materijala, doprinosi jačanju zelene ekonomije i stvaranju konkurentskih prednosti lokalnih preduzeća.

1.1.5. Podrška malim i srednjim preduzećima kroz edukacije, mentorstvo i pristup fondovima

Ova podmjera omogućava MSP pristup znanju i finansijskoj podršci za razvoj poslovanja. Aktivnosti uključuju radionice o upravljanju projektima, mentorstvo u izradi biznis-planova, edukacije o digitalnom marketingu i online prodaji, kao i pomoć pri apliciranju za EU i domaće fondove. Konkretni primjeri uključuju seriju obuka za menadžere i zaposlenike MSP u oblasti finansijskog planiranja, digitalizacije poslovanja, razvoja inovativnih proizvoda i unapređenja marketinga. Takva podrška direktno doprinosi povećanju konkurentnosti, zapošljavanju i održivom razvoju malih i srednjih preduzeća.

1.1.6. Iskorištavanje domaćih i međunarodnih fondova za projekte privrede i zelene tehnologije

Podmjera uključuje aktivno apliciranje na EU fondove, IPA projekte i grantove za inovacije i zelenu ekonomiju. Konkretni primjeri uključuju pilot projekte u oblasti obnovljive energije i reciklaže, partnerstvo sa univerzitetima i istraživačkim centrima za zajedničko apliciranje, te implementaciju projekata za razvoj tehnološki intenzivnih i ekološki prihvatljivih industrija. Takođe, osiguravanje pristupa informacijama o dostupnim fondovima i edukacija o procesu apliciranja doprinosi povećanju uspješnosti lokalnih preduzeća u dobijanju finansijske podrške.

1.1.7. Planiranje i definisanje novih poslovnih zona za industrijski i poduzetnički razvoj

Ova podmjera uključuje prostorno planiranje, pripremu zemljišta i izgradnju infrastrukture za nove poslovne zone. Konkretni primjeri uključuju izradu urbanističkog plana za poslovnu zonu, pripremu komunalne i saobraćajne infrastrukture, kao i promociju zone prema domaćim i stranim investitorima putem prezentacija, sajmova i promotivnih kampanja. Takve aktivnosti omogućavaju privlačenje investicija, povećanje proizvodnih kapaciteta i otvaranje novih radnih mjesta.

1.2. Razvoj i promocija turizma

1.2.1. Unapređenje vjerskog i ruralnog turizma, uključujući manifestaciju Ajvatovica

Podmjera obuhvata modernizaciju infrastrukture oko hodočasničkih i kulturnih lokaliteta, postavljanje informativnih tabli, izradu mobilnih vodiča i rekonstrukciju pristupnih puteva.

Konkretni primjeri uključuju uređenje staza i prilaznih puteva do Ajvatovice, izgradnju malih parkinga i turističkih odmorišta, kao i razvoj smještajnih kapaciteta poput hotela, apartmana i etno-sela u neposrednoj blizini turističkih atrakcija. Ove aktivnosti povećavaju pristupačnost i atraktivnost lokaliteta te produžuju boravak turista u regiji.

1.2.2. Primjena digitalnih alata u promociji i rezervacijama turističkih sadržaja

Podmjera uključuje razvoj mobilnih aplikacija i online platformi za rezervacije turističkih sadržaja, digitalne kampanje na društvenim mrežama i integraciju lokalnih turističkih objekata u regionalne i nacionalne turističke portale. Konkretni primjeri uključuju aplikaciju koja pruža interaktivne mape, audio vodiče i booking opcije, kao i online kampanje usmjerene ka regionalnim i međunarodnim posjetiteljima.

1.2.3. Integracija turističkih sadržaja s lokalnom privredom i gastronomijom

Ova podmjera uključuje organizaciju farm-to-table iskustava, degustacija lokalnih proizvoda i vodene ture po gazdinstvima, čime se povezuje turizam i lokalna privreda. Primjeri uključuju vodene ture po organskim gazdinstvima, radionice pripreme tradicionalnih jela, degustacije lokalnih sireva, meda i pekarskih proizvoda, te promociju suvenira kroz turističke objekte i manifestacije.

1.2.4. Razvoj turističkih ruta i tematskih itinerera

Podmjera se odnosi na kreiranje planinarskih, biciklističkih i edukativnih staza kroz prirodne i kulturne lokacije, kao i tematskih tura koje obuhvataju historijske spomenike, kulturne manifestacije i eko-staze. Konkretni primjeri uključuju postavljanje edukativnih tabli, izradu tematskih mapa i označenih ruta za posjetioce, razvoj staza sa interpretativnim elementima o prirodi i kulturnoj baštini.

1.2.5. Podrška lokalnim proizvođačima suvenira i gastronomskih proizvoda

Podmjera uključuje razvoj zajedničkog brenda "Donji Vakuf suveniri i gastronomija", organizaciju sajмова i promotivnih kampanja, te online prodaju proizvoda. Takođe, podrazumijeva edukaciju proizvođača o pakovanju, marketingu i distribuciji proizvoda, čime se povećava konkurentnost i prepoznatljivost lokalnih proizvoda na tržištu.

1.3. Održiva i organska poljoprivreda te stočarstvo

1.3.1. Podsticaji za razvoj ekološke i organske proizvodnje

Podmjera se fokusira na dodjelu subvencija i bespovratnih sredstava za nabavku certificiranog sjemena, sadnica i stoke, podršku prelasku na organsku proizvodnju i certificiranje proizvoda. Konkretni primjeri uključuju poticaje malim gazdinstvima za prelazak na organsku proizvodnju, organizaciju edukacija o ekološkim standardima, kao i podršku u marketingu i plasmanu proizvoda.

4.3. PLAN DRUŠTVENOG RAZVOJA

Kao i plan ekonomskog razvoja, sektorski plan društvenog razvoja općine Donji Vakuf izrađen je na osnovu socioekonomske analize, definisane Vizije razvoja i strateških ciljeva, kao i analize snaga, slabosti, prilika i prijetnji u oblasti društvenog razvoja. Analiza stanja ukazala je na izražene demografske izazove, potrebu za daljim unapređenjem društvene infrastrukture, dostupnosti i kvaliteta javnih usluga, kao i na značaj jačanja socijalne kohezije i aktivnog učešća građana u lokalnim procesima.

U skladu s identificiranim potrebama i razvojnim potencijalima, definisani su sljedeći fokusi društvenog razvoja općine Donji Vakuf u planskom periodu do 2032. godine:

- unapređenje kvaliteta života stanovništva kroz poboljšanje dostupnosti i kvaliteta zdravstvenih i socijalnih usluga;
- jačanje sistema socijalne zaštite i podrške socijalno osjetljivim i marginaliziranim grupama;
- unapređenje obrazovne infrastrukture i razvoj formalnog i neformalnog obrazovanja u skladu s potrebama tržišta rada;
- razvoj i unapređenje sportske, kulturne i rekreativne infrastrukture u cilju povećanja društvene uključenosti i kvaliteta slobodnog vremena;
- jačanje uloge organizacija civilnog društva i poticanje aktivnog građanstva kroz participativne mehanizme odlučivanja;
- unapređenje efikasnosti rada javnih ustanova i lokalne uprave radi kvalitetnijeg pružanja usluga građanima;
- jačanje kapaciteta sistema zaštite i spašavanja te unapređenje otpornosti zajednice na prirodne i druge rizike;
- stvaranje povoljnijih uslova za ostanak i povratak mladih kroz unapređenje obrazovnih, društvenih i životnih prilika.

Društveni razvoj općine Donji Vakuf u najvećoj mjeri bit će ostvaren realizacijom Strateškog cilja 2 – Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo, uz snažno sinergijsko djelovanje sa ostalim strateškim ciljevima koji se odnose na ekonomski razvoj i zaštitu okoliša. Takav integrisani pristup omogućit će uravnotežen društveni razvoj, jačanje socijalne sigurnosti i kohezije te dugoročno unapređenje kvaliteta života svih stanovnika općine Donji Vakuf.

U narednoj tabeli dati su indikatori kojima će se mjeriti uspjeh realizacije ovog strateškog cilja:

Tabela 45. Indikatori strateškog cilja 2

	Indikator	Izvor	Polazna vrijednost (2024.)	Ciljna vrijednost (2032.)
Strateški cilj 2: Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu	Povećanje udjela roditelja i djece zadovoljnih dostupnošću i kvalitetom kulturnih i	Općina		80% anketiranih građana

infrastrukturu i aktivno građanstvo	sportskih sadržaja na području Općine Donji Vakuf			
	Povećanje migracijskog salda	FZZR	-53	-48
	% povećanja ukupnog zadovoljstva stanovnika kvalitetom života u općini Donji Vakuf	Općina Donji Vakuf		77 % Anketiranih građana
	Broj korisnika socijalne pomoći	Centar za socijalni rad	1.810	1.792

Izvor: obrada autor

Da bi se ispunio ovaj strateški cilj definisano je šest prioriteta odnosno 24 mjere. Za njihovu realizaciju potrebna su sredstva od 17.076.000 KM.

U narednoj tabeli predstavljene su mjere i projekti koji doprinose ostvarenju ovog strateškog cilja, dok će pokazatelji učinka i rezultata (indikatori) za praćenje napretka u realizaciji Strateškog cilja 2 biti utvrđeni i dodatno pojašnjeni u nastavku dokumenta.

Tabela 46. Prioriteti strateškog cilja 2.

Strateški cilj 2	Prioritet
SC 2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo	2.1. Modernizacija i razvoj društvene infrastrukture
	2.2. Unapređenje dostupnosti i kvaliteta javnih usluga
	2.3. Jačanje kapaciteta Općine
	2.4. Aktivno građanstvo i participacija u lokalnom razvoju
	2.5. Sveobuhvatna sigurnost građana
	2.6. Demografska revitalizacija

Izvor: obrada autor

Mjere koje će doprinijeti realizaciji ovih prioriteta su date u narednoj tabeli:

Tabela 47. Mjere prioriteta strateškog cilja 2

PRIORITET/PROGRAM	PROJEKTI/MJERE
2.1. Modernizacija i razvoj društvene infrastrukture	2.1.1. Unapređenje obrazovnih ustanova
	2.1.2. Unapređenje zdravstvenih ustanova
	2.1.3. Razvoj kulturnih i sportskih sadržaja
2.2. Unapređenje dostupnosti i kvaliteta javnih usluga	2.2.1. Poboljšanje obrazovanja
	2.2.2. Poboljšanje zdravstvenih usluga
	2.2.3. Socijalna zaštita i podrška ranjivim grupama

2.3. Jačanje kapaciteta Općine	2.2.4.Digitalizacija i modernizacija javnog sektora 2.3.1.Unapređenje organizacije i upravljanja općinskim resursima 2.3.2.Digitalizacija i modernizacija javnih servisa 2.3.3.Osnaživanje ljudskih i tehničkih kapaciteta 2.3.4.Strateško planiranje i korištenje fondova 2.3.5.Jačanje transparentnosti i odgovornosti
2.4 Aktivno građanstvo i participacija u lokalnom razvoju	2.4.1.Povećanje uključivanja građana u odlučivanje 2.4.2.Osnaživanje lokalnih zajednica i volonterizma 2.4.3.Aktivacija mladih i odsutnog stanovništva 2.4.4.Promocija lokalnog identiteta i zajedništva
2.5. Sveobuhvatna sigurnost građana	Mjere / Projekti: 2.5.1.Unapređenje kriznog upravljanja i civilne zaštite 2.5.2.Povećanje stepena sigurnosti u zajednici 2.5.3.Sigurnost u miniranim područjima 2.5.4.Prevenција i edukacija građana 2.5.5.Koordinacija i integracija službi 2.5.6.Prevenција korupcije i jačanje transparentnosti
2.6. Demografska revitalizacija	2.6.1.Aktivacija mladih i odsutnog stanovništva 2.6.2.Podrška demografskoj revitalizaciji

Izvor: obrada autor

4.3.1. Opis mjera

2.1. Modernizacija i razvoj društvene infrastrukture

2.1.1. Unapređenje obrazovnih ustanova

Program unapređenja obrazovnih ustanova u Općini Donji Vakuf usmjeren je na jačanje kvaliteta i dostupnosti obrazovanja kroz razvoj savremene i održive društvene infrastrukture. Aktivnosti u okviru ove mjere obuhvataju renoviranje i modernizaciju školskih objekata i predškolskih ustanova, s ciljem unapređenja sigurnosti, funkcionalnosti i energetske efikasnosti objekata. Nadalje, planirana je nabavka savremene nastavne opreme i sredstava, kao i uvođenje digitalnih tehnologija u nastavni i administrativni proces, čime se doprinosi modernizaciji

obrazovnog sistema, jačanju digitalnih kompetencija učenika i nastavnog osoblja te usklađivanju lokalnog obrazovanja s potrebama tržišta rada i savremenog društva.

2.1.2. Unapređenje zdravstvenih ustanova

Unapređenje zdravstvenih ustanova usmjereno je na jačanje kvaliteta, dostupnosti i efikasnosti primarne zdravstvene zaštite kroz modernizaciju zdravstvene infrastrukture i usluga. Planirane aktivnosti obuhvataju modernizaciju ambulanti i zdravstvenih centara, čime se poboljšavaju funkcionalnost, sigurnost i uvjeti za pružanje zdravstvene zaštite. Nabavkom osnovne medicinske opreme i uvođenjem digitalnih sistema za praćenje zdravstvenih usluga i upravljanje podacima postiže se efikasnije upravljanje resursima, brža i preciznija dijagnostika te unapređenje kvaliteta i dostupnosti zdravstvenih usluga. Poseban fokus stavljen je na osiguranje jednakog pristupa zdravstvenim uslugama za sve građane, s naglaskom na ranjive i socijalno osjetljive grupe, čime se jača socijalna kohezija, smanjuju zdravstvene nejednakosti i doprinosi zdravijoj i otpornijoj zajednici. Realizacijom ove mjere očekuje se dugoročno povećanje zadovoljstva pacijenata, bolje zdravstvene ishode i jačanje povjerenja građana u lokalni zdravstveni sistem.

2.1.3. Razvoj kulturnih i sportskih sadržaja

Razvoj kulturnih i sportskih sadržaja u Općini Donji Vakuf usmjeren je na unapređenje kvaliteta života stanovništva kroz jačanje društvene kohezije, aktivnog građanstva i zdravih stilova života. Program obuhvata izgradnju i obnovu sportskih terena, rekreativnih centara i dječijih igrališta s ciljem unapređenja dostupnosti sportskih i rekreativnih sadržaja za sve dobne skupine. Također, planirana je modernizacija kulturnih centara i prostora za održavanje lokalnih manifestacija kako bi se unaprijedili uslovi za kulturno stvaralaštvo i očuvanje lokalnog identiteta. Kroz sistemsku podršku kulturnim i sportskim događajima koji aktivno uključuju građane, posebno mlade, žene i ranjive grupe, kao i kroz saradnju s lokalnim udruženjima i institucijama, doprinosi se jačanju socijalne uključenosti, međugeneracijske saradnje i participacije građana u društvenom životu Općine, uz istovremeno stvaranje uslova za razvoj lokalnih inicijativa i održivih društvenih aktivnosti.

2.2. Unapređenje dostupnosti i kvaliteta javnih usluga

2.2.1. Poboljšanje obrazovanja

Ova mjera odnosi se na povećanje dostupnosti i kvaliteta obrazovnih usluga kao ključnog segmenta javnih usluga i dugoročnog društveno-ekonomskog razvoja. Dostupnost i kvalitet osnovnog i predškolskog obrazovanja unaprijedit će se kroz proširenje i bolje korištenje prostornih kapaciteta, unapređenje nastavnih i didaktičkih uslova te jačanje kadrovskih i organizacijskih kapaciteta osnovnih škola i vrtića. Istovremeno, kroz modernizaciju nastavnih programa, primjenu savremenih pedagoških pristupa i jačanje podrške djeci iz osjetljivih grupa osigurat će se ravnopravan pristup obrazovanju i viši standard kvaliteta od najranijeg uzrasta. Poseban fokus stavlja se na uvođenje i razvoj programa srednjoškolskog stručnog osposobljavanja i usavršavanja u skladu sa zahtjevima tržišta rada, kroz jačanje saradnje s obrazovnim institucijama, poslodavcima i drugim relevantnim akterima. Na ovaj način doprinosi se razvoju relevantnih znanja i vještina, povećanju zapošljivosti i boljem usklađivanju

obrazovnog sistema s potrebama lokalne i regionalne ekonomije, u skladu s principima cjeloživotnog učenja i inkluzivnog razvoja.

2.2.2. Poboljšanje zdravstvenih usluga

Poboljšanje zdravstvenih usluga u Općini Donji Vakuf usmjereno je na ravnomjernu dostupnost i kvalitet primarne zdravstvene zaštite za sve stanovnike, uključujući ruralna i udaljena naselja. Aktivnosti obuhvataju modernizaciju i opremanje ambulanti i doma zdravlja, poboljšanje prostorne funkcionalnosti, nabavku osnovne medicinske i dijagnostičke opreme te unapređenje organizacije rada, čime se postiže pravovremena i kvalitetnija zdravstvena zaštita te smanjuje opterećenje viših nivoa zdravstvenog sistema. Kontinuirana edukacija i stručno usavršavanje zdravstvenog osoblja osigurava primjenu savremenih standarda zaštite, dok uvođenje digitalnih sistema za praćenje pacijenata i upravljanje podacima poboljšava kontinuitet skrbi, efikasnost administracije i kvalitet usluga, s posebnim fokusom na starije osobe, hronične bolesnike i ranjive grupe. Realizacijom ove mjere povećava se zadovoljstvo korisnika, jača kapacitet lokalnog zdravstvenog sistema i doprinosi zdravijoj i otpornijoj zajednici.

2.2.3. Socijalna zaštita i podrška ranjivim grupama

Pružanje podrške ranjivim grupama u Općini Donji Vakuf ključno je za socijalnu uključenost i kvalitet života svih građana. Mjera obuhvata razvoj programa za starije osobe, osobe s invaliditetom i socijalno ugrožene porodice, uključujući posjete, pomoć u kući, savjetodavne usluge te aktivnosti osnaživanja i edukacije korisnika, uz poseban fokus na dostupnost u svim dijelovima općine, uključujući ruralna naselja. Jačanjem lokalnih centara za socijalnu pomoć kroz poboljšanje infrastrukture, opremanje i stručni razvoj zaposlenih i volontera povećava se kapacitet pružanja usluga. Programi volontiranja aktivno uključuju lokalnu zajednicu, jačajući osjećaj zajedništva i međugeneracijsku solidarnost. Realizacijom ovih aktivnosti postiže se veći nivo inkluzije, smanjenje socijalne ranjivosti i vidljivo poboljšanje kvaliteta života građana Donjeg Vakufa.

2.2.4. Digitalizacija i modernizacija javnog sektora

Modernizacija i digitalizacija javnog sektora ključna je za povećanje efikasnosti, transparentnosti i dostupnosti javnih usluga u Općini Donji Vakuf. Mjera obuhvata uvođenje digitalnih servisa koji omogućavaju online prijave, rezervacije i informiranje građana, smanjujući potrebu za fizičkim dolaskom u institucije i ubrzavajući procese donošenja odluka. Razvoj jednostavnih i pristupačnih platformi, prilagođenih potrebama lokalne zajednice, omogućava građanima lakši pristup ključnim informacijama i uslugama, dok kontinuirana edukacija zaposlenika osigurava efikasno korištenje novih tehnologija i kvalitetnu podršku korisnicima. Fokusiranjem na ključne procese u početnom periodu, poput izdavanja dokumenata, informisanja o projektima i online rezervacija termina, postiže se neposredna korist za građane i institucije. Realizacija ovih aktivnosti doprinosi dugoročnoj transparentnosti rada, uključivanju građana u lokalne procese i jačanju digitalnih kompetencija zaposlenika, stvarajući temelje za održiv, inovativan i otporniji javni sektor u Općini Donji Vakuf.

2.3. Jačanje kapaciteta Općine

2.3.1. Unapređenje organizacije i upravljanja općinskim resursima

Efikasno upravljanje općinskim resursima predstavlja temelj za kvalitetnu, transparentnu i odgovornu lokalnu upravu u Općini Donji Vakuf. Razvoj i primjena procedura za upravljanje ljudskim resursima uključuje sistematsko planiranje kadrova, definiranje odgovornosti i uvođenje standarda za ocjenu učinkovitosti, čime se jača profesionalna kompetentnost zaposlenika i kapacitet Općine za pružanje kvalitetnih javnih usluga. Uvođenjem standardiziranih sistema za praćenje budžeta i projekata omogućava se detaljno praćenje finansijskih sredstava, pravovremeno prepoznavanje rizika i bolje donošenje odluka, uz povećanje transparentnosti i odgovornosti. Primjena jednostavnih digitalnih alata prilagođenih kapacitetima Općine osigurava pregled trošenja budžeta i realizacije projekata u realnom vremenu. Jačanje međusektorske koordinacije kroz redovne sastanke i radne grupe smanjuje dupliciranje aktivnosti i povećava efikasnost implementacije projekata. Kontinuirana edukacija zaposlenika za korištenje procedura i digitalnih alata dodatno osnažuje kapacitete Općine i poboljšava kvalitet rada. Sve ove aktivnosti zajedno doprinose dugoročno održivom razvoju općinske uprave, većoj efikasnosti u pružanju usluga i jačanju institucionalnog kapaciteta Općine Donji Vakuf.

2.3.2. Digitalizacija i modernizacija javnih servisa

Modernizacija javnih servisa kroz digitalizaciju ključna je za povećanje efikasnosti, transparentnosti i dostupnosti općinskih usluga u Općini Donji Vakuf. Uvođenjem e-usluga građani mogu jednostavno obavljati online prijave, rezervacije i pristupiti relevantnim informacijama, smanjujući potrebu za fizičkim dolaskom u institucije i ubrzavajući procese. Poboljšanje web stranice i digitalne komunikacije povećava informisanost građana i olakšava njihovu participaciju u lokalnim procesima. Edukacija zaposlenika za rad s digitalnim alatima osigurava efikasnije korištenje tehnologija i kvalitetnije pružanje usluga. Ove aktivnosti doprinose boljem pristupu uslugama, povećanju zadovoljstva korisnika i jačanju kapaciteta lokalne administracije. Digitalizacija postavlja temelje za dalju modernizaciju i održivu transformaciju općinske uprave. Realizacijom mjere jača se transparentnost, ubrzo administracija i poboljšava ukupna učinkovitost uprave, što direktno koristi svim građanima.

2.3.3. Osnaživanje ljudskih i tehničkih kapaciteta

Jačanje ljudskih i tehničkih kapaciteta ključno je za unapređenje efikasnosti, kvaliteta i transparentnosti rada općinske administracije u Donjem Vakufu. Mjera obuhvata kontinuiranu edukaciju i stručno usavršavanje zaposlenika, uključujući razvoj profesionalnih vještina, jačanje digitalne pismenosti i osposobljavanje za upravljanje resursima i komunikaciju s građanima. Paralelno, planirana je nabavka i implementacija savremene tehničke i informatičke opreme, prilagođene lokalnim potrebama, koja omogućava bržu obradu podataka, bolju koordinaciju između odjela i modernizaciju administrativnih procesa. Ove aktivnosti povećavaju kapacitet i kompetentnost zaposlenika, ubrzavaju pružanje usluga i omogućavaju kvalitetniji, pouzdaniji i transparentniji rad administracije. Realizacija mjere doprinosi većoj institucionalnoj otpornosti Općine, efikasnijoj lokalnoj upravi i dugoročnoj održivosti javnih usluga. Time se stvara temelj za inovativnu i digitalno osnaženu općinsku upravu u skladu s principima EU za inkluzivnu i kvalitetnu lokalnu samoupravu.

2.3.4. Strateško planiranje i korištenje fondova

Kvalitetno strateško planiranje i efikasno korištenje fondova predstavljaju temelj održivog razvoja Općine Donji Vakuf. Razvoj preciznih i realističnih planova i strategija za lokalni razvoj omogućava sistematično prepoznavanje prioriteta zajednice, optimalno raspoređivanje resursa i postavljanje mjerljivih ciljeva. Uključivanje građana, lokalnih udruženja i privrednih aktera u proces planiranja dodatno osigurava relevantnost i kvalitet planova, jača socijalnu koheziju i podstiče participaciju zajednice u odlučivanju o razvojnim inicijativama.

Maksimalno iskorištavanje domaćih i međunarodnih fondova i grantova omogućava Općini Donji Vakuf da dodatno proširi svoje kapacitete, realizuje projekte koji bi inače bili ograničeni lokalnim budžetom i značajno unaprijedi kvalitet života građana. Fondovi pružaju mogućnosti za infrastrukturne projekte, edukaciju, digitalizaciju, socijalne i kulturne programe, čime se postižu mjerljivi razvojni efekti i jača lokalna ekonomija i socijalna otpornost. U okviru mjere planira se i jačanje kapaciteta zaposlenika Općine za pripremu i vođenje projekata, uključujući pisanje prijedloga, upravljanje procedurama apliciranja i praćenje provedbe projekata.

Praćenje i evaluacija realizovanih projekata osigurava efikasno korištenje sredstava, identifikaciju izazova i prilika za unapređenje budućih inicijativa, te omogućava pravovremene korekcije i povećava transparentnost i odgovornost uprave. Integracija planiranja i upravljanja fondovima sa ostalim programima Općine, uključujući obrazovanje, digitalizaciju, socijalnu zaštitu i infrastrukturne projekte, doprinosi koherentnosti i sinergiji svih razvojnih aktivnosti. Realizacijom ove mjere Općina Donji Vakuf jača institucionalni kapacitet, postiže održive i dugoročne koristi za zajednicu te postavlja temelje za inovativan i transparentan razvoj lokalne uprave u skladu s principima EU.

2.3.5. Jačanje transparentnosti i odgovornosti

Jačanje transparentnosti i odgovornosti u radu Općine Donji Vakuf predstavlja temelj kvalitetne lokalne uprave i ključni faktor za izgradnju povjerenja građana. Uvođenje procedura za transparentno donošenje odluka u Općini Donji Vakuf osigurava standardizirane korake u pripremi, razmatranju i donošenju odluka, jasno definisane nadležnosti i odgovornosti, te dostupnost relevantnih dokumenata javnosti. Ove aktivnosti povećavaju predvidljivost i odgovornost u radu lokalne uprave i omogućavaju pravovremeno informisanje građana.

Aktivno uključivanje građana u procese planiranja i odlučivanja omogućava participativno donošenje odluka i povećava kvalitet lokalnih politika. Uključivanje se ostvaruje kroz javne konsultacije, ankete, javne prezentacije i digitalne kanale komunikacije, s posebnim fokusom na ranjive i marginalizovane grupe.

Razvoj sistema evaluacije učinka općinskih službi omogućava kontinuirano praćenje rezultata rada, identifikaciju oblasti za unapređenje i pravovremenu primjenu korektivnih mjera. Integracija evaluacije s procedurama transparentnosti i strateškim planiranjem omogućava efikasno korištenje resursa, smanjenje rizika od neefikasnog trošenja sredstava i jačanje profesionalnog kapaciteta lokalne uprave.

Realizacijom mjere očekuje se povećanje otvorenosti i odgovornosti Općine, veće povjerenje građana, poboljšana participacija u procesima odlučivanja i dugoročno jačanje institucionalnog

kapaciteta Općine Donji Vakuf u skladu sa principima EU za transparentnu i inkluzivnu lokalnu upravu.

2.4. Aktivno građanstvo i participacija u lokalnom razvoju

2.4.1. Povećanje uključivanja građana u odlučivanje

Povećanje uključivanja građana u odlučivanje usmjereno je na jačanje aktivnog građanstva i unapređenje kvaliteta lokalnih odluka u Općini Donji Vakuf. Mjera obuhvata organizaciju javnih rasprava, foruma i konsultacija prije donošenja ključnih odluka, čime se građanima omogućava da pravovremeno iznesu stavove i doprinesu oblikovanju lokalnih politika. Uvođenje participativnog budžetiranja i mehanizama za građanske inicijative omogućava direktno uključivanje građana u predlaganje i izbor razvojnih prioriteta, dok se kroz promociju transparentnih procedura donošenja odluka jača povjerenje javnosti, odgovornost institucija i dugoročna saradnja između Općine i lokalne zajednice.

2.4.2. Osnaživanje lokalnih zajednica i volonterizma

Jačanje uloge lokalne zajednice ostvaruje se kroz ciljanu podršku nevladinim organizacijama i građanskim inicijativama koje aktivno uključuju stanovnike u rješavanje lokalnih potreba. Kroz razvoj i promociju volonterskih programa, posebno za mlade i ranjive grupe, potiče se društvena solidarnost, međugeneracijska saradnja i aktivno učešće građana u razvoju Općine Donji Vakuf. Ove aktivnosti doprinose jačanju socijalne kohezije, razvoju osjećaja pripadnosti zajednici i osnaživanju građana da preuzmu aktivniju ulogu u lokalnim procesima. Istovremeno se unapređuju kapaciteti organizacija civilnog društva za održivo djelovanje i partnerstvo s Općinom.

2.4.3. Aktivacija mladih i odsutnog stanovništva

Aktivnije uključivanje mladih i odsutnog stanovništva predstavlja važan potencijal za društveni i ekonomski razvoj Općine Donji Vakuf. Kroz programe usmjerene na mlade i dijasporu potiče se njihovo učešće u lokalnim razvojnim projektima i jača veza sa zajednicom. Promocijom poduzetničkih i društveno korisnih inicijativa mladih stvaraju se uslovi za zapošljavanje, inovacije i zadržavanje mladih u lokalnoj sredini. Organizacijom radionica i okruglih stolova omogućava se prijenos znanja, iskustava i novih ideja između lokalne zajednice i dijaspore. Ove aktivnosti doprinose jačanju socijalnog kapitala, unapređenju lokalnih kapaciteta i dugoročno održivom razvoju Općine.

2.4.4. Promocija lokalnog identiteta i zajedništva

Promocija lokalnog identiteta i zajedništva doprinosi jačanju društvene povezanosti i osjećaja pripadnosti Općini Donji Vakuf. Organizacijom kulturnih, sportskih i edukativnih manifestacija stvaraju se prilike za okupljanje građana, međusobno povezivanje i aktivno učešće u društvenom životu zajednice. Podrškom projektima koji njeguju tradiciju, kulturu i lokalne vrijednosti čuva se identitet zajednice i jača prepoznatljivost Općine. Aktivnim uključivanjem građana u planiranje turističkih i društvenih sadržaja osigurava se održiv razvoj, veća uključenost lokalne zajednice i dugoročna korist za društveni i ekonomski život Općine.

2.5. Sveobuhvatna sigurnost građana

2.5.1. Unapređenje kriznog upravljanja i civilne zaštite

Unapređenje kriznog upravljanja i civilne zaštite ključno je za zaštitu života, imovine i infrastrukture građana Općine Donji Vakuf. Jačanjem kapaciteta lokalne uprave za planiranje i upravljanje kriznim situacijama povećava se spremnost institucija za pravovremeno i koordinirano djelovanje. Razvoj planova za prevenciju i reagovanje u slučaju poplava, požara, suša i drugih prirodnih ili tehničkih nesreća omogućava sistemski pristup upravljanju rizicima i smanjenje potencijalnih šteta. Organizacijom redovnih vježbi i simulacija jača se operativna spremnost nadležnih službi i podiže nivo informisanosti i spremnosti građana. Ove aktivnosti doprinose izgradnji otpornije zajednice i dugoročnoj sigurnosti stanovništva.

2.5.2. Povećanje stepena sigurnosti u zajednici

Povećanje stepena sigurnosti u zajednici direktno utiče na kvalitet života građana i osjećaj povjerenja u javni prostor. Unapređenjem sistema javne rasvjete, postavljanjem sigurnosnih kamera i adekvatne signalizacije povećava se sigurnost u naseljima, javnim površinama i saobraćajnim zonama. Saradnja s policijskim i drugim sigurnosnim službama omogućava koordiniran pristup prevenciji kriminala, saobraćajnih nesreća i drugih sigurnosnih rizika. Kroz zajedničke aktivnosti jača se prisutnost službi na terenu i unapređuje razmjena informacija. Programi edukacije građana o sigurnom ponašanju doprinose prevenciji rizika i podizanju svijesti o ličnoj i zajedničkoj odgovornosti. Realizacijom ove mjere stvara se sigurnije, urednije i otpornije okruženje za život i rad u Općini Donji Vakuf.

2.5.3. Sigurnost u miniranim područjima

Unapređenje sigurnosti u miniranim i potencijalno rizičnim područjima predstavlja prioritet u zaštiti života i zdravlja građana Općine Donji Vakuf. Postavljanjem i redovnim održavanjem jasnih oznaka i signalizacije smanjuje se rizik od slučajnog ulaska u opasne zone i povećava sigurnost stanovništva. Edukacijom građana i školske djece o rizicima i pravilnom ponašanju podiže se nivo svijesti i dugoročno doprinosi prevenciji nesreća. Kontinuirana koordinacija s nadležnim službama za deminiranje omogućava pravovremeno ažuriranje informacija i praćenje statusa rizičnih područja. Realizacijom ove mjere doprinosi se stvaranju sigurnijeg okruženja i postavljaju se temelji za dugoročno smanjenje posljedica zaostalih minsko-eksplozivnih sredstava.

2.5.4. Prevencija i edukacija građana

Prevencija i edukacija građana predstavljaju ključni element smanjenja rizika i jačanja otpornosti zajednice na različite vrste nesreća. Organizacijom kampanja i radionica o zaštiti od požara, poplava i drugih rizika unapređuje se informisanost građana i njihova spremnost za odgovorno djelovanje u kriznim situacijama. Promocijom sigurnosnih pravila u školama i lokalnim zajednicama jača se kultura prevencije i dugoročno smanjuje izloženost stanovništva potencijalnim opasnostima. Aktivnim uključivanjem građana u inicijative za očuvanje sigurnosti podstiče se zajednička odgovornost i jača kapacitet Općine Donji Vakuf za pravovremeno i koordinirano reagovanje na rizike.

2.5.5. Koordinacija i integracija službi

Dalji razvoj mehanizama koordinacije između općinskih službi, hitnih službi i lokalnih zajednica omogućava bržu i efikasniju reakciju u kriznim situacijama. Primjena digitalnih alata za praćenje, izvještavanje i reagovanje poboljšava informisanost, transparentnost i koordinaciju svih uključenih aktera. Evaluacija sigurnosnih procedura i kontinuirano unapređenje sistema zaštite osigurava dugoročno povećanje sigurnosti građana i otpornost Općine Donji Vakuf na rizike.

2.5.6. Prevencija korupcije i jačanje transparentnosti

Prevencija korupcije i jačanje transparentnosti ključni su za izgradnju povjerenja građana u lokalnu upravu Općine Donji Vakuf. Uvođenjem mehanizama za transparentno donošenje odluka i kontrolu rada lokalnih službi osigurava se odgovornost zaposlenika i pravovremeno informisanje javnosti. Edukacija službenika i građana o antikorupcijskim praksama podiže svijest o rizicima i unapređuje profesionalno ponašanje u javnom sektoru. Razvoj digitalnih alata omogućava praćenje javnih projekata i sredstava u realnom vremenu, povećavajući transparentnost i efikasnost uprave. Ove aktivnosti doprinose smanjenju rizika od zloupotreba, jačanju integriteta i odgovornosti lokalnih institucija. Dugoročno, mjera omogućava održivu i profesionalnu upravu, bolju alokaciju resursa i veće povjerenje građana u institucije Općine.

2.6. Demografska revitalizacija

2.6.1. Aktivacija mladih i odsutnog stanovništva

Programi za uključivanje mladih i dijaspora u lokalne projekte stvaraju prilike za angažman i jačaju vezu sa zajednicom, čime se podstiče njihov povratak ili ostanak u Općini Donji Vakuf. Organizacija radionica, seminara i start-up inicijativa omogućava mladima sticanje vještina, podršku u poduzetništvu i aktivno učešće u lokalnom razvoju. Podrška projektima koji promovišu društveno korisne aktivnosti jača lokalnu infrastrukturu i socijalnu koheziju, čineći Općinu privlačnijom za život. Realizacijom ovih aktivnosti doprinosi se demografskoj revitalizaciji kroz zadržavanje mladih generacija, aktiviranje dijaspora i stvaranje uslova za održiv i dinamičan razvoj zajednice.

2.6.2. Podrška demografskoj revitalizaciji

Podrška demografskoj revitalizaciji usmjerena je na stvaranje povoljnog okruženja za mlade obitelji, uključujući stambenu politiku, subvencije i lakši pristup kreditima, kako bi se olakšao ostanak i osnivanje porodica u Općini Donji Vakuf. Stvaranjem povoljnog ambijenta za zapošljavanje i samozapošljavanje mladih povećava se ekonomska aktivnost i smanjuje odlazak radno sposobnog stanovništva. Aktivnosti za zadržavanje i povratak stanovnika omogućavaju da Općina zadrži i privuče stručne i sposobne ljude, što doprinosi stabilnosti i razvoju lokalne zajednice. Realizacijom ovih mjera poboljšava se demografska struktura i smanjuje depopulacija, posebno među mladima i porodicama. Dugoročno, mjera jača socijalnu i ekonomsku otpornost Općine i povećava kvalitet života svih građana. Integracija ovih aktivnosti s drugim razvojnim programima doprinosi održivom i uravnoteženom razvoju lokalne zajednice.

4.4. PLAN ZAŠTITE OKOLIŠA

Kao i prethodna dva strateška cilja, Strateški cilj 3 Strategije razvoja općine Donji Vakuf zasnovan je na rezultatima socioekonomske analize, definisane vizije razvoja, postavljenih strateških ciljeva, te provedene SWOT analize koja je identificirala ključne snage, slabosti, prilike i prijetnje u oblasti okoliša, komunalne i saobraćajne infrastrukture.

Ovaj strateški cilj usmjeren je na unapređenje kvaliteta života stanovništva kroz razvoj i modernizaciju komunalne i putne infrastrukture, očuvanje i unapređenje okoliša, te jačanje otpornosti općine na klimatske promjene i prirodne rizike. Poseban naglasak stavljen je na održivo upravljanje prirodnim resursima, podizanje kvaliteta komunalnih usluga, sigurnost saobraćaja, energetska i ekološki prihvatljiva rješenja, kao i na prevenciju i ublažavanje posljedica klimatskih promjena.

U okviru ovog strateškog cilja definirani su sljedeći prioriteti:

- modernizacija i održavanje putne infrastrukture,
- unapređenje kvaliteta komunalnih usluga,
- održavanje i unapređenje javnih površina,
- uvođenje ekološki prihvatljivih tehnologija,
- jačanje otpornosti na klimatske promjene i prevencija rizika.

Realizacija navedenih prioriteta doprinijet će stvaranju sigurnijeg, funkcionalnijeg i zdravijeg životnog okruženja, uz istovremeno jačanje institucionalnih kapaciteta općine za plansko upravljanje infrastrukturom i okolišem.

U narednoj tabeli dati su indikatori na osnovu kojih će se mjeriti uspješnost realizacije strateškog cilja 3.

Tabela 48. Indikatori strateškog cilja 3

	Indikator	Izvor	Polazna vrijednost (2024.)	Ciljna vrijednost (2032.)
Strateški cilj 3: Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na	Dužina izgrađenih i rekonstruisanih lokalnih i javnih puteva (km)	Općinska služba za komunalne poslove, godišnji izvještaji	0	20
	Procenat stanovništva sa pouzdanim pristupom kvalitetnim komunalnim uslugama (voda,	JKP, općinska evidencija, ankete	70	80

klimatske promjene	odvodnja, odvoz otpada)			
	Površina uređenih i obnovljenih javnih i zelenih površina (m ²)	Općina, JKP, urbanistička dokumentacija	0	10000
	Procenat smanjenja potrošnje energije u javnim objektima (energetska efikasnost)	Energetski auditi, izvještaji javnih ustanova	0	40
	Broj saniranih klizišta i realizovanih mjera za smanjenje klimatskih i prirodnih rizika	Općina, Civilna zaštita, GIS evidencija	0	10

Izvor: obrada autor

Da bi se ispunio ovaj strateški cilj definisana su 5 prioriteta, odnosno 23 mjere. Za njihovu realizaciju potrebna su sredstva od 30.155.000 KM.

Mjere i projekti koji će doprinijeti ostvarenju ovog strateškog cilja dati su u narednoj tabeli, dok će pokazatelji učinka i rezultata (indikator), na osnovu kojih će se pratiti napredak u realizaciji Strateškog cilja 3, biti definirani i detaljno obrazloženi u nastavku dokumenta.

Tabela 49. Prioriteti strateškog cilja 3

Strateški cilj	Prioritet
Strateški cilj 3: Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene	3.1.Modernizacija i održavanje puteva
	3.2.Unapređenje kvalitete komunalnih usluga
	3.3.Održavanje i unapređenje javnih površina
	3.4.Uvođenje ekološki prihvatljivih tehnologija
	3.5.Jačanje otpornosti na klimatske promjene i prevencija rizika

Izvor: obrada autor

Mjere koje će doprinijeti realizaciji ovih prioriteta su date u narednoj tabeli:

Tabela 50. Mjere prioriteta strateškog cilja 3

PRIORITET/PROGRAM	PROJEKTI/MJERE
3.1. Modernizacija i održavanje puteva	3.1.1. Kapitalna izgradnja i cjelovita rekonstrukcija lokalnih cesta 3.1.2. Sanacija, asfaltiranje i funkcionalno unapređenje postojećih puteva 3.1.3. Izgradnja novih i unaprjeđenje postojećih magistralnih puteva 3.1.4. Redovno održavanje i monitoring stanja puteva 3.1.5. Sigurnost saobraćaja 3.1.6. Integracija sa održivim urbanim i ruralnim planiranjem
3.2. Unapređenje kvalitete komunalnih usluga	3.2.1. Modernizacija vodosnabdijevanja i kanalizacije 3.2.2. Održavanje i unapređenje javnih površina i komunalne infrastrukture 3.2.3. Uvođenje digitalnog praćenja i upravljanja komunalnim uslugama 3.2.4. Energetska efikasnost i ekološki prihvatljiva rješenja 3.2.5. Edukacija i informisanje građana
3.3. Održavanje i unapređenje javnih površina	3.3.1. Redovno održavanje javnih površina 3.3.2. Obnova i modernizacija javnih prostora 3.3.3. Ekološki prihvatljiva rješenja 3.3.4. Uključivanje građana
3.4. Uvođenje ekološki prihvatljivih tehnologija	3.4.1. Primjena održivih materijala i ekoloških tehnologija u infrastrukturi 3.4.2. Energetska efikasnost u javnim objektima 3.4.3. Digitalizacija i pametni sistemi za upravljanje infrastrukturom
3.5. Jačanje otpornosti na klimatske promjene i prevencija rizika	3.5.1. Sanacija i stabilizacija klizišta i erodiranih terena 3.5.2. Prevencija poplava i suša kroz sistem odvodnje, nasipanja i regulaciju vodenih tokova 3.5.3. Praćenje i mapiranje ugroženih područja (GIS, digitalni monitoring) 3.5.4. Planiranje infrastrukture i gradnje u skladu s geološkim i klimatskim rizicima 3.5.5. Edukacija lokalnog stanovništva i upozoravanje na rizike u opasnim zonama

Izvor: brada autor

4.4.1. Opis projekata / mjera

Prioritet 3.1. Modernizacija i održavanje puteva

3.1.1. Kapitalna izgradnja i cjelovita rekonstrukcija lokalnih cesta

Ova mjera obuhvata izgradnju potpuno novih lokalnih cesta i kompletnu rekonstrukciju dionica koje su tehnički neadekvatne ili strateški važne za povezanost općine Donji Vakuf. Fokus je na otvaranju novih pravaca i povezivanju udaljenih i ruralnih naselja s centralnim dijelovima općine, školama i zdravstvenim ustanovama. Realizacija ove mjere doprinosi dugoročnoj prostornoj povezanosti, sigurnosti saobraćaja i podršci lokalnom razvoju i privredi. Riječ je o kapitalnim infrastrukturnim intervencijama koje značajno unapređuju kvalitet i funkcionalnost putne mreže. Mjera postavlja temelje za održivi razvoj i smanjenje izolovanosti stanovništva.

3.1.2. Sanacija, asfaltiranje i funkcionalno unapređenje postojećih puteva

Ova mjera je usmjerena na redovne, ali značajne intervencije na postojećim cestama, uključujući sanaciju oštećenih kolovoza, asfaltiranje makadamskih dionica i poboljšanje tehničkih karakteristika puteva. Posebna pažnja posvećuje se prioritetnim pravcima prema školama, zdravstvenim ustanovama i centralnim naseljima, kako bi se povećala sigurnost i mobilnost stanovništva. Realizacija mjere omogućava brže i efikasnije korištenje postojeće infrastrukture, smanjuje troškove održavanja i doprinosi kontinuiranom unapređenju lokalne putne mreže. Ova mjera je ključna za svakodnevnu funkcionalnost saobraćaja i kvalitet života građana.

3.1.3. Izgradnja novih i unaprjeđenje postojećih magistralnih puteva

Izgradnja obilaznice oko Donjeg Vakufa jedan je od važnijih infrastrukturnih projekata za Srednjobosanski kanton. U samom centru grada spajaju se dva iznimno važna magistralna pravca, M-5 i M-16. 2025. godine uspješno je okončana prva faza u sklopu koje je izgrađena saobraćajnica i most preko rijeke Vrbas. U toku su pripreme za početak druge i treće faze, a projekat se financira sredstvima Federalne vlade.

Izgradnja obilaznice rasterećuje gradsku jezgru od teškog tranzita, čime se otvara prostor za modernu urbanu regeneraciju. Nova saobraćajna infrastruktura direktno privlači investitore stvaranjem strateških poslovnih zona s bržim pristupom ključnim tržištima.

3.1.4. Redovno održavanje i monitoring stanja puteva

Ova mjera usmjerena je na uspostavu sistemskog i planskog održavanja putne infrastrukture. Podrazumijeva redovno čišćenje, popravke i unapređenje signalizacije na lokalnim i javnim putevima. Praćenje stanja cesta pomoću digitalnih alata i GIS sistema omogućava pravovremeno uočavanje oštećenja i potreba za intervencijom. Time se produžava vijek trajanja puteva i racionalnije koriste budžetska sredstva. Mjera doprinosi većoj sigurnosti i pouzdanosti saobraćaja.

3.1.5. Sigurnost saobraćaja

Mjera je usmjerena na unapređenje sigurnosti svih učesnika u saobraćaju kroz postavljanje adekvatne signalizacije, reflektora i oznaka na kritičnim dionicama. Posebna pažnja posvećuje se zonama škola, raskrsnicama i naseljenim područjima. Edukacija građana o sigurnom kretanju po lokalnim i javnim putevima sastavni je dio ove mjere. Povećanjem svijesti i vidljivosti smanjuje se rizik od saobraćajnih nezgoda. Ova mjera ima direktan uticaj na zaštitu života i imovine.

3.1.6. Integracija sa održivim urbanim i ruralnim planiranjem

Ova mjera podrazumijeva usklađivanje razvoja putne infrastrukture s principima održivog urbanog i ruralnog planiranja. Povezivanje puteva s javnim prijevozom, biciklističkim stazama i pješačkim zonama doprinosi razvoju održivih oblika mobilnosti. Na ovaj način smanjuje se negativan uticaj saobraćaja na okoliš. Integrisani pristup planiranju doprinosi funkcionalnijem i sigurnijem prostoru. Mjera ima dugoročan značaj za održivi razvoj općine Donji Vakuf.

Prioritet 3.2. Unapređenje kvalitete komunalnih usluga

3.2.1. Modernizacija vodosnabdijevanja i kanalizacije

Ova mjera obuhvata rekonstrukciju dotrajalih cjevovoda i pumpnih stanica te uvođenje sistema za kontrolu kvaliteta vode i efikasno odvođenje otpadnih voda. Cilj je osigurati pouzdano snabdijevanje pitkom vodom i smanjiti negativni uticaj otpadnih voda na okoliš. Realizacija ove mjere doprinosi zdravlju stanovništva, smanjenju rizika od zagađenja i dugoročnoj održivosti vodoopskrbnog sistema. Fokus je na ključnim dijelovima mreže i prioritetnim naseljima.

3.2.2. Održavanje i unapređenje javnih površina i komunalne infrastrukture

Mjera uključuje redovno čišćenje ulica, parkova, trgova i javnih objekata, kao i postavljanje i održavanje urbanog mobilijara poput klupa, rasvjete i kanti za smeće. Cilj je stvoriti uredan, siguran i funkcionalan javni prostor koji doprinosi kvalitetu života građana. Ova mjera osigurava da infrastruktura ostane funkcionalna, vizualno privlačna i ekološki održiva, te podstiče aktivno korištenje javnih površina. Redovno održavanje smanjuje dugoročne troškove i potrebu za većim rekonstrukcijama.

3.2.3. Digitalno praćenje i upravljanje komunalnim uslugama

Ova mjera se odnosi na uvođenje digitalnih alata i sistema za praćenje i upravljanje komunalnim uslugama, uključujući implementaciju e-usluga i aplikacija za prijavu kvarova i problema. Praćenje i izvještavanje o kvalitetu usluga u realnom vremenu omogućava efikasniji rad komunalnih službi i pravovremenu intervenciju. Mjera doprinosi transparentnosti, boljoj koordinaciji i poboljšanju korisničkog iskustva građana. Digitalizacija smanjuje administrativne prepreke i povećava operativnu efikasnost.

3.2.4. Energetska efikasnost i ekološki prihvatljiva rješenja

Ova mjera obuhvata dalje uvođenje LED javne rasvjete, obnovljivih izvora energije u komunalnim objektima i korištenje recikliranih i ekološki prihvatljivih materijala u održavanju infrastrukture. Uključuje i podsticaje za prelazak domaćinstava na ekološki prihvatljive sisteme grijanja (pelet, toplotne pumpe) te energetske utopljanje javnih ustanova. Cilj je smanjiti potrošnju energije, smanjiti emisiju štetnih gasova i povećati ekološku održivost. Realizacija ove mjere doprinosi zaštiti okoliša, smanjenju troškova energije i dugoročnoj održivosti komunalne infrastrukture.

3.2.5. Edukacija i uključivanje građana

Mjera se odnosi na informisanje i edukaciju građana kroz kampanje za pravilno odlaganje otpada, očuvanje javnih površina i održavanje komunalne infrastrukture. Uključivanje stanovništva u planiranje i praćenje komunalnih projekata doprinosi većoj društvenoj odgovornosti i boljoj koordinaciji između građana i općinskih službi. Ova mjera osnažuje zajednicu, podiže svijest o održivosti i aktivno učestvovanje u očuvanju komunalnog i prirodnog okruženja. Rezultat je kvalitetniji i čistiji javni prostor te dugoročna održivost komunalnih usluga.

3.3. Održavanje i unapređenje javnih površina

Prioritet je usmjeren na kontinuirano održavanje, obnovu i modernizaciju javnih površina s ciljem stvaranja urednog, funkcionalnog i ekološki održivog javnog prostora, uz aktivno uključivanje građana u njegovo očuvanje.

3.3.1. Redovno održavanje javnih površina

Aktivnosti se odnose na kontinuirano održavanje i unapređenje izgleda javnih prostora kroz redovno čišćenje ulica, parkova, trgova i pješačkih zona, kao i sistematsko uređenje zelenih površina, hortikulture i drvoreda. Poseban fokus stavlja se na očuvanje higijene i estetskog izgleda urabnih zona radi podizanja kvaliteta života stanovništva. Redovno održavanje javnih površina doprinosi stvaranju urednog, zdravog i ugodnog životnog okruženja za građane.

3.3.2. Obnova i modernizacija javnih prostora

Mjera obuhvata obnovu i unapređenje postojećih javnih prostora kroz renoviranje i opremanje parkova, dječijih igrališta, sportskih i rekreativnih zona. Planirano je i postavljanje urbanog mobilijara, uključujući klupe, javnu rasvjetu i kante za otpad, kako bi se osigurala funkcionalnost, sigurnost i ugodan boravak građana u javnom prostoru. Unaprijeđeni i modernizovani javni prostori povećavaju sigurnost, funkcionalnost i društvenu atraktivnost naselja.

3.3.3. Ekološki prihvatljiva rješenja

U okviru ove mjere promovira se primjena održivih i ekološki odgovornih rješenja, uključujući korištenje recikliranih materijala pri uređenju javnih površina i igrališta, te primjenu tehnologija koje doprinose smanjenju potrošnje energije i negativnog uticaja na okoliš. Primjena ekoloških rješenja podržava dugoročno održivi razvoj i očuvanje prirodnih resursa.

3.3.4. Uključivanje građana

Poseban značaj daje se aktivnom uključivanju lokalne zajednice kroz organizaciju akcija čišćenja i uređenja prostora, kao i kroz edukativne aktivnosti usmjerene na podizanje svijesti građana o važnosti očuvanja javnih površina i odgovornog odnosa prema okolišu. Aktivno učešće građana jača osjećaj zajedništva i odgovornosti za razvoj i očuvanje javnog prostora.

Prioritet 3.4. Uvođenje ekološki prihvatljivih tehnologija

3.4.1. Primjena održivih materijala i ekoloških tehnologija u infrastrukturi

Ova mjera obuhvata korištenje održivih i ekološki prihvatljivih materijala u rekonstrukciji i novogradnji infrastrukture, te integraciju tehnologija koje smanjuju negativan uticaj na okoliš. Cilj je povećati dugoročnu održivost javnih objekata i komunalne infrastrukture, smanjiti emisiju štetnih gasova i osigurati ekološki prihvatljiv razvoj općine.

3.4.2. Energetska efikasnost u javnim objektima

Mjera uključuje dalju instalaciju LED rasvjete, sistema pametnog upravljanja energijom i uvođenje solarnih panela ili drugih obnovljivih izvora energije u školama, domovima zdravlja i javnim zgradama. Cilj je smanjenje potrošnje energije, povećanje efikasnosti i dugoročna održivost javnih objekata. Realizacija mjere doprinosi uštedi troškova i zaštiti okoliša.

3.4.3. Digitalizacija i pametni sistemi za upravljanje infrastrukturom

Ova mjera obuhvata uvođenje digitalnih alata i pametnih sistema za praćenje i kontrolu potrošnje resursa (voda, energija), te monitoring stanja puteva, javnih površina i objekata. Cilj je optimizirati korištenje resursa, omogućiti pravovremene intervencije i povećati efikasnost upravljanja infrastrukturom. Digitalizacija doprinosi boljoj koordinaciji komunalnih službi i smanjenju gubitaka resursa.

3.5. Jačanje otpornosti na klimatske promjene i prevencija rizika

3.5.1. Sanacija i stabilizacija klizišta i erodiranih terena

Ova mjera obuhvata aktivnosti na sanaciji i stabilizaciji klizišta i erodiranih područja koja ugrožavaju naselja, infrastrukturu i poljoprivredne površine. Cilj je smanjiti rizik od odrona i degradacije tla te osigurati sigurnost stanovništva i funkcionalnost lokalne infrastrukture. Realizacija mjere doprinosi otpornijoj i sigurnijoj općini.

3.5.2. Prevencija poplava i suša kroz sistem odvodnje, nasipanja i regulaciju vodenih tokova

Mjera se fokusira na izgradnju i održavanje sistema za odvodnju, regulaciju rijeka i vodenih tokova, te izgradnju nasipa i drugih infrastrukturnih rješenja koja smanjuju rizik od poplava i suša. Cilj je zaštita naselja, poljoprivrednih površina i komunalne infrastrukture od ekstremnih klimatskih događaja. Ova mjera doprinosi dugoročnoj otpornosti i održivom upravljanju vodnim resursima.

3.5.3. Praćenje i mapiranje ugroženih područja

Ova mjera uključuje primjenu GIS tehnologija i digitalnog monitoringa za praćenje klizišta, poplavnih zona i drugih ugroženih područja. Cilj je omogućiti pravovremeno prepoznavanje rizika i planiranje preventivnih mjera. Realizacija mjere doprinosi efikasnom upravljanju katastrofama i boljoj pripremljenosti općinskih službi i zajednice.

3.5.4. Planiranje infrastrukture i gradnje u skladu s geološkim i klimatskim rizicima

Mjera podrazumijeva usklađivanje planskih dokumenata i investicija u infrastrukturu s geološkim i klimatskim rizicima. Cilj je smanjiti ranjivost novih objekata i saobraćajne mreže, te osigurati da buduća gradnja bude otpornija na poplave, klizišta i ekstremne vremenske uvjete. Realizacija mjere doprinosi sigurnijoj i dugoročno održivoj općinskoj infrastrukturi.

3.5.5. Edukacija lokalnog stanovništva i upozoravanje na rizike

Ova mjera je usmjerena na podizanje svijesti i edukaciju građana o rizicima od poplava, klizišta i drugih prirodnih katastrofa. Uključuje informisanje stanovnika o sigurnosnim procedurama, ranom upozoravanju i pripremi za krizne situacije. Cilj je povećati otpornost zajednice i smanjiti potencijalne štete. Realizacija mjere doprinosi sigurnosti i aktivnom uključivanju građana u zaštitu svog okoliša i imovine.

5. INDIKATIVNI FINANSIJSKI OKVIR

Indikativni finansijski okvir daje pregled potrebnih finansijskih sredstava za implementaciju planiranih mjera, pri čemu je dat pregled potencijalnih izvora sredstava.

Tabela 51. Indikativni finansijski okvir za realizaciju Strategije razvoja općine Donji Vakuf 2026-2032

INDIKATIVNI FINANSIJSKI OKVIR					
Strategija razvoja općine Donji Vakuf 2026-2032. godina					
Oznaka strateškog cilja, prioriteta, mjere	Struktura finansiranja u %	Ukupno	Budžet Općine	Ostali izvori	
				Ukupno	Potencijalni izvori
SC 1: Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama	9,181	4.775.000	2.478.000 51,9%	2.297.000 48,1%	
1.1. Održivi razvoj industrije i zeleno poduzetništvo	3,845	2.000.000	790.000 29,5%	1.210.000 60,5%	

1.1.1. Obezbijediti poticajna sredstva i podršku za start-up preduzeća		200.000	60.000 30%	140.000 70%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
1.1.2. Unapređenje konkurentnosti privrede kroz inovacije, know-how i transfer novih tehnologija		100.000	30.000 30%	70.000 70%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
1.1.3. Razvoj drvoprerađivačkog sektora i industrija zasnovanih na lokalnim resursima		400.000	80.000 20%	320.000 80%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
1.1.4. Razvoj zelenih i ekoloških inicijativa u privredi		100.000	30.000 30%	70.000 70%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
1.1.5. Podrška malim i srednjim preduzećima kroz edukacije, mentorstvo i pristup fondovima		100.000	30.000 30%	70.000 70%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
1.1.6. Iskorištavanje domaćih i međunarodnih fondova za projekte privrede i zelene tehnologije		300.000	60.000 20%	240.000 80%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
1.1.7. Planiranje i definisanje novih poslovnih zona za industrijski i poduzetnički razvoj		800.000	500.000 62,5%	300.000 37,5%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
1.2. Razvoj i promocija turizma	3,028	1.575.000	788.000 50%	787.000 50%	
1.2.1. Unapređenje vjerskog i ruralnog turizma, uključujući manifestaciju Ajvatovica		1.000.000	650.000 65%	350.000 35%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
1.2.2. Primjena digitalnih alata u promociji i rezervacijama turističkih sadržaja		20.000	13.000 65%	7.000 35%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori

1.2.3. Integracija turističkih sadržaja s lokalnom privredom i gastronomijom		40.000	20.000 50%	20.000 50%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
1.2.4. Razvoj turističkih ruta i tematskih i terena		500.000	100.000 20%	400.000 80%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
1.2.5. Podrška lokalnim proizvođačima suvenira i gastronomskih proizvoda		15.000	5.000 33,3%	10.000 66,6%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
1.3. Održiva i organska poljoprivreda te stočarstvo	2,307	1.200.000	900.000 75%	300.000 25%	
1.3.1. Podsticaji za razvoj ekološke i organske proizvodnje		1.200.000	900.000 75%	300.000 25%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
SC 2: Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo	32,834	17.076.000	3.746.000 22%	13.330.000 78%	
2.1. Modernizacija i razvoj društvene infrastrukture	23,651	12.300.000	1.400.000 11,4%	10.900.000 88,6%	
2.1.1. Unapređenje obrazovnih ustanova		1.200.000	300.000 25%	900.000 75%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
2.1.2. Unapređenje zdravstvenih ustanova		1.100.000	100.000 9,1%	1.000.000 90,9%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
2.1.3. Razvoj kulturnih i sportskih sadržaja		10.000.000	1.000.000 10%	9.000.000 90%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
2.2. Unapređenje dostupnosti i kvaliteta javnih usluga	1,730	900.000	500.000 55,56%	400.000 44,44%	
2.2.1. Poboljšanje obrazovanja		100.000	50.000 50%	50.000 50%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori

2.2.2. Pобољшanje zdravstvenih usluga		100.000	50.000 50%	50.000 50%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
2.2.3. Socijalna zaštita i podrška ranjivim grupama		500.000	250.000 50%	250.000 50%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
2.2.4. Digitalizacija i modernizacija javnog sektora		200.000	150.000 75%	50.000 25%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
2.3. Jačanje kapaciteta Općine	2,442	1.270.000	305.000 24.8%	965.000 75.2%	
2.3.1. Unapređenje organizacije i upravljanja općinskim resursima		60.000	40.000 66,6%	20.000 33.3	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
2.3.2. Digitalizacija i modernizacija javnih servisa		60.000	40.000 66,6%	20.000 33.3	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
2.3.3. Osnaživanje ljudskih i tehničkih kapaciteta		100.000	40.000 40%	60.000 60%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
2.3.4. Strateško planiranje i korištenje fondova		1.000.000	150.000 15%	850.000 85%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
2.3.5. Jačanje transparentnosti i odgovornosti		50.000	35.000 70%	15.000 30%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
2.4. Aktivno građanstvo i participacija u lokalnom razvoju	0,692	360.000	285.000 79,2%	75.000 21.8%	
2.4.1. Povećanje uključivanja građana u odlučivanje		60.000	40.000 66,6%	20.000 33.3	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
2.4.2. Osnaživanje lokalnih zajednica i volonterizma		60.000	40.000 66,6%	20.000 33.3	Općina, drugi nivoi

					vlasti te donatori
2.4.3. Aktivacija mladih i odsutnog stanovništva		200.000	175.000 87.5%	25.000 12.5%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
2.4.4. Promocija lokalnog identiteta i zajedništva		40.000	30.000 75%	10.000 25%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
2.5. Sveobuhvatna sigurnost građana	2,972	1.546.000	706.000 48.8%	840.000 51,2%	
2.5.1. Unapređenje kriznog upravljanja i civilne zaštite		700.000	350.000 50%	350.000 50%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
2.5.2. Povećanje stepena sigurnosti u zajednici		400.000	250.000 62.5%	150.000 37.5%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
2.5.3. Sigurnost u miniranim područjima		208.000	8.000 3.85%	200.000 96,15%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
2.5.4. Prevencija i edukacija građana		108.000	8.000 7.41%	100.000 92,59%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
2.5.5. Koordinacija i integracija službi		30.000	20.000 66.7%	10.000 33,3%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
2.5.6. Prevencija korupcije i jačanje transparentnosti		100.000	70.000 70%	30.000 30%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
2.6. Demografska revitalizacija	1,345	700.000	550.000 78.6%	150.000 21,4%	
2.6.1. Aktivacija mladih i odsutnog stanovništva		200.000	150.000 75%	50.000 25%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori

2.6.2. Podrška demografskoj revitalizaciji		500.000	400.000 80%	100.000 20%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
SC 3: Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene	57,983	30.155.000	4.621.000 15,3%	25.534.000 84,7%	
3.1. Modernizacija i održavanje puteva	40,610	21.120.000	1.696.000 15,5%	19.424.000 84,5%	
3.1.1. Kapitalna izgradnja i cjelovita rekonstrukcija lokalnih cesta		2.000.000	600.000 20%	1.400.000 80%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
3.1.2. Sanacija, asfaltiranje i funkcionalno unapređenje postojećih puteva		4.000.000	1.000.000 25%	3.000.000 75%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
3.1.3. Izgradnja novih i unapređenje postojećih magistralnih puteva		15.000.000	/	15.000.000 100%	Viši nivoi vlasti
3.1.4. Redovno održavanje i monitoring stanja puteva		100.000	80.000 80%	20.000 20%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
3.1.5. Sigurnost saobraćaja		10.000	8.000 80%	2.000 20%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
3.1.6. Integracija sa održivim urbanim i ruralnim planiranjem		10.000	8.000 80%	2.000 20%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
3.2. Unapređenje kvalitete komunalnih usluga	6,460	3.360.000	1.507.000 44,9%	1.853.000 55,1%	
3.2.1. Modernizacija vodosnabdijevanja i kanalizacije		2.000.000	1.000.000 50%	1.000.000 50%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
3.2.2. Održavanje i unapređenje javnih		50.000	50.000 100%	/	Općina

površina i komunalne infrastrukture					
3.2.3. Uvođenje digitalnog praćenja i upravljanja komunalnim uslugama		300.000	150.000 50%	150.000 50%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
3.2.4. Energetska efikasnost i ekološki prihvatljiva rješenja		1.000.000	300.000 30%	700.000 70%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
3.2.5. Edukacija i informisanje građana		10.000	7.000 70%	3.000 30%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
3.3. Održavanje i unapređenje javnih površina	6,220	3,235.000	683.000 21,1%	2,552.000 78,9%	
3.3.1. Redovno održavanje javnih površina		125.000	125.000 100%	/	Općina
3.3.2. Obnova i modernizacija javnih prostora		3.000.000	500.000 16,7%	2.500.000 83,3%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
3.3.3. Ekološki prihvatljiva rješenja		100.000	50.000 50%	50.000 50%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
3.3.4. Uključivanje građana		10.000	8.000 80%	2.000 20%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
3.4. Uvođenje ekološki prihvatljivih tehnologija	0,961	500.000	300.000 60%	200.000 40%	
3.4.1. Primjena održivih materijala u infrastrukturi		100.000	50.000 50%	50.000 50%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
3.4.2. Energetska efikasnost u javnim objektima		300.000	200.000 66,7%	100.000 33,3%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
3.4.3. Digitalizacija i pametni sistemi za		100.000	50.000	50.000	Općina, drugi

upravljanje infrastrukturom			50%	50%	nivoi vlasti te donatori
3.5. Jačanje otpornosti na klimatske promjene i prevencija rizika	3,730	1.940.000	435.000 22,1%	1.505.000 77,9%	
3.5.1. Sanacija i stabilizacija klizišta i erodiranih terena		400.000	200.000 50%	200.000 50%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
3.5.2. Prevencija poplava i suša kroz sistem odvodnje, nasipanja i regulaciju vodenih tokova		1.500.000	200.000 13,3%	1.300.000 86,7%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori
3.5.3. Praćenje i mapiranje ugroženih područja (GIS, digitalni monitoring)		10.000	10.000 100%	/	Općina
3.5.4. Planiranje infrastrukture i gradnje u skladu s geološkim i klimatskim rizicima		20.000	20.000 100%		Općina
3.5.5. Edukacija lokalnog stanovništva i upozoravanje na rizike u opasnim zonama		10.000	5.000 50%	5.000 50%	Općina, drugi nivoi vlasti te donatori

Izvor: Podaci Općine

Strategijom razvoja općine predviđen je najveći iznos finansijskih sredstava za implementaciju trećeg strateškog cilja u iznosu od 30.155.000 KM.

Ukupna vrijednost planiranih strateških mjera iznosi 52.006.000 KM.

Procenat planiranih sredstava koji se odnosi na budžetska sredstva je 20,85 % dok se preostalih 79,15% odnosi na ostale izvore finansiranja.

Tabela 52. Planirani iznosi investicija po strateškim ciljevima razvoja Općine Donji Vakuf za period 2026–2032. godine

Strateški cilj	Ukupna sredstva	Sredstva Općine	Drugi izvori	Procenat od ukupno potrebnih sredstava
SC1. Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama	4.775.000	2.478.000	2.297.000	9,811
SC2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu	17.076.000	3.746.000	13.330.000	32,834

društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo				
SC3. Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene	30.155.000	4.621.000	25.534.000	57,983
UKUPNO	52.006.000	10.845.000	41.161.000	100

Izvor: obrada autor

Ili gledano po prioritetima struktura finansiranja je :

Tabela 53. Planirani iznosi investicija po prioritetima i mjerama razvoja Općine Donji Vakuf za period 2026–2032. godine

Strateški cilj	Ukupna sredstva	Sredstva Općine	Drugi izvori	Procenat od ukupno potrebnih sredstava
1. Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama	4.775.000	2.478.000	2.297.000	9,181
1.1. Održivi razvoj industrije i zeleno poduzetništvo	2.000.000	790.000	1.210.000	3,84571
1.2. Razvoj i promocija turizma	1.575.000	788.000	300.000	3,028497
1.3. Održiva i organska poljoprivreda te stočarstvo	1.200.000	900.000	300.000	2,307426
2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu	17.076.000	3.746.000	13.330.000	32,834
2.1. Modernizacija i razvoj društvene infrastrukture	12.300.000	1.400.000	10.900.000	23,65112
2.2. Unapređenje dostupnosti i kvaliteta javnih usluga	900.000	500.000	400.000	1,73057
2.3. Jačanje kapaciteta Općine	1.270.000	305.000	965.000	2,442026
2.4. Aktivno građanstvo i participacija u lokalnom razvoju	360.000	285.000	75.000	0,692228
2.5. Sveobuhvatna sigurnost građana	1.546.000	706.000	840.000	2,972734
2.6. Demografska revitalizacija	700.000	550.000	150.000	1,345

SC 3: Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene	30.155.000	4.621.000	25.534.000	57,98369
3.1.Modernizacija i održavanje puteva	21.120.000	1.696.000	19.424.000	40,6107
3.2. Unapređenje kvalitete komunalnih usluga	3.360.000	1.507.000	1.853.000	6,460793
3.3. Uvođenje ekološki prihvatljivih tehnologija	3.235.000	683.000	2.552.000	6,220436
3.4. Jačanje otpornosti na klimatske promjene i prevencija rizika	500.000	300.000	200.000	0,961428
3.5. Jačanje otpornosti na klimatske promjene i prevencija rizika	1.940.000	435.000	1.505.000	3,730339
UKUPNO	52.006.000	10.845.000	41.161.000	100

6. USKLADENOST STRATEGIJE RAZVOJA SA DRUGIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA

Zakon o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji Bosne i Hercegovine propisuje obavezu vertikalne koordinacije i usklađivanja strateških dokumenata na različitim nivoima vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine, s ciljem definiranja zajedničkih razvojnih pravaca i ciljeva.

U tom kontekstu, Strategija razvoja Federacije Bosne i Hercegovine, kao i Strategija razvoja Srednjobosanskog kantona / Kantona Središnja Bosna za period 2026–2027. godina, predstavljale su polazna dokumenta za usklađivanje i izradu Strategije razvoja općine Donji Vakuf za period 2026–2032. godina.

Takoder, u toku 2020. godine izrađen je Okvir ciljeva održivog razvoja u Bosni i Hercegovini, kojim se osigurava implementacija ciljeva održivog razvoja iz Agende Ujedinjenih nacija 2030 u Bosni i Hercegovini. Ovaj okvir je uzet u obzir prilikom definisanja strateških ciljeva, prioriteta i mjera Strategije razvoja općine Donji Vakuf.

U narednoj tabeli prikazan je pregled povezanosti Strategije razvoja općine Donji Vakuf sa navedenim strateškim dokumentima viših nivoa vlasti.

Tabela 54. Pregled strateških dokumenata s kojima je usklađena Strategija razvoja Općine Donji Vakuf

Strateški cilj Strategije razvoja općine Donji Vakuf	Strateški dokument višeg nivoa
OKVIR CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA U BiH	
Strateški cilj 1: Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama	SDG 8 – Dostojanstven rad i ekonomski rast Razvoj konkurentne i inovativne lokalne privrede doprinosi otvaranju novih radnih mjesta, jačanju preduzetništva, povećanju produktivnosti i održivom ekonomskom rastu na lokalnom nivou. SDG 9 – Industrija, inovacije i infrastruktura Fokus na inovacije, nove tehnologije i unapređenje proizvodnih procesa, posebno kroz primjenu zelenih tehnologija, direktno je povezan sa jačanjem industrijskih kapaciteta i inovacijskog potencijala lokalne ekonomije. SDG 12 – Odgovorna potrošnja i proizvodnja Oslanjanje na prirodne resurse uz primjenu održivih i ekološki prihvatljivih tehnologija doprinosi racionalnom korištenju resursa, smanjenju otpada i promociji održivih obrazaca proizvodnje. SDG 13 – Klimatska akcija Primjena zelenih tehnologija i razvoj privrede koja vodi računa o zaštiti okoliša doprinose smanjenju negativnih utjecaja na klimu i jačanju otpornosti lokalne zajednice na klimatske promjene. SDG 15 – Život na kopnu Održivo korištenje prirodnih resursa, posebno u sektorima poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja, doprinosi očuvanju ekosistema, biodiverziteta i zemljišnih resursa.
Strateški cilj 2: Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo	SDG 3 – Zdravlje i blagostanje Unapređenje društvene infrastrukture u oblastima zdravstva, socijalne zaštite i sporta doprinosi očuvanju zdravlja.

	prevenciji bolesti i poboljšanju ukupnog blagostanja stanovnika. SDG 4 – Kvalitetno obrazovanje Razvoj i modernizacija obrazovne infrastrukture, kao i podrška cjeloživotnom učenju, direktno doprinosi unapređenju kvaliteta obrazovanja i jačanju ljudskih kapaciteta. SDG 10 – Smanjenje nejednakosti Jačanje dostupnosti društvenih usluga i poticanje aktivnog građanstva doprinosi socijalnoj uključenosti, ravnopravnosti i smanjenju nejednakosti među različitim grupama stanovništva. SDG 11 – Održivi gradovi i zajednice Modernizacija društvene infrastrukture i unapređenje javnih prostora doprinosi stvaranju sigurnih, inkluzivnih i održivih lokalnih zajednica. SDG 16 – Mir, pravda i snažne institucije Podrška aktivnom građanstvu i participaciji građana u odlučivanju doprinosi transparentnosti, odgovornosti i jačanju lokalnih institucija.
Strateški cilj 3: Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene	SDG 6 – Čista voda i sanitarije Unapređenje sistema vodosnabdijevanja, kanalizacije i sanitarne infrastrukture doprinosi kvalitetnom upravljanju vodnim resursima i poboljšanju higijenskih standarda u lokalnoj zajednici. SDG 7 – Održiva i pristupačna energija Primjena energetske efikasne i obnovljive izvora energije u komunalnoj infrastrukturi doprinosi smanjenju potrošnje energije i jačanju energetske održivosti. SDG 11 – Održivi gradovi i zajednice Razvoj i održavanje komunalne infrastrukture, uređenje javnih površina i upravljanje otpadom doprinosi stvaranju sigurnih, funkcionalnih i održivih lokalnih zajednica.

	SDG 12 – Odgovorna potrošnja i proizvodnja Primjena ekološki prihvatljivih tehnologija i racionalno korištenje resursa u komunalnom sektoru doprinosi smanjenju otpada i zaštiti okoliša. SDG 13 – Klimatska akcija Jačanje otpornosti lokalne zajednice na klimatske promjene kroz preventivne mjere, sanaciju klizišta, regulaciju vodotokova i zelene projekte doprinosi smanjenju rizika od nepogoda i prilagođavanju klimatskim promjenama. SDG 15 – Život na kopnu Održivo upravljanje zemljištem, šumama i drugim prirodnim resursima doprinosi očuvanju ekosistema, biodiverziteta i otpornosti lokalnog okoliša.
OKVIRNA STRATEGIJA PROMETA BOSNE I HERCEGOVINE (2015-2030.)	
Strateški cilj 1: Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama	Usklađen je kroz mjere unapređenja prometne infrastrukture i povezanosti koje doprinose ekonomskom razvoju i jačanju lokalne konkurentnosti.
Strateški cilj 2: Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo	djelimično je usklađen sa Okvirnom strategijom prometa BiH (2015–2030) kroz mjere povećanja sigurnosti saobraćaja, dostupnosti javnih usluga i mobilnosti stanovništva.
Strateški cilj 3: Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene	usklađen je sa Okvirnom strategijom prometa BiH (2015–2030) kroz razvoj održive prometne infrastrukture, povećanje otpornosti na klimatske promjene i smanjenje negativnog uticaja saobraćaja na okoliš.
STRATEGIJA ZAPOSŁJAVANJA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE (2021– 2027.)	
Strateški cilj 1: Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama	Postoji direktna usklađenost, jer mjere u okviru ovog cilja doprinose povećanju zaposlenosti, razvoju poduzetništva i obrta, jačanju kapaciteta lokalnih preduzeća te unapređenju vještina radne snage u skladu s potrebama tržišta rada.

Strateški cilj 2: Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo	Postoji djelimična usklađenost, kroz mjere socijalne uključenosti, unapređenje zapošljivosti mladih, žena i ranjivih kategorija, te poboljšanje pristupa obrazovanju, obukama i aktivnim politikama tržišta rada.
STRATEGIJA RAZVOJA FEDERACIJE BiH 2021-2027. GODINE	
Strateški cilj 1: Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama	Direktno je usklađen sa Strategijom razvoja FBiH 2021–2027 kroz prioritete jačanja konkurentnosti privrede, razvoja inovacija, održivog korištenja prirodnih resursa, zelene i digitalne tranzicije, povećanja zaposlenosti i ravnomjernog regionalnog razvoja.
Strateški cilj 2: Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo	Direktno je usklađen sa Strategijom razvoja FBiH 2021–2027 kroz unapređenje kvaliteta i dostupnosti obrazovanja, zdravlja, socijalne zaštite, kulture i sporta, jačanje društvene uključenosti, participacije građana i demografsku revitalizaciju.
Strateški cilj 3: Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene	Direktno je usklađen sa Strategijom razvoja FBiH 2021–2027 kroz mjere zaštite okoliša, razvoja komunalne i saobraćajne infrastrukture, unapređenja energetske efikasnosti, upravljanja vodnim resursima, prilagođavanja klimatskim promjenama i smanjenja rizika od prirodnih nepogoda.
STRATEGIJA UPRAVLJANJA VODAMA FBiH 2010-2022.	
Strateški cilj 1: Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama	Djelimična usklađenost: kroz upravljanje vodnim resursima moguće je podržati razvoj poljoprivrede, stočarstva i drugih privrednih djelatnosti koje ovise o vodi, kao i primjenu zelenih tehnologija (npr. efikasno navodnjavanje, iskorištavanje obnovljivih izvora energije vezanih za vodu).
Strateški cilj 2: Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo	Djelimična usklađenost: mjere za osiguranje čiste i dostupne vode, efikasnog sistema odvodnje i zaštite od poplava doprinose kvaliteti života stanovnika, zdravlju i sigurnosti zajednice. Povezanost je posebno vidljiva u mjestima gdje je dostupnost vode i sanitarnih usluga ključna za socijalnu uključenost i javno zdravlje.
Strateški cilj 3: Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene	Direktna usklađenost: ovaj cilj je najviše povezan sa Strategijom upravljanja vodama. Mjere uključuju zaštitu vodnih resursa, prevenciju i upravljanje poplavama i

	sušama, održivo korištenje površinskih i podzemnih voda, te unapređenje infrastrukture za vodosnabdijevanje i odvodnju. Takođe doprinosi klimatskoj otpornosti i zaštiti okoliša.
FEDERALNOM STRATEGIJOM OKOLIŠA FBiH 2021–2030	
Strateški cilj 1: Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama	Direktna usklađenost: kantonalna strategija podržava razvoj lokalne privrede, poljoprivrede, malih i srednjih preduzeća, turizma i inovacija. Donji Vakuf kroz valorizaciju prirodnih resursa, zelene tehnologije i inovativna privredna rješenja direktno doprinosi tim kantonalnim prioritetima.
Strateški cilj 2: Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo	Direktna/djelimična usklađenost: kantonalni prioriteti uključuju unapređenje obrazovanja, zdravstva, socijalne zaštite, kulture i sporta. Aktivno građanstvo, uključivanje lokalne zajednice i razvoj društvene infrastrukture u Donjem Vakufu doprinose ostvarivanju ovih kantonalnih ciljeva
Strateški cilj 3: Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene	Direktna usklađenost: kantonalna strategija naglašava zaštitu okoliša, energetske efikasnost, održivu infrastrukturu i prilagodavanje klimatskim promjenama. Donji Vakuf svojim mjerama za upravljanje okolišem, vodama i komunalnom infrastrukturom direktno implementira te kantonalne prioritete.
STRATEGIJA STRATEGIJOM RAZVOJA TURIZMA FBiH 2021–2027	
Strateški cilj 1: Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama	Direktna usklađenost: razvoj turističke privrede u Donjem Vakufu kroz valorizaciju prirodnih resursa, kulturnih i historijskih lokaliteta, kao i promociju zelenih i održivih tehnologija, doprinosi prioritetima FBiH za povećanje konkurentnosti turističkog sektora i održivog razvoja destinacija.
Strateški cilj 2: Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo	Djelimična usklađenost: unapređenje društvene infrastrukture i aktivno uključivanje građana u razvoj turizma poboljšava kvalitet života i stvara participativnu zajednicu, što je u skladu sa ciljevima promocije kulturnog i ruralnog turizma u FBiH.

Strateški cilj 3: Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene	Djelimična/direktna usklađenost: održivo upravljanje okolišem i infrastruktura doprinosi razvoju ekoturizma i održivih turističkih destinacija, što je jedan od prioriteta federalne strategije razvoja turizma.
STRATEGIJA POLJOPRIVREDE I RURALNOG RAZVOJA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE 2021. – 2027. GODINA	
Strateški cilj 1: Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama	Direktna usklađenost: Donji Vakuf podržava razvoj poljoprivrede i ruralnih djelatnosti kroz modernizaciju proizvodnje, inovacije, zelene tehnologije i efikasno korištenje prirodnih resursa, što je u skladu sa federalnim prioritetima jačanja konkurentnosti i održivog razvoja ruralne privrede.
Strateški cilj 2: Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo	Djelimična usklađenost: razvoj ruralne infrastrukture, dostupnost obrazovanja, obuka i socijalnih usluga u ruralnim područjima poboljšava kvalitet života i zapošljivost stanovnika, što doprinosi realizaciji ciljeva Strategije poljoprivrede i ruralnog razvoja FBiH.
Strateški cilj 3: Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene	Direktna usklađenost: mjere zaštite okoliša, racionalnog korištenja zemljišta, upravljanja vodama i otpornosti na klimatske promjene podržavaju održivu poljoprivredu i ruralni razvoj, što je u skladu sa strateškim smjericama FBiH.
STRATEGIJA RAZVOJA SBK/KSB 2021-2027. GODINA	
Strateški cilj 1: Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama	Direktna usklađenost: kantonalna strategija podržava razvoj lokalne privrede, poljoprivrede, malih i srednjih preduzeća, turizma i inovacija. Donji Vakuf kroz valorizaciju prirodnih resursa, zelene tehnologije i inovativna privredna rješenja direktno doprinosi tim kantonalnim prioritetima.
Strateški cilj 2: Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo	Direktna/djelimična usklađenost: kantonalni prioriteti uključuju unapređenje obrazovanja, zdravstva, socijalne zaštite, kulture i sporta. Aktivno građanstvo, uključivanje lokalne zajednice i razvoj društvene infrastrukture u Donjem Vakufu doprinose ostvarivanju ovih kantonalnih ciljeva.
Strateški cilj 3: Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene	Direktna usklađenost: kantonalna strategija naglašava zaštitu okoliša, energetske efikasnost, održivu infrastrukturu i prilagođavanje klimatskim promjenama.

	Donji Vakuf svojim mjerama za upravljanje okolišem, vodama i komunalnom infrastrukturom direktno implementira te kantonalne prioritete.
--	---

Izvor: obrada autor

7. PLAN PROVOĐENJA, PRAĆENJA, EVALUACIJE I IZVJEŠTAVANJA STRATEGIJE RAZVOJA

Pri realizaciji strategije primijenit će se koncept Balanced Scorecard, koji integriše komunikacijski alat, sistem mjerenja i sistem strateškog upravljanja, čime se osigurava efikasna i uspješna provedba Strategije.

Tabela 55. Osnovne uloge i odgovornosti za realizaciju, praćenje, vrednovanje izvještavanje

Osnovne uloge i odgovornosti za realizaciju, praćenje, vrednovanje i izvještavanje		
Aktivnosti	Nadležnost	Rok (okvirno)
Priprema/ažuriranje Kalendara aktivnosti Jedinice za upravljanje razvojnim aktivnostima (JURA-e)	Nosilac procesa: Služba privredu, finansije i inspekcijски nadzor Učesnici procesa: Sve općinske službe	31. 1. tekuće godine
Definisanje prioriteta na osnovu strateško-programskih dokumenata za naredni 1+2 planski ciklus	Nosilac procesa: Načelnik općine, općinski Razvojni tim Učesnici u procesu: šefovi nadležnih općinskih službi; Kolegij načelnika općine; ostali članovi JURA-e i općinskog Razvojnog tima	15. 4. tekuće godine
Priprema trogodišnjih/godišnjih planova rada službi, uključujući projekte iz Strategije razvoja i vezane redovne aktivnosti	Nosilac procesa: Načelnik, rukovodioci nadležnih službi Učesnici procesa: Ostali službenici službi	do 30. 8. tekuće godine
Izrada Trogodišnjeg/Godišnjeg plana rada općinske uprave	Nosilac procesa: Načelnik općine,	30. 10. tekuće godine

	Služba privredu, finansije i inspekcijski nadzor Učesnici procesa: Kolegij načelnika	
Uključivanje ključnih strateških projekata i aktivnosti u plan Budžeta (za narednu godinu)	Nosilac procesa: Načelnik općine, rukovodilac Služba privredu, finansije i inspekcijski nadzor Učesnici procesa: Služba privredu, finansije i inspekcijski nadzor	1-30. 11. tekuće godine (prvi nacrt); 1-15.12. tekuće godine (prijedlog)
Usklađivanje godišnjih planova rada službi i Godišnjeg plana rada općinske uprave s usvojenim budžetom (za narednu godinu)	Nosilac procesa: Načelnik općine i Služba privredu, finansije i inspekcijski nadzor Učesnici procesa: Rukovodioci nadležnih službi, Kolegij načelnika	do 15. 1. naredne godine
Usvajanje godišnjeg plana rada općinske uprave (za narednu godinu)	Nosilac procesa: Načelnik općine Učesnici procesa: Općinsko vijeće	do 15. 1. naredne godine
Razrada projekata iz Godišnjeg plana rada JLS	Nosilac procesa: Služba privredu, finansije i inspekcijski nadzor Učesnici procesa: Općinske službe	Kontinuirano
Praćenje i privlačenje eksternih izvora finansiranja projekata	Nosilac procesa: Služba privredu, finansije i inspekcijski nadzor Učesnici procesa: Služba privredu, finansije i inspekcijski nadzor	Kontinuirano
Praćenje provođenja Godišnjeg plana rada općinske uprave i ostvarenja strateških i sektorskih ciljeva	Nosilac procesa: Služba privredu, finansije i inspekcijski nadzor	Kontinuirano

	Učesnici procesa: Služba privredu, finansije i inspeksijski nadzor i ostale općinske službe	
Izrada godišnjih izvještaja o radu općinskih službi	Nosilac procesa: Načelnik općine, rukovodioci općinskih službi Učesnici procesa: Služba privredu, finansije i inspeksijski nadzor	Do 15. 4. tekuće godine (za prethodnu godinu)
Uključivanje Partnerske grupe u praćenje provođenja Strategije lokalnog razvoja	Nosilac procesa: Služba privredu, finansije i inspeksijski nadzor Učesnici procesa: Partnerska grupa / općinski Razvojni tim	1. sastanak PG-a: do 28. 2. (za prethodnu godinu) 2. sastanak PG-a: do 31. 7. (za prvih 6 mjeseci tekuće godine)
Priprema i razmatranje Izvještaja o razvoju (za prethodnu godinu)	Nosilac procesa: Služba privredu, finansije i inspeksijski nadzor Učesnici procesa: Načelnik općine, rukovodioci službi	Do 28. 2. tekuće godine u odnosu na prethodnu godinu (za koju se priprema izvještaj)
Priprema i razmatranje Godišnjeg izvještaja o radu općinske uprave (za prethodnu godinu)	Nosilac procesa: Načelnik općine / Služba privredu, finansije i inspeksijski nadzor Učesnici procesa: rukovodioci službi, Kolegij načelnika	Do 15. 5. tekuće godine, u odnosu na prethodnu godinu (za koju se priprema izvještaj)
Usvajanje i objavljivanje Izvještaja o razvoju (za prethodnu godinu)	Nosilac procesa: Načelnik općine Učesnici procesa: Općinsko vijeće	do 31. 5. tekuće godine u odnosu na onu za koju se priprema izvještaj
Usvajanje i objavljivanje Godišnjeg izvještaja o radu općine (za prethodnu godinu)	Nosilac procesa: Načelnik općine Učesnici procesa: Općinsko vijeće	do 31. 5. tekuće godine u odnosu na onu za koju se priprema izvještaj

Ostale važne aktivnosti: - Redovno ažuriranje web stranice JLS u domenu informacija koje se odnose na razvojne aktivnosti - Redovni kontakti s višim nivoima vlasti - Uspostavljanje i unapređenje međuopćinske/međuopštinske saradnje - Pokretanje procesa finalne evaluacije Strategije razvoja	Nosilac procesa: Načelnik općine Služba privredu, finansije i inspekcijski nadzor, Učesnici procesa: Ostale općinske službe	Kontinuirano
--	---	--------------

8. DETALJAN PREGLED MJERA

Veza sa strateškim ciljem	1.Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama		
Prioritet	1.1. Održivi razvoj industrije i zeleno poduzetništvo		
Naziv mjere	1.1.1. Obezbijediti poticajna sredstva i podršku za start-up preduzeća		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Cilj ove mjere je poticanje osnivanja novih preduzeća kroz promociju preduzetništva i unapređenje poslovnog okruženja za rad preduzetnika. Poseban fokus stavlja se na mlade, s namjerom da ih se ohrabri za pokretanje vlastitih biznisa, čime se stvaraju uslovi za njihov ostanak i dugoročni razvoj u općini.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj novih preduzeća	253	300
	Broj novih obrta	268	310
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Pokretanje novih biznisa i povećanje broja zaposlenih		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 200.000KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, kantonalni fondovi, međunarodni i EU projekti		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf, Služba privredu, finansije i inspekcijski nadzor		
Nosioci mjere	Služba privredu, finansije i inspekcijski nadzor, nevladine organizacije koje se bave mladima		

Ciljne grupe	Mladi, nezaposleni, svi građani koji imaju poslovnu ideju i žele pokrenuti vlastiti biznis		
Veza sa strateškim ciljem	I. Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama		
Prioritet	I.1. Održivi razvoj industrije i zeleno poduzetništvo		
Naziv mjere	I.1.2. Unapređenje konkurentnosti privrede kroz inovacije, know-how i transfer novih tehnologija		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Ova mjera ima za cilj povećanje produktivnosti i konkurentnosti postojećih privrednih subjekata na području općine Donji Vakuf kroz uvođenje savremenih tehnologija, digitalizaciju poslovnih procesa, stručno usavršavanje zaposlenih i jačanje saradnje sa obrazovnim i istraživačkim institucijama.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj preduzeća koja su uvela nove tehnologije	0	30
	Broj firmi koje koriste digitalne alate (e-trgovina, ERP, digitalni marketing)	0	40
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Očekuje se povećanje konkurentnosti lokalnih preduzeća na domaćem i inostranom tržištu, rast izvoza, otvaranje novih radnih mjesta i dugoročno održiv ekonomski razvoj općine. Mjera direktno doprinosi transformaciji lokalne privrede iz radno-intenzivne u tehnološki napredniju i ekološki održivu.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 100.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, kantonalni i federalni fondovi, međunarodni projekti (EU fondovi, razvojne agencije)		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf, Služba privredu, finansije i inspeksijski nadzor		
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf, razvojne agencije, privredna komora, obrazovne institucije, srednje škole, univerziteti, nevladine organizacije i privredni subjekti		
Ciljne grupe	Mala i srednja preduzeća, obrti, zaposleni u privredi, mladi stručnjaci, poduzetnici i izvoznici		

Veza sa strateškim ciljem	1. Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama		
Prioritet	1.1. Održivi razvoj industrije i zeleno poduzetništvo		
Naziv mjere	1.1.3. Razvoj drvoprerađivačkog sektora i industrija zasnovanih na lokalnim resursima		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Mjera ima za cilj jačanje drvoprerađivačke industrije i drugih proizvodnih djelatnosti koje se zasnivaju na korištenju lokalnih prirodnih resursa, kroz povećanje stepena finalizacije proizvoda, modernizaciju proizvodnih kapaciteta i unapređenje organizacije proizvodnje. Poseban fokus stavlja se na razvoj kompletnog lanca vrijednosti – od održivog upravljanja šumskim resursima, primarne prerade drveta, do proizvodnje finalnih proizvoda kao što su namještaj, stolarija, montažne kuće, elementi enterijera i drugi proizvodi veće dodane vrijednosti. Mjera podrazumijeva podršku postojećim drvoprerađivačima za proširenje kapaciteta, uvođenje novih tehnologija, sušara, CNC mašina i savremene opreme, kao i poticanje nastanka manjih specijaliziranih radionica i kooperanata.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori ⁴	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj drvoprerađivačkih preduzeća/obrtu	28	45
	Broj novootvorenih radnih mjesta u sektoru	260	380
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Jačanjem finalne proizvodnje povećat će se prihodi privrede, otvoriti nova radna mjesta i unaprijediti struktura lokalne ekonomije.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 400.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, kantonalni i federalni fondovi, međunarodni projekti (EU fondovi, razvojne agencije)		
Period implementacije	2026-2032. godina		

⁴ Polazne vrijednosti indikatora procijenjene su na osnovu raspoloživih podataka Općine Donji Vakuf, evidencija nadležnih općinskih službi, poslovnih registara, podataka Zavoda za zapošljavanje, kao i konsultacija sa lokalnim privrednicima i predstavnicima poslovne zajednice. S obzirom na to da ne postoji jedinstvena statistička baza podataka koja u potpunosti razdvaja djelatnosti po sektorima na nivou općine, korištena je kombinacija administrativnih evidencija i procjena trendova kretanja broja poslovnih subjekata i zaposlenih u prethodnom periodu. Ciljne vrijednosti definisane su planski, uzimajući u obzir realne razvojne kapacitete općine, dostupnost prirodnih resursa, postojeću privrednu strukturu i očekivane efekte predloženih mjera Strategije razvoja. Projekcije rasta zasnovane su na umjerenoj stopi rasta privrednih aktivnosti, proširenju postojećih proizvodnih kapaciteta, otvaranju novih obrta i malih preduzeća, kao i postepenom povećanju zaposlenosti kroz modernizaciju proizvodnje i veću finalizaciju proizvoda.

mjere	
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf, Služba privredu, finansije i inspeksijski nadzor
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf, šumsko-privredna društva, privredna komora, razvojne agencije, srednje stručne škole, poduzetnici i obrtnici
Ciljne grupe	Drvoprerađivačka preduzeća i obrti, nezaposlene osobe, kvalifikovani i nekvalifikovani radnici, mladi koji se školuju za tehnička zanimanja, poljoprivredni proizvođači i poduzetnici

Veza sa strateškim ciljem	1.Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama		
Prioritet	1.1. Održivi razvoj industrije i zeleno poduzetništvo		
Naziv mjere	1.1.4. Razvoj zelenih i ekoloških inicijativa u privredi		
Opis mjere sa okvimim područjem djelovanja	Mjera ima za cilj podsticanje prelaska lokalne privrede na energetske efikasne, ekološki prihvatljive i resursno održive načine poslovanja, uz istovremeno smanjenje troškova proizvodnje i negativnog uticaja na okoliš. Aktivnosti će biti usmjerene na podršku privrednim subjektima za uvođenje obnovljivih izvora energije (solarne elektrane na krovovima proizvodnih hala, kotlovnice na biomasu), povećanje energetske efikasnosti objekata, zamjenu zastarjele opreme energetski efikasnom, te uvođenje sistema upravljanja okolišem i standarda zaštite okoliša (ISO 14001 i slični standardi). Mjera uključuje i razvoj cirkularne ekonomije kroz ponovnu upotrebu sirovina i reciklažu proizvodnog otpada, posebno drvnog otpada, plastike, papira i ambalaže. Podsticat će se proizvodnja energije iz biomase, proizvodnja peleta i briketa, te korištenje nusproizvoda iz poljoprivrede i drvne industrije.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj preduzeća koja koriste obnovljive izvore energije	3	5
	Smanjenje procijenjene potrošnje energije u privredi	0%	15%
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi smanjenju zagađenja, efikasnijem korištenju resursa i stvaranju novih djelatnosti u oblasti energetske efikasnosti, obnovljivih izvora energije i reciklaže. Dugoročno, mjera omogućava održiv		

	industrijski razvoj i usklađivanje lokalne privrede sa savremenim evropskim standardima poslovanja.
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 100.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, Fond za zaštitu okoliša FBiH, kantonalni fondovi, međunarodni i EU projekti
Period implementacije mjere	2026-2032. godina
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf, Služba privredu, finansije i inspeksijski nadzor
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf, Fond za zaštitu okoliša, razvojne agencije, privredni subjekti, komunalna preduzeća i nevladine organizacije
Ciljne grupe	Mala i srednja preduzeća, obrti, industrijski pogoni, poljoprivredni proizvođači, poduzetnici i investitori

Veza sa strateškim ciljem	I. Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama		
Prioritet	I.1. Održivi razvoj industrije i zeleno poduzetništvo		
Naziv mjere	I.1.5. Podrška malim i srednjim preduzećima kroz edukacije, mentorstvo i pristup fondovima		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Cilj mjere je jačanje kapaciteta malih i srednjih preduzeća i obrta za stabilno poslovanje, rast i razvoj kroz unapređenje znanja, poslovnih vještina i pristupa finansijskim izvorima. Mjera je usmjerena na unapređenje upravljačkih sposobnosti poduzetnika, finansijskog planiranja, marketinga, digitalnog poslovanja i izvozne spremnosti. Aktivnosti obuhvataju organizaciju stručnih edukacija, radionica i treninga za poduzetnike iz oblasti izrade poslovnih planova, finansijskog upravljanja, računovodstva, marketinga i digitalne promocije, kao i individualno mentorstvo za novoosnovana i postojeća preduzeća. Poseban dio mjere odnosi se na pružanje tehničke pomoći privrednicima pri pripremi projektnih prijedloga za grantove, poticaje i kreditne linije (federalni i kantonalni programi, međunarodne organizacije i fondovi Evropske unije).		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj poduzetnika koji su prošli edukacije	0	250
	Broj novoosnovanih obrta/preduzeća nakon mentorstva	0	30

Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Omogućavanjem pristupa fondovima i finansijskim izvorima povećavaju se investicije u lokalnu privredu, modernizacija proizvodnje i zapošljavanje. Mjera direktno doprinosi razvoju poduzetništva, povećanju konkurentnosti i dugoročnom održivom ekonomskom razvoju općine.
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 100.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, kantonalni i federalni poticaji, razvojne agencije, međunarodni i EU fondovi
Period implementacije mjere	2026-2032. godina
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf, Služba privredu, finansije i inspeksijski nadzor
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf, razvojne agencije, poslovna udruženja, nevladine organizacije, obrazovne institucije i finansijske institucije
Ciljne grupe	Mala i srednja preduzeća, obrti, start-up poduzetnici, mladi, nezaposlene osobe i svi građani koji žele pokrenuti ili unaprijediti poslovanje

Veza sa strateškim ciljem	I.Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama
Prioritet	1.1. Održivi razvoj industrije i zeleno poduzetništvo
Naziv mjere	1.1.6. Iskorištavanje domaćih i međunarodnih fondova za projekte privrede i zelene tehnologije
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Cilj mjere je povećanje ulaganja u razvoj privrede, infrastrukture i zelenih tehnologija kroz sistematsko korištenje dostupnih domaćih i međunarodnih izvora finansiranja. Mjera podrazumijeva jačanje institucionalnih kapaciteta Općine Donji Vakuf za pripremu, kandidovanje i implementaciju razvojnih projekata prema višim nivoima vlasti i međunarodnim donatorima. Aktivnosti uključuju identifikaciju dostupnih programa finansiranja (federalni i kantonalni grantovi, fondovi za zaštitu okoliša, razvojne banke, EU fondovi – IPA, Interreg i drugi programi), pripremu projektnih prijedloga, izradu studija izvodljivosti, aplikacionih obrazaca i tehničke dokumentacije, kao i upravljanje odobrenim projektima. Mjera obuhvata i pružanje podrške javnim ustanovama, komunalnim preduzećima i privrednim subjektima u pripremi projekata, uspostavljanje partnerskih odnosa sa drugim općinama, razvojnih agencija i međunarodnih organizacija, te edukaciju općinskih službenika iz oblasti upravljanja projektnim ciklusom.
Strateški projekti	

Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Ukupan iznos povučenih sredstava iz fondova	200.000	4.000.000
	Broj odobrenih projekata	1	12
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Korištenjem eksternih izvora finansiranja povećat će se investicije u privredu i infrastrukturu bez značajnog opterećenja općinskog budžeta. Realizacija projekata doprinijet će modernizaciji poslovnog okruženja, razvoju zelene energije, unapređenju industrijskih kapaciteta i otvaranju novih radnih mjesta. Mjera omogućava dugoročno održiv razvoj i predstavlja osnovu za realizaciju većine drugih mjera unutar prioriteta.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 300.000 KM Izvor: EU fondovi (IPA, Interreg), federalni i kantonalni grantovi, Fond za zaštitu okoliša, međunarodne organizacije, Budžet Općine Donji Vakuf (sufinansiranje)		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf, Služba privredu, finansije i inspeksijski nadzor		
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf, razvojne agencije, javne ustanove, komunalna preduzeća, privredni subjekti i međunarodni partneri		
Ciljne grupe	Općinske službe, javne ustanove, komunalna preduzeća, mala i srednja preduzeća, poduzetnici i lokalna zajednica		

Veza sa strateškim ciljem	I.Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama
Prioritet	1.1. Održivi razvoj industrije i zeleno poduzetništvo
Naziv mjere	1.1.7. Planiranje i definisanje novih poslovnih zona za industrijski i poduzetnički razvoj
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Cilj mjere je stvaranje prostornih i infrastrukturnih uslova za razvoj industrije, poduzetništva i investicija kroz plansko uređenje i opremanje poslovnih zona na području općine Donji Vakuf. Mjera obuhvata identifikaciju pogodnih lokacija za uspostavljanje novih poslovnih i industrijskih zona, izradu prostorno-planskih i urbanističkih dokumenata, rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, parcelaciju zemljišta te izgradnju osnovne komunalne infrastrukture (pristupne saobraćajnice, vodovod, kanalizacija, elektroenergetska mreža, javna rasvjeta, telekomunikaciona mreža i

	internet). Planirano je opremanje zona na način da budu spremne za investitore ("ready-to-invest" koncept), uz transparentne i stimulatívne uslove dodjele zemljišta, administrativne olakšice i brže izdavanje dozvola. Posebno će se poticati dolazak proizvodnih djelatnosti, drvne industrije, logističkih i servisnih djelatnosti, kao i investicija koje koriste zelene tehnologije. Mjera uključuje i promociju poslovnih zona prema domaćim i stranim investitorima, izradu investicionih profila, digitalnu prezentaciju dostupnih parcela te saradnju sa dijasporom i investicionim agencijama.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj definisanih i planski uređenih poslovnih zona	0	1
	Broj novoosnovanih firmi u poslovnim zonama	0	20
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Uspostavljanjem poslovnih zona stvaraju se preduslovi za privlačenje investicija, širenje postojećih i osnivanje novih preduzeća. Mjera direktno utiče na povećanje zaposlenosti, razvoj proizvodnje i rast lokalnih budžetskih prihoda. Omogućava dugoročan industrijski razvoj i predstavlja osnovu za realizaciju ostalih mjera iz prioriteta, posebno razvoja drvne industrije i poduzetništva.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 800.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, kantonalni i federalni grantovi, EU fondovi, javno-privatna partnerstva		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf, Služba privredu, finansije i inspeksijski nadzor		
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf, kantonalne institucije, razvojne agencije, komunalna preduzeća i investitori		
Ciljne grupe	Domaći i strani investitori, mala i srednja preduzeća, obrti, poduzetnici, nezaposlene osobe i lokalno stanovništvo		

Veza sa strateškim ciljem	1. Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama
Prioritet	1.2. Razvoj i promocija turizma

Naziv mjere	1.2.1. Unapređenje vjerskog i ruralnog turizma, uključujući manifestaciju Ajvatovica		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Cilj mjere je razvoj turizma zasnovanog na kulturno-historijskom naslijeđu, vjerskim manifestacijama i prirodnim resursima, te povećanje broja posjetilaca i ekonomskih koristi za lokalno stanovništvo. Poseban fokus stavlja se na unapređenje turističke ponude vezane za manifestaciju Ajvatovica kao najznačajniji vjersko-kulturni događaj na području općine, kroz poboljšanje organizacije, infrastrukture, signalizacije, sigurnosti i dodatnih sadržaja za posjetioce. Aktivnosti uključuju uređenje pristupnih puteva i izletišta, postavljanje informativnih tabli, odmorišta i turističke signalizacije, te razvoj pratećih sadržaja (suvenirnice, ugostiteljstvo, lokalni proizvodi). Mjera obuhvata i razvoj ruralnog turizma kroz poticanje domaćinstava za pružanje usluga smještaja (seoska domaćinstva, apartmani, etno-kuće), promociju tradicionalne hrane, rukotvorina i običaja, te organizaciju turističkih ruta i vodenih obilazaka. Posebno će se podsticati uključivanje lokalnog stanovništva, poljoprivrednih proizvođača i mladih u turističku ponudu kroz male porodične biznise. Planirana je i promocija turističkih potencijala općine putem digitalnih kanala, turističkih sajмова i saradnje sa turističkim organizacijama u zemlji i inostranstvu.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj registrovanih turističkih domaćinstava	1	30
	Broj noćenja turista godišnje	300	3.000
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Razvoj vjerskog i ruralnog turizma povećat će turistički promet, prihode lokalnog stanovništva i otvaranje novih malih biznisa u oblasti smještaja, ugostiteljstva i prodaje domaćih proizvoda. Mjera doprinosi zapošljavanju, razvoju porodičnih poduzetničkih aktivnosti i promociji općine kao turističke destinacije, te jača ukupnu ekonomsku aktivnost lokalne zajednice.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 1.000.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, turističke organizacije, kantonalni i federalni grantovi, donatori i međunarodni projekti		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf – nadležna služba za privredu i društvene djelatnosti		

Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf, turističke organizacije, vjerske zajednice, udruženja građana, lokalni proizvođači i ugostitelji
Ciljne grupe	Lokalno stanovništvo, poljoprivredna domaćinstva, mladi, poduzetnici, ugostitelji, obrtnici i turisti

Veza sa strateškim ciljem	I. Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama		
Prioritet	1.2. Razvoj i promocija turizma		
Naziv mjere	1.2.2. Primjena digitalnih alata u promociji i rezervacijama turističkih sadržaja		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Cilj mjere je unapređenje promocije i dostupnosti turističke ponude općine Donji Vakuf kroz korištenje savremenih digitalnih alata i online platformi za informisanje i rezervacije turističkih usluga. Mjera obuhvata izradu centralne turističke web platforme općine sa pregledom turističkih atrakcija, smještajnih kapaciteta, ugostiteljskih objekata, manifestacija i izletišta, uz mogućnost online rezervacija i kontakta sa pružaocima usluga. Planirano je i uspostavljanje digitalne mape turističkih lokaliteta sa GPS navigacijom, fotografijama i opisima na više jezika. Aktivnosti uključuju edukaciju turističkih pružalaca usluga za korištenje online rezervacijskih sistema (Booking, Airbnb i slične platforme), vođenje profila na društvenim mrežama, digitalni marketing i online oglašavanje. Poseban fokus bit će na promociji manifestacije Ajvatovica, ruralnih domaćinstava i lokalnih proizvoda putem interneta i društvenih mreža. Također se planira digitalizacija promotivnih materijala (virtualne ture, promotivni video sadržaji, mobilne aplikacije, QR kodovi na lokalitetima) kako bi turisti mogli jednostavno dobiti informacije o sadržajima i uslugama tokom boravka u općini.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj posjeta turističkoj web platformi godišnje	0	20.000
	Broj turističkih objekata prisutnih na online platformama	1	30
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Digitalna promocija povećava vidljivost turističke destinacije, broj dolazaka i noćenja, te prihode lokalnog stanovništva. Omogućava malim pružaocima usluga ravnopravan pristup tržištu bez velikih ulaganja, podstiče razvoj smještaja i ugostiteljstva, te doprinosi razvoju novih turističkih i uslužnih djelatnosti. Mjera		

	direktno utiče na zapošljavanje i razvoj malog poduzetništva u turizmu.
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 20.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, turističke organizacije, kantonalni i federalni grantovi, međunarodni projekti i donatori
Period implementacije mjere	2026-2032. godina
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf – nadležna služba za privredu i društvene djelatnosti
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf, turističke organizacije, udruženja građana, IT sektor, pružaoci turističkih usluga
Ciljne grupe	Pružaoци smještaja, ugostitelji, turistički radnici, mladi, poduzetnici, lokalni proizvođači i turisti

Veza sa strateškim ciljem	1. Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama		
Prioritet	1.2. Razvoj i promocija turizma		
Naziv mjere	1.2.3. Integracija turističkih sadržaja s lokalnom privredom i gastronomijom		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Cilj mjere je unapređenje turističke ponude kroz povezivanje vjerskog, ruralnog i kulturnog turizma sa lokalnom privredom, posebno domaćom proizvodnjom hrane, pića i rukotvorina. Ova mjera omogućava da turisti neposredno koriste usluge lokalnih proizvođača, povećavajući tako prihode lokalnih domaćinstava i poduzetnika. Mjera obuhvata organizaciju tematskih turističkih ruta (gastronomija, ruralni turizam, seoska domaćinstva), degustacije i prodaju lokalnih proizvoda, uključivanje obrtnika i malih proizvođača u manifestacije i turističke događaje, te edukaciju domaćina i ugostitelja za kvalitetnu prezentaciju proizvoda. Poseban fokus stavlja se na promociju tradicionalne kuhinje, rukotvorina i poljoprivrednih proizvoda, te kreiranje paket-turizma koji kombinuje smještaj, hranu, aktivnosti i kulturne sadržaje.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj lokalnih proizvođača uključenih u manifestacije i turističke rute	10	40
	Broj turista koji koriste integrisane	500	3.000

	usluge (smještaj + hrana + aktivnosti)		
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera direktno povezuje turizam sa lokalnom privredom, povećava ekonomski benefit za stanovništvo, potiče razvoj novih obrta i malih poduzeća, te doprinosi očuvanju kulturne baštine i tradicije. Povećava zapošljavanje u ugostiteljstvu, proizvodnji hrane i suvenira, te jača ukupnu konkurentnost turizma općine Donji Vakuf.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 40.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, kantonalni i federalni grantovi, međunarodni projekti i donatori		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf, Služba privredu, finansije i inspekcijски nadzor		
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf, turističke organizacije, udruženja obrtnika i proizvođača, nevladine organizacije, lokalni proizvođači		
Ciljne grupe	Lokalni obrtnici i proizvođači hrane, domaćinstva, ugostitelji, turisti, mladi i poduzetnici zainteresovani za turizam		

Veza sa strateškim ciljem	1.Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama		
Prioritet	1.2. Razvoj i promocija turizma		
Naziv mjere	1.2.4. Razvoj turističkih ruta i tematskih itinerera		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Cilj mjere je unapređenje turističke ponude općine kroz organizaciju i promociju tematskih ruta koje povezuju prirodne, kulturne i vjerske atrakcije, kao i ruralne i gastronomskih sadržaje. Mjera omogućava kreiranje jedinstvenog turističkog iskustva koje obuhvata planinarenje, biciklizam, posjete vjerskim lokalitetima, izletištima i etno-selima, čime se produžava boravak turista i povećavaju prihodi lokalnog stanovništva. Mjera uključuje označavanje i uređenje staza, izradu informativnih tabli i signalizacije, postavljanje odmorišta i vidikovaca, te kreiranje digitalnih i papirnih vodiča za posjetioce. Posebna pažnja posvećuje se sigurnosti turista i održivosti ruta kako bi se očuvala prirodna i kulturna baština. Integracija ruta sa lokalnim proizvodima, gastronomijom i događajima (poput Ajvatovice) omogućava turistima da kupe proizvode i uživaju u lokalnim iskustvima, dok domaćim proizvođačima i ugostiteljima donosi dodatni prihod.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti

	Broj uređenih i označenih turističkih ruta	2	10
	Broj lokalnih proizvođača i ugostitelja uključenih u itinerere	1	30
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera direktno doprinosi povećanju turističkog prometa i produljenju boravka turista u općini, čime se povećavaju prihodi lokalnih proizvođača i ugostitelja. Razvoj ruta jača infrastrukturu, podstiče zapošljavanje i omogućava kreiranje novih turističkih proizvoda i usluga, doprinoseći održivom razvoju turizma i lokalne privrede.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 500.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, kantonalni i federalni grantovi, međunarodni projekti, donatori i turističke organizacije		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf, Služba privredu, finansije i inspeksijski nadzor		
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf, turističke organizacije, nevladine organizacije, lokalna udruženja, pružaoci turističkih usluga		
Ciljne grupe	Turisti, lokalni proizvođači i ugostitelji, mladi poduzetnici, domaćinstva, udruženja i turističke organizacije		

Veza sa strateškim ciljem	1. Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama
Prioritet	1.2. Razvoj i promocija turizma
Naziv mjere	1.2.5. Podrška lokalnim proizvođačima suvenira i gastronomskih proizvoda
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Cilj mjere je poticanje i razvoj lokalne proizvodnje suvenira, rukotvorina i gastronomskih proizvoda koji doprinose turističkoj ponudi općine Donji Vakuf. Mjera ima za cilj povećanje konkurentnosti lokalnih proizvođača kroz edukacije, mentorstvo, promociju i olakšan pristup tržištu, te povezivanje sa turističkim sadržajima (manifestacije, etno-sela, tematske ture). Mjera obuhvata aktivnosti poput organizacije radionica za razvoj proizvoda, unapređenja pakovanja i prezentacije, standardizacije kvaliteta, uvođenja certifikata i brendiranja lokalnih proizvoda, te promociju putem digitalnih i offline kanala. Poseban fokus stavlja se na podršku mladim proizvođačima i

	ženama u ruralnim područjima, kako bi se osnažila lokalna ekonomija i smanjila nezaposlenost.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj turističkih paketa koji uključuju lokalne proizvode	2	20
	Broj proizvođača uključenih u promociju i manifestacije	5	30
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi stvaranju dodatnog prihoda za lokalne proizvođače i obrtnike, povećava zapošljavanje, jača povezivanje turizma i lokalne privrede te doprinosi očuvanju kulturne baštine i tradicije kroz lokalne proizvode. Povećava kvalitet i raznovrsnost turističke ponude, te osigurava održiv ekonomski razvoj u općini.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 15.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, kantonalni i federalni grantovi, međunarodni projekti, donatori i turističke organizacije		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf, Služba privredu, finansije i inspeksijski nadzor		
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf, nevladine organizacije, udruženja proizvođača i obrtnika, turističke organizacije		
Ciljne grupe	Lokalni proizvođači, obrtnici, domaćinstva, mladi, žene, turisti i poduzetnici zainteresovani za razvoj suvenira i gastronomije		

Veza sa strateškim ciljem	1.Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama
Prioritet	1.3. Održiva i organska poljoprivreda te stočarstvo
Naziv mjere	1.3.1. Podsticaji za razvoj ekološke i organske proizvodnje
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Cilj mjere je podsticanje razvoja ekološke i organske poljoprivrede, uključujući biljnu proizvodnju i stočarstvo, kroz finansijske i tehničke podsticaje, edukaciju proizvođača i promociju organskih proizvoda. Mjera doprinosi povećanju konkurentnosti lokalnih proizvođača, očuvanju prirodnih resursa, smanjenju negativnog utjecaja konvencionalne poljoprivrede na okolinu, te jačanju tržišta za lokalne i ekološke proizvode. Okvirne aktivnosti uključuju: uvođenje finansijskih podsticaja (subvencije za sjeme,

	sadnice, stoku, organske đubriva i opremu), edukaciju poljoprivrednika o ekološkoj proizvodnji i standardima kvaliteta, sertifikaciju proizvoda, promociju kroz sajmove, digitalne kanale i lokalne tržnice, te povezivanje proizvođača sa lokalnim i regionalnim kupcima. Mjera se fokusira na male i srednje proizvođače, mlade poljoprivrednike i ruralna domaćinstva, s ciljem povećanja proizvodnje i očuvanja tradicionalnih poljoprivrednih praksi.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj proizvođača uključeni u ekološku proizvodnju	1	25
	Površina pod organskom proizvodnjom (ha)	10	70
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi povećanju ekološke proizvodnje, jačanju konkurentnosti lokalnih poljoprivrednika, očuvanju okoliša i prirodnih resursa, povećanju prihoda domaćinstava i otvaranju novih radnih mjesta u poljoprivredi. Također podržava inovacije u proizvodnji i distribuciji organskih proizvoda te promoviše održivu ruralnu ekonomiju.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 1.200.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, kantonalni i federalni grantovi, međunarodni fondovi za poljoprivredu, donatori		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf, Služba privredu, finansije i inspeksijski nadzor		
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf, udruženja poljoprivrednika, nevladine organizacije, lokalni proizvođači		
Ciljne grupe	Poljoprivrednici, stočari, mladi u ruralnim područjima, domaćinstva zainteresovana za organsku proizvodnju, lokalna tržišta i distributeri		

Veza sa strateškim ciljem	2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo
Prioritet	2.1. Modernizacija i razvoj društvene infrastrukture
Naziv mjere	2.1.1. Unapređenje obrazovnih ustanova
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Program unapređenja obrazovnih ustanova u Općini Donji Vakuf usmjeren je na poboljšanje kvaliteta i dostupnosti obrazovanja kroz modernizaciju obrazovne infrastrukture. Aktivnosti obuhvataju renoviranje i energetska obnovu školskih i predškolskih objekata, nabavku savremene nastavne opreme te uvođenje digitalnih tehnologija u

	nastavne i administrativne procese, s ciljem jačanja digitalnih kompetencija i usklađivanja obrazovanja s potrebama savremenog društva i tržišta rada.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj renoviranih i modernizovanih školskih i predškolskih objekata	0	4
	Broj uvedenih digitalnih rješenja u nastavni i administrativni proces	1	3
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera unapređuje kvalitet i dostupnost obrazovanja kroz modernizaciju infrastrukture i digitalizaciju nastave, jačajući kompetencije učenika i nastavnika te usklađujući obrazovanje s potrebama tržišta rada i društva.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 1.200.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf i viši nivoi vlasti		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf,		
Nosioci mjere	Obrazovne institucije i Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu		
Ciljne grupe	Ciljna skupina ove mjere obuhvata učenike osnovnih i srednjih škola, djecu predškolskog uzrasta, nastavno i administrativno osoblje, dok šira lokalna zajednica ima indirektan benefit.		

Veza sa strateškim ciljem	2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo
Prioritet	2.1. Modernizacija i razvoj društvene infrastrukture
Naziv mjere	2.1.2. Unapređenje zdravstvenih ustanova
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Unapređenje zdravstvenih ustanova usmjereno je na jačanje kvaliteta, dostupnosti i efikasnosti primarne zdravstvene zaštite kroz modernizaciju ambulanti i zdravstvenih centara, nabavku osnovne medicinske opreme te uvođenje digitalnih sistema za praćenje usluga i upravljanje podacima. Poseban fokus stavlja se na osiguranje ravnopravnog i jednakog pristupa zdravstvenoj zaštiti za sve građane, posebno ranjive grupe, čime se smanjuju zdravstvene nejednakosti i jača otpornost lokalne zajednice.

Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj moderniziranih i opremljenih ambulanti i zdravstvenih objekata	0	3
	Procenat stanovništva obuhvaćenog primarnom zdravstvenom zaštitom u roku standardnog vremena čekanja	50%	70%
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi prioritetu kroz jačanje dostupnosti i kvaliteta primarne zdravstvene zaštite, smanjenje zdravstvenih nejednakosti i povećanje otpornosti lokalne zajednice na zdravstvene rizike.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 1.100.000,00 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf i viši nivoi vlasti		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf,		
Nosioci mjere	Zdravstvene ustanove i Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu		
Ciljne grupe	Ciljna grupa je stanovništvo Općine Donji Vakuf, s posebnim fokusom na ranjive grupe i stanovnike ruralnih područja.		

Veza sa strateškim ciljem	2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo		
Prioritet	2.1. Modernizacija i razvoj društvene infrastrukture		
Naziv mjere	2.1.3. Razvoj kulturnih i sportskih sadržaja		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Razvoj kulturnih i sportskih sadržaja u Općini Donji Vakuf usmjeren je na unapređenje kvaliteta života kroz izgradnju i obnovu sportskih i rekreativnih objekata te modernizaciju kulturnih prostora, čime se povećava dostupnost sadržaja za sve dobne skupine. Kroz podršku manifestacijama i aktivno uključivanje građana, posebno mladih i ranjivih grupa, jača se društvena kohezija, participacija i očuvanje lokalnog identiteta.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti

	Broj izgrađenih ili obnovljenih sportskih i kulturnih objekata (tereni, igrališta, kulturni centri)	0	3
	Povećanje broja korisnika i učesnika u kulturnim i sportskim aktivnostima (%) u odnosu na polaznu godinu.	1.500	2.500
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi jačanju društvene kohezije, povećava participaciju građana u kulturnim i sportskim aktivnostima te unapređuje dostupnost i kvalitet društvene infrastrukture u Općini Donji Vakuf.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 10.000.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf i viši nivoi vlasti		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf.		
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf i Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu;		
Ciljne grupe	Stanovnici Općine Donji Vakuf svih dobnih i socijalnih grupa, s posebnim fokusom na mlade, žene i ranjive grupe..		

Veza sa strateškim ciljem	2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo		
Prioritet	2.2. Unapređenje dostupnosti i kvaliteta javnih usluga		
Naziv mjere	2.2.1. Poboljšanje obrazovanja		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Mjera povećava dostupnost i kvalitet osnovnog, predškolskog i srednjoškolskog obrazovanja u Općini Donji Vakuf kroz modernizaciju nastavnih programa, unapređenje prostornih i didaktičkih kapaciteta te jačanje kadrovskih i organizacijskih resursa škola i vrtića. Poseban fokus stavlja se na programe stručnog osposobljavanja i podršku djeci iz osjetljivih grupa, čime se osigurava ravnopravan pristup obrazovanju, razvoj relevantnih vještina i bolja priprema za tržište rada.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj moderniziranih i opremljenih	0	3

	osnovnih škola i vrtića		
	Proceat učenika obuhvaćenih programima stručnog osposobljavanja i pedagoški unaprijeđenim nastavnim programima	50%	85%
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi jačanju obrazovnih kapaciteta, osiguranju ravnopravnog pristupa kvalitetnom obrazovanju i razvoju relevantnih vještina, čime se dugoročno povećava zapošljivost i podržava društveno-ekonomski razvoj Općine Donji Vakuf.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos:100.000,00KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf i viši nivoi vlasti		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf.		
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf i Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu;Osnovne škole i vrtići		
Ciljne grupe	Ciljna grupa ove mjere obuhvata djecu predškolskog i osnovnoškolskog uzrasta, učenike srednjih škola uključene u programe stručnog osposobljavanja, djecu i učenike iz osjetljivih grupa, te nastavnike i pedagoški kadar koji direktno doprinose kvalitetu obrazovnog procesa.		

Veza sa strateškim ciljem	2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo
Prioritet	2.2. Unapređenje dostupnosti i kvaliteta javnih usluga
Naziv mjere	2.2.2., Poboljšanje zdravstvenih usluga
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Poboljšanje zdravstvenih usluga u Općini Donji Vakuf usmjereno je na ravnomjernu dostupnost i kvalitet primarne zdravstvene zaštite kroz modernizaciju ambulanti i doma zdravlja, nabavku medicinske opreme, unapređenje organizacije rada i uvođenje digitalnih sistema za praćenje pacijenata. Poseban fokus stavlja se na starije osobe, hronične bolesnike i ranjive grupe, uz zapošljavanje i kontinuiranu edukaciju i stručno usavršavanje zdravstvenih radnika, čime se jača kapacitet lokalnog zdravstvenog sistema, povećava zadovoljstvo korisnika i doprinosi zdravijoj i otpornijoj zajednici.
Strateški projekti	

Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj zdravstvenih radnika (liječnika, medicinskih sestara i tehničara) koji su prošli kontinuiranu edukaciju i stručno usavršavanje	40%	60 %
	Broj digitalnih sistema za praćenje pacijenata i upravljanje zdravstvenim podacima u funkciji	0	1
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi jačanju kapaciteta primarne zdravstvene zaštite, povećava dostupnost i kvalitet usluga za sve stanovnike, posebno ranjive grupe, te unapređuje zadovoljstvo pacijenata i otpornost lokalnog zdravstvenog sistema.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos:100.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf i viši nivoi vlasti		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf.		
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf i Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu;JU Dom zdravlja Donji Vakuf		
Ciljne grupe	Ciljna grupa mjere obuhvata sve stanovnike Općine Donji Vakuf, s posebnim fokusom na starije osobe, hronične bolesnike, ranjive i socijalno osjetljive grupe, te zdravstvene radnike koji kroz edukaciju i stručno usavršavanje direktno doprinose kvalitetu usluga.		

Veza sa strateškim ciljem	2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo
Prioritet	2.2. Unapređenje dostupnosti i kvaliteta javnih usluga
Naziv mjere	2.2.3.. Socijalna zaštita i podrška ranjivim grupama
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Pružanje podrške ranjivim grupama u Općini Donji Vakuf obuhvata programe za starije osobe, osobe s invaliditetom i socijalno ugrožene porodice, uključujući savjetodavne usluge, pomoć u kući, edukaciju i volontiranje, s posebnim fokusom na dostupnost u svim dijelovima općine. Jačanjem kapaciteta lokalnih centara za socijalnu pomoć i uključivanjem zajednice, mjera doprinosi smanjenju socijalne ranjivosti, većoj inkluziji i poboljšanju kvaliteta života građana.

Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj korisnika socijalnih programa i usluga podrške	1.810	1.792
	Broj volontera i angažovanih članova lokalne zajednice u programima podrške ranjivim grupama	30	70
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi jačanju socijalne uključenosti i podršci ranjivih grupa, povećava aktivno sudjelovanje zajednice i volontiranje, te direktno poboljšava kvalitet života i osjećaj sigurnosti građana u Općini Donji Vakuf.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 500.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf i viši nivoi vlasti		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf,		
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf i Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu; lokalni centri za socijalnu pomoć, nevladine organizacije i volonterske inicijative.		
Ciljne grupe	Mjera obuhvata starije osobe, osobe s invaliditetom, socijalno ugrožene porodice i članove lokalne zajednice koji aktivno učestvuju u volontiranju i pružanju podrške.		

Veza sa strateškim ciljem	2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo		
Prioritet	2.2. Unapređenje dostupnosti i kvaliteta javnih usluga		
Naziv mjere	2.2.4.. Digitalizacija i modernizacija javnog sektora		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Modernizacija i digitalizacija javnog sektora u Općini Donji Vakuf obuhvata uvođenje digitalnih servisa za online prijave, rezervacije i informiranje građana, uz razvoj pristupačnih platformi i edukaciju zaposlenika za efikasno korištenje novih tehnologija. Ove aktivnosti povećavaju dostupnost i kvalitet javnih usluga, jačaju transparentnost i uključivanje građana te postavljaju temelje za održiv, inovativan i otporniji lokalni javni sektor.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj e-usluga dostupnih građanima online	1	3

	Postotak zaposlenika općinske uprave obučenih za korištenje digitalnih alata i e-uprave	30 %	85 %
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi efikasnijem, transparentnijem i dostupnijem pružanju javnih usluga, jača digitalne kompetencije zaposlenika i omogućava građanima lakši i brži pristup informacijama i administrativnim procesima u Općini Donji Vakuf.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos:200.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf i viši nivoi vlasti		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf,		
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf i Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu; IT sektor općinske uprave i relevantni partneri za digitalizaciju,		
Ciljne grupe	Mjera obuhvata sve građane Općine Donji Vakuf, posebno korisnike javnih usluga, te zaposlenike općinske uprave koji koriste i upravljaju digitalnim servisima.		

Veza sa strateškim ciljem	2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo		
Prioritet	2.3.Jačanje kapaciteta Općine		
Naziv mjere	2.3.1. Unapređenje organizacije i upravljanja općinskim resursima		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Efikasno upravljanje općinskim resursima u Općini Donji Vakuf obuhvata razvoj procedura za ljudske resurse, uvođenje standardiziranih sistema praćenja budžeta i projekata te jačanje međusektorske koordinacije i digitalnih kapaciteta zaposlenika. Ove aktivnosti povećavaju efikasnost i transparentnost uprave, omogućavaju bolje donošenje odluka i kvalitetnije pružanje javnih usluga za sve građane.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Procenat zaposlenika obučenih za primjenu procedura i digitalnih alata u upravljanju resursima	35%	70 %

	Procenat projekata i budžetskih sredstava praćenih kroz standardizovane sisteme	40 %	60 %
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi povećanju efikasnosti, transparentnosti i odgovornosti u upravljanju ljudskim i finansijskim resursima Općine Donji Vakuf, omogućavajući pravovremeno donošenje odluka i kvalitetnije pružanje javnih usluga.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 60.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf i viši nivoi vlasti		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf,		
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf i Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu; IT sektor općinske uprave i relevantni partneri za digitalizaciju.		
Ciljne grupe	Mjera obuhvata sve zaposlenike općinske uprave koji upravljaju resursima i provode projekte, kao i građane koji koriste javne usluge i zavise od efikasnog i transparentnog upravljanja.		

Veza sa strateškim ciljem	2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo		
Prioritet	2.3. Jačanje kapaciteta Općine		
Naziv mjere	2.3.2. Digitalizacija i modernizacija javnih servisa		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Efikasno upravljanje općinskim resursima u Općini Donji Vakuf obuhvata razvoj procedura za ljudske resurse, uvođenje standardiziranih sistema praćenja budžeta i projekata te jačanje međusektorske koordinacije i digitalnih kapaciteta zaposlenika. Ove aktivnosti povećavaju efikasnost i transparentnost uprave, omogućavaju bolje donošenje odluka i kvalitetnije pružanje javnih usluga za sve građane.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Prosječno vrijeme obrade zahtjeva putem digitalnih servisa	10 radnih dana	3-4 radnih dana
	Broj posjeta i interakcija građana na službenoj web stranici i digitalnim platformama Općine	5000 posjeta godišnje	15.000 godišnje

Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Digitalizacija javnih servisa u Općini Donji Vakuf omogućava brži, jednostavniji i transparentniji pristup uslugama, jača angažman građana i efikasnost administracije, te postavlja temelje za održivu modernizaciju lokalne uprave.
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos:60.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf i viši nivoi vlasti
Period implementacije mjere	2026-2032. godina
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf,
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf i Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu; IT sektor općinske uprave
Ciljne grupe	Svi građani Općine Donji Vakuf koji koriste javne usluge, kao i zaposlenici općinske uprave odgovorni za pružanje i upravljanje digitalnim servisima.

Veza sa strateškim ciljem	2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo		
Prioritet	2.3.Jačanje kapaciteta Općine		
Naziv mjere	2.3.3. Osnaživanje ljudskih i tehničkih kapaciteta		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Jačanje ljudskih i tehničkih kapaciteta u Općini Donji Vakuf obuhvata edukaciju zaposlenika i nabavku savremene informatičke opreme, čime se poboljšava efikasnost, kompetentnost i digitalna pismenost administracije. Ove aktivnosti omogućavaju brže, pouzdanije i transparentnije pružanje javnih usluga te jačaju institucionalnu otpornost i dugoročnu održivost lokalne uprave.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj zaposlenika koji završe certificirane programe stručnog usavršavanja i digitalne edukacije	0	15
	Procenat odjela općinske uprave opremljenih savremenom IT i tehničkom opremom	40	100
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi jačanju kapaciteta i kompetencija zaposlenika te modernizaciji općinske infrastrukture, čime se povećava efikasnost, transparentnost i kvalitet pružanja javnih usluga u Općini Donji Vakuf.		

Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos:100.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf i viši nivoi vlasti
Period implementacije mjere	2026-2032. godina
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf,
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf i Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu; IT sektor općinske uprave
Ciljne grupe	Ciljna grupa su zaposlenici općinske uprave Donjeg Vakufa koji učestvuju u pružanju javnih usluga i upravljanju resursima, te svi građani koji koriste te usluge i imaju koristi od efikasnije i modernije administracije.

Veza sa strateškim ciljem	2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo		
Prioritet	2.3.Jačanje kapaciteta Općine		
Naziv mjere	2.3.4. Strateško planiranje i korištenje fondova		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Kvalitetno strateško planiranje i korištenje fondova u Općini Donji Vakuf omogućava sistematično prepoznavanje razvojnih potreba, uključivanje građana i lokalnih aktera te postavljanje mjerljivih ciljeva. Maksimalno iskorištavanje domaćih i međunarodnih fondova proširuje kapacitete Općine za projekte u obrazovanju, infrastrukturi, digitalizaciji i socijalnim programima, čime se direktno poboljšava kvalitet života građana. Praćenje i evaluacija projekata osigurava efikasno korištenje sredstava, povećava transparentnost i jača institucionalni kapacitet za održiv i inovativan razvoj lokalne uprave.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj realizovanih projekata finansiranih iz domaćih i međunarodnih fondova	5	10
	Procenat projekata koji su završeni u skladu s planiranim ciljevima i rokovima	60%	90 %
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera osnažuje kapacitete Općine Donji Vakuf za kvalitetno planiranje i efikasno korištenje fondova, povećava broj realizovanih projekata i doprinosi održivom razvoju lokalne zajednice kroz bolju infrastrukturu, obrazovanje, digitalizaciju i socijalne programe.		
Indikativna finansijska	Iznos:1.000.000 KM		

konstrukcija sa izvorima finansiranja	Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf i viši nivoi vlasti
Period implementacije mjere	2026-2032. godina
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf.
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf i Služba za privredu, finansije i inspekcijski nadzor
Ciljne grupe	Ciljna grupa su građani Općine Donji Vakuf koji koriste javne usluge i beneficiraju od projekata, te zaposlenici Općine uključeni u pripremu i realizaciju razvojnih inicijativa.

Veza sa strateškim ciljem	2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo		
Prioritet	2.3. Jačanje kapaciteta Općine		
Naziv mjere	2.3.5. Jačanje transparentnosti i odgovornosti		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Jačanje transparentnosti i odgovornosti u Općini Donji Vakuf obuhvata uvođenje standardiziranih procedura donošenja odluka, aktivno uključivanje građana kroz konsultacije i digitalne kanale, te sistem evaluacije učinka općinskih službi. Ove aktivnosti povećavaju predvidljivost, odgovornost i povjerenje u lokalnu upravu, poboljšavaju participaciju građana i jačaju institucionalni kapacitet Općine.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Procenat odluka i akata objavljenih javno putem službene web stranice i oglasnih ploča	55	80
	Broj građanskih konsultacija i javnih rasprava održanih godišnje	10	30
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera jača transparentnost i odgovornost Općine Donji Vakuf, povećava povjerenje građana i participaciju u odlučivanju te doprinosi efikasnijem i profesionalnijem radu lokalne uprave.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 50.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf i viši nivoi vlasti		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju	Općina Donji Vakuf.		

implementacije mjere	
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf i stručne službe
Ciljne grupe	Ciljna grupa su svi građani Općine Donji Vakuf, s posebnim fokusom na ranjive i marginalizovane grupe, te zaposleni u općinskoj upravi koji učestvuju u procesima odlučivanja i pružanju javnih usluga.

Veza sa strateškim ciljem	2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo		
Prioritet	2.4. Aktivno građanstvo i participacija u lokalnom razvoju		
Naziv mjere	2.4.1. Povećanje uključivanja građana u odlučivanje		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Povećanje uključivanja građana u odlučivanje u Općini Donji Vakuf obuhvata organizaciju javnih rasprava, foruma, participativnog budžetiranja i mehanizama za građanske inicijative. Ove aktivnosti jačaju aktivno građanstvo, poboljšavaju kvalitet lokalnih odluka i povećavaju povjerenje i saradnju između Općine i zajednice.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj javnih rasprava, foruma i konsultacija održanih godišnje	0	15
	Procenat građana koji učestvuju u participativnom budžetiranju ili inicijativama	5	15
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera povećava participaciju građana u lokalnim procesima, jača aktivno građanstvo i doprinosi donošenju kvalitetnijih, transparentnijih i društveno odgovornih odluka u Općini Donji Vakuf.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 60.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf i viši nivoi vlasti		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf.		
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf i Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu		
Ciljne grupe	Ciljna grupa su svi građani Općine Donji Vakuf, s posebnim fokusom na mlade, žene i ranjive ili marginalizovane grupe, koji učestvuju u javnim raspravama, forumima i participativnom budžetiranju.		

Veza sa strateškim ciljem	2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo		
Prioritet	2.4. Aktivno građanstvo i participacija u lokalnom razvoju		
Naziv mjere	2.4.2. Osnaživanje lokalnih zajednica i volonterizma		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Jačanje uloge lokalne zajednice u Općini Donji Vakuf ostvaruje se kroz podršku nevladinim organizacijama i građanskim inicijativama te razvoj volonterskih programa za mlade i ranjive grupe. Ove aktivnosti jačaju socijalnu koheziju, potiču aktivno građanstvo i osnažuju kapacitete civilnog društva za održivo partnerstvo s Općinom.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj volonterskih programa i inicijativa godišnje	4	12
	Broj nevladinih organizacija i inicijativa koje aktivno učestvuju u lokalnim projektima	6	15
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera jača socijalnu koheziju i aktivno građanstvo u Općini Donji Vakuf, osnažuje civilni sektor i doprinosi dugoročno održivom razvoju lokalnih inicijativa i zajednice.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 60.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf i viši nivoi vlasti		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf,		
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf i Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu, lokalne nevladine organizacije		
Ciljne grupe	Ciljna grupa su svi Građani Općine Donji Vakuf, s posebnim fokusom na mlade, ranjive grupe i korisnike volonterskih programa, te lokalne nevladine organizacije i inicijative.		

Veza sa strateškim ciljem	2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo		
Prioritet	2.4. Aktivno građanstvo i participacija u lokalnom razvoju		
Naziv mjere	2.4.3. Aktivacija mladih i odsutnog stanovništva		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Aktivnije uključivanje mladih i odsutnog stanovništva u Općini Donji Vakuf ostvaruje se kroz programe za mlade i dijasporu, promociju poduzetničkih i društveno korisnih inicijativa te radionice i okrugle stolove za prijenos znanja		

	i ideja. Ove aktivnosti jačaju socijalni kapital, unapređuju lokalne kapacitete i doprinose dugoročno održivom razvoju zajednice..		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj programa i inicijativa za uključivanje mladih i dijasporu godišnje	3	10
	Broj mladih koji učestvuju u poduzetničkim i društveno korisnim inicijativama	50	200
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera jača angažman mladih i dijasporu, povećava lokalne inovacije i poduzetničke aktivnosti te doprinosi jačanju socijalnog kapitala i održivom razvoju Općine Donji Vakuf.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos:200.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf i viši nivoi vlasti		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf.		
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf i Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu, lokalne škole, omladinske organizacije i udruženja dijasporu.		
Ciljne grupe	Ciljna grupa su svi mladi stanovnici Općine Donji Vakuf, pripadnici dijasporu i lokalne zajednice koji učestvuju u razvojnim, poduzetničkim i društveno korisnim inicijativama.		

Veza sa strateškim ciljem	2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo		
Prioritet	2.4. Aktivno građanstvo i participacija u lokalnom razvoju		
Naziv mjere	2.4.4. Promocija lokalnog identiteta i zajedništva		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Promocija lokalnog identiteta i zajedništva u Općini Donji Vakuf ostvaruje se kroz organizaciju kulturnih, sportskih i edukativnih manifestacija te podršku projektima koji njeguju tradiciju i lokalne vrijednosti. Ove aktivnosti jačaju društvenu povezanost, osjećaj pripadnosti zajednici i aktivno uključivanje građana u društveni i ekonomski život Općine.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti

	Broj kulturnih, sportskih i edukativnih manifestacija godišnje	12	30
	Broj građana koji aktivno učestvuju u manifestacijama i projektima lokalnog identiteta	1.000	3.000
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera jača društvenu povezanost i osjećaj pripadnosti zajednici, podstiče aktivno građanstvo i očuvanje lokalnog identiteta te doprinosi dugoročnom društvenom i ekonomskom razvoju Općine Donji Vakuf.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 40.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf i viši nivoi vlasti		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf,		
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf i Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu, u saradnji s lokalnim udruženjima, školama i kulturnim centrima.		
Ciljne grupe	Ciljna grupa su svi građani Općine Donji Vakuf, s posebnim fokusom na mlade, žene i ranjive grupe, te lokalne udruge i inicijative koje promovišu kulturu, tradiciju i sport.		

Veza sa strateškim ciljem	2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo		
Prioritet	2.5. Sveobuhvatna sigurnost građana		
Naziv mjere	2.5.1. Unapređenje kriznog upravljanja i civilne zaštite		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Unapređenje kriznog upravljanja i civilne zaštite u Općini Donji Vakuf provodi se kroz razvoj planova za prevenciju i reagovanje u slučaju prirodnih i tehničkih nesreća, te organizaciju vježbi i simulacija za nadležne službe i građane. Ove aktivnosti jačaju operativnu spremnost institucija, podižu nivo informisanosti stanovnika i doprinose dugoročnoj sigurnosti i otpornosti zajednice.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj razvijenih i ažuriranih planova kriznog upravljanja godišnje	2	6

	Broj provedenih vježbi i simulacija sa službama i građanima godišnje	1	4
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera povećava otpornost zajednice, jača kapacitete lokalnih institucija za krizno upravljanje i doprinosi zaštiti života, imovine i infrastrukture građana Općine Donji Vakuf.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 700.000,00 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf i viši nivoi vlasti		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf.		
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf i Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu, u saradnji sa lokalnim hitnim službama i školama.		
Ciljne grupe	Ciljna grupa su svi građani Općine Donji Vakuf, s posebnim fokusom na ranjive i socijalno osjetljive grupe, te lokalne službe civilne zaštite i hitne intervencije.		

Veza sa strateškim ciljem	2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo		
Prioritet	2.5. Sveobuhvatna sigurnost građana		
Naziv mjere	2.5.2. Povećanje stepena sigurnosti u zajednici		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Povećanje sigurnosti u Općini Donji Vakuf provodi se kroz unapređenje javne rasvjete, postavljanje sigurnosnih kamera, adekvatnu signalizaciju te koordinaciju s policijskim i drugim sigurnosnim službama. Programi edukacije građana i zajedničke aktivnosti na terenu jačaju prevenciju kriminala i nesreća, podižu svijest o sigurnom ponašanju i doprinose stvaranju urednijeg i otpornijeg životnog okruženja.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj instaliranih sigurnosnih kamera i osvijetljenih javnih površina	30	60
	Broj edukativnih programa za građane o sigurnom ponašanju godišnje	2	8
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera povećava sigurnost i osjećaj povjerenja u javni prostor, smanjuje rizike od kriminala i nesreća te doprinosi		

	dugoročno uređenijem, otpornijem i kvalitetnijem životnom okruženju u Općini Donji Vakuf.
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 400.000KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf i viši nivoi vlasti
Period implementacije mjere	2026-2032. godina
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf,
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf i Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu, u saradnji sa Policijskom stanicom i civilnom zaštitom.
Ciljne grupe	Ciljna grupa su svi građani Općine Donji Vakuf, s posebnim fokusom na mlade, žene i ranjive grupe.

Veza sa strateškim ciljem	2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo		
Prioritet	2.5.Sveobuhvatna sigurnost građana		
Naziv mjere	2.5.3. Sigurnost u miniranim područjima		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Unapređenje sigurnosti u miniranim i potencijalno rizičnim područjima u Općini Donji Vakuf provodi se kroz postavljanje jasnih oznaka i signalizacije, edukaciju građana i koordinaciju s nadležnim službama za deminiranje. Ove aktivnosti smanjuju rizik od nesreća, podižu svijest stanovništva o opasnostima i doprinose dugoročno sigurnijem i otpornijem okruženju.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj označenih i redovno održavanih rizičnih zona	10	15
	Broj edukativnih aktivnosti za građane i školsku djecu o sigurnom ponašanju u rizičnim područjima godišnje	0	8
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera povećava sigurnost i smanjuje rizik od nesreća uslijed zaostalih minsko-eksplozivnih sredstava, jača zaštitu života i zdravlja građana te doprinosi dugoročno otpornijoj i sigurnijoj zajednici..		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos:208.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf i viši nivoi vlasti		
Period implementacije	2026-2032. godina		

mjere	
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf,
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf i Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu, u saradnji sa službom za deminiranje, školama i lokalnim zajednicama.
Ciljne grupe	Ciljna grupa su svi građani Općine Donji Vakuf, posebno stanovnici miniranih i rizičnih područja, djeca i ranjive grupe.

Veza sa strateškim ciljem	2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo		
Prioritet	2.5.Sveobuhvatna sigurnost građana		
Naziv mjere	2.5.4. Prevencija i edukacija građana		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Prevencija i edukacija građana u Općini Donji Vakuf provodi se kroz kampanje, radionice i promociju sigurnosnih pravila u školama i lokalnim zajednicama, podižući informisanost i spremnost stanovnika za krizne situacije. Ove aktivnosti jačaju kulturu prevencije, zajedničku odgovornost i kapacitete Općine za pravovremeno i koordinirano reagovanje na rizike.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj provedenih edukativnih kampanja i radionica godišnje	3	12
	Procenat građana koji prepoznaju osnovna sigurnosna pravila i postupke u kriznim situacijama	35	75
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera povećava svijest i spremnost stanovništva na rizike, smanjuje izloženost nesrećama i jača ukupnu otpornost zajednice u Općini Donji Vakuf.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos:108.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf i viši nivoi vlasti		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf,		
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf i Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu, u saradnji sa školama, vatrogasnom službom i lokalnim udruženjima..		

Ciljne grupe	Ciljna grupa su svi građani Općine Donji Vakuf, sa posebnim fokusom na školsku djecu, mlade, starije osobe i ranjive grupe.
--------------	---

Veza sa strateškim ciljem	2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo		
Prioritet	2.5.Sveobuhvatna sigurnost građana		
Naziv mjere	2.5.5. Koordinacija i integracija službi		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Dalji razvoj mehanizama koordinacije između općinskih službi, hitnih službi i lokalnih zajednica u Općini Donji Vakuf omogućava bržu, efikasniju i koordiniranu reakciju u kriznim situacijama. Primjena digitalnih alata za praćenje i izvještavanje te kontinuirana evaluacija sigurnosnih procedura jača informisanost, transparentnost i otpornost zajednice.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj uspostavljenih i funkcionalnih koordinacijskih mehanizama između službi	2	6
	Procenat kriznih situacija adekvatno praćenih i reagovanih putem digitalnih alata	0	30
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera povećava efikasnost i koordinaciju u kriznim situacijama, jača sigurnost i otpornost zajednice te doprinosi zaštiti života, imovine i infrastrukture građana Donjeg Vakufa.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos:30.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf i viši nivoi vlasti		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf,		
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf i Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu, u saradnji sa hitnim službama i lokalnim zajednicama...		
Ciljne grupe	Ciljna grupa su svi građani Općine Donji Vakuf, osoblje hitnih službi i lokalne zajednice.		

Veza sa strateškim ciljem	2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo		
Prioritet	2.5.Sveobuhvatna sigurnost građana		
Naziv mjere	2.5.6.Prevenција korupcije i jačanje transparentnosti		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Prevenција korupcije i jačanje transparentnosti u Općini Donji Vakuf provodi se kroz mehanizme za transparentno donošenje odluka, kontrolu rada službi, edukaciju službenika i građana te digitalne alate za praćenje projekata i sredstava. Ove aktivnosti povećavaju odgovornost zaposlenika, smanjuju rizik od zloupotreba i jačaju povjerenje građana u lokalnu upravu.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj javno dostupnih izvještaja o realizaciji općinskih projekata godišnje	0	20
	Procenat zaposlenika i građana koji su prošli edukaciju o antikorupcijskim praksama	20	80
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera jača integritet i odgovornost lokalne uprave, smanjuje rizik od zloupotreba javnih sredstava i doprinosi dugoročnom povjerenju građana u institucije Općine Donji Vakuf.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos:100.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf i viši nivoi vlasti		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf,		
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf i Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu, stručne službe		
Ciljne grupe	Ciljna grupa su zaposlenici općinske uprave, građani Općine Donji Vakuf.		

Veza sa strateškim ciljem	2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo		
Prioritet	2.6. Demografska revitalizacija		
Naziv mjere	2.6.1.Aktivacija mladih i odsutnog stanovništva		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Programi za uključivanje mladih i dijaspora u lokalne projekte u Općini Donji Vakuf jačaju angažman i vezu sa zajednicom, podstiču zadržavanje mladih i aktiviranje dijaspora. Radionice, seminari i start-up inicijative		

	omogućavaju sticanje vještina, poduzetničku podršku i doprinos lokalnom razvoju, jačajući socijalnu koheziju i infrastrukturu zajednice.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj mladih i dijaspora uključenih u lokalne razvojne projekte godišnje	50	250
	Broj novih start-up ili društveno korisnih inicijativa pokrenutih od strane mladih i dijaspora	2	12
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi demografskoj revitalizaciji, povećava angažman mladih i dijaspora, te podstiče održiv i dinamičan društveno-ekonomski razvoj Općine Donji Vakuf.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos:200.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf i viši nivoi vlasti		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf,		
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf i Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu,		
Ciljne grupe	Ciljna grupa su mladi (15–35 godina), članovi dijaspora zainteresovani za angažman u Općini Donji Vakuf i lokalni poduzetnici početnici.		

Veza sa strateškim ciljem	2. Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo		
Prioritet	2.6. Demografska revitalizacija		
Naziv mjere	2.6.2. Podrška demografskoj revitalizaciji		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Podrška demografskoj revitalizaciji u Općini Donji Vakuf fokusira se na stvaranje povoljnog okruženja za mlade porodice kroz stambene politike, subvencije, lakši pristup kreditima i podršku zapošljavanju, čime se smanjuje odlazak stanovništva i potiče ostanak u lokalnoj zajednici. Realizacijom ovih aktivnosti poboljšava se demografska struktura, jača socijalna i ekonomska otpornost te se povećava kvalitet života građana.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti

	Broj mladih porodica koje koriste stambene subvencije ili kredite	10	50
	Broj mladih osoba koje ostaju ili se vraćaju u Općinu Donji Vakuf radi zapošljavanja ili samozapošljavanja	0	30
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi stabilizaciji demografske strukture, smanjenju depopulacije i jačanju ekonomske i socijalne otpornosti Općine Donji Vakuf.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 500.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf i viši nivoi vlasti		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf.		
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf i Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu.		
Ciljne grupe	Ciljna grupa su mladi, mlade porodice, potencijalni povratnici i radno sposobno stanovništvo.		

Veza sa strateškim ciljem	3.Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene		
Prioritet	3.1.Modernizacija i održavanje puteva		
Naziv mjere	3.1.1. Kapitalna izgradnja i cjelovita rekonstrukcija lokalnih cesta		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Mjera obuhvata kapitalnu izgradnju novih lokalnih cesta te cjelovitu rekonstrukciju postojećih dionica koje su tehnički neadekvatne ili od strateškog značaja za teritorijalnu povezanost Općine Donji Vakuf. Mjera se odnosi na područje cijele općine, s posebnim fokusom na ruralna i udaljena naselja, povezivanje sa centralnom urbanom zonom, obrazovnim i zdravstvenim ustanovama, te unapređenje pristupa privrednim zonama i poljoprivrednim područjima. Cilj je jačanje prostorne kohezije, smanjenje izolovanosti stanovništva, povećanje sigurnosti saobraćaja i stvaranje infrastrukturnih pretpostavki za ravnomjeran lokalni razvoj.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Dužina izgrađenih lokalnih cesta (km)	0	20

	Broj modernizovanih/rekonstruisanih dionica	0	5
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Realizacijom mjere osigurava se unapređenje prostorne povezanosti i dostupnosti svih dijelova Općine Donji Vakuf, čime se stvaraju osnovne pretpostavke za ravnomjeran teritorijalni razvoj, povećanju sigurnosti saobraćaja, smanjenju izolovanosti ruralnih naselja te boljoj dostupnosti obrazovnih, zdravstvenih i administrativnih usluga. Mjera značajno utiče na jačanje lokalne privrede kroz poboljšan pristup privrednim zonama, poljoprivrednim površinama i turističkim potencijalima, čime se podstiče investiciona aktivnost i otvaranje novih radnih mjesta.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 2.000.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf (600.000 KM), kantonalni i federalni grantovi, međunarodni projekti, donatori (1.400.000 KM)		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf, Služba privredu, finansije i inspekcijski nadzor		
Nosioci mjere	Općina Donji Vakuf		
Ciljne grupe	Stanovnici Općine Donji Vakuf, posebno u ruralnim i udaljenim naseljima, djeca i učenici koji svakodnevno koriste putnu infrastrukturu za dolazak u škole, korisnici zdravstvenih i javnih usluga, lokalna preduzeća i obrtnici, poljoprivredni proizvođači i potencijalni investitori		

Veza sa strateškim ciljem	3.Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene		
Prioritet	3.1.Modernizacija i održavanje puteva		
Naziv mjere	3.1.2.Sanacija, asfaltiranje i funkcionalno unapređenje postojećih puteva		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Mjera obuhvata sanaciju oštećenih kolovoza, asfaltiranje makadamskih dionica te tehničko unapređenje postojećih lokalnih puteva radi povećanja njihove sigurnosti i funkcionalnosti. Mjera se provodi na području cijele općine, s posebnim fokusom na prioritetne pravce prema školama, zdravstvenim ustanovama, centralnim naseljima i gusto naseljenim zonama.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Dužina saniranih puteva u km	0	25

	Broj rekonstruisanih i tehnički unaprijeđenih putnih dionica u km	0	10
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Realizacijom mjere unapređuje se funkcionalnost postojeće saobraćajne infrastrukture, povećava sigurnost učesnika u saobraćaju i osigurava pouzdan pristup ključnim javnim uslugama. Mjera doprinosi racionalnijem upravljanju infrastrukturom kroz smanjenje troškova održavanja i produženje vijeka trajanja putne mreže. Time direktno podržava prioritet unapređenja komunalne i saobraćajne infrastrukture, kao i cilj povećanja kvaliteta života stanovništva i mobilnosti radne snage.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 4.000.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, kantonalni i federalni grantovi, međunarodni projekti, donatori		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf, Služba privredu, finansije i inspeksijski nadzor		
Nosioci mjere	Služba za prostorno uređenje, katastar i imovinsko-pravne poslove – planiranje i nadzor izgradnje lokalnih cesta; Služba za privredu, finansije i inspeksijski nadzor – koordinacija finansiranja i praćenje implementacije; Stručna služba općinskog vijeća i općinskog načelnika – strateška koordinacija i izvještavanje		
Ciljne grupe	Stanovnici Općine Donji Vakuf : djeca i učenici, korisnici zdravstvenih i drugih javnih usluga, lokalna preduzeća i obrtnici, poljoprivredni proizvođači i javne ustanove i institucije		

Veza sa strateškim ciljem	3.Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene
Prioritet	3.1.Modernizacija i održavanje puteva
Naziv mjere	3.1.3. Izgradnja novih i unaprjeđenje postojećih magistralnih puteva
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Mjera se odnosi na izgradnju novih i unapređenje postojećih magistralnih putnih pravaca na području Općine Donji Vakuf, s posebnim fokusom na realizaciju projekta izgradnje obilaznice oko grada. Obilaznica predstavlja strateški infrastrukturni projekat kojim se rasterećuje gradska jezgra od tranzitnog, posebno teretnog saobraćaja, te unapređuje protočnost i sigurnost saobraćaja. U centru Donjeg Vakufa ukrštaju se magistralni pravci M-5 i M-16, što dodatno naglašava značaj ovog projekta za šire područje Srednjobosanskog kantona. Mjera obuhvata nastavak

	realizacije preostalih faza projekta, u saradnji sa nadležnim kantonalnim i federalnim institucijama.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Dužina izgrađene obilaznice (km)	0	15
	Iznos investicija u magistralnu infrastrukturu (KM)	0	15.000.000
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Realizacijom mjere unapređuje se regionalna i međukantonalna povezanost Općine Donji Vakuf, čime se jača njen strateški saobraćajni položaj. Izgradnjom obilaznice smanjuje se opterećenje gradske jezgre, poboljšava kvalitet zraka i sigurnost stanovništva te stvara prostor za urbanu regeneraciju i planski razvoj centralne zone. Mjera ima snažan razvojni efekat kroz privlačenje investicija, razvoj poslovnih zona i jačanje konkurentnosti lokalne privrede, te direktno doprinosi prioritetu unapređenja saobraćajne infrastrukture i ekonomskog razvoja.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 15.000.000 KM Izvor: Kantonalni i federalni nivoi vlasti, grantovi, međunarodni projekti, donatori i turističke organizacije		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf. Služba privredu, finansije i inspeksijski nadzor		
Nosioci mjere	Služba za prostorno uređenje, katastar i imovinsko-pravne poslove – planiranje i nadzor izgradnje lokalnih cesta; Služba za privredu, finansije i inspeksijski nadzor – koordinacija finansiranja i praćenje implementacije; Stručna služba općinskog vijeća i općinskog načelnika – strateška koordinacija i izvještavanje		
Ciljne grupe	Stanovnici Općine Donji Vakuf: djeca i učenici, korisnici zdravstvenih i drugih javnih usluga, lokalna preduzeća i obrtnici, poljoprivredni proizvođači i javne ustanove i institucije, potencijalni investitori		

Veza sa strateškim ciljem	3.Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene
Prioritet	3.1.Modernizacija i održavanje puteva
Naziv mjere	3.1.4. Redovno održavanje i monitoring stanja puteva
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Mjera obuhvata uspostavu sistemskog, planskog i kontinuiranog održavanja lokalne putne infrastrukture na području Općine Donji Vakuf. Aktivnosti uključuju redovno čišćenje i održavanje kolovoza, sanaciju

	manjih oštećenja, održavanje i unapređenje vertikalne i horizontalne signalizacije, uređenje bankina i sistema odvodnje, kao i zimsko održavanje puteva. Poseban segment mjere odnosi se na uvođenje digitalnih alata i GIS sistema za praćenje stanja putne mreže, evidentiranje oštećenja i planiranje intervencija na osnovu podataka.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Smanjenje broja većih oštećenja na putnoj mreži (%)	0	20
	Smanjenje troškova vanrednih intervencija (%)	0	30
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Provođenjem mjere osigurava se dugoročna održivost i funkcionalnost postojeće putne infrastrukture kroz preventivno i plansko djelovanje. Uvođenje digitalnog monitoringa i sistemskog pristupa održavanju doprinosi efikasnijem upravljanju javnim resursima i racionalnijem korištenju budžetskih sredstava. Mjera direktno podržava prioritet unapređenja komunalne i saobraćajne infrastrukture te doprinosi povećanju sigurnosti, pouzdanosti i kvaliteta svakodnevne mobilnosti stanovništva.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 100.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, kantonalni i federalni grantovi, međunarodni projekti, donatori		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf, Služba privredu, finansije i inspeksijski nadzor		
Nosioci mjere	Služba za prostorno uređenje, katastar i imovinsko-pravne poslove – planiranje i nadzor izgradnje lokalnih cesta; Služba za privredu, finansije i inspeksijski nadzor – koordinacija finansiranja i praćenje implementacije; Stručna služba općinskog vijeća i općinskog načelnika – strateška koordinacija i izvještavanje		
Ciljne grupe	Stanovnici Općine Donji Vakuf: svi učesnici u saobraćaju, lokalna preduzeća i obrtnici, javne ustanove i institucije, posjetitelji i tranzitni učesnici u saobraćaju		

Veza sa strateškim ciljem	3.Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene
Prioritet	3.1.Modernizacija i održavanje puteva
Naziv mjere	3.1.5. Sigurnost saobraćaja

Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Mjera obuhvata unapređenje sigurnosti svih učesnika u saobraćaju na području Općine Donji Vakuf. Aktivnosti uključuju postavljanje adekvatne vertikalne i horizontalne saobraćajne signalizacije, reflektora i oznaka na kritičnim dionicama, posebno u zonama škola, raskrsnicama i naseljenim područjima. Mjera također uključuje edukativne aktivnosti za građane i korisnike puteva o pravilnom i sigurnom kretanju, s ciljem smanjenja rizika od saobraćajnih nezgoda i zaštite života i imovine.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj postavljenih saobraćajnih znakova, oznaka i reflektora	0	50
	Broj provedenih edukativnih aktivnosti za građane i učenike	0	21
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Provođenjem mjere povećava se sigurnost i zaštita života svih učesnika u saobraćaju. Unapređenje signalizacije i edukacija stanovništva smanjuju rizik od nezgoda, posebno u naseljenim područjima i školskim zonama, te doprinose kvalitetu života i socijalnoj sigurnosti stanovništva. Mjera direktno podržava prioritet unapređenja saobraćajne infrastrukture i sigurnosti, kao i jačanja kapaciteta općine za sistemsko upravljanje saobraćajem.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 10.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf, Služba privredu, finansije i inspeksijski nadzor		
Nosioci mjere	Služba za prostorno uređenje, katastar i imovinsko-pravne poslove – planiranje i nadzor izgradnje lokalnih cesta; Služba za privredu, finansije i inspeksijski nadzor – koordinacija finansiranja i praćenje implementacije; Stručna služba općinskog vijeća i općinskog načelnika – strateška koordinacija i izvještavanje		
Ciljne grupe	Stanovnici Općine Donji Vakuf: svi učesnici u saobraćaju, lokalna preduzeća i obrtnici, javne ustanove i institucije		

Veza sa strateškim ciljem	3.Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene		
Prioritet	3.1.Modernizacija i održavanje puteva		
Naziv mjere	3.1.6. Integracija sa održivim urbanim i ruralnim planiranjem		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Mjera obuhvata usklađivanje razvoja putne infrastrukture s principima održivog urbanog i ruralnog planiranja na području Općine Donji Vakuf. Aktivnosti uključuju povezivanje lokalnih i magistralnih puteva s javnim prijevozom, biciklističkim stazama i pješačkim zonama, kao i primjenu ekološki prihvatljivih rješenja u planiranju i izgradnji. Cilj je smanjenje negativnog uticaja saobraćaja na okoliš, povećanje funkcionalnosti prostora i unapređenje sigurnosti kretanja, uz dugoročni doprinos održivom razvoju općine.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Dužina putne infrastrukture povezana s biciklističkim i pješačkim zonama (km)	0	1
	Broj ekološki prihvatljivih infrastrukturnih intervencija	0	10
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi integriranom, održivom razvoju općine kroz povezivanje infrastrukture s principima urbanog i ruralnog planiranja. Unapređuje prostornu funkcionalnost, sigurnost i mobilnost, smanjuje negativan uticaj saobraćaja na okoliš i podstiče dugoročno održive infrastrukturne i urbanističke prakse. Na taj način direktno podržava prioritet razvoja održive, funkcionalne i ekološki prihvatljive infrastrukture u Općini Donji Vakuf.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 10.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, donatori		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf,		
Nosioci mjere	Služba za prostorno uređenje, katastar i imovinsko-pravne poslove – planiranje i nadzor izgradnje lokalnih cesta; Služba za privredu, finansije i inspekcijski nadzor – koordinacija finansiranja i praćenje implementacije;		

	Stručna služba općinskog vijeća i općinskog načelnika – strateška koordinacija i izvještavanje.
Ciljne grupe	Stanovnici Općine Donji Vakuf: svi učesnici u saobraćaju, korisnici javnog prijevoza, biciklisti i pješaci, lokalna preduzeća i obrtnici, javne ustanove i institucije, investitori u urbani i ruralni razvoj

Veza sa strateškim ciljem	3.Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene		
Prioritet	3.2.Unapređenje kvalitete komunalnih usluga		
Naziv mjere	3.2.1. Modernizacija vodosnabdijevanja i kanalizacije		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Mjera obuhvata rekonstrukciju dotrajalih cjevovoda i pumpnih stanica, uvođenje sistema za kontrolu kvaliteta vode te efikasno odvođenje otpadnih voda na području Općine Donji Vakuf. Cilj je osigurati pouzdano snabdijevanje pitkom vodom, smanjiti negativan uticaj otpadnih voda na okoliš i unaprijediti dugoročnu održivost vodoopskrbnog sistema. Poseban fokus stavljen je na prioritetna naselja i ključne dijelove mreže u urbanim i ruralnim zonama.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Dužina rekonstruisanih cjevovoda i kanalizacijskih sistema (km)	0	5
	Broj prioritetnih naselja obuhvaćenih intervencijom	0	10
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera direktno doprinosi unapređenju javnog zdravlja i kvaliteta života stanovništva kroz pouzdano snabdijevanje pitkom vodom i sigurnu odvodnju otpadnih voda. Modernizacija infrastrukture smanjuje rizik od zagađenja okoliša i povećava dugoročnu održivost sistema vodosnabdijevanja. Time se ostvaruje prioritet razvoja osnovnih komunalnih usluga, zaštite okoliša i unapređenja infrastrukture u općini.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 2.000.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, kantonalni i federalni grantovi, međunarodni projekti, donatori		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf, Služba privredu, finansije i inspeksijski nadzor		

Nosioci mjere	Služba za prostorno uređenje, katastar i imovinsko-pravne poslove – planiranje i koordinacija tehničkih radova; Služba za privredu, finansije i inspeksijski nadzor – nadzor finansiranja i inspekcija; Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu – edukacija i podrška održivim praksama; Stručna služba općinskog vijeća i općinskog načelnika – strateška koordinacija i izvještavanje.
Ciljne grupe	Stanovnici Općine Donji Vakuf: korisnici vodosnabdijevanja i kanalizacije, lokalna preduzeća i obrtnici, javne ustanove i institucije, prioritetna naselja i ruralna područja.

Veza sa strateškim ciljem	3.Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene		
Prioritet	3.2.Unapređenje kvalitete komunalnih usluga		
Naziv mjere	3.2.2. Održavanje i unapređenje javnih površina i komunalne infrastrukture		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Mjera obuhvata redovno održavanje i unapređenje javnih površina na području Općine Donji Vakuf, uključujući čišćenje ulica, parkova, trgova i javnih objekata. Aktivnosti uključuju postavljanje i održavanje urbanog mobilijara, poput klupa, rasvjete i kanti za smeće, te osiguranje funkcionalnosti, estetike i ekološke održivosti prostora. Cilj mjere je stvoriti siguran, uredan i privlačan javni prostor koji doprinosi kvalitetu života stanovnika i potiče aktivno korištenje javnih površina.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj održavanih i unaprijeđenih javnih površina (broj lokacije)	0	14
	Broj postavljenih i održavanih elemenata urbanog mobilijara (klupe, rasvjeta, kante za smeće)	0	100
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi stvaranju sigurnog, urednog i funkcionalnog javnog prostora, što direktno poboljšava kvalitetu života stanovnika. Redovno održavanje i unapređenje komunalne infrastrukture smanjuje dugoročne troškove i potrebu za većim rekonstrukcijama, te potiče održivo korištenje i očuvanje urbanih i javnih prostora. Time se ostvaruje prioritet unapređenja komunalne infrastrukture i zaštite okoliša.		

Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 50.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf
Period implementacije mjere	2026-2032. godina
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf, Služba privredu, finansije i inspeksijski nadzor
Nosioci mjere	Služba za prostorno uređenje, katastar i imovinsko-pravne poslove – planiranje i koordinacija tehničkih radova; Služba za privredu, finansije i inspeksijski nadzor – nadzor finansiranja i inspekcija; Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu – edukacija i podrška održivim praksama; Stručna služba općinskog vijeća i općinskog načelnika – strateška koordinacija i izvještavanje.
Ciljne grupe	Stanovnici Općine Donji Vakuf: korisnici vodosnabdijevanja i kanalizacije, lokalna preduzeća i obrtnici, javne ustanove i institucije, posjetitelji i turisti

Veza sa strateškim ciljem	3.Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturuom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene		
Prioritet	3.2.Unapređenje kvalitete komunalnih usluga		
Naziv mjere	3.2.3. Digitalno praćenje i upravljanje komunalnim uslugama		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Mjera obuhvata uvođenje digitalnih alata i sistema za praćenje i upravljanje komunalnim uslugama na području Općine Donji Vakuf. Aktivnosti uključuju implementaciju e-usluga i aplikacija za prijavu kvarova i problema, praćenje kvaliteta komunalnih usluga u realnom vremenu i omogućavanje pravovremene intervencije komunalnih službi. Cilj mjere je povećati efikasnost, transparentnost i koordinaciju komunalnih usluga, te poboljšati korisničko iskustvo građana i smanjiti administrativne prepreke.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj uvezenih digitalnih alata i sistema za praćenje komunalnih usluga	0	3
	Broj obuka za upotrebu digitalnih alata i sistema	0	15
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi modernizaciji i digitalizaciji komunalnih usluga, povećava operativnu efikasnost i kvalitet pruženih usluga građanima. Transparentno praćenje i pravovremena intervencija poboljšavaju		

	korisničko iskustvo i jačaju povjerenje stanovnika u komunalne službe. Time se ostvaruje prioritet unapređenja komunalne infrastrukture i efikasnog upravljanja javnim resursima.
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 300.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, kantonalni i federalni grantovi, međunarodni projekti.
Period implementacije mjere	2026-2032. godina
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf, Služba privredu, finansije i inspeksijski nadzor
Nosioci mjere	Služba za prostorno uređenje, katastar i imovinsko-pravne poslove – planiranje i koordinacija tehničkih radova; Služba za privredu, finansije i inspeksijski nadzor – nadzor finansiranja i inspekcija; Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu – edukacija i podrška održivim praksama; Stručna služba općinskog vijeća i općinskog načelnika – strateška koordinacija i izvještavanje.
Ciljne grupe	Stanovnici Općine Donji Vakuf: korisnici vodosnabdijevanja i kanalizacije, lokalna preduzeća i obrtnici, javne ustanove i institucije, posjetitelji i turisti

Veza sa strateškim ciljem	3.Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene		
Prioritet	3.2.Unapređenje kvalitete komunalnih usluga		
Naziv mjere	3.2.4. Energetska efikasnost i ekološki prihvatljiva rješenja		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Mjera obuhvata uvođenje LED javne rasvjete, obnovljivih izvora energije u komunalnim objektima i korištenje recikliranih te ekološki prihvatljivih materijala u održavanju infrastrukture na području Općine Donji Vakuf. Aktivnosti uključuju podsticaje za prelazak domaćinstava na ekološki prihvatljive sisteme grijanja (pelet, toplotne pumpe) i energetske utopljanje javnih ustanova. Cilj mjere je smanjenje potrošnje energije, smanjenje emisije štetnih gasova i povećanje ekološke održivosti komunalne infrastrukture.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj instaliranih LED rasvjetnih tijela u javnim površinama	70 %	100 %
	Broj javnih objekata opremljenih	0	5

	obnovljivim izvorima energije		
	Broj domaćinstava obuhvaćenih podsticajima za ekološki prihvatljive sisteme grijanjaBroj javnih ustanova koje su energetske utopljene	0	35
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi zaštiti okoliša, smanjenju potrošnje energije i povećanju dugoročne održivosti komunalne infrastrukture. Primjena energetske efikasne i ekološki prihvatljivih rješenja povećava ekološku svijest stanovništva i smanjuje troškove održavanja, čime se ostvaruju prioriteti održivog razvoja i unapređenja komunalnih usluga u Općini Donji Vakuf.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 1.000.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, kantonalni i federalni grantovi, međunarodni projekti		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf, Služba privredu, finansije i inspeksijski nadzor		
Nosioci mjere	Služba za prostorno uređenje, katastar i imovinsko-pravne poslove – planiranje i koordinacija tehničkih radova;Služba za privredu, finansije i inspeksijski nadzor – nadzor finansiranja i inspekcija; Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu – edukacija i podrška održivim praksama; Stručna služba općinskog vijeća i općinskog načelnika – strateška koordinacija i izvještavanje.		
Ciljne grupe	Stanovnici Općine Donji Vakuf: korisnici vodosnabdijevanja i kanalizacije, lokalna preduzeća i obrtnici, javne ustanove i institucije, posjetitelji i turisti		

Veza sa strateškim ciljem	3.Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene
Prioritet	3.2.Unapređenje kvalitete komunalnih usluga
Naziv mjere	3.2.5. Edukacija i uključivanje građana
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Mjera obuhvata informisanje i edukaciju građana na području Općine Donji Vakuf kroz kampanje o pravilnom odlaganju otpada, očuvanju javnih površina i održavanju komunalne infrastrukture. Aktivnosti uključuju uključivanje stanovništva u planiranje i praćenje komunalnih projekata, organizaciju radionica, edukativnih programa i javnih kampanja. Cilj je povećati društvenu odgovornost građana, poboljšati

	koordinaciju između stanovnika i općinskih službi te osnažiti zajednicu u očuvanju komunalnog i prirodnog okruženja.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj edukativnih kampanja, radionica i javnih događaja	0	21
	Broj organizovanih aktivnosti za podizanje svijesti o održivosti	0	30
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi jačanju kapaciteta građana za aktivno učešće u očuvanju i održavanju komunalne infrastrukture i javnih prostora. Edukacija i uključivanje zajednice povećava društvenu odgovornost, kvalitet javnog prostora i dugoročnu održivost komunalnih usluga, što direktno podržava prioritet unapređenja komunalne infrastrukture i održivog razvoja u Općini Donji Vakuf.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 10.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, donatori		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf, Služba privredu, finansije i inspeksijski nadzor		
Nosioci mjere	Služba za prostorno uređenje, katastar i imovinsko-pravne poslove – planiranje i koordinacija tehničkih radova; Služba za privredu, finansije i inspeksijski nadzor – nadzor finansiranja i inspekcija; Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu – edukacija i podrška održivim praksama; Stručna služba općinskog vijeća i općinskog načelnika – strateška koordinacija i izvještavanje.		
Ciljne grupe	Stanovnici Općine Donji Vakuf: korisnici vodosnabdijevanja i kanalizacije, lokalna preduzeća i obrtnici, javne ustanove i institucije.		

Veza sa strateškim ciljem	3.Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene
Prioritet	3.3.Održavanje i unapređenje javnih površina
Naziv mjere	3.3.1. Redovno održavanje javnih površina
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Mjera obuhvata kontinuirano održavanje i unapređenje izgleda javnih prostora na području Općine Donji Vakuf, uključujući redovno čišćenje ulica, parkova,

	trgova i pješačkih zona. Aktivnosti također uključuju sistematsko uređenje zelenih površina, hortikulture i drvoređa. Poseban fokus stavljen je na očuvanje higijene i estetskog izgleda urbanih zona radi poboljšanja kvaliteta života stanovništva. Cilj mjere je stvoriti uredno, zdravo i ugodno životno okruženje za građane.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj hortikulturnih intervencija (sadnja drveća, cvjetnih površina)	0	50
	Iznos sredstava uloženi u redovno održavanje u KM	0	125.000
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi stvaranju urednog, zdravog i ugodnog životnog okruženja, poboljšava kvalitet života stanovnika i jača osjećaj pripadnosti zajednici. Redovno održavanje javnih površina smanjuje dugoročne troškove veće rekonstrukcije, povećava sigurnost i estetski dojam urbanih zona, te direktno podržava prioritet unapređenja komunalne infrastrukture i javnih usluga u Općini Donji Vakuf.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 125.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf,		
Nosioci mjere	Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu – organizacija i nadzor čišćenja i uređenja; Služba za privredu, finansije i inspeksijski nadzor – nadzor trošenja sredstava; Služba za prostorno uređenje, katastar i imovinsko-pravne poslove – koordinacija hortikulturnih i infrastrukturnih intervencija; Stručna služba općinskog vijeća i općinskog načelnika – strateška koordinacija i izvještavanje.		
Ciljne grupe	Stanovnici Općine Donji Vakuf: korisnici javnih površina, lokalna preduzeća i obrtnici, javne ustanove i institucije, posjetitelji i turisti.		

Veza sa strateškim ciljem	3.Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene		
Prioritet	3.3.Održavanje i unapređenje javnih površina		
Naziv mjere	3.3.2.Obnova i modernizacija javnih prostora		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Mjera obuhvata obnovu i unapređenje postojećih javnih prostora na području Općine Donji Vakuf, uključujući renoviranje i opremanje parkova, dječijih igrališta, sportskih i rekreativnih zona. Aktivnosti uključuju postavljanje urbanog mobilijara, poput klupa, javne rasvjete i kanti za otpad, kako bi se osigurala funkcionalnost, sigurnost i ugodan boravak građana u javnom prostoru. Cilj mjere je povećati sigurnost, funkcionalnost i društvenu atraktivnost naselja kroz modernizaciju javnih prostora.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj obnovljenih i modernizovanih javnih prostora (m ²)	0	1000
	Iznos sredstava uloženi u modernizaciju javnih prostora	0	3.000.000
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi stvaranju sigurnih, funkcionalnih i vizualno atraktivnih javnih prostora, što direktno poboljšava kvalitet života stanovnika. Modernizacija i opremanje prostora povećava društvenu interakciju, sigurnost i korištenje javnih površina, čime se ostvaruje prioritet unapređenja komunalne infrastrukture i javnih usluga u Općini Donji Vakuf.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 3.000.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, kantonalni i federalni grantovi, međunarodni projekti, donatori i turističke organizacije		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf,		
Nosioci mjere	Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu – organizacija i nadzor čišćenja i uređenja; Služba za privredu, finansije i inspeksijski nadzor – nadzor trošenja sredstava; Služba za prostorno uređenje, katastar i imovinsko-pravne poslove – koordinacija hortikulturnih i infrastrukturnih intervencija;		

	Stručna služba općinskog vijeća i općinskog načelnika – strateška koordinacija i izvještavanje.		
Ciljne grupe	Stanovnici Općine Donji Vakuf: korisnici javnih površina, lokalna preduzeća i obrtnici, javne ustanove i institucije, posjetitelji i turisti.		

Veza sa strateškim ciljem	3.Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturuom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene		
Prioritet	3.3.Održavanje i unapređenje javnih površina		
Naziv mjere	3.3.3. Ekološki prihvatljiva rješenja		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Mjera obuhvata primjenu održivih i ekološki odgovornih rješenja na području Općine Donji Vakuf, uključujući korištenje recikliranih materijala pri uređenju javnih površina i dječijih igrališta, te primjenu tehnologija koje smanjuju potrošnju energije i negativan uticaj na okoliš. Cilj mjere je promovirati dugoročno održivi razvoj, očuvati prirodne resurse i smanjiti ekološki otisak komunalnih aktivnosti.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj instaliranih ekoloških i energetski efikasnih tehnologija	0	5
	Iznos sredstava uloženi u ekološke intervencije u KM	0	100.000
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Primjena ekološki prihvatljivih rješenja doprinosi dugoročno održivom razvoju općine, smanjenju negativnog uticaja na okoliš i očuvanju prirodnih resursa. Ova mjera podiže svijest građana o održivim praksama, povećava ekološku odgovornost i direktno podržava prioritet zaštite okoliša i održivog upravljanja javnim površinama u Općini Donji Vakuf.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 100.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, kantonalni i federalni grantovi, međunarodni projekti, donatori		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf,		
Nosioci mjere	Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu – organizacija i nadzor čišćenja i uređenja; Služba za privredu, finansije i inspekcijски nadzor – nadzor trošenja sredstava; Služba za prostorno uređenje, katastar i imovinsko-		

	pravne poslove – koordinacija hortikulturnih i infrastrukturnih intervencija; Stručna služba općinskog vijeća i općinskog načelnika – strateška koordinacija i izvještavanje.
Ciljne grupe	Stanovnici Općine Donji Vakuf: korisnici javnih površina, lokalna preduzeća i obrtnici, javne ustanove i institucije, posjetitelji i turisti.

Veza sa strateškim ciljem	3.Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturuom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene		
Prioritet	3.3.Održavanje i unapređenje javnih površina		
Naziv mjere	3.3.4. Uključivanje građana		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Mjera obuhvata aktivno uključivanje građana na području Općine Donji Vakuf kroz organizaciju akcija čišćenja i uređenja javnih prostora, kao i kroz edukativne aktivnosti koje podižu svijest o važnosti očuvanja javnih površina i odgovornog odnosa prema okolišu. Cilj mjere je povećati društvenu odgovornost, jačati osjećaj zajedništva i poticati aktivno učešće u očuvanju i razvoju javnog prostora.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj edukativnih aktivnosti i radionica za građane	0	15
	Broj građana uključenih u aktivnost	0	500
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Primjena ekološki prihvatljivih rješenja doprinosi dugoročno održivom razvoju općine, smanjenju negativnog uticaja na okoliš i očuvanju prirodnih resursa. Ova mjera podiže svijest građana o održivim praksama, povećava ekološku odgovornost i direktno podržava prioritet zaštite okoliša i održivog upravljanja javnim površinama u Općini Donji Vakuf.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 10.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, kantonalni i federalni grantovi, međunarodni projekti, donatori		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf,		
Nosioci mjere	Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu – organizacija i nadzor čišćenja i uređenja; Služba za privredu, finansije i inspekcijski nadzor – nadzor trošenja sredstava;		

	Služba za prostorno uređenje, katastar i imovinsko-pravne poslove – koordinacija hortikulturnih i infrastrukturnih intervencija; Stručna služba općinskog vijeća i općinskog načelnika – strateška koordinacija i izvještavanje.
Ciljne grupe	Stanovnici Općine Donji Vakuf: korisnici javnih površina, lokalna preduzeća i obrtnici, javne ustanove i institucije, posjetitelji i turisti.

Veza sa strateškim ciljem	3.Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene		
Prioritet	3.4.Uvođenje ekološki prihvatljivih tehnologija		
Naziv mjere	3.4.1. Primjena održivih materijala i ekoloških tehnologija u infrastrukturi		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Mjera obuhvata korištenje održivih i ekološki prihvatljivih materijala u rekonstrukciji i novogradnji javne i komunalne infrastrukture na području Općine Donji Vakuf. Aktivnosti uključuju integraciju tehnologija koje smanjuju negativan uticaj na okoliš, poput energetske efikasne sistema, recikliranih materijala i obnovljivih izvora energije. Cilj mjere je povećati dugoročnu održivost infrastrukture, smanjiti emisiju štetnih gasova i osigurati ekološki prihvatljiv razvoj općine.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj javnih objekata sa integrisanim ekološkim tehnologijama	0	2
	Iznos sredstava uloženi u ekološke i održive intervencije u KM	0	100.000
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Primjena održivih materijala i ekoloških tehnologija doprinosi zaštiti okoliša, povećava energetske efikasne i dugoročno održivu infrastrukturu, te podržava ekološki prihvatljiv razvoj općine. Ova mjera direktno doprinosi prioritetima održivog razvoja, smanjenja negativnog uticaja na okoliš i modernizacije komunalnih i javnih sistema.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 100.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, kantonalni i federalni grantovi, međunarodni projekti, donatori		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		
Institucija odgovorna za koordinaciju	Općina Donji Vakuf, Služba privredu, finansije i inspekcijski nadzor		

implementacije mjere	
Nosioci mjere	Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu – organizacija i nadzor čišćenja i uređenja; Služba za privredu, finansije i inspekcijski nadzor – nadzor trošenja sredstava; Služba za prostorno uređenje, katastar i imovinsko-pravne poslove – koordinacija hortikulturnih i infrastrukturnih intervencija; Stručna služba općinskog vijeća i općinskog načelnika – strateška koordinacija i izvještavanje.
Ciljne grupe	Stanovnici Općine Donji Vakuf: korisnici javnih površina, lokalna preduzeća i obrtnici, javne ustanove i institucije, posjetitelji i turisti.

Veza sa strateškim ciljem	3.Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturuom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene		
Prioritet	3.4.Uvođenje ekološki prihvatljivih tehnologija		
Naziv mjere	3.4.2. Energetska efikasnost u javnim objektima		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Mjera obuhvata instalaciju LED rasvjete, sistema pametnog upravljanja energijom i uvođenje solarnih panela ili drugih obnovljivih izvora energije u javnim objektima na području Općine Donji Vakuf, uključujući škole, domove zdravlja i administrativne zgrade. Cilj mjere je smanjenje potrošnje energije, povećanje energetske efikasnosti i dugoročna održivost javnih objekata. Realizacija mjere doprinosi uštedi troškova i zaštiti okoliša.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Količina uštedene energije (%) nakon implementacije	0	40
	Iznos sredstava uloženi u povećanje energetske efikasnosti	0	300.000
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Primjena energetske efikasne rješenja doprinosi zaštiti okoliša, smanjenju potrošnje energije i dugoročnoj održivosti javnih objekata. Uštede u energiji i smanjenje emisije štetnih gasova direktno podržavaju prioritet energetske efikasnosti i održivog razvoja u Općini Donji Vakuf.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 300.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, kantonalni i federalni grantovi, međunarodni projekti, donatori		
Period implementacije mjere	2026-2032. godina		

Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf, Služba privredu, finansije i inspeksijski nadzor
Nosioci mjere	Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu – organizacija i nadzor čišćenja i uređenja; Služba za privredu, finansije i inspeksijski nadzor – nadzor trošenja sredstava; Služba za prostorno uređenje, katastar i imovinsko-pravne poslove – koordinacija hortikulturnih i infrastrukturnih intervencija; Stručna služba općinskog vijeća i općinskog načelnika – strateška koordinacija i izvještavanje.
Ciljne grupe	Stanovnici Općine Donji Vakuf: korisnici javnih površina, lokalna preduzeća i obrtnici, javne ustanove i institucije, posjetitelji i turisti.

Veza sa strateškim ciljem	3.Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturuom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene		
Prioritet	3.4.Uvođenje ekološki prihvatljivih tehnologija		
Naziv mjere	3.4.3. Digitalizacija i pametni sistemi za upravljanje infrastrukturuom		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Mjera obuhvata uvođenje digitalnih alata i pametnih sistema za praćenje i kontrolu potrošnje resursa (voda, energija), te monitoring stanja puteva, javnih površina i javnih objekata na području Općine Donji Vakuf. Cilj mjere je optimizirati korištenje resursa, omogućiti pravovremene intervencije i povećati efikasnost upravljanja infrastrukturuom. Digitalizacija doprinosi boljoj koordinaciji komunalnih službi, smanjenju gubitaka resursa i povećanju operativne efikasnosti.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj instaliranih digitalnih i pametnih sistema za upravljanje infrastrukturuom	0	1
	Iznos sredstava uloženi u digitalizaciju i pametne sisteme u KM	0	100.000
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Primjena digitalnih i pametnih sistema doprinosi racionalnijem korištenju resursa, boljoj koordinaciji komunalnih službi i smanjenju operativnih troškova. Mjera podržava prioritet modernizacije infrastrukture, povećanja efikasnosti upravljanja resursima i održivog razvoja u Općini Donji Vakuf.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima	Iznos: 100.000 KM		

finansiranja	Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, kantonalni i federalni grantovi, međunarodni projekti, donatori
Period implementacije mjere	2026-2032. godina
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf, Služba privredu, finansije i inspeksijski nadzor
Nosioci mjere	Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu – organizacija i nadzor čišćenja i uređenja; Služba za privredu, finansije i inspeksijski nadzor – nadzor trošenja sredstava; Služba za prostorno uređenje, katastar i imovinsko-pravne poslove – koordinacija hortikulturnih i infrastrukturnih intervencija; Stručna služba općinskog vijeća i općinskog načelnika – strateška koordinacija i izvještavanje.
Ciljne grupe	Stanovnici Općine Donji Vakuf: korisnici javnih površina, lokalna preduzeća i obrtnici, javne ustanove i institucije.

Veza sa strateškim ciljem	3.Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturuom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene		
Prioritet	3.5.Jačanje otpornosti na klimatske promjene i prevencija rizika		
Naziv mjere	3.5.1. Sanacija i stabilizacija klizišta i erodiranih terena		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Mjera obuhvata aktivnosti na sanaciji i stabilizaciji klizišta i erodiranih područja na području Općine Donji Vakuf koja ugrožavaju naselja, infrastrukturu i poljoprivredne površine. Aktivnosti uključuju inženjerske i ekološke intervencije za sprječavanje odrona, jačanje tla i očuvanje zemljišta. Cilj mjere je smanjiti rizik od odrona i degradacije tla, te osigurati sigurnost stanovništva i funkcionalnost lokalne infrastrukture. Realizacija mjere doprinosi otpornijoj i sigurnijoj općini.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj saniranih i stabiliziranih klizišta i erodiranih površina	0	10
	Iznos sredstava uloženi u sanaciju i stabilizaciju U KM	0	400.000
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi smanjenju rizika od prirodnih nepogoda, zaštiti života, imovine i poljoprivrednih resursa. Sanacija i stabilizacija klizišta direktno podržava prioritet zaštite okoliša, sigurnosti stanovništva i održivog razvoja općine.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 400.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, kantonalni i federalni grantovi, međunarodni projekti, donatori		

Period implementacije mjere	2026-2032. godina
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf, Služba privredu, finansije i inspekcijski nadzor
Nosioci mjere	Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu – organizacija i nadzor čišćenja i uređenja; Služba za privredu, finansije i inspekcijski nadzor – nadzor trošenja sredstava; Služba za prostorno uređenje, katastar i imovinsko-pravne poslove – koordinacija hortikulturnih i infrastrukturnih intervencija; Stručna služba općinskog vijeća i općinskog načelnika – strateška koordinacija i izvještavanje.
Ciljne grupe	Stanovnici Općine Donji Vakuf: mještani pogodeni područja, korisnici lokalne infrastrukture, poljoprivrednici, lokalna preduzeća i obrtnici, javne ustanove i institucije.

Veza sa strateškim ciljem	3.Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene		
Prioritet	3.5.Jačanje otpornosti na klimatske promjene i prevencija rizika		
Naziv mjere	3.5.2. Prevencija poplava i suša kroz sistem odvodnje, nasipanja i regulaciju vodenih tokova		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Mjera obuhvata izgradnju i održavanje sistema za odvodnju, regulaciju rijeka i vodenih tokova, te izgradnju nasipa i drugih infrastrukturnih rješenja na području Općine Donji Vakuf koja smanjuju rizik od poplava i suša. Cilj mjere je zaštita naselja, poljoprivrednih površina i komunalne infrastrukture od ekstremnih klimatskih događaja. Realizacija mjere doprinosi dugoročnoj otpornosti, sigurnosti stanovništva i održivom upravljanju vodnim resursima.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj izgrađenih i održavanih sistema odvodnje i nasipa	0	3
	Iznos sredstava uloženi u prevenciju poplava i suša u KM	0	1.500.000
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi zaštiti života, imovine i poljoprivrednih resursa, smanjenju rizika od prirodnih nepogoda i dugoročnoj otpornosti općine. Prevencija poplava i suša direktno podržava prioritet održivog upravljanja vodnim resursima i zaštite okoliša u Općini Donji Vakuf.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 1.500.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, kantonalni i federalni grantovi, međunarodni projekti, donatori		

Period implementacije mjere	2026-2032. godina
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf,
Nosioci mjere	Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu – organizacija i nadzor čišćenja i uređenja; Služba za privredu, finansije i inspekcijski nadzor – nadzor trošenja sredstava; Služba za prostorno uređenje, katastar i imovinsko-pravne poslove – koordinacija hortikulturnih i infrastrukturnih intervencija; Stručna služba općinskog vijeća i općinskog načelnika – strateška koordinacija i izvještavanje.
Ciljne grupe	Stanovnici Općine Donji Vakuf: mještani ugroženih područja, korisnici infrastrukture, poljoprivrednici, lokalna preduzeća i obrtnici, javne ustanove i institucije.

Veza sa strateškim ciljem	3.Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene		
Prioritet	3.5.Jačanje otpornosti na klimatske promjene i prevencija rizika		
Naziv mjere	3.5.3. Praćenje i mapiranje ugroženih područja		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Mjera obuhvata primjenu GIS tehnologija i digitalnog monitoringa za praćenje klizišta, poplavnih zona i drugih ugroženih područja na području Općine Donji Vakuf. Cilj mjere je omogućiti pravovremeno prepoznavanje rizika i planiranje preventivnih aktivnosti. Realizacija mjere doprinosi efikasnom upravljanju katastrofama, boljoj pripremljenosti općinskih službi i povećava sigurnost lokalne zajednice.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj pravovremenih intervencija zasnovanih na monitoringu	0	2
	Iznos sredstava uloženi u monitoring i digitalno mapiranje u KM	0	10.000
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Primjena digitalnog monitoringa i GIS tehnologija doprinosi pravovremenom prepoznavanju rizika, boljoj koordinaciji i planiranju preventivnih mjera. Mjera direktno podržava prioritet smanjenja rizika od prirodnih katastrofa i povećanja sigurnosti stanovnika u Općini Donji Vakuf.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 10.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf		

Period implementacije mjere	2026-2032. godina
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf,
Nosioci mjere	Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu – organizacija i nadzor čišćenja i uređenja; Služba za privredu, finansije i inspekcijski nadzor – nadzor trošenja sredstava; Služba za prostorno uređenje, katastar i imovinsko-pravne poslove – koordinacija hortikulturnih i infrastrukturnih intervencija; Stručna služba općinskog vijeća i općinskog načelnika – strateška koordinacija i izvještavanje.
Ciljne grupe	Stanovnici Općine Donji Vakuf: mještani ugroženih područja, korisnici infrastrukture, poljoprivrednici, lokalna preduzeća i obrtnici, javne ustanove i institucije.

Veza sa strateškim ciljem	3.Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene		
Prioritet	3.5.Jačanje otpornosti na klimatske promjene i prevencija rizika		
Naziv mjere	3.5.4. Planiranje infrastrukture i gradnje u skladu s geološkim i klimatskim rizicima		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Mjera podrazumijeva usklađivanje planskih dokumenata i investicija u infrastrukturu na području Općine Donji Vakuf s geološkim i klimatskim rizicima. Cilj je smanjiti ranjivost novih objekata i saobraćajne mreže, te osigurati da buduća gradnja bude otpornija na poplave, klizišta i ekstremne vremenske uvjete. Realizacija mjere doprinosi sigurnijoj, dugoročno održivoj i otpornijoj općinskoj infrastrukturi.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj edukacija i seminara za urbaniste i projektante o rizicima	0	10
	Iznos sredstava uloženi u prilagodbu planiranja i projektovanja	0	20.000
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi smanjenju rizika od prirodnih nepogoda, sigurnosti stanovnika i zaštiti imovine. Usklađivanje planiranja s geološkim i klimatskim rizicima direktno podržava prioritet održive i sigurne izgradnje infrastrukture u Općini Donji Vakuf.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima	Iznos: 20.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf		

finansiranja	
Period implementacije mjere	2026-2032. godina
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf
Nosioci mjere	Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu – organizacija i nadzor čišćenja i uređenja; Služba za privredu, finansije i inspekcijski nadzor – nadzor trošenja sredstava; Služba za prostorno uređenje, katastar i imovinsko-pravne poslove – koordinacija hortikulturnih i infrastrukturnih intervencija; Stručna služba općinskog vijeća i općinskog načelnika – strateška koordinacija i izvještavanje.
Ciljne grupe	Stanovnici Općine Donji Vakuf: mještani ugroženih područja, korisnici infrastrukture, poljoprivrednici, lokalna preduzeća i obrtnici, javne ustanove i institucije, projektanti i urbanisti.

Veza sa strateškim ciljem	3.Održivo upravljanje okolišem i komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene		
Prioritet	3.5.Jačanje otpornosti na klimatske promjene i prevencija rizika		
Naziv mjere	3.5.5. Edukacija lokalnog stanovništva i upozoravanje na rizike		
Opis mjere sa okvirnim područjem djelovanja	Mjera je usmjerena na podizanje svijesti i edukaciju stanovnika Općine Donji Vakuf o rizicima od poplava, klizišta i drugih prirodnih katastrofa. Aktivnosti uključuju informisanje građana o sigurnosnim procedurama, sistemima ranog upozoravanja i pripremi za krizne situacije. Cilj mjere je povećati otpornost zajednice, smanjiti potencijalne štete i osnažiti građane da aktivno učestvuju u zaštiti svog okoliša i imovine.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj edukativnih kampanja i radionica održanih za građane	0	10
	Iznos sredstava uloženi u edukaciju i informisanje u KM	0	10.000
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Edukacija i upozoravanje lokalnog stanovništva doprinosi boljoj pripremljenosti zajednice, smanjenju rizika i šteta od prirodnih nepogoda, te povećava sigurnost i otpornost Općine Donji Vakuf. Mjera direktno podržava prioritet povećanja otpornosti i sigurnosti stanovništva.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 10.000 KM Izvor: Budžet Općine Donji Vakuf, međunarodni projekti, donatori		

Period implementacije mjere	2026-2032. godina
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Donji Vakuf,
Nosioci mjere	Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu – organizacija i nadzor čišćenja i uređenja; Služba za privredu, finansije i inspeksijski nadzor – nadzor trošenja sredstava; Služba za prostorno uređenje, katastar i imovinsko-pravne poslove – koordinacija hortikulturnih i infrastrukturnih intervencija; Stručna služba općinskog vijeća i općinskog načelnika – strateška koordinacija i izvještavanje.
Ciljne grupe	Stanovnici Općine Donji Vakuf: mještani ugroženih područja, korisnici infrastrukture, poljoprivrednici, lokalna preduzeća i obrtnici, javne ustanove i institucije.

9. SAŽETAK STRATEŠKOG DOKUMENTA

Redni broj i oznaka	NAZIV	Indikatori i finansijski izvori		
		Indikator strateškog cilja	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
Strateški cilj SC1	Konkurentna i inovativna lokalna privreda zasnovana na prirodnim resursima i zelenim tehnologijama	Broj privrednih subjekata	656	689
		Broj zaposlenih	2.265	2.492
		Broj nezaposlenih	2.131	1.918
		Vrijednost izvoza u KM	26.537.108	30.517.674
		Povećanje obrađene poljoprivredne površine u ha	348	400
		Povećanje ranga razvijenosti	50	47
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		2.478.000	2.297.000	4.775.000
Prioritet 1.1.	Održivi razvoj industrije i zeleno poduzetništvo	Broj preduzeća u zelenom poduzetništvu	0	5
		Broj novih radnih mjesta otvorenih u MSP sektoru	2.265	2.492

		Budžet u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		790.000	1.210.000	2.000.000
Mjera 1.1.1.	Obezbijediti poticajna sredstva za start up preduzeća	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj novih preduzeća	253	300
		Broj novih obrta	268	310
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		60.000	140.000	200.000
Mjera 1.1.2.	Unapređenje konkurentnosti privrede kroz inovacije, know-how i transfer novih tehnologija	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj preduzeća koja su uvela nove tehnologije	0	30
		Broj firmi koje koriste digitalne alate (e-trgovina, ERP, digitalni marketing)	0	40
		Budžet u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		30.000	70.000	100.000
Mjera 1.1.3.	Razvoj drvoprerađivačkog sektora i industrija zasnovanih na lokalnim resursima	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj drvoprerađivačkih preduzeća/obrtu	28	45
		Broj novootvorenih radnih mjesta u sektoru	260	380
		Budžet u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		80.000	320.000	400.000
Mjera 1.1.4.		Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti

	Razvoj zelenih i ekoloških inicijativa u privredi	Broj preduzeća koja koriste obnovljive izvore energije	3	5
		Smanjenje procijenjene potrošnje energije u privredi	0%	15%
		Budžet u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		30.000	70.000	100.000
Mjera 1.1.5.	Podrška malim i srednjim preduzećima kroz edukacije, mentorstvo i pristup fondovima	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj poduzetnika koji su prošli edukacije	0	250
		Broj novoosnovanih obrta/preduzeća nakon mentorstva	0	30
		Budžet u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		30.000	70.000	100.000
Mjera 1.1.6.	Iskorištavanje domaćih i međunarodnih fondova za projekte privrede i zelene tehnologije	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Ukupan iznos povučenih sredstava iz fondova	200.000	4.000.000
		Broj odobrenih projekata	1	12
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		60.000	240.000	300.000
Mjera 1.1.7	Planiranje i definisanje novih poslovnih zona za industrijski i poduzetnički razvoj	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj definisanih i planski uređenih poslovnih zona	0	1
		Broj novoosnovanih firmi u poslovnim zonama	0	20
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		500.000	300.000	800.000

Prioritet 1.2.	Razvoj i promocija turizma	Uspostavljen sistem praćenja posjetilaca	0	1
		Broj izrađenih tematskih mapa i promotivnih materijala	1	4
		Budžet u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		787.000	787.000	1.575.000
Mjera 1.2.1.	Unapređenje vjerskog i ruralnog turizma, uključujući manifestaciju Ajvatovica	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj registrovanih turističkih domaćinstava	1	30
		Broj noćenja turista godišnje	300	3.000
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		650.000	350.000	1.000.000
Mjera 1.2.2.	Primjena digitalnih alata u promociji i rezervacijama turističkih sadržaja	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj posjeta turističkoj web platformi godišnje	0	20.000
		Broj turističkih objekata prisutnih na online platformama	1	30
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		13.000	7.000	20.000
Mjera 1.2.3.	Integracija turističkih sadržaja s lokalnom privredom i gastronomijom	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj lokalnih proizvođača uključenih u manifestacije i turističke rute	10	40
		Broj turista koji koriste integrisane usluge (smještaj + hrana + aktivnosti)	500	3.000

		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		20.000	20.000	40.000
Mjera 1.2.4.	Razvoj turističkih ruta i tematskih i terena	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj uređenih i označenih turističkih ruta	2	10
		Broj lokalnih proizvođača i ugostitelja uključenih u itinerere	1	30
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		100.000	400.000	500.000
Mjera 1.2.5.	Podrška lokalnim proizvođačima suvenira i gastronomskih proizvoda	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj turističkih paketa koji uključuju lokalne proizvode	2	20
		Broj proizvođača uključenih u promociju i manifestacije	5	30
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		5.000	10.000	15.000
Prioritet 1.3.	Održiva i organska poljoprivreda te stočarstvo	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj proizvođača uključeni u ekološku proizvodnju	1	25
		Površina pod organskom proizvodnjom (ha)	10	70
		Budžet u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		900.000	300.000	1.200.000

Mjera 1.3.1	Podsticaji za razvoj ekološke i organske proizvodnje	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj proizvođača uključeni u ekološku proizvodnju	1	25
		Površina pod organskom proizvodnjom (ha)	10	70
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		900.000	300.000	1.200.000
Strateški cilj SC2	Kvalitetan život stanovnika kroz modernu društvenu infrastrukturu i aktivno građanstvo	Indikator strateškog cilja	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Povećanje udjela roditelja i djece zadovoljnih dostupnošću i kvalitetom kulturnih i sportskih sadržaja na području Općine Donji Vakuf	0	80%
		Povećanje migracijskog salda	-53	-48
		% povećanja ukupnog zadovoljstva stanovnika kvalitetom života u općini Donji Vakuf	0	77%
		Broj korisnika socijalne pomoći	1.810	1.790
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		3.746.000	13.330.000	17.076.000
Prioritet 2.1.	Modernizacija i razvoj društvene infrastrukture	Indikator strateškog cilja	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj uvedenih digitalnih rješenja u nastavni i administrativni proces	1	3
		Broj moderniziranih i opremljenih ambulanti i zdravstvenih objekata	0	3
		Budžet u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM

		1.400.000	10.900.000	12.300.000
Mjera		Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
2.1.1.	Unapređenje obrazovnih ustanova	Broj renoviranih i modernizovanih školskih i predškolskih objekata	0	4
		Broj uvedenih digitalnih rješenja u nastavni i administrativni proces	1	3
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		300.000	900.000	1.200.000
Mjera		Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
2.1.2.	Unapređenje zdravstvenih ustanova	Broj moderniziranih i opremljenih ambulanti i zdravstvenih objekata	0	3
		Procenat stanovništva obuhvaćenog primarnom zdravstvenom zaštitom u roku standardnog vremena čekanja	50%	70%
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		100.000	1.000.000	1.100.000
Mjera		Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
2.1.3.	Razvoj kulturnih i sportskih sadržaja	Broj izgrađenih ili obnovljenih sportskih i kulturnih objekata (tereni, igrališta, kulturni centri)	0	3
		Povećanje broja korisnika i učesnika u kulturnim i sportskim aktivnostima (%) u odnosu na polaznu godinu.	1.500	2.500
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM

		1.000.000	9.000.000	10.000.000
Prioritet 2.2.	Unapređenje dostupnosti i kvaliteta javnih usluga	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Proceat učenika obuhvaćenih programima stručnog osposobljavanja i pedagoški unaprijeđenim nastavnim programima	50%	85%
		Broj korisnika socijalnih programa i usluga podrške	1.810	1.792
		Budžet u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		500.000	400.000	900.000
Mjera 2.2.1.	Poboljšanje obrazovanja	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj moderniziranih i opremljenih osnovnih škola i vrtića	0	3
		Proceat učenika obuhvaćenih programima stručnog osposobljavanja i pedagoški unaprijeđenim nastavnim programima	50%	85%
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		50.000	50.000	100.000
Mjera 2.2.2.	Poboljšanje zdravstvenih usluga	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj zdravstvenih radnika (liječnika, medicinskih sestara i tehničara) koji su prošli kontinuiranu edukaciju i stručno usavršavanje	40%	60 %
		Broj digitalnih sistema za praćenje pacijenata i upravljanje zdravstvenim podacima u funkciji	0	1

		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		50.000	50.000	100.000
Mjera 2.2.3.	Socijalna zaštita i podrška ranjivim grupama	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj korisnika socijalnih programa i usluga podrške	1.810	1.792
		Broj volontera i angažovanih članova lokalne zajednice u programima podrške ranjivim grupama	30	70
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		250.000	250.000	500.000
Mjera 2.2.4.	Digitalizacija i modernizacija javnog sektora	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj e-usluga dostupnih građanima online	1	3
		Postotak zaposlenika općinske uprave obučenih za korištenje digitalnih alata i e-uprave	30 %	85 %
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		150.000	50.000	200.000
Prioritet 2.3.	Jačanje kapaciteta Općine	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Procenat zaposlenika obučenih za primjenu procedura i digitalnih alata u upravljanju resursima	35%	70 %
		Broj zaposlenika koji završe certificirane programe stručnog usavršavanja i digitalne edukacije	0	15

		Budžet u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		305.000	965.000	1.270.000
Mjera 2.3.1.	Unapređenje organizacije i upravljanja općinskim resursima	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Procenat zaposlenika obučenih za primjenu procedura i digitalnih alata u upravljanju resursima	35%	70 %
		Procenat projekata i budžetskih sredstava praćenih kroz standardizovane sisteme	40 %	60 %
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		40.000	20.000	60.000
Mjera 2.3.2.	Digitalizacija i modernizacija javnih servisa	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Prosječno vrijeme obrade zahtjeva putem digitalnih servisa	10 radnih dana	3-4 radnih dana
		Broj posjeta i interakcija građana na službenoj web stranici i digitalnim platformama Općine	5000 posjeta godišnje	15.000 godišnje
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		40.000	20.000	60.000
Mjera 2.3.3.	Osnaživanje ljudskih i tehničkih kapaciteta	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj zaposlenika koji završe certificirane programe stručnog usavršavanja i digitalne edukacije	0	15
		Procenat odjela općinske uprave opremljenih	40	100

		savremenom IT i tehničkom opremom		
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		40.000	60.000	100.000
Mjera 2.3.4.	Strateško planiranje i korištenje fondova	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj realizovanih projekata finansiranih iz domaćih i međunarodnih fondova	5	10
		Procenat projekata koji su završeni u skladu s planiranim ciljevima i rokovima	60%	90 %
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		150.000	850.000	1.000.000
Mjera 2.3.5.	Jačanje transparentnosti i odgovornosti	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Procenat odluka i akata objavljenih javno putem službene web stranice i oglasnih ploča	55	80
		Broj građanskih konsultacija i javnih rasprava održanih godišnje	10	30
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		35.000	15.000	50.000
Prioritet 2.4.	Aktivno građanstvo i participacija u lokalnom razvoju	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Procenat građana koji učestvuju u participativnom budžetiranju ili inicijativama	5	15
		Broj nevladinih organizacija i inicijativa koje aktivno	6	15

		učestvuju u lokalnim projektima		
		Budžet u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		285.000	75.000	360.000
Mjera 2.4.1.	Povećanje uključivanja građana u odlučivanje	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj javnih rasprava, foruma i konsultacija održanih godišnje	0	15
		Procenat građana koji učestvuju u participativnom budžetiranju ili inicijativama	5	15
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		40.000	20.000	60.000
Mjera 2.4.2.	Osnaživanje lokalnih zajednica i volonterizma	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj volonterskih programa i inicijativa godišnje	4	12
		Broj nevladinih organizacija i inicijativa koje aktivno učestvuju u lokalnim projektima	6	15
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		40.000	20.000	60.000
Mjera 2.4.3.	Aktivacija mladih i odsutnog stanovništva	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj programa i inicijativa za uključivanje mladih i dijasporu godišnje	3	10
		Broj mladih koji učestvuju u poduzetničkim i društveno korisnim inicijativama	50	200

		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		175.000	25.000	200.000
Mjera 2.4.4.	Promocija lokalnog identiteta i zajedništva	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj kulturnih, sportskih i edukativnih manifestacija godišnje	12	30
		Broj građana koji aktivno učestvuju u manifestacijama i projektima lokalnog identiteta	1.000	3.000
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		30.000	10.000	40.000
Prioritet 2.5.	Sveobuhvatna sigurnost građana	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj razvijenih i ažuriranih planova kriznog upravljanja godišnje	2	6
		Broj instaliranih sigurnosnih kamera i osvijetljenih javnih površina	30	60
		Budžet u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		706.000	840.000	1.546.000
Mjera 2.5.1.	Unapređenje kriznog upravljanja i civilne zaštite	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj razvijenih i ažuriranih planova kriznog upravljanja godišnje	2	6
		Broj provedenih vježbi i simulacija sa službama i građanima godišnje	1	4

		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		350.000	350.000	700.000
Mjera 2.5.2.	Povećanje stepena sigurnosti u zajednici	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj instaliranih sigurnosnih kamera i osvijetljenih javnih površina	30	60
		Broj edukativnih programa za građane o sigurnom ponašanju godišnje	2	8
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		250.000	150.000	400.000
Mjera 2.5.3.	Sigurnost u miniranim područjima	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj označenih i redovno održavanih rizičnih zona	10	15
		Broj edukativnih aktivnosti za građane i školsku djecu o sigurnom ponašanju u rizičnim područjima godišnje	0	8
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		8.000	200.000	208.000
Mjera 2.5.4.	Prevenција i edukacija građana	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj provedenih edukativnih kampanja i radionica godišnje	3	12
		Procenat građana koji prepoznaju osnovna sigurnosna pravila i postupke u kriznim situacijama	35	75

		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		8.000	100.000	108.000
Mjera 2.5.5.	Koordinacija i integracija službi	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj uspostavljenih i funkcionalnih koordinacijskih mehanizama između službi	2	6
		Procenat kriznih situacija adekvatno praćenih i reagovanih putem digitalnih alata	0	30
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		20.000	10.000	30.000
Mjera 2.5.6.	Prevenција korupcije i jačanje transparentnosti	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj javno dostupnih izvještaja o realizaciji općinskih projekata godišnje	0	20
		Procenat zaposlenika i građana koji su prošli edukaciju o antikorupcijskim praksama	20	80
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		70.000	30.000	100.000
Prioritet 2.6.	Demografska revitalizacija	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj mladih i dijaspora uključenih u lokalne razvojne projekte godišnje	50	250
		Broj mladih osoba koje ostaju ili se vraćaju u Općinu Donji Vakuf radi zapošljavanja ili samozapošljavanja	0	30

		Budžet u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		550.000	150.000	700.000
Mjera 2.6.1.	Aktivacija mladih i odsutnog stanovništva	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj mladih i dijaspora uključenih u lokalne razvojne projekte godišnje	50	250
		Broj novih start-up ili društveno korisnih inicijativa pokrenutih od strane mladih i dijaspora	2	12
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		150.000	50.000	200.000
Mjera 2.6.2.	Podrška demografskoj revitalizaciji	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj mladih porodica koje koriste stambene subvencije ili kredite	10	50
		Broj mladih osoba koje ostaju ili se vraćaju u Općinu Donji Vakuf radi zapošljavanja ili samozapošljavanja	0	30
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		400.000	100.000	500.000
.	Održivo upravljanje okolišem i	Indikator strateškog cilja	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Povećanje udjela roditelja i djece zadovoljnih dostupnošću i kvalitetom kulturnih i sportskih sadržaja na području Općine Donji Vakuf	0	80%
		Povećanje migracijskog salda	-53	-48

Strateški cilj SC3	komunalnom infrastrukturom uz jačanje otpornosti na klimatske promjene	% povećanja ukupnog zadovoljstva stanovnika kvalitetom života u općini Donji Vakuf	0	77%
		Broj korisnika socijalne pomoći	1.810	1.790
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		4.621.000	25.534.000	30.155.000
Prioritet 3.1.	Modernizacija i održavanje puteva	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj modernizovanih/rekonstruisanih dionica	0	5
		Dužina izgrađene obilaznice (km)	0	15
		Budžet u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		1.696.000	19.424.000	21.120.000
Mjera 3.1.1.	Kapitalna izgradnja i cjelovita rekonstrukcija lokalnih cesta	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Dužina izgrađenih lokalnih cesta (km)	0	20
		Broj modernizovanih/rekonstruisanih dionica	0	5
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		600.000	1.400.000	2.000.000
Mjera 3.1.2.	Sanacija, asfaltiranje i funkcionalno unapređenje postojećih puteva	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Dužina saniranih puteva u km	0	25
		Broj rekonstruisanih i tehnički unaprijeđenih putnih dionica u km	0	10

		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		1.000.000	3.000.000	4.000.000
Mjera 3.1.3.	Izgradnja novih i unaprjeđenje postojećih magistralnih puteva	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Dužina izgrađene obilaznice (km)	0	15
		Iznos investicija u magistralnu infrastrukturu (KM)	0	15.000.000
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
			15.000.000	15.000.000
Mjera 3.1.4.	Redovno održavanje i monitoring stanja puteva	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Smanjenje broja većih oštećenja na putnoj mreži (%)	0	20
		Smanjenje troškova vanrednih intervencija (%)	0	30
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		80.000	20.000	100.000
Mjera 3.1.5.	Sigurnost saobraćaja	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj postavljenih saobraćajnih znakova, oznaka i reflektora	0	50
		Broj provedenih edukativnih aktivnosti za građane i učenike	0	21
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		8.000	2.000	10.000
Mjera		Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti

3.1.6.	Integracija sa održivim urbanim i ruralnim planiranjem	Dužina putne infrastrukture povezana s biciklističkim i pješačkim zonama (km)	0	1
		Broj ekološki prihvatljivih infrastrukturnih intervencija	0	10
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		8.000	2.000	10.000
Prioritet 3.2.	Unapređenje kvalitete komunalnih usluga	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Dužina rekonstruisanih cjevovoda i kanalizacijskih sistema (km)	0	5
		Broj postavljenih i održanih elemenata urbanog mobilijara (klupe, rasvjeta, kante za smeće)	0	100
		Budžet u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		1.507.000	1.853.000	3.360.000
Mjera 3.2.1.	Modernizacija vodosnabdijevanja i kanalizacije	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Dužina rekonstruisanih cjevovoda i kanalizacijskih sistema (km)	0	5
		Broj prioriternih naselja obuhvaćenih intervencijom	0	10
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		1.000.000	1.000.000	2.000.000
Mjera 3.2.2.	Održavanje i unapređenje javnih površina i komunalne infrastrukture	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj održanih i unaprijeđenih javnih površina (broj lokacije)	0	14
		Broj postavljenih i održanih elemenata urbanog mobilijara (klupe, rasvjeta, kante za smeće)	0	100

		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		50.000		50.000
Mjera 3.2.3.	Uvođenje digitalnog praćenja i upravljanja komunalnim uslugama	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj uvezenih digitalnih alata i sistema za praćenje komunalnih usluga	0	3
		Broj obuka za upotrebu digitalnih alata i sistema	0	15
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		150.000	150.000	300.000
Mjera 3.2.4.	Energetska efikasnost i ekološki prihvatljiva rješenja	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj instaliranih LED rasvjetnih tijela u javnim površinama	70 %	100 %
		Broj javnih objekata opremljenih obnovljivim izvorima energije	0	5
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		300.000	700.000	1.000.000
Mjera 3.2.5.	Edukacija i informisanje građana	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj edukativnih kampanja, radionica i javnih događaja	0	21
		Broj organizovanih aktivnosti za podizanje svijesti o održivosti	0	30

		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		7.000	3.000	10.000
Prioritet 3.3.	Održavanje i unapređenje javnih površina	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj obnovljenih i modernizovanih javnih prostora (m ²)	0	1000
		Iznos sredstava uložениh u ekološke intervencije u KM	0	100.000
		Budžet u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
Mjera 3.3.1.	Redovno održavanje javnih površina	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj hortikulturnih intervencija (sadnja drveća, cvjetnih površina)	0	50
		Iznos sredstava uložениh u redovno održavanje u KM	0	125.000
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		125.000		125.000
Mjera 3.3.2.	Obnova i modernizacija javnih prostora	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj obnovljenih i modernizovanih javnih prostora (m ²)	0	1000
		Iznos sredstava uložениh u modernizaciju javnih prostora	0	3.000.000
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		500.000	2.500.000	3.000.000
Mjera	Ekološki prihvatljiva rješenja	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti

3.3.3.		Broj instaliranih ekoloških i energetski efikasnih tehnologija	0	5
		Iznos sredstava uloženi u ekološke intervencije u KM	0	100.000
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		50.000	50.000	100.000
Mjera 3.3.4.	Uključivanje građana	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj edukativnih aktivnosti i radionica za građane	0	15
		Broj građana uključenih u aktivnost	0	500
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		8.000	2.000	10.000
Prioritet 3.4.	Održavanje i unapređenje javnih površina	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj javnih objekata sa integrisanim ekološkim tehnologijama	0	2
		Količina uštedene energije (%) nakon implementacije	0	40
		Budžet u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		300.000	200.000	500.000
Mjera 3.4.1.	Primjena održivih materijala i ekoloških tehnologija u infrastrukturi	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj javnih objekata sa integrisanim ekološkim tehnologijama	0	2
		Iznos sredstava uloženi u ekološke i održive intervencije u KM	0	100.000

		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		50.000	50.000	100.000
Mjera 3.4.2.	Energetska efikasnost u javnim objektima	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Količina uštedene energije (%) nakon implementacije	0	40
		Iznos sredstava uložениh u povećanje energetske efikasnosti	0	300.000
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		200.000	100.000	300.000
Mjera 3.4.3.	Digitalizacija i pametni sistemi za upravljanje infrastrukturom	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj instaliranih digitalnih i pametnih sistema za upravljanje infrastrukturom	0	1
		Iznos sredstava uložениh u digitalizaciju i pametne sisteme u KM	0	100.000
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		50.000	50.000	100.000
Prioritet 3.5.	Jačanje otpornosti na klimatske promjene i prevencija rizika	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj saniranih i stabiliziranih klizišta i erodiranih površina	0	10
		Iznos sredstava uložениh u prevenciju poplava i suša u KM	0	1.500.000
		Budžet u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		435.000	1.505.000	1.940.000

Mjera 3.5.1.	Sanacija i stabilizacija klizišta i erodiranih terena	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj saniranih i stabiliziranih klizišta i erodiranih površina	0	10
		Iznos sredstava uložених u sanaciju i stabilizaciju U KM	0	400.000
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		200.000	200.000	400.000
Mjera 3.5.2.	Prevenција poplava i suša kroz sistem odvodnje, nasipanja i regulaciju vodenih tokova	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj izgrađenih i održavanih sistema odvodnje i nasipa	0	3
		Iznos sredstava uložених u prevenciju poplava i suša u KM	0	1.500.000
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		200.000	1.300.000	1.500.000
Mjera 3.5.3.	Praćenje i mapiranje ugroženih područja (GIS, digitalni monitoring)	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj pravovremenih intervencija zasnovanih na monitoringu	0	2
		Iznos sredstava uložених u monitoring i digitalno mapiranje u KM	0	10.000
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		10.000		10.000
Mjera 3.5.4.	Planiranje infrastrukture i gradnje u skladu s geološkim i klimatskim rizicima	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj edukacija i seminara za urbaniste i projektante o rizicima	0	10

		Iznos sredstava uložениh u prilagodbu planiranja i projektovanja	0	20.000
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		20.000		20.000
Mjera 3.5.5.	Edukacija lokalnog stanovništva i upozoravanje na rizike u opasnim zonama	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj edukativnih kampanja i radionica održanih za građane	0	10
		Iznos sredstava uložениh u edukaciju i informisanje u KM	0	10.000
		Budžet Općine u KM	Ostali izvori u KM	Ukupno u KM
		5.000	5.000	10.000

Prioritetni infrastrukturni projekti od značaja za realizaciju u 2026. godini:

- *Rekonstrukcija dionice lokalnog puta do gradske deponije*
- *Rekonstrukcija fiskulturne sale Prve osnovne škole*
- *Projekat rekonstrukcije spoja poslovne / poduzetničke zone na kružni tok (na magistralnom putu) – dionica lokalne saobraćajnice kroz poslovnu zonu u Donjem Vakufu; dionica L=365 ml*
- *Projekat izgradnja Kina – Pozorišne sale*
- *Rekonstrukcija lokalnog puta u naselju Daljan L=500*

PRILOZI

Tabele

Tabela 1. Broj naseljenih mjesta u općini Donji Vakuf	5
Tabela 2. Meteorološki parametri dobijeni mjerenjima u automatskoj Meteorološkoj stanici za 2024. godinu.....	5
Tabela 3. Broj stanovnika u općini po popisu stanovništva iz 1991. i 2013. godine	6
Tabela 4. Broj stanovnika u općini Donji Vakuf u periodu 2020 - 2024. godina	7
Tabela 5. Prirodni priraštaj u općini Donji vakuf od 2020. do 2024. godine	8
Tabela 6. Prirast – godišnje stope.....	9
Tabela 7. Dobna struktura	10
Tabela 8. Rang općine Donji Vakuf u F BiH po stepenu razvijenosti	11
Tabela 9. Rang općine Donji Vakuf u F BiH po stepenu razvijenosti u periodu 2020 – 2024. godine	12
Tabela 10. Struktura poslovnih subjekata	14
Tabela 11. Broj obrta/poduzetnika registrovanih po djelatnosti	14
Tabela 12. Broj registrovanih društava po različitom konceptu djelatnosti	15
Tabela 13. Kretanje poreskog prihoda u općini Donji Vakuf u periodu od 2020 - 2024. godine	16
Tabela 14. Zaposlenost i prosječne plate u općini Donji Vakuf u periodu 2020 - 2024. godina	17
Tabela 15. Vanjskotrgovinska razmjena	18
Tabela 16. Poljoprivredna površina po kategorijama.....	22
Tabela 17. Oranice, bašte i vrtovi u ha	23
Tabela 18. Pregled površina zasijanih sa žitaricama u 2024. godini.....	26
Tabela 19. Pregled površina zasijanih sa povrtnim biljem u 2024. godini.....	27
Tabela 20. Proizvedene količine voća.....	28
Tabela 21. Brojno stanje stoke u općini	28
Tabela 22. Pregled stočne proizvodnje.....	29
Tabela 23. Pregled proizvedene električne energije mini hidroelektrana	31
Tabela 24. Kretanje aktivnog stanovništva u općini Donji Vakuf u periodu od 2020 - 2024. godine ..	35
Tabela 25. Step en zaposlenosti u općini Donji Vakuf u periodu 2020 - 2024. godina	35
Tabela 26. Step en nezaposlenosti.....	36
Tabela 27. Nezaposlenost prema stepenu stručnog obrazovanja	37
Tabela 28. Broj penzionera i iznos penzija u općini Donji Vakuf u periodu od 2020 - 2024. godina .	38
Tabela 29. Prosječne penzije u općini Donji Vakuf u periodu od 2020 -2024. godine.....	39
Tabela 30. Kretanja broja učenika i nastavnika u osnovnim školama općine Donji Vakuf u periodu od 2020 - 2024. godine.....	40
Tabela 31. Kretanja broja učenika i nastavnika u srednjoj školi općine Donji Vakuf u periodu od 2020 - 2024. godine.....	42
Tabela 32. Broj korisnika i iznosi naknada po pravima u 2025. godini	46
Tabela 33. Pregled strukture civilne zaštite u općini Donji Vakuf.....	51
Tabela 34. Stanje sigurnosti građana u općini Donji Vakuf – 2024. godina.....	53

Tabela 35. Osnovni podaci o vodovodnim sistemima općine Donji Vakuf.....	56
Tabela 36. Pregled lokalnih cesta u općini Donji Vakuf.....	60
Tabela 37. Udaljenost općine Donji Vakuf od većih gradova u Bosni i Hercegovini i u regiji	61
Tabela 38. Registrovana cestovna motorna i priključna vozila prema godinama starosti u 2024.....	64
Tabela 39. Ostvareni prihod Općine u periodu 2022. - 2024. godina	66
Tabela 40. Struktura ostvarenih prihoda u periodu 2022 - 2024. godina	67
Tabela 41. Planirani prihodi Općine za period 2025-2027. godina	67
Tabela 42. Indikatori strateškog cilja 1	77
Tabela 43. Prioriteti strateškog cilja 1.....	78
Tabela 44. Mjere prioriteta strateškog cilja 1	78
Tabela 45. Indikatori strateškog cilja 2	82
Tabela 46. Prioriteti strateškog cilja 2.....	83
Tabela 47. Mjere prioriteta strateškog cilja 2.....	83
Tabela 48. Indikatori strateškog cilja 3	92
Tabela 49. Prioriteti strateškog cilja 3.....	93
Tabela 50. Mjere prioriteta strateškog cilja 3.....	94
Tabela 51. Indikativni finansijski okvir za realizaciju Strategije razvoja općine Donji Vakuf 2026-2032.....	99
Tabela 52. Planirani iznosi investicija po strateškim ciljevima razvoja Općine Donji Vakuf za period 2026-2032. godine	106
Tabela 53. Planirani iznosi investicija po prioritetima i mjerama razvoja Općine Donji Vakuf za period 2026-2032. godine	107
Tabela 54. Pregled strateških dokumenata s kojima je usklađena Strategija razvoja Općine Donji Vakuf.....	109
Tabela 55. Osnovne uloge i odgovornosti za realizaciju, praćenje, vrednovanje izvještavanje.....	115

Grafikon

Grafikon 1. Kretanje prisutnog broja stanovnika u općini u periodu od 2020 - 2024. godine	7
Grafikon 2. Prikaz kretanja odsutnog stanovništva u općini u periodu od 2020 - 2024. godine.....	8
Grafikon 3. Grafički prikaz priraštaja od 2020. do 2024. godine.....	9
Grafikon 4. Rang razvijenosti općine Donji Vakuf u periodu 2020 - 2024. godina.....	13
Grafikon 5. Kretanje prihoda u općini Donji Vakuf u periodu od 2020 -2024. godine	17
Grafikon 6. Uvoz i izvoz u općini Donji Vakuf u periodu 2020 - 2024. godina.....	20
Grafikon 7. Grafički prikaz odnosa obradiva površina i pašnjaci	23
Grafikon 8. Odnos obrađenog i neobrađenog zemljišta	24
Grafikon 10. Kretanje aktivnog stanovništva u općini Donji Vakuf u periodu 2020 - 2024. godina....	35

Slika

Slika 1. Položaj općine Donji Vakuf u Bosni i Hercegovini	3
Slika 2. Mapa saobraćajne infrastrukture u općini Donji Vakuf	62

28

Na osnovu člana 13. stav 1. tačka h i stava 4. istog člana Zakona o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 22/06, 43/08; 22/09, 35/14, 94/15 i 17/22), člana 8. stav 3. i člana 13. stav 2. alineja 4. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 46/09 i 51/09) i člana 24. Statuta Općine Donji Vakuf („Službeni glasnik Općine Donji Vakuf“, broj: 1/08; 2/12 i 3/16), Općinsko vijeće Donji Vakuf, na 13. redovnoj sjednici održanoj 17.03.2026.godine, donosi:

O D L U K U

o izmjenama Odluke o komunalnim taksama

Član 1.

U Odluci o komunalnim taksama ("Službeni glasnik Općine Donji Vakuf", broj: 9/25 i 1/26), u članu član 8. stav 2. mijenjaju se tačke a) i b) i glase:

"a) za taksu iz člana 3. stav 1) tačka d), e), h) – Poreznoj upravi - Ispostava Donji Vakuf,
b) za taksu iz člana 3. stav 1) tačka a), b), c), f) g), i) - Službi za privredu, finansije i inspekcijski nadzor (u daljem tekstu: nadležna Služba)".

Član 2.

U članu 10. stav 2. mijenjaju se tačke a) i b) i glase:

"a) Porezna uprava - Ispostava Donji Vakuf - za taksu iz člana 3. tačka d), e), h).
b) Služba za privredu, finansije i inspekcijski nadzor - za taksu iz člana 3. tačka a), b), c), f), g), i)".

Član 3.

U članu 13. stav 1. mijenjaju se tačke a) i b) i glase:

a) Poreznoj upravi - Ispostava Donji Vakuf - za taksu iz člana 3. tačka d), e), h) ove Odluke
b) nadležnoj Službi - za taksu iz člana 3. tačka a), b), c), f), g), i) ove Odluke.

Član 4.

Član 20. se mijenja i glasi:

"Upravni nadzor nad provođenjem ove Odluke vrši Služba za privredu, finansije i inspekcijski nadzor".

Član 5.

Ova Odluka stupa na snagu osam dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku općine Donji Vakuf“.

Broj:01-11-00759/26

Donji Vakuf, 17.03.2026. godine

Predsjedavajući općinskog vijeća
Muhamed Hodžić s.r.

29

Na osnovu člana 66 Zakona o građevinskom zemljištu Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 25/03 i 16/04) i člana 24 Statuta Općine Donji Vakuf („Službeni glasnik Općine Donji Vakuf“, broj: 01/08, 2/12 i 3/16), Općinsko vijeće Donji Vakuf na 13. redovnoj sjednici održanoj dana 17.03.2026. godine donosi:

O D L U K U

o prosječnoj konačnoj građevinskoj cijeni iz prethodne godine m² korisne stambene površine

Član 1.

Ovom Odlukom utvrđuje se prosječna konačna građevinska cijena 1m² korisne stambene površine na području općine Donji Vakuf u 2025. godini u iznosu od 800,00 KM/m² (osamstotina KM).

Član 2.

Utvrđena prosječna konačna građevinska cijena 1m² korisne stambene površine izgrađene na području općine Donji Vakuf u 2025. godini, služi kao osnovica u 2026.godini za utvrđivanje naknade za pogodnosti i uređenja građevinskog zemljišta.

Član 3.

Prosječna konačna građevinska cijena 1m² iz prvog člana ove Odluke valorizuje se u toku godine svaka tri mjeseca na osnovu indeksa rasta cijena građevinskih radova u visokogradnji i niskogradnji po sumarnoj metodologiji i podacima koje objavljuje Zavod za statistiku.

Član 4.

Odluka stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom glasniku Općine Donji Vakuf“.

Član 5.

Stupanjem na snagu ove Odluke prestaje da važi Odluka o prosječnoj konačnoj građevinskoj cijeni m² korisne stambene površine na području općine Donji Vakuf broj 01-19-00796/25 od 14.03.2025. godine („Službeni glasnik Općine Donji Vakuf“, br. 2/25).

Broj:01-19-00760/26

Donji Vakuf, 17.03.2026. godine

Predsjedavajući općinskog vijeća
Muhamed Hodžić s.r.

30

Na osnovu člana 6. i 7. Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH broj: 12/03, 34/03 i 65/13), člana 24. Statuta Općine Donji Vakuf ("Službeni glasnik Općine Donji Vakuf", broj: 1/08, 2/12 i 3/16) i člana 80. Poslovnika o radu Općinskog vijeća Donji Vakuf - Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Općine Donji Vakuf", broj: 5/17, 7/17 i 4/20), Općinsko vijeće Donji Vakuf na 13. redovnoj sjednici održanoj 17.03.2026. godine donosi

O D L U K U

o standardima, kriterijima, postupku izbora i konačnog imenovanja na upražnjene pozicije predsjednika i članova upravnih i nadzornih odbora u reguliranim organima Općine Donji Vakuf

Član 1.

Ovom Odlukom utvrđuju se standardi, kriteriji, postupak izbora i konačnog imenovanja na upražnjene pozicije predsjednika i članova upravnih i nadzornih odbora u reguliranim organima Općine Donji Vakuf.

Član 2.

Regulirani organi u kojima Općina Donji Vakuf ima prava i dužnosti odgovornog javnog službenika u skladu sa članom 2. Stav (1) tačka 1.6. Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine su:

- JKP Gradina d.o.o. Donji Vakuf
- JU Dom zdravlja Donji Vakuf
- JU Apoteka Donji Vakuf
- JU Centar za socijalni rad Donji Vakuf
- JU Dječiji vrtić Donji Vakuf
- JU Centar za kulturu, informisanje i sport Donji Vakuf
- JU Dom kulture Donji Vakuf.

Član 3.

Opći uvjeti za imenovanje na upražnjenu poziciju u reguliranim organima Općine Donji Vakuf su:

- a) da je državljanin Bosne i Hercegovine
- b) da je stariji od 18 godina
- c) da nije otpušten iz državne službe kao rezultat disciplinske mjere (bilo na nivou države ili entiteta) u periodu od tri godine prije dana objavljivanja upražnjene pozicije
- d) da se na njih ne odnosi član IX.1. Ustava Bosne i Hercegovine
- e) da nije na fukciji u političkoj stranci u smislu člana 5. Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije BiH
- f) da nije član organa zakonodavne, izvršne ili

sudske vlasti ili savjetnik u smislu Zakona o sukobu interesa u organima vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 70/08),

- g) da nema privatni i / ili finansijski interes u reguliranom organu u koji se kandiduje,
- h) da nije osuđivan za krivično djelo nespojivo sa imenovanjem na dužnost u reguliranom organu u koji se kandiduje, pet godina od dana pravosnažnosti presude, isključujući vrijeme zatvorske kazne,
- i) da mu nije izrečena zaštitna mjera zabrane obavljanja aktivnosti i tri godine nakon isteka vremenskog perioda trajanja izrečene zaštitne mjere.

Dokaze iz stave (1) pod tačkom h) i i) ovog člana dostavljaju samo kandidati koji budu predloženi za konačna imenovanja.

Član 4.

Posebni uvjeti za imenovanje na upražnjenu poziciju u reguliranim organima Općine Donji Vakuf su:

- VSS ili VŠS sa jednom godinom radnog iskustva, odnosno visoko obrazovanje prvog ciklusa (koje se vrednuje s 180 ECTS bodova), drugog ili trećeg ciklusa Bolonjskog sistema studiranja, a SSS izuzetno samo iz reda zaposlenih i ostalih ukoliko ne bude kandidata sa visokom ili višom stručnom spremom
- Da nije član više od jednog upravnog ili nadzornog odbora
- Sposobnost za savjesno, odgovorno i odlučno obavljanje upražnjene pozicije
- Sposobnost nepristrasnog donošenja odluka
- Stručno znanje iz oblasti rada i organizacije privrednih društva i/ili institucije
- Komunikacijske i organizacijske sposobnosti
- Sposobnost tumačenja ekonomskih, tehnoloških i pravnih propisa iz nadležnosti ustanove/preduzeća u koji se vrši imenovanje
- Sposobnost upravljanja finansijskim i ljudskim resursima
- Rezultati ostvareni tokom poslovne karijere relevantni za obavljanje dužnosti upražnjene pozicije.

Prilikom procjene posebnih uvjeta i kriterija navedenih za upražnjene pozicije izrazit će se u bodovima od 1-5. u tabelarnom pregledu iz aneksa „A“ ove Odluke i čini sastavni dio Odluke iz člana 12. stav (1) Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine.

Član 5.

Imenovanje članova upravnih i nadzornih odbora reguliranih organa ispred osnivača i iz reda

stručnih radnika javnih ustanova se vrši nakon javnog oglašavanja upražnjenih pozicija u skladu sa odredbama člana 8. Zakona o ministarskim, vladinim i drugima imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH broj: 12/03, 34/03 i 65/13).

Nadležna ministarstva Srednjobosanskog kantona provode kompletan postupak izbora svojih predstavnika u upravnim odborima reguliranih organa koje po zakonu imaju predstavnike, te podatke o izabranom predstavniku dostavljaju Općini Donji Vakuf kako bi se izabrano lice uvrstilo u akt o konačnom imenovanju.

Ova Odluka ne primjenjuje se na članove Upravnog odbora JU Dječiji vrtić koji se imenuju kao predstavnici roditelja.

Član 6.

Konačno imenovanje na upražnjene pozicije u organima definiranim u odredbama člana 2. ove Odluke, dužan je osigurati odgovorni javni službenik.

Odgovorni javni službenik, u smislu odredbi Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine jeste Općinsko vijeće Donji Vakuf.

Član 7.

Konačno imenovanje na upražnjene pozicije definirane odredbama člana 1. ove Odluke, vrši se uz poštivanje i primjenu načela zakonitosti, kvaliteta, javnosti i transparentnosti.

Općinsko vijeće Donji Vakuf ima konačnu odgovornost da osigura da se sva imenovanja izvrše u skladu s postojećim zakonima, propisima i pravilima i odredbama ove Odluke.

Član 8.

Javni oglas za upražnjene pozicije objavljuje se u „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“ i u jednom dnevnom listu, većeg tiraža, s ciljem dostupnosti najširoj javnosti.

Javni oglas za upražnjene pozicije treba sadržavati:

- opis upražnjene pozicije, uključujući i pojedinosti o ulozi potencijalnog kandidata,
- opće i posebne uslove utvrđene ovom Odlukom,
- spisak potrebnih dokumenata, rok i mjesto za podnošenje prijave i
- druge potrebne uvjete i informacije.

Krajnji rok za podnošenje prijave je 15 dana od dana posljednjeg objavljivanja javnog oglasa.

Član 9.

Za provođenje postupka izbora kandidata za upražnjene pozicije utvrđene ovom Odlukom, formira se komisija za izbor iz reda državnih službenika organa uprave Općine Donji Vakuf.

Imenovanje komisije za izbor vrši Općinsko vijeće Donji Vakuf, na prijedlog Načelnika općine.

Komisija za izbor se sastoji od pet članova iz reda državnih službenika organa uprave Općine Donji Vakuf koji posjeduju odgovarajuća stručna znanja iz oblasti primjene Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima u Federaciji Bosne i Hercegovine te drugih relevantnih propisa.

Komisija za izbor u okviru svojih nadležnosti:

- vrši pregled prijave kandidata,
- provodi intervju sa prijavljenim kandidatima,
- sačinjava informaciju o provedenom postupku javnog oglašavanja s rang-listom kandidata i
- vrši i druge poslove koji proizilaze iz relevantnih zakona iz oblasti poslovanja privrednih društava i javnih ustanova i odredbi ove Odluke.

Član 10.

Po obavljenom javnom i isteku roka za prijavu, komisija za izbor vrši uvid u sve prijave kandidata podnesene po javnom oglasu.

Po izvršenom uvidu i pregledu prijave komisija za izbor, na osnovu propisanih općih i ostalih uslova, kao i na osnovu utvrđenih posebnih uslova, odnosno kriterija, sastavlja listu s užim izborom najboljih kandidata koji ispunjavaju kriterije za imenovanja.

Svi kandidati koji su ušli u užu izbor pozivaju se na intervju.

Intervju se obavlja na način kojim će se poštivati načela iz Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine i ove Odluke.

Član 11.

Nakon provedenog intervjua sa prijavljenim kandidatima i na osnovu u potpunosti dokumentovanih odluka svakog člana komisije za izbor, komisija utvrđuje rang-listu sa najboljim kandidatima i istu s informacijom o provedenom postupku javnog oglašavanja dostavlja načelniku.

Na osnovu rang-liste kandidata iz prethodnog stava ovog člana donosi zaključak o utvrđivanju prijedloga kandidata za imenovanje na upražnjenu poziciju koja se dostavlja organu nadležnom za imenovanje, osim u slučajevima kada konačno imenovanje vrši načelnik.

U skladu s članom 12. Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima smatra se da je kandidat koji je prvi na rang-listi i kojeg je preporučila većina od ukupnog broja članova Komisije za izbor, najuspješnije

prošao otvorenu konkurenciju.

Član 12.

U slučaju kada postoje dokazi da načela utvrđena Zakonom o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine i ovom Odlukom, ili postupci nisu ispoštovani, može se podnijeti prigovor na konačno imenovanje.

Prigovor se podnosi Općinskom vijeću Donji Vakuf, a kopija se dostavlja Ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine.

Načelnik općine je obavezan na prijedlog nadležne službe dostaviti Općinskom vijeću Donji Vakuf prijedlog odluke po prigovoru u roku od 15 dana od dana podnešenja prigovora.

Član 13.

Sva konačna imenovanja se objavljuju u "Službenom glasniku Općine Donji Vakuf".

Član 14.

Na sva ostala pitanja koja nisu uređena ovom Odlukom, primjenjuje se Uredba sa zakonskom snagom o ustanovama, Zakon o privrednim društvima, Zakon o javnim preduzećima („Službene novine FBiH“, broj: 8/05, 81/08, 22/09 i 109/12), Zakon o zdravstvenoj zaštiti u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj: 46/10 i 75/13), Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rada i zaštiti porodica sa djecom ("Službene novine SBK/KSB" broj: 10/05, 2/06, 3/18, 9/22 i 4/23), Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju („Službene novine SBK/KSB“, broj:10/17 i 11/21).

Član 15.

Stupanjem na snagu ove Odluke prestaje da važi Odluka o utvrđivanju kriterija za izbor i imenovanje upravnih odbora javnih ustanova i nadzornih odbora javnih preduzeća čiji je osnivač Općina Donji Vakuf ("Službeni glasnik Općine Donji Vakuf", broj: 2/09 i 2/12).

Član 16.

Ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom glasniku Općine Donji Vakuf".

Broj:01-04-00761/26
Donji Vakuf, 17.03.2026. godine

Predsjedavajući općinskog vijeća
Muhamed Hodžić s.r.

Naziv uvjeta i kriterija	Broj dodjeljenih bodova (od 1 do 5 bodova)
Sposobnost za savjesno i odgovorno obavljanje dužnosti upražnjene pozicije	
Sposobnost nepristrasnog donošenja odluka	
Stručno znanje iz oblasti rada i organizacije privrednih društava i/ili institucija	
Komunikacijske i organizacijske sposobnosti	
Sposobnost tumačenja ekonomskih, tehnoloških i pravnih analiza i propisa iz nadležnosti reguliranog organa u koji se vrši imenovanje	
Sposobnost upravljanja finansijskim i ljudskim resursima	
Rezultati ostvareni tokom poslovne karijere relevantni za obavljanje dužnosti upražnjene pozicije	
UKUPAN BROJ BODOVA	
PROSJEČNA OCJENA (Ukupan broj bodova podjeljen sa7)	

POTPIS ČLANA KOMISIJE

31

Na osnovu člana 106 stav 2 i 3 Zakona o poljoprivrednom zemljištu («Službene novine Federacije BiH», br. 52/09), u skladu sa Programom gospodarenja poljoprivrednim zemljištem u državnom vlasništvu za općinu Donji Vakuf („Službeni glasnik Općine Donji Vakuf“, br. 9/14), člana 24 Statuta Općine Donji Vakuf ("Službene glasnik Općine Donji Vakuf", br. 01/08, 2/12 i 3/16), Općinsko vijeće Donji Vakuf, na 13. redovnoj sjednici održanoj dana 17.03.2026. godine, donosi

O D L U K U

o davanju u zakup poljoprivrednog zemljišta

- Ovom Odlukom daje se u zakup poljoprivredno zemljište označeno kao:
 - dio k.p. br. 4520/1 iz P.L 318, K.O. Donji Vakuf I, ukupne površine 27000 m², ponuđaču **Zemljoradnička zadruga „AT“ p.o. Donji Vakuf**, po ponuđenoj cijeni od 30,00 KM po dunumu godišnje.
 - dio k.p. br. 4761 iz P.L 318, K.O. Donji Vakuf I, ukupne površine 10000 m² ponuđaču **Šutković Kasimu** po ponuđenoj cijeni od 30,00 KM po

dunumu godišnje.

- dio k.p. br. 4761 iz P.L 318, K.O. Donji Vakuf I, ukupne površine 20000 m² ponuđaču **PO „ŠUTKOVIĆ“ vl. Šutković Hamid** po ponuđenoj cijeni od 30,00 KM po dunumu godišnje.
- dio k.p. br. 4520/1 iz P.L 318, K.O. Donji Vakuf I, ukupne površine 25000 m², ponuđaču **SPD „FARMER“ vl. Čaluk Zemin**, po ponuđenoj cijeni od 30,00 KM po dunumu godišnje.
- dio k.p. br. 4520/1 iz P.L 318, K.O. Donji Vakuf I, ukupne površine 25000 m², ponuđaču **SPD „AS FARMER“ vl. Čaluk Samir**, po ponuđenoj cijeni od 30,00 KM po dunumu godišnje.
- dio k.p. br. 4593/1 iz P.L 318, K.O. Donji Vakuf I, ukupne površine 13849 m², ponuđaču **PO „KOKIĆ“ vl. Kokić Đelal**, po ponuđenoj cijeni od 25,00 KM po dunumu godišnje.
- dio k.p. br. 4520/1 iz P.L 318, K.O. Donji Vakuf I, ukupne površine 25000 m², ponuđaču **PO „ĆORIĆ“ vl. Ćorić Šemsudin**, po ponuđenoj cijeni od 30,00 KM po dunumu godišnje.
- dio k.p. br. 4593/1 iz P.L 318, K.O. Donji Vakuf I, ukupne površine 9014 m², kao i k.p. 4592 iz P.L 309 K.O. Donji Vakuf I, površine 4835 m², ponuđaču **PO „BRACO“ vl. Redžić Salmir** po ponuđenoj cijeni od 25,00 KM po dunumu godišnje.
- dio k.p. br. 4761 iz P.L 318, K.O. Donji Vakuf I, ukupne površine 20000 m², kao i dio k.p. br. 4826 iz P.L 318, K.O. Donji Vakuf I, ukupne površine 15000 m², ponuđaču **PO „BRKIĆ“ vl. Brkić Hamza** po ponuđenoj cijeni od 30,00 KM po dunumu godišnje.
- dio k.p. br. 4761 iz P.L 318, K.O. Donji Vakuf I, ukupne površine 20000 m², kao i dio k.p. br. 4826 iz P.L 318, K.O. Donji Vakuf I, ukupne površine 15000 m², ponuđaču **Brkić Vahidinu** po ponuđenoj cijeni od 30,00 KM po dunumu godišnje.
- dio k.p. br. 4761 iz P.L 318, K.O. Donji Vakuf I, ukupne površine 15000 m² ponuđaču **PO „MB“ vl. Begić Mirza** po ponuđenoj cijeni od 30,00 KM po dunumu godišnje,
- dio k.p. br. 4761 iz P.L 318, K.O. Donji Vakuf I, ukupne površine 15000 m², ponuđaču **PO**

„ERKO“ vl. Aščerić Ermin, po ponuđenoj cijeni od 30,00 KM po dunumu godišnje.

- dio k.p. br. 4761 iz P.L 318, K.O. Donji Vakuf I, ukupne površine 10000 m² ponuđaču **Šutković Namiru** po ponuđenoj cijeni od 30,00 KM po dunumu godišnje.
 - dio k.p. br. 4761 iz P.L 318, K.O. Donji Vakuf I, ukupne površine 10000 m² ponuđaču **Smajić Esetu** po ponuđenoj cijeni od 30,00 KM po dunumu godišnje.
2. Poljoprivredno zemljište sa daje u zakup od 01.04.2026. godine do 31.12.2026. godine, sa mogućnošću produžetka zakupa na dvije godine, sve do pojave dugoročnije investicije od interesa za općinu Donji Vakuf.
 3. Prije zaključivanja ugovora o zakupu poljoprivrednog zemljišta zakupoprimac je dužan izvršiti uplatu cjelokupnog iznosa zakupa unaprijed.
 4. Ovlašćuje se Općinski načelnik da u ime Općine Donji Vakuf zaključi ugovore o davanju predmetnog poljoprivrednog zemljišta u zakup sa gore imenovanim ponuđačima.
 5. Ova Odluka stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom glasniku Općine Donji Vakuf".

Broj:01-20-00762/26

Donji Vakuf, 17.03.2026. godine

Predsjedavajući općinskog vijeća
Muhamed Hodžić s.r.

32

Na osnovu člana 24. Statuta Općine Donji Vakuf ("Službeni glasnik Općine Donji Vakuf", broj: 1/08, 2/12 i 3/16) i člana 80. Poslovnika o radu Općinskog vijeća Donji Vakuf – Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Općine Donji Vakuf", broj: 5/17, 7/17 i 4/20), Općinsko vijeće Donji Vakuf na 13. redovnoj sjednici održanoj 17.03.2026. godine, donosi

ZAKLJUČAK

o prihvatanju Programa obilježavanja praznika i značajnijih datuma Općine Donji Vakuf

I

Prihvata se PROGRAM OBILJEŽAVANJA PRAZNIKA I ZNAČAJNIJIH DATUMA OPĆINE DONJI VAKUF ZA 2026.GODINU.

II

Ovaj Zaključak će biti objavljen u "Službenom glasniku Općine Donji Vakuf".

Broj:01-04-00763/26

Donji Vakuf, 17.03.2026. godine

Predsjedavajući općinskog vijeća
Muhamed Hodžić s.r.

Broj: 01-11-00764/26
Donji Vakuf, 17.03.2026.godine

Na osnovu člana 184.Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“ broj: 39/03, 22/06 i 43/10, člana 24. Statuta općine Donji Vakuf („Službeni glasnik općine Donji Vakuf“ broj: 01/08, 2/12 i 3/16) i člana 80 poslovnika o radu općinskog vijeća Donji vakuf – prečišćeni tekst („Službeni glasnik općine Donji Vakuf“ broj: 05/17, 07/17 i 4/20) na prijedlog Općinskog načelnika, Općinsko vijeće na 13. redovnoj sjednici održanoj 17.03.2026. godine donosi:

GODIŠNJI PLAN
korištenja sredstava namjenjenih
za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća
u 2026. godini

I

Ovim godišnjim planom korištenja sredstava za zaštitu i spašavanje utvrđuje se iznos prihoda i rashoda te način izvršenja finansijskog plana raspodjele sredstava za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća općine Donji Vakuf (u daljem tekstu godišnji plan).

Prihodi i akumulirana sredstva na jedinstvenom računu::

- Prihodi: 115.000,00 KM
- Akumulirana sredstva iz prethodnih godina: 484.066,74 KM
- UKUPNA SREDSTVA: 599.066,74 KM
- Planirani rashod u 2026. godini: 599.066,74 KM
- Razlika (višak/manjak) 0.00 KM

II

Prihodi i rashodi utvrđuju se u bilanci prihoda i rashoda za 2026. godinu, u KM, kako slijedi:

Prihodi planirani u 2026. godini:

Redni broj	Vrsta prihoda	Planirano za 2026. g
1	2	3
1.	Akumulirana sredstva iz ranijih godina	484.066,74
2.	Posebna naknada na plate za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća.	115.000,00
UKUPNA SREDSTVA		599.066,74

Rashodi sredstava posebne naknade za zaštitu i spašavanje planirani u 2026. godini:

Red broj	Vrsta rashoda	sredstava planirana u 2026. g	Akumuliranih sredstva	Napomena
1	2	3		4
1.	Finansiranje hitnih mjera zaštite i spašavanja koje se moraju provoditi na spašavanje ugroženih ljudi i materijalnih dobara u toku djelovanja prirodne ili druge nesreće, kao što su provedba evakuacije, prihvatanje i zbrinjavanje ugroženog stanovništva i imovine, osiguranje prometa i drugih mjera za zaštitu i spašavanje, te sprječavanje širenje opasnosti od nesreća i njihovih posljedica.	31.000,00	30.000,00	
2.	Pružanje pomoći na ublažavanju i otklanjanju direktnih posljedica prirodnih i drugih nesreća, nakon procjene šteta, provođenje zdravstvenih i higijensko-epidemioloških mjera (dezinfekcija, dezinfekcija i deratizacija), provođenje veterinarskih mjera i mjera zaštite od biljnih bolesti i štetočina, te organizaciju minimuma komunalnih potreba stanovništva do normalizacije života na ugroženom području.	22.000,00	196.000,00	AB potporni zid na Sokolinskom potoku u naselju Torlakovac
				AB potporni zid na Oboračkoj rijeci u naselju Šeherdžik
				Provođenje drugih mjera pružanja pomoći na ugroženom području
3.	Finansiranje i isplata naknade za rad Komisije za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća u skladu sa članom 9. Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“ broj:75/04, 38/06, 52/09, 56/09 i 36/14)	5.000,00		
4.	Pripremanje, opremanje i obuka općinskog štaba, službi zaštite i spašavanja, operativnog centra, povjerenika civilne zaštite, kao i troškova koji nastanu tokom njihovog učešća u provođenju mjera zaštite i spašavanja po naređenju Općinskog štaba civilne zaštite. Opremanje pravnih lica, u dijelu kada postavljeni zadatci tim licima nadilaze njihove mogućnosti. Nabavka i održavanje sistema za uzbunjivanje stanovništva. Plaćanje poreza, carina i drugih dadžbina prilikom uvoza doniranih sredstava i opreme, izgradnju skloništa u kojima će se čuvati nabavljena oprema, održavanje i servis opreme, kao i svi troškovi provođenja javne nabavke sredstava i opreme za zaštitu i spašavanje.	34.000,00	62.066,74	

5.	Provođenje preventivnih mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća.	AB potporni zid na Sokolinskom potoku u naselju Torlakovac	23.000,00	196.000,00	
		AB potporni zid na Oboračkoj rijeci u naselju Šeherdžik			
		AB potporni zid u ul 770 Sbbr (kod „doma zdravlja“)			
		Odvodnja površinskih voda i uređenje korita Volušnice			
		Provođenje drugih mjera preventivne zaštite i spašavanja			
Ukupni rashodi planiranih i akumuliranih sredstava			115.000,00	484.066,74	
UKUPNI RASHODI			599.066,74		

III

Prihodi po osnovu doprinosa su sredstva od posebne naknade ostvarene po osnovu člana 180. Zakona o zaštiti i spašavanju („Službene novine Federacije BiH“ br.39/03, 22/06 i 43/10), koja se vode na transakcijskom računu općine Donji Vakuf, kod PBS – poslovnica Donji Vakuf broj: 101133000399854, a sredstva za iste namjene odobrena od SBK/KSB i Federacije BiH usmjeravaju se na taj račun kao i drugi izvori finansiranja mjera zaštite i spašavanja, i koriste se za odobrene projekte, planove i akcije zaštite i spašavanja.

IV

Sredstva za zaštitu i spašavanje su namjenska sredstva koja se mogu koristiti isključivo za namjene utvrđene Zakonom o zaštiti i spašavanju i godišnjim planom.

V

Sredstava namjenjena za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća koriste se za:

- obuku i vježbu struktura civilne zaštite (štabovi, službe i jedinice)
- provođenje preventivnih mjera zaštite i spašavanja (djelimično finansiranje rada štaba CZ, povjerenika, realizaciju hitnih mjera i sl.)
- za opremanje struktura civilne zaštite opremom i sredstvima (štab CZ i služba zaštite od požara, jedinice civilne zaštite, povjerenici)
- finansiranje posebnih projekata značajnih za zaštitu i spašavanje (sanacija „divljih deponija, čišćenje rijeka, formiranje obrambenih mjera, sufinansiranje nabavke oprema i sredstava u uslovima od posebnog interesa za zaštitu i spašavanje, i dr.)
- nabavka opreme i sredstava vatrogasnim i drugim jedinicama (specijalna vozila i dr. tehnička pomagala)
- finansiranje mjera zaštite i spašavanja i djelimična sanacija posljedica nastalih djelovanjem prirodne i druge nesreće.
- sredstva za obilježavanje značajnijih datuma CZ, ekološkog kalendara i sportskih aktivnosti.

VI

Služba za privredu, finansije i inspekcijski nadzor izvršava ovaj Plan kroz funkciju prikupljanja i trošenja sredstava uključujući i propisane postupke evidentiranja i izvještavanja.

VII

O korištenju sredstava iz tačaka 1, 2, 3 i 4 tabele rashoda, odlučuje Općinski štab civilne zaštite na prijedlog Službe za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu.

O korištenju sredstava iz tačke 5 tabele rashoda, odlučuje Općinski načelnik na prijedlog Službe za društvene djelatnosti, opću upravu i civilnu zaštitu, uz prethodno pribavljeno mišljenje Općionskog štaba civilne zaštite.

VIII

Ovaj godišnji plan stupa na snagu danom donošenja a objavit će se u „Službenom glasniku“ općine Donji Vakuf..

**Predsjedavajući općinskog vijeća
Muhamed Hodžić s.r.**

34

Općinsko Vijeće Općine Donji Vakuf, rješavajući po zahtjevu Hadžiavdic Izet od 31.10.2025. godine, na osnovu člana 61. Zakona o građevinskom zemljištu Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 25/03, 16/04 i 67/05), člana 24. Statuta Općine Donji Vakuf („Službeni glasnik Općine Donji Vakuf“, broj broj 1/08, 2/12 i 3/16) i člana 80. Poslovnika o radu Općinskog vijeća Donji Vakuf ("Službeni glasnik Općine Donji Vakuf", broj 5/17, 7/17 i 4/20), na 13. redovnoj sjednici održanoj 17.03.2026. godine, *donosi*

RJEŠENJE

1. Utvrđuje se pravo vlasništva na građevinskom zemljištu zemljišnoknjižno upisanog kao kč. br. 894/9, „Kolona - gradilište“, površine 78 m², ZK ul. br. 1685, SP Donji Vakuf odnosno katastarski upisanog kao kp. br. 1779/2, „Kolona - gradilište“, površine 78 m², PL br. 309, KO Donji Vakuf I, u korist **Hadžiavdic (Enver) Izet**, iz Donjeg Vakufa, ul. 707. Slavne brdske brigade, kao graditelju stambenog objekta čiji jedan dio je lociran na tom zemljištu.
2. Hadžiavdic Izet dužan je, u roku od 15 dana od dana pravosnažnosti ovog Rješenja, uplatiti naknadu za zemljište iz tačke 1. dispozitiva na račun Općine Donji Vakuf broj: 1011330000006907 otvoren kod Privredne banke Sarajevo (Donji Vakuf), vrsta prihoda: 721239, šifra općine: 026, poziv na broj: 0907036000, svrha doznake: uplata naknade za građevinsko zemljište i to:
 - za građevinsko zemljište **2.877,40 KM** (dvijehilljadeosamstotinasedamdesetsedam konvertibilnih maraka i četrdeset feninga).
3. Hadžiavdic Izet dužan je, u roku od 15 dana od dana pravosnažnosti ovog Rješenja, uplatiti naknadu za zemljište iz tačke 1. dispozitiva na račun Općine Donji Vakuf broj: 1011330000006907 otvoren kod Privredne banke Sarajevo (Donji Vakuf), vrsta prihoda: 722433, šifra općine: 026, poziv na broj: 0907036000, svrha doznake: naknada za uređenje građevinskog zemljišta odnosno naknada za pogodnosti građevinsko zemljišta i to:
 - za uređenje građevinskog zemljišta **189,40 KM** (stotinuosamdesetdevet konvertibilnih maraka i četrdeset feninga),
 - za pogodnosti **160,00 KM** (stotinušezdeset konvertibilnih maraka i ništa feninga).
4. Na zemljištu iz tačke 1. dispozitiva ovog Rješenja po pravosnažnosti istog i predočenom dokazu o uplati naknade za građevinsko zemljište iz tačke 2. dispozitiva, Zemljišnoknjižni ured Općinskog suda Bugojno i Katastarski ured Općine Donji Vakuf izvršit će uknjižbu prava vlasništva i posjeda u korist **Hadžiavdic (Enver) Izet** ^{1/1} dijela, iz Donjeg Vakufa, ul. 707. Slavne brdske brigade.
5. Hadžiavdic Izet dužan je u roku od 8 dana od dana prijema ovog Rješenja uplatiti taksu **100,00 KM** (stotinu konvertibilnih maraka i ništa feninga) i troškove postupka **250,00 KM** (dvijestotinepedeset konvertibilnih maraka i ništa feninga) i to na račun Općine Donji Vakuf, broj: 1011330000006907, otvoren kod Privredne banke Sarajevo (Donji Vakuf), vrsta prihoda: 722131, šifra općine: 026, poziv na broj: 0907036000.

Obrazloženje

Hadžiavdic Izet podnio je zahtjev da mu se na osnovu člana 61. Zakona o građevinskom zemljištu utvrdi pravo vlasništva na građevinskom zemljištu iz tačke 1. dispozitiva ovog Rješenja na kome je izvršio proširenje postojećeg stambenog objekta na tom zemljištu. Zahtjev stranke je razmotren i utvrđeno je sljedeće:

- da se radi o građevinskom zemljištu, detaljno opisanog u tački 1. dispozitiva ovog Rješenja, na kojem je zemljišnoknjižno upisano pravo vlasništva u korist Države sa upisanim pravom korišćenja u korist Općine Donji Vakuf ^{1/1} dijela odnosno katastarski je upisano pravo posjeda u korist Općine Donji Vakuf sa ^{1/1} dijela;
- da se predmetno zemljište nalazi u Donjem Vakufu i pripada II zoni građevinskog zemljišta čiju je cijenu odnosno tržišnu vrijednost utvrdio sudski vještak građevinske struke;
- da je Hadžiavdic Izet priložio Rješenje o urbanističkoj saglasnosti, broj: UP1-05-19-00775/25 od 18.09.2025. godine na lokaciju bespravno izgrađenog proširenja postojećeg stambenog objekta u Donjem Vakufu, u ulici 707. Slavne brdske brigade, na zemljištu iz tačke 1. dispozitiva ovog Rješenja;
- da se Općinsko pravobranilaštvo Donji Vakuf svojim aktom, broj: M-1/26 od

12.02.2026. godine očitovao pozitivno o Rješenju i postupku dodjele (prodaje) zemljišta po članu 61. Zakona o građevinskom zemljištu koji je prethodio ovom Rješenju.

Član 61. Zakona o građevinskom zemljištu propisuje da na građevinskom zemljištu u državnoj svojini/vlasništvu na kojem je izgrađena zgrada bez prava korišćenja zemljišta radi građenja za koju se može naknadno izdati odobrenje za građenje po odredbama Zakona o prostornom uređenju, općinsko vijeće će utvrditi pravo vlasništva u korist graditelja odnosno njegovog pravnog sljednika uz obavezu plaćanja naknade za (dodijeljeno) građevinsko zemljište na korišćenje i za uređenje građevinskog zemljišta s tim da se prije utvrđivanja prava vlasništva imaju raspraviti imovinsko pravni odnosi.

Visina naknade za građevinsko zemljište utvrđena je u skladu sa članom 62., 63. i 64. Zakona o građevinskom zemljištu tj. naknada za dodijeljeno zemljište je tržišna vrijednost zemljišta koju je sudski vještak građevinske struke utvrdio u Procjeni vrijednosti nekretnine, broj: 03-P-2/26 od 09.02.2026. godine, u novčanom iznosu od 2.877,40 KM dok je naknada za uređenje građevinskog zemljišta (189,40 KM) i naknada za pogodnosti (160,00) utvrđena Rješenjem o urbanističkoj saglasnosti, broj: UP1-05-19-00775/25 od 18.09.2025. godine. Administrativna taksa u iznosu od 100,00 KM se naplaćuje u skladu sa Odlukom o Općinskim administrativnim taksama, tar. br. 18. („Službeni glasnik Općine Donji Vakuf“, broj: 5/08). Troškovi postupka u iznosu od 250 KM naplaćuju se u skladu sa članom 115., stav 1. Zakona o upravnom postupku FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 2/98, 48/99 i 61/22).

Na osnovu gore izloženog odlučeno je kao u dispozitivu ovog Rješenja.

POUKA O PRAVNOM LIJEKU

Protiv ovog Rješenja ne može se izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred Kantonalnim sudom u Novom Travniku u roku od 30 dana od dana prijema ovog Rješenja. Tužba se podnosi neposredno navedenom Sudu u dva istovjetna primjerka.

Broj:01-27-00765/26
Donji Vakuf, 17.03.2026. godine

Predsjedavajući općinskog vijeća
Muhamed Hodžić s.r.

35

Na osnovu člana 24. Statuta Općine Donji Vakuf („Službeni glasnik Općine Donji Vakuf“, broj: 1/08, 2/12 i 3/16) i člana 80. Poslovnika o radu Općinskog vijeća Donji Vakuf – Prečišćeni tekst („Službeni glasnik Općine Donji Vakuf“, broj: 5/17, 7/17 i 4/20), Općinsko vijeće Donji Vakuf na 13. redovnoj sjednici održanoj 17.03.2026. godine, donosi

ZAKLJUČAK

o prihvatanju Izvještaja o radu Javnog komunalnog preduzeća "Gradina" d.o.o. Donji Vakuf

I

Prihvata se IZVJEŠTAJ O RADU JAVNOG KOMUNALNOG PREDUZEĆA "GRADINA" D.O.O. DONJI VAKUF ZA 2025. GODINU.

II

Ovaj Zaključak će biti objavljen u "Službenom glasniku Općine Donji Vakuf".

Broj:01-04-00766/26
Donji Vakuf, 17.03.2026. godine

Predsjedavajući općinskog vijeća
Muhamed Hodžić s.r.

36

Na osnovu člana 24. Statuta Općine Donji Vakuf („Službeni glasnik Općine Donji Vakuf“, broj: 1/08, 2/12 i 3/16) i člana 80. Poslovnika o radu Općinskog vijeća Donji Vakuf – Prečišćeni tekst („Službeni glasnik Općine Donji Vakuf“, broj: 5/17, 7/17 i 4/20), Općinsko vijeće Donji Vakuf na 13. redovnoj sjednici održanoj 17.03.2026. godine, donosi

ZAKLJUČAK

o prihvatanju Izvještaja o radu i poslovanju Javne ustanove Dječiji vrtić Donji Vakuf

I

Prihvata se IZVJEŠTAJ O RADU I POSLOVANJU JAVNE USTANOVE DJEČIJI VRTIĆ DONJI VAKUF ZA 2025. GODINU.

II

Ovaj Zaključak će biti objavljen u "Službenom glasniku Općine Donji Vakuf".

Broj:01-04-00767/26
Donji Vakuf, 17.03.2026. godine

Predsjedavajući općinskog vijeća
Muhamed Hodžić s.r.

37

Na osnovu člana 24. Statuta Općine Donji Vakuf ("Službeni glasnik Općine Donji Vakuf", broj: 1/08, 2/12 i 3/16) i člana 80. Poslovnika o radu Općinskog vijeća Donji Vakuf – Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Općine Donji Vakuf", broj: 5/17, 7/17 i 4/20), Općinsko vijeće Donji Vakuf na 13. redovnoj sjednici održanoj 17.03.2026. godine, donosi

ZAKLJUČAK

o prihvatanju Informacije o radu Policijske stanice
Donji Vakuf za 2025.godinu
(informacija o stanju sigurnosti na području Općine
Donji Vakuf)

I

Prihvata se INFORMACIJA O RADU
POLICIJSKE STANICE DONJI VAKUF ODNOSNO
INFORMACIJA O STANJU SIGURNOSTI NA
PODRUČJU OPĆINE DONJI VAKUF ZA 2025.
GODINU.

II

Ovaj Zaključak će biti objavljen u "Službenom
glasniku Općine Donji Vakuf".

Broj:01-04-00768/26
Donji Vakuf, 17.03.2026. godine

Predsjedavajući općinskog vijeća
Muhamed Hodžić s.r.

38

Na osnovu člana 24. Statuta Općine Donji Vakuf ("Službeni glasnik Općine Donji Vakuf", broj: 1/08, 2/12 i 3/16) i člana 80. Poslovnika o radu Općinskog vijeća Donji Vakuf – Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Općine Donji Vakuf", broj: 5/17, 7/17 i 4/20), Općinsko vijeće Donji Vakuf na 13. redovnoj sjednici održanoj 17.03.2026. godine, donosi

ZAKLJUČAK

o prihvatanju Informacije o radu Biroa za zapošljavanje
Donji Vakuf

I

Prihvata se INFORMACIJA O RADU BIROA
ZA ZAPOS LJAVANJE DONJI VAKUF ZA 2025.
GODINU.

II

Ovaj Zaključak će biti objavljen u "Službenom

glasniku Općine Donji Vakuf".

Broj:01-04-00769/26
Donji Vakuf, 17.03.2026. godine

Predsjedavajući općinskog vijeća
Muhamed Hodžić s.r.

39

Na osnovu člana 24. Statuta Općine Donji Vakuf ("Službeni glasnik Općine Donji Vakuf", broj: 1/08, 2/12 i 3/16) i člana 80. Poslovnika o radu Općinskog vijeća Donji Vakuf – Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Općine Donji Vakuf", broj: 5/17, 7/17 i 4/20), Općinsko vijeće Donji Vakuf na 13. redovnoj sjednici održanoj 17.03.2026. godine, donosi

ZAKLJUČAK

o prihvatanju Izvještaja o radu Općinske izborne
komisije Donji Vakuf

I

Prihvata se IZVJEŠTAJ O RADU OPĆINSKE
IZBORNE KOMISIJE DONJI VAKUF U 2025.
GODINI.

II

Ovaj Zaključak će biti objavljen u "Službenom
glasniku Općine Donji Vakuf".

Broj:01-04-00770/26
Donji Vakuf, 17.03.2026. godine

Predsjedavajući općinskog vijeća
Muhamed Hodžić s.r.

40

Na osnovu člana 24. Statuta Općine Donji Vakuf ("Službeni glasnik Općine Donji Vakuf", broj: 1/08, 2/12 i 3/16) i člana 80. Poslovnika o radu Općinskog vijeća Donji Vakuf – Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Općine Donji Vakuf", broj: 5/17, 7/17 i 4/20), Općinsko vijeće Donji Vakuf na 13. redovnoj sjednici održanoj 17.03.2026. godine, donosi

ZAKLJUČAK

o prihvatanju Informacije o stanju korištenja javnih
površina i poslovnih prostorija
u vlasništvu Općine Donji Vakuf

I

Prihvata se INFORMACIJA O STANJU

KORIŠTENJA JAVNIH POVRŠINA I POSLOVNIH PROSTORIJA U VLASNIŠTVU OPĆINE DONJI VAKUF.

II

Ovaj Zaključak će biti objavljen u "Službenom glasniku Općine Donji Vakuf".

Broj:01-19-00771/26
Donji Vakuf, 17.03.2026. godine

Predsjedavajući općinskog vijeća
Muhamed Hodžić s.r.

41

Na osnovu člana 7. Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19, 99/19,25a/22 i 7/25), člana 24. Statuta Općine Donji Vakuf ("Službeni glasnik Općine Donji Vakuf", broj: 1/08, 2/12 i 3/16) i člana 80. Poslovnika o radu Općinskog vijeća Donji Vakuf – Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Općine Donji Vakuf", broj: 5/17, 7/17 i 4/20), Općinsko vijeće Donji Vakuf, na 13. redovnoj sjednici održanoj 17.03.2026. godine, donosi

ODLUKU

o dopuni Odluke o izvršenju Budžeta Općine Donji Vakuf za 2026. godinu

Član 1.

U Odluci o izvršenja Budžeta Općine Donji Vakuf za 2026. godinu ("Službeni glasnik Općine Donji Vakuf", broj 9/25), u članu 17. dodaje se stav 2. i glasi:

„Saglasnost na osnovicu za obračun plaća uposlenicima JU Centar za socijalni rad Donji Vakuf, JU Centar za kulturu, informisanje i sport Donji Vakuf, JU Dječiji vrtić Donji Vakuf, JU Dom kulture Donji Vakuf i DVD Vatrogasno društvo Donji Vakuf daje Općinski načelnik.

Član 2.

Ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom glasniku Općine Donji Vakuf".

Broj:01-04-00772/26
Donji Vakuf, 17.03.2026. godine

Predsjedavajući općinskog vijeća
Muhamed Hodžić s.r.

SADRŽAJ

R.b.		str.
	OPĆINSKO VIJEĆE	
26.	Odluka o usvajanju Urbanističkog projekta užeg urbanog područja općine Donji Vakuf 2025.-2035.godina i dokument Urbanističkog projekta užeg urbanog područja općine Donji Vakuf 2025.-2035.godina	308
27.	Odluka o usvajanju Strategije razvoja općine Donji Vakuf 2026.-2032.godina i dokument Strategija razvoja općine Donji Vakuf 2026.-2032.godina	359
28.	Odluka o izmjenama Odluke o komunalnim taksama	567
29.	Odluka o prosječnoj konačnoj građevinskoj cijeni iz prethodne godine m ² korinse stambene površine	567
30.	Odluka o standardima, kriterijima, postupku izbora i konačnog imenovanja na upražnjene pozicije predsjednika i članova upravnih i nadzornih odbora u reguliranim organima Općine Donji Vakuf	568
31.	Odluka o davanju u zakup poljoprivrednog zemljišta	570
32.	Zaključak o prihvatanju Programa obilježavanja značajnih datuma koji se obilježavaju na području Općine Donji Vakuf	571
33.	Godišnji plan korištenja sredstava namijenjenih za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća u 2026.godine	573
34.	Rješenje o utvrđivanju prava vlasništva na građevinskom zemljištu u korist Hadžiavdic (Enver) Izet	577
35.	Zaključak o prihvatanju Izvještaja o radu JKP Gradina d.o.o. Donji Vakuf za 2025.godinu	578
36.	Zaključak o prihvatanju Izvještaja o radu i poslovanju JU Dječiji vrtić Donji Vakuf	578
37.	Zaključak o prihvatanju Informacije o radu Policijske stanice Donji Vakuf za 2025.godinu	579
38.	Zaključak o prihvatanju Informacije o radu Biroa za zapošljavanje Donji Vakuf za 2025.godinu	579
39.	Zaključak o prihvatanju Izvještaja o radu Općinske izborne komisije Donji Vakuf za 2025.godinu	579
40.	Zaključak o prihvatanju informacije o stanju korištenja javnih površina i poslovnih prostorijsa u vlasništvu Općine Donji Vakuf	579
41.	Odluka o dopuni Odluke o izvršenju Budžeta Općine Donji Vakuf za 2026.godinu	580